

~~XIV~~ 57
53

0 0
11

7
a u

Reg. H. L. L. L. L.

N. K. K.

~~L. L. L. L. L.~~
L. L. L. L. L.

Philosophie in Ansehn

Ohne Zweifel die beste

paßendste
paßendste
paßendste

ausgewähltest hat, und
ausgewähltest hat, und

ausgewähltest hat, und
ausgewähltest hat, und

ausgewähltest hat, und
ausgewähltest hat, und

ausgewähltest hat, und
ausgewähltest hat, und

B U D A V Á R A N A K
V I S Z S Z A V É T E L E K O R
A' K E R E S Z T É N Y E K F O G S Á G Á B A
E S E T T
E G Y

K Á R T I G Á M

N É V Ű
T Ö R Ö K K I S - A S Z S Z O N Y N A K
R I T K A , É S E M L É K E Z E T E S
T Ö R T É N E T I ,

Mellyeket némelly különös fel-jegyzésekből
Magyar nyelvbe foglalta.

M O D Ó - B A D R I , É S N A G Y - L Ú T S É I

M É S Z Á R O S I G N Á T Z .



M Á S O D I K N Y O M T A T Á S .

P O S O N Y B A N É S K A S S A N ,
L A N D E R E R M I H Á L Y ,
költségével és betűivel.

1 7 8 0 .



ELÖL-JARÓ BESZÉD

A' MÁSODIK NYOMTATÁSHOZ.

Kis Alz.

Hogy e' munkámat első ki-adásában a' kegyes Hazánk annyi hajlandósággal méltóztatott fel-venni, hogy ennek bizonyításával annak jeles számú első nyomtatásbéli példái kevés esztendőök alatt el-keltek legyen, valaminthogy ebből azt ítélhetem, hogy a' második nyomtatásban-is a' Nemes Hazánkknak tekintete eleibe jönni mérészelhet, úgy e' jutalmát arra fordított fáradságomnak, és reá tettem, hogy ennek veszem örökös, és áldozó hálaadatsággal. Mellyet-is tenget, hogy nem különben, mint valamelly szép Magyar öltözetet néminémű ékeességgel, vagy him-varrással ki-várva kellemetesebben a' mostani Világnak vizsgálódó szeméi eleibe állítandám, újabbán meg-olvastam,

imitt amott itéletem szerént talámtán jobban tetszendő magyarázatokkal megjobbitottam; az énekeknek tulajdonos notáit is hozzá tettem, és a' történethez illő rövid erkölcsi tanítással fejeztem-be főrendre vitt szerentséjét KARTIGÁMNAK. Tselekedtem ezt a' köz mulatságnak kedvéért, és annak-is, a' ki ezt-is sajtója alá vévén, Hazánkat naponkint annyi egyéb szép, hasznos, és újságos nyomtatással örvendezteti, ditséretes buzgóságaért. Tellyes reménységgel vagyok, Kegyes Olvasó! hogy e' második kiadásában-is munkámat azon kegyességgel fogod mértékelni, mellyel az elsőt. Ha ezt tapasztalom, úgy fogom más tehetősebb kéz munkáimmal is megörökölni, és szerentsének engedelme szerént tovább-is kedvedet, és hasznodat keresni.

ELÖL-JARÓ BESZÉD

AZ ELSŐ NYOMTATÁSHOZ.

Kegyes Olvasó!

*Valaki példás életet élt, vagy a' tündérkedő szerentsének mostoha változási között meg-nem tántorodot, annyival-is inkább ha különböző próba-köveken jeles dolgokat el-követet, hogy holtta után-is az emberek emlékezetében maradjon, meg-érdemli; méltán érkezet az-
előfokoknak serénysége arra, ha
ilyeneknek életek folyását fel-jegyeznék.
En azonba nem tsak igazságos, de hasznos dolognak-is találom, hogy életek rendi az olyanoknak, kiket az álhatatlan szerentse kedve, 's tulajdon kénye sze-*

rént különb különb-féle, de nevezetes próbákon, és történetek között vívelt, Világ eleibe ki-botsátásék. Mert ugyan is az illetén példákból, mint egy rövidebb úton kiki meg-tanúlja, sőt mint egy tükörben nézi, miképen szokta Isten a' Világ előtt ugyan el-rejtetett, de nála tudva lévő dolgokat idővel-is ki-deríteni; a' jó erköltsöt, bár gyakorta ideig tartó üldözésekben próbáltatik-is, végtére meg-jutalmazni: azokat ellenben, a' kik másoknak kárával, vagy veszedelmével szerentséjeket vadászszák, minekutánna azt nagyra vihették-is, meg-szégyníteni, és tüzégre tenni. Másoknak tudniuk szerentsés, vagy szerentsétlen hi-menetekből mit kelleffen gyakorolni, mit el-távoztatni, alkalmasint meg-tudja kiki, 's hímet varhat magának, hogy a' múlandó jókat Isten gyanánt ne imádja. Ezen meg-gondolás, melly már mások előtt

előtt elegendő ösztön vala , serkengetet engemet-is , hogy hivatali kötelességeim között Buda kultusos Várának Török hatalomból való visszfa-vételekor példásan vitézkedő Keresztényeknek , nevezetesen Frantzia Nemzetü Andró Gróf Urnak fogságába esett Natóliai Török Bassa ritka Szépségü (úgy tartatott) Leányának , Kártigámnak mind a' két szerentsén meg-fordúlt emlékezetes történetét magyar nyelvbe foglalnám. Mellyen Nemzetemnek mulatságos hasznára annyival-is nagyobb bátorsággal munkálkodtam , hogy e' jelen-lévő Hístória sem botránykozásra vezérlő beszédeket , sem , mint némellyeknek szép színekkel  házott írásiban lappangani szokott , valami alattomban való mérget nem foglal magában. Ahoz képest mulasd magadat bátran e' munkátskámban Kegyes Olvasó , és ha talám tölem na-

gyobbakat vártál, mintsem e' könyvetské-
ben nyújtok, leg-alább szándékomat vedd
jó neven, és élj egészségben.

Költt a' régi Magyaroknál
Arany Kertnek nevez-
tetett Tsalló - Közben ,
Fel vagy Bodó-Báár névű
helységben. 1772.

KÁRTI-

KARTIGÁM NEVEZETES IROJÁHOZ.

Barátom!

Egy Török Kis-Afzszonyt Algir rabságában,
Hallok fohajtozni estvélj homályában,
Festi gyászos sorsát hárfája szavában,
'S tsak Sándor Hertzeget nevezi bujában!

Melly érzékeny eset egy Szüz életében,
Ki tsak szerelmet tud pihegni szivében:
'S dőlven szép tárgyának refzkető ölében,
Olvad, 's élled ujja, mint Phénix tűzében!

Most lántzok tsüggenek gyenge karjairól,
Nem repülnek édes tsókok ajakiról,
Mellyeket Adonis Cyprus partyairól
Látván, oda szállott puha oltáriról.

Oh! hogy vérzik szive emlékezetével! —
Hogy foklzor szép estvélyt költött kedvesével;
Meg-nein tserélt volna Venus szigettyével,
Midön az Clorisnak nevezte hevével! —

Hát sétálván vele Párisi kertében,
Hogy szedett violát, 's rosákat ölében,
'S meg-ferefsztvén előbb száz öröm könyvében,
Maga rakosgatta kalapja hegyében.

Mind e' bóldog napok el-tüntek egéről!
Setét éjj borúlt rá Erebus térjéről! —
'S most tsak úgy álmodoz vólt szerentséjéről,
Mint bús Cleopátra régi szépségéről! — —

Ne sirj szép Kartigám!... Szánom könyveidet!
Hidd-el, láttya az Ég tiszta erköltsidet! —
Tartsd-fenn Sándorodhoz érzékenységedet,
El-felejtéd karján minden inségidet! —

Nints nagyobb ereje szerelem tüzének,
Mintha végét érvén fok szenvedésének,
Erdemlett jutalmát veszi hívségének, —
Bóldog ajakain tsügven kedvesének.

Te pedig, Barátom, ki Buda hegyéről
Olly szépen Kártigám irtál esetéről,
Méltán ditsekedhetisz tollad erejéről,
Mert borostyánt kaptál nemzeted szíveről.

Már szép Leányzóink esmerik nevedet,
Páfitos székeken olvasák könyvedet;
'S festvén Énekjekkel érzékeny szivedet,
Aldják, ki tégedet fizült, arany kertedet!

Sött Dátziának-is havas határában *
Látom már nevedet metzve fák héjjában;
Mellyeknek szép Szüzek virágos allyában
Számodra bokrétát kötnek árnyékában...

Oh! ha még Magyarok laknak Crimiában,
Vagy Scytha őseink el-hagyott honnyában,
Miként örvendeznek könyved látásában!
Hogy még fenn van nyelvek Mátyás udvarában

Melly édes jutalom egy író tollának!
Hogy ezer áldást hallya Hazájának,
'S ha már enyélzik-is fenekén sirjának,
Még-is töményeznek bóldog árnyékának!

Irtá

Dobokai Sárközi István.

* Arra' tzelez verseben a' Poeta, hogy már Erdély-
ben - is ki - nyomtatutott Kártigám: Kolosvadt
1778-dik Esztendőben.



ELSŐ RÉSZ.

Az Írás-tudóknak Számlálása szerént Világ teremtésének 2870-dik Efszten-dejében történtt híres Trója-Városának veszedelme azért hagyott az emberek között olly nagy Nevet, hogy az egész tágos Tartományú Görög Birodalomnak a' hadi tudományban leg-elméfebb, és leg-erőfebb Vitézei vezérlések alatt tartatott számtalan hartzolások, és ostromlások között tiz Efsztendőkig magát védelmezte: Ha a' Nemes Magyar Hazának-is az el-terjedt Török hatalom ellen ki-állott fok véres háborúi között Buda Várának kegyetlen ostromi meg-visgáltatnak, méltán lehet kételkedni, Trója-é ama régi, vagy Buda ez átóbbi időkben keményebbeket fzenvedet,

és nevezetesebb emlékezetet érdemlet? mert ez, az az, el-felejthetetlen Kö-fzikla, melly Urunk Születésétől 1529-dik Esztendőben, midőn a' szerentsétől meg-hatalmasítatott Törökségnek ereje Magyar-Országot, ostromlotta, sokáig ellent-álló védelmezésével a' mohon rohanó Törököknek szímatlan Seregét nem csak vitézen tartóztatta, de csak nem szégyenséges kétségbe hozta; de minthogy az idő, és erőszak mindeneket meg-fizoktak győzni, kétélenítettett Buda Vára-is ugyan nevezett Esztendőben személye szerént jelen lévő Szulimán Tsáfzárnak győzedelemül esni; mellynek szomorú emlékezetü el-vesztésével valamint az egész Kereszténységnek szemei fel-nyílnak, úgy Magyar-Országának-is Duna folytában tágozfabb része a' Pógány hatalom alá hódóltattván, minémü szorongatásokra, és rab-ságos inségre jutott, más fél száz Esztendőn fellyül tartott keserves igája elégségesen tapasztaltatta. Melly húzomos idő jártában nem nyugovának ugyan az fő elmék, ezen más Országokat-is fenyegető veszedelemnek el-távoztatására minden erejeket, és igyekezeteket úgy fordítani, hogy Buda, mint Magyar-Országának Fő Királyi Várofa

hét

hét ízben elő-vett hadi készülettel, 's viadallal a' Törökök körmei közzül ki-vájtathatott volna, de haszontalanok, és szerentsétlenek valának minden iparkodások, méglen 1686-dik Esztendőben egyet-értő Keresztény Fejedelmeknek fegedelmekkel ama hires Nevezetű Lotharingiai ötödik Károly Hertzeg (kinek bõlts, és vitéz vezérlefe egyedül olly fzerentsés vala) nyoltzadszor meg-szálván, nagy erőszakos három holnap-i ostromokkal az akkor Uralkodó Felséges Leopold Tsáfzárnak, és Királynak ismét birodalma alá viszsza hozta; mennyi. sok ezer Pogány, és Keresztény fejeknek kellett ezen sziklában törni, és halálig vérzeni, tsak abból könnyen el-ítélhetni, mivel a' Törökök ebben leg-nagyobb bizodalmodat álitván, 's azért válogatott számos ezer népekkel óltalmazván, inkább utolsó tsep-véreket ki-ontani magokban el-tekélették, hogy sem a' Várnak, 's magoknak meg-adásával életeket meg-tartani; a' Keresztények ellenben készebbek valának, végső erejeket előbb fel-áldozni, mint sem tovább ezen hathatós erőtséget a' Pogányok kezeiben fzenvedni. Melly képen mind a' két részről mint egy végső veszedelemre már elejéntén

jéntén fel-agyarkodott indulatoknak keménysége valamint magában nagy erőszakot jövendölt vala, úgy valóban mind ennek egész Európában el-terjedett hira, mind pedig a' Kereszténységnek részéről nagy Nemü, és Vitézségü fő-vezéreknek Neve okozta, hogy a' Keresztény birodalmokból, valakik a' Nemefebb vértől ösztönöztetvén látzatosabb ditsőségre vágyának, vagy valamit tapasztalni, vagy vitézi tselekedetekkel magokat különböztetni mindenünnen Buda alá gyülekezének: Sokak volnának itt, mellyeket e' számosan öszve-gyültt érdemes Vitézeknek vérekkel-is petsételt vitézségekről elő lehetne számlálni, de minthogy más volna fel-tett szándékom, mint tsupán hadi vitézkedéseket irni, elég lészzen egy Gróf Andróról nevezetesen emlékezni, kiről mind a' több hasonlónak katonás téteményeit, mind kiváltképpen e' történetes Könyvkének vett eredetét az Olvasó bőven felérheti.

Tulajdona az a' Nemes indulatnak, hogy olyanokban magát foglalja, mellyek ma, vagy holnap betsületére, 's ditsőségére szolgálnak, szerezvén pedig magának e' Világon

lagon elő-mozdító szükséges tapasztalásokat, kap olly alkalmatosságokon, melyekben vagy elméje erejével, vagy szíve bátorsággal Nevének híret botosáthatja; hasonlatos indulatjának ösztönéből meg-jelenvén Gróf Andró-is a' fegedelmes Brandeburgiai Seregekkel Buda Váránál, főbb tzéljának álitotta, köteletségének véghez - vitele mellett, akképen magát minden alkalmatóságokban különböztetni, hogy nem tsak eddig szerzett jó Nevének betsületét, hanem Nemzetének-is ditsőségét jóval nevelheffe. Melly ferénységgel azért a' fő-vezérének parantsolatiban járt-légyen-el, valamint mindennütt, holott a' szükség, és alkalmatóság magával hozta, nyilván meg-mutatta, úgy legkülönöfebb jelekkel ki-terjesztette akkor tehetséges Vitézségét, midön e' fokszor említett Vár ellen utólszori egybe-kaptsolt erővel rendeltt Ostromlásban reá-bizott Brandeburgiai népekkel bizonyos szántzokat elfoglalni parantsolatja vólt. Mennyire fortélyosabbak ezek az Ostromlottaknak, annyira akadályosabbak valának az Ostromlók-nak; mert azon kívül, hogy a' helynek minémüsege magában olly mesterséges vala, hogy az egész Keresztény tábort további

elő-mozdulásában akadályoztathatta, akár a' reájok szegezett Ágyúknak száma, akár a' hozzájuk állatott Törököknek fokasága szemefebben meg-visgáltatott, veszedelmesnek minden képen látszatott imigyen helyhez-tett sántzoknak el-foglalása. Gróf Andró mindazáltal, kinek szíve sem a' veszélynek félelmétől meg-rettenni, sem a' magához való szerelmétől meg-lágyúlani nem szokott, illy parantsolatból szükséget, szükségtől pedig jeles tselekedetet tévén, olly eszes, és egyszer 's mind mérész hadi mesterséggel tudta a' Népet vezérleni, hogy az ellenségnek leg-keményebb védelmezése ellen-is ő a' sántzokat utóljára nem csak meg-hágatta, de győzedelmesen meg-is hatalmazta. Örömeft még tovább nyomogatta volna itt ekképen szolgáló szerentsés vezérlésének, és vitézségének kezdetét Gróf Andró, de úgy vala a' felsőbb hatalomnak mindeneket meghatározó rendelkezésben, hogy midőn az alatta lévő katonáinak elő-járó, és mindenütt jelen lévő személyével a' ditsőséges győzelemre utat mutatott, egy szerentsetlen ágyú golyóbis által a' jobb karja olly képtelenül öszvé zúztatott, hogy nem csak azonnal a' fegyverét el-ejteni, de az által
mind

mind akkoron, mind pedig azután-is a' hadi szolgálatokra alkalmatlanná tétettetvén, idővel a' Tifztségét le-tenni, és más szzerű életre magát fordítani kételeltetett.

Szükséges itt tudni, hogy Gróf Andró született Frantzia, és ennek elötte szerelmes Grófnéjával, és egyetlen Fiatskájával Párisban lakós vala, honnan bizonyos okokból Német-Országba jöven itt elsőben a' Brandenburgiai Fejedelmeknek Seregében katonaságra adta életét, Buda Váránál történt szerentsétlensége után pedig, nem találván tovább Németh-Országban mulatságát, kedvét, és hasznát, el-tekéltette magában kedves háza népével ismét Frantzia - Országba visszafra térni, életének utóbbi napjait ott tölteni, ott végezni.

Alig mutatá magát annyira febes karjának gyógyúlása, hogy abból származható veszedelmesebb következeztől nem félhetne, mi-helyest Berlinből tett hiv szolgálatiról ki-já-ró bizonyosság levelét kezéhez vette, első gondja vala, állapotjának ilyen környül-állásiban el-tekéltett utazására mindennemű rendeléseket meg-tenni; hogy pediglen meg-

jedzett karján kívül Buda Várának véres meg-vételéről még más emlékezetet-is magával hazájába vinne, mind mivel az alkalmatosság úgy hozta magával, mind pedig tulajdon szándékára nézve választott a' végre egy ifú, és még gyenge Török rab leányt, ki tudniillik, mint hogy még Török-Országban némelly Frantzia rab aszfzonymnak társalkodásában érthető képen a' Frantzia nyelvet meg-tanulta, és szólotta, a' Grófnéjának mind szolgáló leány szolgálna.

Ekképen valamint kívánhatta, olly szereztséfen, és akadályatlanul minden hozzá tartozandóival egész Páris-ig folytatta az útját, alig nyugotta itt ki magát, arra intézte azonnal több részét gondolatának, miképen a' magával hozott Török leányzónak, Kartigámnak (mert e' vala neve) a' Pogány tévelygésből való ki-térítésére, és az egy igaz hitűek közé való számláltatására időt, és módot találna; Kartigámnak nehezen esett elsőben, születésének idejétől fogva szintén a' Dajkájának tejjével bé-szopott tévelygésében, és régi szokásiban változást szenvedni, meg-is vette elejétén mindennemű oktatást; mert még szüntelenül az előbbi
sza-

szabadságának meg-nyerésére számot tartott; de látván óránként minden részről reménységének haszontalanságát, napról napra pedig mind esztendejében, mind értelmében nevékedvén, kezdett laffan laffan mélyebben azon különbségekre tekinteni, mellyek a' Török, és Keresztény hit között vannak, méglen végtére szép Istenes oktatások, és példás bizonyítások által meg-világosítatván, meg-ismerte, hogy a' Törököknek Vallása helytelen, és tévelygő, szánt-szándékkal azért meg-kereszteltetni kívánczozot, Kristina Nevet nyervén a' Szent Keresztségben.

Tsudálatos dolog! melly izetlen vala eddig néki a' Keresztények között élni, és az ő szokásokhoz magát alkalmaztatni, olly kész, és hajlandó kedvvel viseltetett az után mind egyikéhez, mind másikához, egy szóval: maga meg-vallotta, hogy számtalan okai volnának állapotjának meg-változásán szívesen örvendezni, mivel akképen a' kárhozatos vallásának tévelygéséből nem csak ki-menekedet, de egyéb aránt-is látná, hogy Párisban sokkal nagyobb vigasztalással, és kedv-töltéssel mulathatja idejét, mint sem Török-Országban, holott az Aszfzonyi Nem

fél annyi szabadságban sem él, mint Frantzia-Országban.

Kristina (melly néven ez után neveztetni fog) illetén vidámitó elmélkedéseire elméjében meg-nyugodván, midön a' Frantzia Nyelvben úgy elő-ment, hogy azt már alkalmasint szólotta, de még jobban meg-tanulni kedve tartotta, kívánta vala a' Grófné töle, hogy annak hamarábbi meg-tanulása, és helyesebben ejtendő ki-mondása véget állandóan környülötte lenne; mely kötelessége fokféle hasznán kívül arra-is szolgált neki, hogy az által alkalmatosságot nyert, külömb külömbféle fő-rendü Grófi személyeknek esmértségekbe jutni, kik tudni-illik a' Grófnénak látogatására jöttek: és mint hogy az Istentől olly drága erköltsökkel meg-áldatott, hogy az ő kelemes, díszes, és alázatos alkalmaztatásával kivált a' maga Nemebélieknél felettebb tudta magát kedveltetni, azt következet, hogy a' leg-főbb Aszfzonyságok-is örömeft mulatoztak véle, és hozzá víseltt hajlandóságokat nyilvánságos jelekkel nyilatkoztatták.

Meg-

Meg-kell vallani, hogy Kristinának rendezése a' szerentsétől-is majd minden felől terézttetvén, valami különöft foglalt magában, és az ő szépsége olly tekkelletefséggel bírt, mellyen az ember méltán álmétkodhattott; mert virágzó ifjúságának zengéjéhez alkalmaztatott természetnek delisége, kerekdék ábrázatjának tellyes épsége, de főképen ragyogó szemeinek fris, de kedveltető szemérmetséggel tartóztatott forgási, orzáinak mértékeltt pirossággal egyveles fejérsége, e' mellett az igaz erköltstsel meg egyező, és mind Neméhez, mind gyengye idejéhez illendő kegyefsége, és Esztendein fellyül meg-érett elmés ítélete tsak annak szívét nem sérthette, a' ki személyét nem látta. Nem tsuda tehát, ha egy Országos Herzeg-is Kristina szépségének hatalma alá hódoltatván, el-nyerésére türhetetlen igyek-zettel fáradozott.

Annyi fő rendü Személyek között, kiknek kedvében Kristina bellyebb állot, léve kiváltképen a' Katénó Mark-Grófné, ki talám valami különösebbet a' keresztteltetett Kristinán szemlélvén, el-annyira kezdette ötöt szivelleni, hogy ennek már rabságos ü-

gyét-is örvendetes vigasztalásokkal édesítette. Noha ugyan Kriftina némellyszer magános voltában meg-emlékezvén kedves vélt Szüléiről, és Attyafiáról, természeti hajlandóságától vífeltervén, fájlalta azoknak jelenlétektől való meg-fosztatását; ha mindazonáltal jobbra változott állapotjára ismét elméjét vetette, inkább érzette lelkében repdező nagy vigasztalását, hogy a' fel-vett Sz. Kereszttség által az egy igaz Keresztény hitűeknek számába jutott, és jól folyó dolga mellett a' több Afzfszonyoknak únalmatlan tárfaságában szívének nyugodalmát olly kedvessénn élheti,

Az alatt az emlétett Márk-Grófné leggyorsabban gyakorolta látogatás képen Andró Grófnénak házat, minthogy többnyire Kriftinát-is egyetemben véle találta: mellyel történt, hogy ezen szép Török Személy (kit nem némellykor születésére nézve akkép nevezni tetfzik) a' Márk-Grófnénak hajlandóságában mind mélyebb mélyebb gyökeret hajtott, valamint hogy pedig a' szeretetbéli indulat akár melly jelekkel ki-fzogta magát jelenteni, úgy nem türhette a' Márk-Grófné-is, hogy hajlandó ösztönéből jobb mulatásnak neve alatt egy két napra Kriftinát

An-

Andró Grófnétól magához ki-ne kérte volna, és némelly izben vagy a' Városban, vagy a' Városon kívül lévő nyári házához magával el-ne vitte volna, nem más okból, hanem hogy alkalmatosságot leljen, vele kedve szerént beszélgetni, és az ő tünos magaviselésében gyönyörködését tölteni. Egykor többi között szívesebben mulatozó kettes létekben kérdezi vala tőle a' Márk-Grófné: mint tetfzene neki a' házánál? és nem volna-e kedve ezután állhatatosan nála maradni? mellyre hogy annál készebb akaratját várhatta, utánna vetette egyszer 's mind, hogy, ha ötöt a' házánál való maradásra bírhatná, közel magához tisztes, és magános szobába helyheztené, és mint tulajdon gyermekét Anyai gondviselés alá fogadná; minémü nagy vigyázással, és tisztelettel vifeltetett Kristina a' Márk-Grófnéhoz, illy kegyelmességü ígéretere való álláshoz nem vala ugyan idegen szívvvel, azzal mentette mindazáltal magát, hogy ő a' Kegyes Grófnéjának örökös köteles szolgálója volna, 's azért sem hatalmában, sem akaratjában nem állana, hogy a' Márk-Grófnénak ebbéli Kegyeségéhez ragaszkodni, 's olly Kegyes tetfszésre magát fel-áldozni bátorkodhatna.

Ezen betses, és tiszteletes válaszával Kristinának különösen meg - vigasztaltatott a' Márk-Grófné, könnyen észre vévén, hogy egyedül Andró Grófné volna az akadályos eszköz, melly miatt Kristina hajlandó szívének szándékát nyilvánban meg - nem vallotta, imigyen szölli azért tovább hozzá: értem jól Kristina, minémü vélekedésben légy; te azt gondold, hogy mivel Andró Grófnénak kötelessége vagy, annak szolgálatjából ki-lépni nem állana szabadságodban: az én gondolatim sem arányzanak oda, hogy abbéli kötelességedtől, mellyel mostani forodhoz képest tartozol, el-idegeníteni kívánálak, hanem ha a' házomnál maradni kedved tartaná, én irántod elsőben a' Grófnédnál a' szükséges engedelmet ki-szerezném, azután pedig azon iparkodnám, hogy illendő férjhez-adás által tellyes szabadságodnak, és e' világi boldogságodnak elő-mozdítója lehetnék.

Illyen hűron pengő szók igen kedvesen hangoztak a' Kristinának füleiben, mert úgy vélte eddig, hogy egész életében a' fanyarú szolgálatnak terhét fogja viselni, és tsupán a' Grófnéjának tetszésére kell néki élnie;

nie; hallván pediglen, hogy a' Márk-Grófné nem csak szabadságának meg-nyerésével, de az ideig való bódogságának-is meg-szerzésével biztatná, nem tartotta tanácsosnak többféle mentségekkel illy szerentséjének előmozdítását meg-gátolni; alázatos köszöneteket mondott a' Márk-Grófnénak hozzá vife-lő kegyességeért, és az egész ügyét meg-változhatatlan Kegyelmezségebe ajánlotta, leg-bódogabb Afzfzonyi - állatnak állértván magát, ha szerentséje lehet kegyes Parantso-latinak tellyesítésében meg-halnia.

Kevés napok múlva meg-jelent Andró Grófné látogatás képen a' Márk-Grófnénál, több szolgai között Kristinát-is magával el-vivén, mihelyt az olly látogatási alkalmatos-ságokban szokott elő-járó tiszteleteknek, és kérdezőskedéseknek véget vetettek, a' Márk-Grófnénak minden más közlendő beszélgeté-fei előtt első vala az, hogy meg-szólította a' Grófnét, kinek nagy kedvében magát len-ni tudta, a' Kristináért, minden ki-gondolha-tó vízonti tetszéseire magát le-kötelezván, ha ezen kéréséhez barátságos engedelemmel fog járúlni; a' Grófné illyen kívánságát a' Márk-Grófnénak ingyen se vélvén, igen ked

vet-

vetlenül hallotta, mert Kristinának ékes Sze-
melye, és vífelefe neki-is kedves vala. Nem
általotta a' veget a' Mark-Grófnénak módo-
san értésére adni, hogy ez egyszeri kíván-
ságának nem kedveskedhetne; minden izet-
lenségnek el-távoztatására pedig a' Férjével
Andró Gróffal mentette magát, ki tudni-illik
Kristinát azon okból hozta volna magával ki
Magyar-Országból, hogy ama nevezetes Bu-
da-Vára meg-vételének élő bizonyására, és
emlékezetére neki szolgálna. Mire nézve na-
gyon kételkedik, ha, méglen él, a' házatól
el-botsátja-e? illy kétséges feleletével a'
Grófnénak meg-nem elégedet a' Márk-Gróf-
né, azt válaszulván többi között, hogy ha
ugyan Andró Gróf Úr Buda-Varának meg-vé-
teléről emlékeztető jelt kíván maga előtt lát-
ni, tsak a' jobb karjára veti-is szemeit,
elégseges emlékezetet láthat azon, és így a'
Török rabotskáját könnyen oda engedheti,
az alatt első adandó alkalmatossággal igye-
kezik maga e' dologról véle szólni, és Kri-
stináért meg-szólítani, reménlvén, hogy szép
Kérésének nála, mind olly el-hírültt. Nemes
indúlatú Úrnál helye léfzen.

A' Gróf-

A' Grófné erre úgy tette magát, mint-ha a' Márk-Grófnénak jelentett szándékában önnön részéről épen nem volna ellent-alló, el-tekéllette azonba szívében, hogy mihe-lyest haza juthat, arra fogja a' Grófját be-fzélleni, hogy a' Márk-Grófnénak kérését valami jelesen színlő okokkal magától el-tá-maszfza. De sokkal fortélyasabb vala a' Márk-Grófné a' Grófnénál, és talám az ábrá-zatjából-is ki-nézte, minémü alattomban va-ló gondolatokat forgatna: egy fszempillan-tásban azért meg-változtatván előbbi szán-dékát, a' helyett, hogy adandó alkalmatof-sággal maga akart a' Gróffal szólni, tüstént még a' Grófnénak jelenlétében egy bizonyos esméretes ifjú udvarnokot (ki egyéb aránt régi Zászlós Nemből való lévén, hasonló-képen a' Márk-Grófnénak látogatására meg-jelent vala) küldöt hozzá, ki által ötöt Kri-stináért meg-fzólittatta, és kéretette.

Gróf Andró még eddig nem gondolkodot tovább Kristina felöl, hanem hogy a' Ke-resztényi tudományban oktattatta, és meg-kereszteltette, egyéb aránt noha ugyan Bu-da-Vára meg-vételének mint egy emlékezeté-re magával Párisba hozta, leg-inkább mind-azáltal

azáltal a' Grófnéjának szolgálatjára alkalmaztatta, kit mint hogy Kristinán kívül több fzemélyekből álló udvari szolgálókkal bővelkedni tudot, maga pedig különös okokra nézve a' Márk-Grófné kérésének meg-tagadására leg-kisebb tisztefséges mentséget nem találhatot, minden további gondolkodás nélkül a' hozzá küldetett Udvarnokat azon izenettel botsátotta vissza a' Márk-Grófnéhoz, hogy ő leg-főbb szzerentséi közzé számlálja, ha a' Márk-Grófnéhoz mindenkor vifelt különös tiszteletéről most örvendetes bizonyyságot tehet, és értelmére adott kívánságát a' Márk-Grófnénak tellyesítheti; önnön részéről azért tellyes készséggel oda engedi a' leáhyzót, és örül, hogy valaki találta a' házánál, ki ő Méltóságának kedvében lenni érdemes, és a' kit kegyelmefsége, 's gondvifelése alá venni kívánni méltóztatik; nem kételkedvén, a' Grófnéja-is hasonlatos értelemmel véle lészén, kire, ha mit még talám a' Márk-Grófnéval ez iránt végezni akarna, a' többit bizza.

Előbb pedig, hogy sem a' nevezet Udvarnok vissza tért, már a' Grófné meg-egyezett a' Márk-Grófnéval; elő-hivattatott a' véget

véget Kriftina a' máfik szobából, és megkérdezte, ha nem akarna-e ennek utánna a' Márk-Grófnénál maradni? Kriftina valaminthé, úgy furtsa-is lévén, másképen tette először magát, hogy sem a' szívének belső érzékenysége rendelve vala, és mint egy únszoltatta magát a' szabad szólásra, nem más okból, hanem hogy az által a' Grófnéját azon hitelbe tedje, mint ha nem örömeit lépne-ki a' szolgálatjából. Ilyen hitelen eme kezdé ötét bátorítani, és a' Márk-Grófnénál nyerendő jövődöbéli jó napjaival biztatni; mellyre Kriftina imig szólamlott meg utóljára, én kézf volnék ugyan az eddig való helyheztetésemnek változását alázatos köszönettel fel-venni, de a' mellett escedeznék, hogy engemet mindenkoron vélem tapasztaltatott kegyelmességében tovább-is meg-szenvedni, és azon kegyeskedő szabadsággal vigasztalni méltóztatnék, hogy ez után-is némellykor alázatos Udvarlásmat mint Méltóságodnál, mint a' Méltóságos Grófnál meg-tenni bätorkodhaifam; a' Grófné azt néki szíven meg-engedte, és egyfzer 's mind szép oktató tanításával emlékeztette, hogy a' Márk-Grófnénál mindennemü tselekedeteiben, és kötelességének vég-

véghez vitelében olly jól, és ditséretesen viselje magát, hogy sem valami neheztelésre, sem pedig ne talámtán érdemlendő megvetésére okot ne adjon. Mellyekre Kristina midön engedelmes figyelmetefségét meg-igértte, a' Grófné által a' Márk-Grófnénak gondviselése alá adattatott.

Az eddig való, és következendő beszégetésekből kinek kinek világosan elméjébe tűnhetik, hogy Kristina igen, szerentsés órában lépet Páris-Városába, mint hogy a' Káténó Márk-Grófnében olly hathatós, és kegyelmes gondviselőt nvert, kinek nyilván-ságos jelekkel meg-esmertetett szeretetében tellyes bizodalmat vethetet; mellyhez képest azonnal a' Márk-Grófné tett ígérte szerént szárnya alá vett Kristinának magános szobát közel a' magáéhoz üresítetett, szolgálatjára egy szolgáló leányt rendelt, külömb külömb-féle ékes öltözeteket, mellyekben akár hol betsülettel meg-jelenthetet, néki tfináltatott, sött asztalához - is ültette: egy szóval: Kristina felette nyertesnek tartotta magát, a' Márk-Grófné pedig ebbéli kegyefségének jelesebb meg-bizonyítására ez egész házi népe között ki-hirdettette: hogy
valaki

valaki Kriftinának leg-kisebben vétetni mér,
az szintén olly érzékenységes büntetést vár-
jon magára, mint ha önnön fzemélye ellen
vétett volna.

Kristina ekképen maga kényén élván, és
a' Márk-Grófnénál semmi bizonyos foglalato-
ságokra nem köteleztetvén, hanem hogy
némellykor a' Török Afzszonyi rendeknek
neveltetésit, szokását, és tulajdonságit el-be-
szélleni; és az által a' Márk-Grófnénak, ki
ritkán vala látogatók nélkül, az idejét mű-
latni kellett, könnyü módot nyert abban, hogy
a' leg - tekintetesb Frantzia Afzszonyokkal
meg-ésmérkedhetet, és néha néha a' látoga-
tásokra ki-kérettetett. Minémü alkalmato-
ságokban mind a' Frantzia nyelven, mind
pedig a' tárfalkodásnak módjában rövid idő
alatt olly tekéletesé tetettetett, hogy fo-
kak, kik még az eredetéről semmit nem tud-
tak, nem mást ítéltek felöle, hanem hogy
Párisban született, és neveltetett Frantzia
fzemély légyen.

Midön Kriftina illy örvendetes vigasztalás-
al idejét töltette, és minden dolgai akaratja
szerént folyának, úgy hozta a' véletlen tör-
C ténét,

ténet, hogy egyszer fzekeében ki-sétálván, fzem közben találta testvér Bátyját, Akmetet, a' ki póstán Párisba jöt, hogy ott egyetlen testvérét, Kártigám húgát fel-kereffe. Ezek mind a' ketten a' Natóliai Bafsának fogadott gyermekei valának (mellyről mindazáltal ök semmitsem tudtak) kiket ezen nevelő Atyok jobb vóltokra nézve Buda Várába az ott parantsoló Vezérnek gondviselése alá küldött vala, mint hogy maga hadi hivatalja szerént a' Török Tábornál tartózkodni köteleztetett. Akmet már az előtt egyszer a' Keresztényeknek foglyok vólt, kik ötet többi között egy tsatában el-fogták, az után pedig más alkalmatofsággal, mellyben a' Törökök szerentséfebb leffel a' Keresztényekre ütöttek, önnön fortélyát látván, maga magát ki-fzabadította, és tsak alig az előtt, hogy Buda Várának Viadalma elő-vétettetett, Kártigám húgával Budára érkezet, mellynek véres meg-vétele után ismét olly szerentsés léve, hogy alattomban a' Keresztényeknek kezeikből igen módofan magát ki-fejthette, és esméretlen szinlés alatt mindenütt az édes húgát követte, mint a' következendökből bövebben ki-fog tet-szeni.

Alig

Alig szemlélé meg Kriftina Akmetet az útban, el-nem vehette róla a' szemeit, úgy tűnván azonnal előtte, mintha azon jövevényt esmérné, egyszer 's mind elméjébe jöven, nem Akmet Báltya volna - é? Németh öltözetére nézve mindazáltal, melly ötet igen meg-változtatta, kételkedet illy vélekedésének bizonyságán, kezdet azonban a' szíve belső titkos ingerlések által buzgóbb indulatoktól kiztettetni, és vonattatni, és mint hogy annak, és a' Báltjának ábrázatjában semmi észre vehető különbséget nem tehetet, nagyobbadván vélekedése, hogy a' kétségesben a' bizonyosat ki-tanúlhaffa, kész akartva úgy járatta a' szekerét, hogy annak a' jövevénynek kotsijához közel esne, kinek midőn mellette léve, nem állhatta, hogy meg-ne álitotta, és következendöképen meg-ne szólította volna: Uram! botsáffon-meg egy Afzfzonyi-állat mérészségének, a' ki tudakozza, ha betsületes személyét nem látta-é valaha Budán, vagy nem esmérte-é Natoliában?

Akmet tsudálkozót magában ebbéli szabad meg-szolittatáson, el-nem ítéltetvén, hogyan esmérhetné ötet az az esméretlen Afz-

szony személy, a' végett ö-is hasonlatos erős szemekkel nézvén Kristinára, azt felelé viszsza: hogy ö ugyan nem tagadja, hogy ez előtt mind Natoliában, mind Budán léve, nem emlékezhetik mindazáltal arról, hogy azon helyeken valaha drága személyét látta volna, hanem ha talám mint Keresztény a' Törököknél raboskodot volna. Ezen válaszára nem kételkedet tovább Kristina a' Bátyának valóságos személyéről, bizonyos okaira nézve mindazáltal hallasztani akarta maga meg-esmértetését, és tsak azt válaszolta neki; Uram! éfzre veszem feleletéből, hogy még-is rólam meg-emlékezhetik, ha azért talám egynéhány napig Párisban mulatni szándékozik, tetsék magát a' Katéno Márk-Grófné házánál jelenteni, ha ott tsak az után a' személy után tudakozódni fog, kit nem régen örökbe fogadott, mind nekem, mind magának igen öröndetes alkalmatosságot fog nyújtani minden féle kedves újságoknak egy mástól való meg-érthetésére. Akmet megígérte fok bizonyításokkal udvarlására való jövetelét, jelentvén, hogy a' nélkül-is egy bizonyos személynek fel-kereséséért fáradozna Párisban, kire talám az ö közben-járása, és igazítása által könnyebben reá fog akadhatni.

hatni. Erre illendő Udvarisággal bútsút vé-
vén, a' kotlíffal Szent Antal nevű hofátba
hajtatot, minek utánna előbb még egyszer
viszsa fordulván, az esméretlen hűgától en-
gedelmefen ki-kérte, hogy holnap mindjárt
dél előtt a' Katénó Márk-Grófnénál utánna
kérdeszkedni bátorkodhaffon.

Kristina kedves Bátyjának Párisban léte
miátt nagy szívbeli örömetől környül vétet-
tetvén, alig várta, hogy vissza térjen, és
a' Márk-Grófnénak el-beszélje, miképen a'
fzerentse, és történet úgy hozták legyen,
hogy sétáló útjában a' Bátyjára akadot, ki-
től holnap dél előtt meg-fog látogattatni:
a' Márk-Grófné melly kedvesen hallá egy
részről eme' véletlen újságnak tudosítását,
olly vélekedve gyanakodot, ne talám Kri-
stina Bátyjának személyében meg-tsalatkozzék;
Mert nem más jeltől tartotta ötöt Bátyjának,
hanem mivel képeben tellyefen hozzá hason-
lítana: azonban az által leg-inkább erősíte-
tett gyanóságában, hogy Akmet mind Nato-
liában, mind Budán vólt legyen, és mihe-
lyett ötöt meg-fzemlélte, azonnal mint egy
fel-buzdúlván, különös induláfokat érezt
szívében. Mondá azért a' Márk-Grófné Kri-

stinának, hogy egy kis ideig való várakozás, és a' holnapi nap leg-jobban ki-fogják nyilatkoztatni látományának valóságát, maga-is tehát izemelye szerént jelen lenni kíván, midőn Akmet meg-jelenénd. El-érkezet más napon Kristinának öröm órája, mellyben Akmet a' Márk-Grófné házában meg-jelent, és mint hogy el-jövése iránt már előre minden szolgák, és szolgálok meg-valának tanitva, meg-állván a' kapu alatt, alig mondotta-ki, kit keres, azonnal egyenesen Kristinának a' szobájába vezettetett, ki már a' Márk-Grófnéval együtt ohajtva várakozot reá. Akmet a' szobába bé-lépven, a' mint tudot, és menyire a' Frantzia nyelvben fogyatkozott tudományától ki-telhetett, szokott udvarisággal járó első közföntését hogy meg-tette, könnyen ugyan az ő lába vonáfiból, és meghajtásfiból ki-tüntt, hogy valamint idegen Nemzet vala, úgy a' Párisi tántz-helyeken nem forgot; mindazonáltal még-is a' Márk-Grófné igen kegyes ábrázattal fogadta ötet, Kristina pedig kezét nyújtotta feléje, kérven, hogy ő, és a' Márk-Grófné között tetszene néki le-ülni.

Az első egy más között váltott beszédek után úgy teregette Kristina azonnal a' szavait, hogy igen szép illendőséggel elő-hozta Akmetnek, miként tegnap azt értette volna tőle, hogy tsupán egy bizonyos személynek kedvéért, és fel-kereséséért fáradoztak légyen Párisba; mire nézve bátorkodik tőle kérdezni, ha nem volna-e szabad tudni, ki, 's mi volna az a' kedves, és betses személy, hogy annak hol tartózkodásáról talám örvendetes hirt adhatna? Én éppen semmi titkot sem teszek belőle, felele Akmet, és ha a' Leány Afzszony engemet valaha Nattoliában, vagy Budán esmért, a' mint tegnap emléteni tetstett, kétség kívül azt is jól fogja tudni, hogy ottan nekem Kártigám nevű Húgom volt, kivel az ellenkező forst úgy mostohálkodott, hogy Buda Vára megvételésének alkalmatosságával mint rab a' Keresztényeknek kezeibe került, és, a' mint alattomban ki-tudakoztam, némelly Fő-Tiszt-tól Frantzia Országba hozattatott, ki után igaz vérséges Atyafiságom, és szeretetem im el annyira gerjesztettek, hogy éppen eddig jöttem nyoma után, hogy, ha lehetséges, itt létét ki-tanúljam, és ötöt ismét előbbi szabadságába tedjem.

Midön Akmet illy tekélletes szeretetés elő
terjesztette, és Kártigám nevet említette,
Kritina nem győzhette-meg a' szívét, hogy
annak a' tüze az ábrázatján ki-ne ütöt, és
el-ne pirúlt volna, melly gerjedelmét mind-
azáltal hogy illendően el-szinlené, kelletlen
köhögésre kényszerítette magát, és, hogy
Akmet színeinek változását belső mozdulásá-
nak ne tulajdonítaná, imígyen szólot vala
hozzá: Uram! ha el-gondolja, melly tágos,
én népes hely legyen Páris, nehéz, és fárad-
ságos lészzen a' most nevezett fzemélynek
fel-találtatása, annyival-is inkább, ha nem
itt, hanem más ezen Országban lévő Város-
ban talál lenni: azon közben igen jól emlé-
kezem még reá, hogy Natoliában való lé-
temben az akkori Natoliai Bafsának egy Kár-
tigám névű leánya vala, kit Akmet Bátyá-
val együtt, midön ő maga a' Keresztények
ellen hadba költözöt, szánt-szándékkal jobb
gondvifelésnek okáért Buda Várába küldöt,
ha tehát az Ur Akmetnek hivattatik, illy
környül-állásokra nézve Uri fzemélyében Tö-
rök Kártigámnak testvér Bátyát szerentsém
vagyon előttem fzelelnem.

Nem

Nem tagadhatom, felele Akmet, hogy én egy Muzelmán, és emlétett Natoliai Bafának fia vagyok, szerentsétlen Húgomhoz vonzó nagy hajlandóságom arra a vakmerőségre ingerlet, hogy ama' vér-ontó erőfzakkal meg-vett Buda Váránál, látván mindennek bóldogtalan végét, utolsó veszedelemnek szorongatási között magamat Németh hatzokába rejtettem, melyet egy Keresztény rabról le-vontam; és mivel valaha Natoliában némelly rab személyektől mind Frantziáúl, mind Némethül beszélni, és e mellett a' Magyar szót-is egybéli fogságomban szükségemre meg-érteni, és szólani megtanúltam, bátorkodtam a' meg-vivásnak alkalmatosságával a' Keresztények közzé keveredni, kiktől öltözetemnek látszatjából a' magok nyájabélinek itéltettvén, olly fortélyomat nyertem, hogy nem tsak fel-gyúltt haragjoknak forró mérgét el-kerülhettem, de egynéhány napokig közöttök-is tartózkodhattam, miglen tudniillik ki-tudakoztam, hogy Kártigám Húgom (kit egy Katona által meg-fogattatni szemeimmel láttam) valamelly Fő-Tifztnak kezeihez adattatott, ki Budán nyertt veszedelmes sebei miatt az után szolgálatját le-tévén, Hitvesével, és Hú-

gommal együtt ide Párisba jött, hogy itten letelepedjen, és további nyugodalmát itt élje. Ezeket hallván, de leg-bizonyosabban megtudván Esztergam Várában (hova vetemedtem, és holott azon Tisztnek a' Vár-örző Tisztek között egy rokonya vala) indulóban voltam ugyan mindenütt minden mulatás nélkül, öt nyomban követnem, hogy azon arannyal, és drága kövekkel teli ládátskát kezéhez adhattam volna, mellyet Baffa Atyám a' végre reám bizot, hogy, ha én, vagy az említett húgom a' Keresztényeknek hatalmába jutnánk, azzal magunkat ki-válthatnánk; de meg-gátolt illy igyekezetü akaratomtól reménytelenül reám támadott nehéz betegségem, és kényszerített egészségemnek vízfizsállításáig a' Keresztény Tsászárnak lakó helyében, Béts Városában maradnom: honnan csak egynéhány hetek előtt indulék-meg, újabb tudósításból értvén, hogy ama fellyebb említett Tiszt egyenesen Párisba vette útját.

Kristina nem tartotta még alkalmasnak lenni, magát meg-esmértetni, örvendezet mindazáltal szívében hallván, hogy Akmet arannyal, és drága kövekkel telyes Iskatulyát hozot magával, gondolván, azzal
talám

talám jövődöbéli szerentséjét hamarabb előmozdithatni, és úgy tette magát, mint ha Akmetnek, és Húgának szerentsétlenségét igen szívére venné, tudakozván a' mellett tőle, Nem de ismét Török Országba visszafza menni szándékozna-é, ha a' hűgát fel nem találná? vagy nem volna-é kedve Párisban maradni, és Kereszténnyé lenni? Akmet azt felelé erre, hogy ő olly hamar el nem tekelheti magát, mellyikét a' kettő közül mivelné, meg-kell azonban úntatlanúl-is neki vallani, hogy időnként az elsőhez kevesebb, az utolsóhoz pedig annál nagyobb hajlandósága volna, mivel a' Keresztényeknek társalkodásából igen helyefen ki-vette, hogy mind az ő életeknek módja, mind pedig hiteknek dolga sokkal eszesebb, jobb rendű, és építőbb legyen a' Törökökénél, ha azért tsak tudná, miképen ő a' Keresztények között életét el-tarthatná, igen könnyen meg-eshetne, hogy magát meg-kereszteltetné: sőt önnön részéről el-nem mulatná, a' hűgát-is, ha valahol létét ki-tanúlhatná, reá beszélni, hogy hasonlóképen a' Keresztényeknek hitével változtatná-meg vallását.

A' Márk-

A' Márk-Grófné, és Kristina igen örülnének Akmetnek illy jó gondolatú szándékán, hogy pedig a' Márk-Grófné az eddig tartott beszélgetésnek ne láttattnék tsúpán halgatója lenni, imigyen szólamlot-meg Akmethez: mi a' kegyelmed életének el-táplálását illeti, arról nem szükség magának nagy gondokat tenni, ha a' Keresztények hitére állani igyekezik, mert a' Keresztényeknél, és kivált Frantzia-Országban az a' szokás, hogy senki élő szükségében el-nem hagyattatik, ki Kereszténnyé lett; ekképen, ha illyen szándékának tellyesítésére meg-esmért igaz ösztöntől vonattatik, és meg-kereszteltetni kívánkozik, fogadom, hogy mind azoknak, mellyekben szükségködését előre által-látandja, meg-szerzésében magam fogok szorgalmatoskodni.

Akmet meg-köszönné nagy alázatossággal ezen kegyes ajánlását a' Márk-Grófnénak, fordulván ismét Kristina felé, és hasonló engedelmességi kérelemmel tudakozván tőle, miképen jöt légyen Natoliába, és Budára? mint hogy előbb azt emlétette, hogy sem a' Natoliai, sem Budai Bafsák ne lévénnek előtte esméretlenek? Kristina meg-ütközött elsőben illy véletlen kérdésén az Akmetnek, és

té-

tétovázó gondolatiban fel - nem találta mindjárt magát, mit válasszon: melyre épen a' szolgáló leánya lépett-bé a' szobába, jelentvén a' Márk - Grófnénak, hogy az Arbay Grófné volna jelen látogatására, alig halotta-meg azt Kriftina, bizonyos jel által értesére adván a' Márk-Grófnénak, hogy még kevés ideiglen Bátya előtt titokban lenni akarna, a' tartozó felelet helyett ilyen válasszt gondolt vala ki Akmethez: hogy tudniillik szívéből sajnálná, hogy mostani alkalmatossággal az Arbay Grófnénak ide jövétele miatt kéntelen meg-fosztatni szerentséjétől, tovább véle beszélgetni, és kívánságára illendő feleletet adhatni, mindazáltal azon közben-is tudósítaná, hogy Kártigám Húga bizonyoson Párisban legyen, kivel ha talám szemben lenni, és beszélleni kíván, terhül ne venné ismét dél után két órakor nála meg-jelenni, arra az időre hozzá fogja hivattni, kinek meg-jelenésén éppen nem kétkedik, mivel felette különös jó barátja, és esmérőse, és fok időket szokott egyveles társaságában töltetni.

Akmet kedves Húgáról hallott öröndetes
 hir-adásra el annyira meg-örült, hogy tü-
 rént

stént kissebbik újján hordozott drága gyűrűjét le-húzta, és Kristinának néminémű háláadás gyanánt ajándékuil nyújtotta; ez nem akarta tellyefséggel töle el-venni, jelentvén, hogy minden ajándék nélkül tsupán szolgál-ni kívánó indulatjából tett ígérétét meg-állja; Akmet mindazáltal gyakorlott kérésétől meg-nem szünt addig, miglen utóljára ajándékanak hely nem adattatott; az után mind Kristinától, mind a' Márk-Grófnétól igen tisztetes illendőséggel el-bútsúzáván, nagy vigasztalással haza-ment, semmit kívánságosabban nem ohajtván, mint azon órának közelítését, melyben szerelmes hűgával szembe jönni, és beszélhetni alkalmatóságot reménylet; mi ezen dologban leg-ritkább, az, hogy Akmet Kártigámnak Kristina személye alatt való el-rejtezését leg-kissebb gyanúba se vette, vagy talám különös történetből esett, hogy Kristina meg-ne esmértefsék; a-vagy a' Frantzia öltözet okozta olly mód nélkül való változását, hogy Kártigámhoz többé nem hasonlított; azt ugyan helyén kell hagyni, hogy a' ruhája leg-több okot nyújtot ezen esméretlenségéhez, és külső tekintetének nagyon meg-változott látzatjához, mert valakik az előtt Kristinát még Török

rök öltözetiben szemlélték, közönségesen azt vallották, hogy a' Frantzia ruha ötet nem csak egész természetben meg-változtatta, de fokkal szebbé, tetszetesebbé tette; meglehet azonba, hogy tetszett az Egeknek, ezen két hiv szerező Attyafiak között egy ritka esetet rendelni, és Kristinát Bátya előtt mind addig esméretlennek tartani, még helyesebben illene, vártatva annál nagyobb vigasztalással meg-esmértetni.

Kettőt üte dél után az óra, midőn megjelent Akmet, és be-jelentette magát a' Márk-Grófnénál, és Kristinánál. Nem kellett neki semmit várakozni, mert már készen vártatott. Előbb mindazáltal, hogy sem bevezettetett, értelmére adatott, hogy Kristina nem volna még jelen; tetszene neki a' véget az alatt-is a' Márk-Grófnénak szobájába menni, és ott addig való várakozással lenni, méglen Kristina el-érkezik. Majd egy fertály óráig mulatot a' Márk-Grófnéval, a' ki, látván Kristinának késedelmeffebb megjelenését, kezdi vala ötet újjabb reménységgel táplálni, tudniillik: hogy Kártigám fokáig ki-nem maradhatna: erre a' szóra be-lép vala Kristina a' szobába éppen azon öltözetben, mel-

mellyet Buda - Várának meg-vételekor testén
 vívelt, és a' Márk-Grófné előtt meg-hajtván
 szépen magát, így kezdet szólni: Méltósá-
 gos Márk-Grófné, kegyelmes Afzszonyom,
 méltóztatott kegyeffen hozzám izenni, hogy
 meg-jelenjek im kívánságára meg-jelentem,
 alázatoosan érteni ohajtván kegyes parantso-
 latját, és követni. Akmet alig pillantotta-
 meg Kristinát, Török szokás szerént öröm
 kiáltással fel-ugorván, gyors lépésekkel eleibe
 ment, és buzgó indulatjának ösztönéből ma-
 gához kaptsolván, leg-szivefőbb ölelések kö-
 zött meg-tsókolta, nagy örömeben könyvez-
 ni egyszer 's mind, és következendő képen
 hozzá szólni kezdvén: Oh ezerszer 's még
 ezerszer ohajtott örömöm, édes Kártigám há-
 gom! oh minden vigafságnak órája, mellyben
 élni, és jelen-lenni látlak, hálát adok a' Ke-
 refztények nagy Istenének, hogy olly Ból-
 doggá tett, és nyomodra vezérlet; Kedves
 húgom! de vigasztaltatom jelen-létetden! már
 örömmel halok-meg, mivel szerentsém lett
 még egyszer e' Világon kedves személyedet
 láthatnom, és testvéri szeretetemet hozzád
 meg-bizonyíthatnom.

Kar-

Kartigám a' Bátyyával egyenlő szív - indúlásokat érezvén, nem tartóztathatta hasonlóképen örömeből, és szeretetésből ki - gördültt könyveit, imigyen szólván ö - is Bátyához: Oh kedves Bátyám! halszontalan, és lehetetlen már, úgy mint tegnap, és ma reggel, előtted magamat tettetnem, és esmérletlenitenem, engeddd inkább, hogy buzgó hajlandóságomból hozzám kaptssollalak, és a' Keresztények három személyü egy igaz Istenének ki - mondhatatlan halát mondjak, hogy ö minket szülő, és nevelő hazánktúl illy távúl lévő földön - is egészségeffen, és szerentséffen egybe - hozot; sajnálom ugyan különös képen, hogy érettem annyi fáradságokra, és veszedelmes utazásokra adtad magadat: de azon kívül, hogy ebből igaz testvéri szeretetednek nagy voltát által - látom, talám a' Mennyei Felség vezérlette elmédet, hogy Frantzia - Országba jönnél, a' hol mint már én, úgy te - is a' Mahomét vallásának irtóztató tévelygését szivedből ki - irthaffad, és az egy idvezítő Keresztény hitre térhefs, mellyre ma reggel nem kevés hajlandóságodat tapasztaltam, és a' mellyről alkalmatossabb időben bővebben fogok veled szólni.

Midön ekképen a' Márk-Grófné, Akmet, és Kriřtina még több e' fele-első örömből eredett beszélgetéseknek végét szakasztották, Akmet, és Kriřtina a' Márk-Grófnénak engedelmeiből elő kezdették egy másnak számlálni mind azon eseteket, mellyek elválásoktól fogva vélek történtenek, úgy mint: mi módon mentek ök el Búdáról, és hogyan jöttek Frantzia-Országba. Azután elő-hozatta Akmet a' fellyebb nevezett Attyától reá bizott Iskatulját, és Kriřtinának a' kezébe adta illyen szókkal: Ime! kedves Hugom! valami ebben vagyon, légyen mind a' te fajátod, tsak annyit hadj részemre, a' mi a' testemnek el-táplálására, és ruházatjára szükséges: az emlétett Iskatulja Indiai fekete fából vala, Elefánt tsonttal mesterségesen bé-foglalva, és környös-körül, alól's fellyül fa-levelek módjára igen ékefen arany, és olvasztott munkával ki-rakva, a' fedélnek közepén belől látfszatott egy fél hóld, melly alatt Arabiai Arany betűkkel ez találtatott fel-jegyezve: *Ibrahim Beglerbég Natoliában*: a' benne lévő Kintsnek mennyisége tiszta Aranyban huszon ött ezer Aranyokból állot, gyémántokon, és egyéb drága köveken, 's gyöngyökön kívül, mellyeknek az

ára

ára valamint nagy fömmára hágot, úgy azoknak drágaságán mind Kríztina, mind a' Márk - Grófné elegendőképén nem tsudálkozhattanak.

Ezek így lévén, a' Márk-Grófné Krístinára tekintvén, imígy szólot hozzá: látom már Kríztina! nem fogsz ekképpen énnálam fokáig maradni, ha Párisban ki-tudódik, hogy illy nevezetes gazdagsággal bírsz; mert azt vélem, majdan találkozik valaki, ki szivednek birtokát sohajtani fogja; Méltóságodnak tetfzik alázatos szolgájával ekképén tréfálni, felele erre Kríztina, jól tudom én azt, hogy én mint rab mostani rendemben, és állapotomban maradnom köteleztetem: Mitsoda? monda erre a' Márk-Grófné, Rab vagy te? helytelenül szólasz, ha annak vallod magadat, lám tellyes szabadságban élsz te énnálam, ha pedig eddig azon gondolatban voltál, mintha én szabad akaratomat határozva tartanám, mostanság éppen mondásod ellen valót akarok mutatni, tellyes képpen meg-engedvén, hogy ennek utánna mindeneket önnön tetfzésed, és akaratom szerént mivelhefs, tsak arra mindenkör emlékezzél, hogy én valóságos jó aka-

ród vagyok, ki mind állhatatos, és barátságos esméretségben veled meg-maradni, mind pedig minden egyéb dolgaiban tanátsommal és tehetségemmel fegedelmedre lenni kívánok. Nagy Méltóságú Márk-Grófné (felele Kristina) tudván érdememnek femmiségét, illy nagy kegyelmefségét Méltóságodnak éppen meg-nem érdemlem, hogy mindazáltal ingyen való, és véle született kegyelméből imigyen méltóztatik hozzám kegyeskedni, azért életem fottáig nem tsak örökös háladáffal, és tiszttellettal lenni, de minden iparkodáffal azon igyekezni fogok, hogy illy kegyelmefségeért Méltóságodnak olly hibátlanul szolgálhaffak, mind egész tehetségemből ki-telyik, mellyre nézve ohajtok egyedül úgy fzerentsésíttetni, hogy kötelefségemet tselekedetemmel inkább bizonyithaffam, mintsem szavammal erősítem.

Minthogy azon közben a' tovább gondolkodó Olvasó illyen egy más közt folytatott szólásokban talám kevés kedvét találhatná, a' többieknek tsendes el-halgatásával az említésre való, hogy Akmet megfontolván homályos vallásának ellenkező rendetlenségét, a' Márk-Grófnét kérte, méltó-

töztatik kegyes Intézője, és Segítője lenni, hogy alkalmatosságot nyerhetne, melyben a' Keresztény hitnek ágazatiban meg-oktattathatna, mivel szívének nyughatatlansága, és ebből származott buzgó kívánsága igen ingerelnék ötöt a' Török tévelygéseket az egy igaz Keresztény hitnek világosan vezető tudományával meg-változtatni, és ebben magát a' hűgához hasonlóvá tenni; a' Márk-Grófné meg-igérte néki, hogy il'y időveséges szándékának elő-mozdításában nem csak örömeft, de egyszer 's mind minden idő hallasztás nélkül kíván fegedelmeskedni, és addig-is lakására üresítetett néki a' házábanál egy szobát, rész szerént, hogy annál közelebb kedves hűgához lenne, rész szerént pedig, hogy annál többször véle a' hit-dolgairól beszélgethetne, és véle való szüntelen tárfalkodása által a' Keresztény hitnek rend-tartását annyival hamarabb megtanúlhatná, meg-szokhatná.

Ezek után valamint fellyebb emlétém, meg-nyerte Kristina tellyes szabadságát, hogy már nem úgy, mind eddig, majd emez, majd amaz állapotban szolgálni tartozott, egy szóval: meg-engedtetett néki

tulajdon kedve, és akaratja szerént élni, és a' Márk-Grófné még arra-is ki-terjesztette magát, hogy a' Királyi Udvarnál lévő fő-baráti, és jó akarói által munkálkodni akar, hogy a' Nemességet-is néki meg-szerezze. Melly tzeljára hogy módot, és szert tedjen, egynéhány hetek múlva bizonyos foglalatofságiban a' Felséges Udvarhoz ment, melly akkoron Verfzáliában mulatott, a' hová társul Kriffinát-is magával el-vitte. Oda érkezvén, fok fő-rendü esmérőseinél megtett látogatáfinak alkalmatofságával Kriffinát mindenütt véle hordozta, és többi között ama híres mesterségü, és gyönyörűségü Királyi Kertbe - is el-vezette, mellynek ritka szépségén ezen jeles vidéki elegendő képen nem álmélkodhatot.

A' szép nyári időnek kedveltető vidámsága olly gyenge szellötskével mértékli vala a' napnak sütését, hogy annak kedvéért éppen azon órában az akkor Uralkodó Nagy Nevezetü 14-dik Lajos Király-is bé-sétált legyen a' Kertbe egy Fő-Udvari, és belső titkos Tanácsosával, és egynéhány kíséző Udvari Nemefivel; Történt azonban, hogy melly tele véletlenül vette sétálását, útjában
egy

egy ékefen bé-árnyékozott lúgosnak a' végén szembe találkozott a' Márk-Grófnéval, és Kristinával, holott ezek némelly különös mesterségű faragott Képeknek állásit nézegették, és tsudálták. A' Király, ki minden új halláfokon, és látáfokon felettébb kapot, alig szemlélte-meg őket, tudósíttatni kívánt azonnal az emlétett Tanácsosától mind a' kettőjöknek mind Nevekről, mind Nemekről: Ez meg-beszéllette rövideden ő Felségének, hogy Katénó Márk - Grófné volna egy Török személlyel, kit Gróf Andró Buda Várának meg-vételekor hatalmába keritet, és a' Grófnéjának szolgálatjára magával Párisba hozott, itt pediglen az után az emlétett Márk-Grófnénak ajándékozot vala.

A' tovább értekezni ingerlő kívánság, és Kristinának szép termete olly késértő ösztönök valának a' Király szívében, hogy közelebb létével meg-szólítá Kristinát, kérdezvén tőle: mint tetszene néki a' kert? Kristina meg-tudván a' Márk-Grófnétól, hogy a' kérdező személy a' Nagy Lajos Király volna, körül annyi tsudálatos dolgokat hallott, alázatos térd-hajtással illyenképen válaszolt kérdésére: Nagy hatalmú Királyi Felség,

bár ez a' Kert egy sötétes barlang, vagy
 fik pufzta volna-is, Paraditsommá változik
 mindazáltal, midőn Felseged szenteltt sze-
 mélyének fénnével tündöklék. En ugyan
 eddig nem máskép, mint leg-főbb tsudálko-
 zással annak ékezségeire elmémet, 's szemei-
 met szegeztem; és noha számlálhatatlan, és
 meg-betsülhetetlen Díszefségeket benne lát-
 tam, mind azok között leg-főbbnek, és
 drágábbnak tartom azt, hogy az Egektől
 szerentsém adatek, azon Nagy nevezetű Ki-
 rályt benne láthatnom, kinek hatalmas, és
 ditsőséges tételei által el-terjedett hire, és
 Neve fellyebb hatott, mintsem minden em-
 beri nyelvek ki-magyarázhatják.

Illy alázatofsággal, és efzes magasztalás-
 sal sózott felelete Kristinának tetfzet úgy
 annyira a' Királynak, hogy nem csak ke-
 gyesebb szemekkel tekintet reája, de a'
 földről fel-keltetvén kegyelmességének jeléül
 a' kezét-is oda nyújtotta néki meg-tsókolás-
 ra, parantsolván mellette, hogy a' Márk-
 Grófnéval együtt követné ötet. Ekképpen
 meg-fzaporitatott tárfaságával a' Király téri-
 tette útját egy igen kellemetes gyönyörköd-
 tetéssel szökdözö tsorgó kút felé, holott
 le-

le-ülvén, tudakozni kezdé Kristinától: Mi-
 némü történetek által szakadot volna Tö-
 rök Országból Frantzia - Országba? Felséges
 Király, így kezdé illendő engedelmeességgel
 mértékeltt beszédjét ez a' szép Leányzó:
 úgy tetszet a' Mennyei hatalomnak, hogy
 én valamelly Akmet nevü Bátyámmal Na-
 tóliai Beglerbég Ibrahim nevezetü Atyámtól
 nemzettem, és Smirna Városában e' Világ-
 ra születtem, édes Atyánk olly nagy Atyai
 szívettel viseltetett hozzánk, hogy sohol
 vigasztalását nem találta, ha bennünket kör-
 nyüle, vagy előtte nem láthatott: Történtt
 a' közben, hogy a' Nagy Szultánnak paran-
 tsolatjából Magyar-Országba menni rendelte-
 tett, ottan tudniillik a' Keresztények ellen
 Kardjának élet forgatni; az Anyánktól már
 annak előtte meg - fofztattunk, az Atyánk
 pediglen más Embereknek kezekre bennün-
 ket bizni nem akarván, hogy szüntelenül
 Atyai szemei előtt lennénk, el - tekéllente
 magában, bennünket a' Táborban-is magával
 hordozni. Minthogy akkoron az Erdélyi
 Fejedelemség maga Sorsát a' Török óltalom
 alatt kormányozta, az Atyánknek parantso-
 latja vólt, hogy a' hadi népével Olah - Or-
 szágon által költözködvén, bizonyos dolog-

ban az akkor Uralkodó Apaffy Fejedelemmel levelével öfzve-fzólana, Akmet Bátyám itt tett első próbát alkalmas voltáról, mert ötet küldötte az Atyám követségben egy Levéllel Erdélybe a' nevezett Fejedelemez, kitöl-is kívántt választ hozot. Mi tehát ekképen minden útjaiban, és parantsolatiban az Atyánkat követtük, kivel alig jövének Magyar-Országba, Akmet Bátyám egy szerentsetlen hartzolásban talám három Esztendőök előtt a' Magyaroktól el-fogattatott, tovább egy egész esztendőnél lévén fogságban, és tölem el-távozva, miglen más szerentséfebb hartzoló alkalmatofszággal maga magát ki-fzabadította, és hozzám 's az Atyámhoz a' táborba vízfzaja jött. Minthogy pediglen a' Keresztények részéről naponkint ütközet-re tzélozó környül-állásokra nézve az Atyánk a' táboránál lévő maradáfunkat sem tartotta igen bátorságosnak lenni, el-vegezte magában, az ő ítélete szerént győzhetetlenek tartatott Buda Várába, az akkori Abdy Rohaman Fő-Parantsolónak óltalma, és gondvifeléfe alá bennünket küldeni; nem fokára azonban ezen erös, és nevezetes helyet-is a' Keresztények meg-fzállották, és minekutánna nagy erőfzakos ofstrommal meg-vették

ték volna, illy bődögtalan forsban kinek kinek a' boszszútól gőzölgő kardjok által kellet el-esni, valaki tsak első haragjoknak, és meg-melegedett mérgeknek eleibe került, vagy győzedelmes fegyvereknek ellent-állani merészelt, Akmet Bátyám életben maradot még-is, mert szerentséjére egy Keresztény rabnak ruhájába öltözöt, és a' győzedelmefek közé keverődzöt, melly móddal nem tsak a' Várból ki-menekedhetet, de tellyes szabadságába-is juthatot; én hogy e' féle veszedelmekben haláloamat el-kerülném, egy fetét pintzébe bújék, honnan mindazáltal mind a' nehéz éhség, mind még egyéb szenvedhetetlenségek kényszerítették másod napon a' Világosságra ki-jönnem. Alig jöttem a' nap világra, azonnal egynéhány Keresztény katonáktól környül-vetettettem, és mind rab az Elő-járó-jokhoz, ezeres Kapitány Gróf Andró Urhoz vezettettem. Ezen könyörületes szívvü Ur, ki éppen akkor ágyú-golyóbis által öfvez-zúztatott jobb kárjának a' febét Orvosával kötöztette, Kegyes szemekkel nézvén reám, elsőben el-befzéltette velem, ki volnék: azután avval biztatott, hogy mind életemet meg-tartja, mind a' tápláláfoamat - is meg-adja, ha a' Grófnéjának mind szolgáló leány

leány szolgálni akarok; szívetvén ifjú életemet, másképen pediglen magaman segíteni nem tudván, alázatos hála-adással ragaszkodtam illy kegyességű ígéretéhez, melyet most annyival kevesebbé bánom, mivel az által nem csak Párisba jöttem, és Kereszténnyé lettem, de minthogy Andró Grófné idő közben e' jelen lévő Katénó Márk-Grófnénak örökösen által-botsátot, olly jó gondviselés alatt lenni tapasztalom magamat, hogy azért végső pihenísemig el-tekéllett köteles hűve vagyok, és maradok.

A' mi még valamelly emlékezetet érdemel, Felséges Király (folytatá tovább Kristina a' beszédét) az az, hogy talám négy hetek előtt sétálni menvén Párisban, egyedül a' végre, hogy ezen híres Városnak fekvését, részeit, útzaít meg-tekéntsem, alég gyönyörködék kis ideiglen azoknak nézegetésében, az Egeknek különös rendeléséből az Ország-útján egyszer 's mind Akmet Bátyámra akadtam, a' ki azon szándékban jött póstán Párisba, hogy ott engemet fel-kereffen, megértvén Németh-Országban némelly Tábori Tisztektől Frantzia-Ország felé való jövetelemet; Nem esmére reám a' tölem azonnal meg-

meg-esmértetett Bátyám mind addig, még más nap a' Márk-Grófnénak jelenlétében magamat néki ki-nem nyilatkoztattam.

Ekképen, Felséges Király! mi ismét öszve-jöttünk, és a' Bátyám most abban foglalatoskodik, hogy példám szerént ö-is az egy idvezítő Keresztény hitben meg-világosítasék, oktatásék, és meg-kereszteltefsék; ki olly szerentsés léve, hogy még az Atyánktól jövendőbéli táplálásunkra hagyott, 's gondvifelésére bizott arannyal, és gyöngyökkel meg-rakott egy Iskátulátskát-is hofzfzas, és veszedelmes utazásiban magával ide hozhatott. Minthogy a' Katénó Márk-Grófné tellyes szabadságomat meg-engedte, ezen kívül a' házánál mind addig, miglen az Egek, és a' szerentse másképen velem nem rendelnek, egy magános szobát-is alkalmaztóságomra kegyesen üresítetett, légyen hála a' Mindenhatónak, olly jól vagyon állapotom, hogy semminémü fogyatkozásomat sem tudom, tsak a' szerentse, és Katénó Márk-Grófné kegyes, és segedelmes szárnya alatt tovább-is változatlanúl meg-tartani méltóztassanak.

A' Ki-

A' Király minekutánna ezen tsinos beszédét Kristinának figyelmetesen meghalgotta, tetszet Királyi kegyelmefségének következendő képen e' szép Török személyhez meg-szólamlni: Te ékes Jövevény! azokból, mellyek veled e' Világon történtenek, elég-ségesen el-itélheted, miként szokik velünk emberekkel a' Mindenható Isten e' Világon bánni, mivel azonban a' szerentséd egyfzer virágozni kezdet, akarván azt nevékedésében előbb mozdítani, Királyi szavamnak erejével im tégedet mostanság valóságos Grófnénak nevezlek, élj ezen névvel ennek utánna mindenek előtt, és bizonyos légy, hogy adandó alkalmatofsággal továbbá-is fe-löled emlékezni fogok.

Ezen szókkal le-húzott az újjáról egy drága gyémánt gyűrűt, és Királyi kegyelmének jelenségére Kristinának nyújtotta, a' ki mély alázatos le-ereszkedéssel el-vévén a' kezéből, olly díszes illendőséggel köszönte vala meg, hogy a' Király a' végett különös tetszését hozzá mutatta, és felet-tébb kegyes tekintettel vált-el tőle: mellyekből Katénó Márk-Grófné elég nyilván észre vévén, hová tzelozna a' Király olly
gáz-

gazdag ajándékozásával, és nyilas tekintetével, mihelyest magánosan Kristinával leve, nem általlotta bátran, és szabadon szemébe neki meg-mondani, hogy a' Királynak fellyül halladhatatlanul meg-tetfzet illy szépségből ki-tündöklő módos maga vifelete, és nints bizonyosabb mint hogy ha ez után jobb alkalmatossággal eleibe kerülne, bővebben, 's értelmesebben szíve szándékát előtte ki-nyilatkoztatná. Kristina el-hült ennek értésén, és mivel a' betsületét legdrágább kintsének e' Világon tartotta, reménykedet tüstént a' Márk-Grófnénak, méltóztatnék ötet minden további kéfedelem nélkül ki-vezetni, és ismét Párisba vinni, hogy akkép minden veszedelmes lefelkedésektől annál mentebb leheffen. A' Márk-Grófné, ki már akkor Verzáliában minden dolgait el-végezte, örömmel hallotta Kristinának illy erköltsös kérését, mellyre nézve nem csak azonnal a' Kertből ki-menének, de rendeléseket-is tett, hogy más nap mindjárt Párisban vízfza-térének.

Az alatt még-is úgy vala a' véletlen történeteknek el - támaszthatatlan folyásában, hogy Kristinának szerelem szerentséjére Verzá-

száliában az első kö tétettetett, és leg-ot-
tan szépségével szívének az utánn követke-
ző meg - vivására neki okot adni kellett,
mert akkorban a' Frantzia Udvarnál mulato-
zó Tufzánói Hertzeg olly közel talált vala
Kristinának szemeibe tekinteni, hogy szive
azokból ki-löveltt szikráktól meg-gyulafzta-
tott, és tellyes lángra gyuladot: nem lehet
ugyan azt bizonyítani, hogy ezen Hertzeg
hajlandóságának első hevében mindjárt el-
tekéllette volna magában, Kristinát rendi
szérent való házafság által, magáévá tenni,
nem lehet mindazáltal ötet azért meg-ítélni,
mivel minden körül-ülő dolgokból ki-tü-
nend, hogy e' két egy indulatú sziveknek
szövetsége az egekben kötötett, mellyek-
nek rendelkezéből esett, hogy Kristina Ver-
száliába ment, de ezen kívül-is Kristinának
hasonlithatatlan szépsége olly hathatóságú
vala, hogy attól maga a' Király szikrákot
fogot; miért kellene azért egy Hertzegnek
balra magyarázni, hogy ha ő-is egyenlő ér-
zékenységeket ugyan, de fokkal igazabb
végre érzett szívében. És noha bár e' mo-
stani időben ritkán történő dolog, hogy
ama' fő rendű személyek náloknál alatsó-
nyabb rendbéliekkel házafsági szövetségbe
erész-

ereszkedjenek, hanem inkább hasznokra, és Nemzetségekre nézve magokhoz hasonlókhoz tartózkodnak, mindazáltal ha velősebb fontolásba vétettetik, úgy tesszik, a' főrendű Születés, és Méltóság az alacsonyabb nemű társ által meg-nem sértetődik, hogy ha olly hasonlatlan házasság tsupán az erköltsre tzelez, és az erköltsben a' hasonlatosságot keresi, erre nézve Tuszánói Hertzegnek-is páros erköltshez szivárgkodott szerelme semmi kisebbségnek, illetlenségnek, vagy megfelelhetetlen hertelenkedésnek nem tulajdonnattathatik.

De ez akár mint legyen-is, elég az: hogy a' nevezett Hertzeg egyszer mint ezerszer el-tekéllete magában, Kriffinát, ha egyébkint indulatjával meg-egyez, hitvesének eljegyezni. Melly végre még Verzáliában volta képen ki-tudakozta, mind személynének, mind pedig maga-vifelésének minémüséget, és tulajdonságit; és midön Káténó Márk-Grófné úgy egyről, mint másról Kriffinának igaz erköltsű tekéltetésegeihez f zabott bizonytságot tett, egyszer 's mind pedig a' Hertzegnek füleibe jött, melly különös kegyességgel a' Király Kriffinát Grófi

rendre emelte, annyival-is inkább meg-állapodott fel-tett szándékában semmit kívánatosabban nem ohajtván, mint azt mennél előbb véghez vinni.

Melly Uraságos, és vigságos hely magában Verzfália, hogy méltán földi Paradtsomhoz hasonlithatni, olly izetlen pufztaságnak látfszatott a' Hertzegnek, Kriflinának el-távozáfa után. Kivántt alkalmatofsági valónak válogatott szebnél szebb, és díszefebb Fő-Afzfszonyosságokkal tárfsalkodni, de azúlta, hogy Kriflinát meg-szemlélte, nem máskép tűnének ezek a' fzei elött, mint azok a' Tsillagzatok, mellyeknek a' Világoságot elsőben a' naptól kell költsönöznie. Ez okozta, hogy kedvében egyszer 's mind meg-változván, a' helyett, hogy máskép vig természeté fzerént a' Frantzia Afzfszonyagoknak tárfságában örömeft mulatozott, ez után vagy egész nap a' szobájában töltötte idejét, vagy, ha valahová tárfságba ment-is, senki sem tudta magát indulatjához alkalmaztatni; mert semmi nem tetszet néki, és mindenek kedvetlenségére lenni látfszatának, úgy hogy gyakorta mély gondolati-ban el-merülvén, sokáig mozdulatlan állott,

és

és ha valamely társaságban az illendőségért neki meg-jelenni kellett, tsak idein ismét onnan el-bútsúzott.

Lorindó Márk - Grófné, kinél a' Hertzeg felettebb nagy kegyelemben állott, és a' ki barátságnak színe alatt titkon szível ő hajlandósággal víveltetett a' Hertzeghez, első vala, ki a' Hertzegnek hertelen változását észre vette, és szorgofabban utánna vizsgálódott, által-látván, hogy akár mi legyen az, de igen különös, és titkos gondjának, és szív fájdalmának kell lenni. Hogy azt annál alkalmatofabban belőle ki-tanúlhatná, méréz-li vala ötet a' véget mulatságos Kártja játékra magához hivattni, mellykoron úgy tziirkálta távúlrúl kezdett beszédének tzielját, hogy okot talált meg-kérdezni: mitől jönne, hogy nem olly vig, és vidám kedvű volna, mint az előtt? Nem de talám a' szerelem bántaná-é? melly az előbbi eleven indulatját meg-másítaná. A' Hertzeg belsőképen meg-boszonkodot magára, hogy szívének érzékenységet olly jelekkel ki-esmértette, mellyekből kedvetlenségének oka észre vétethetett; Azonba magában szállot mindjárást, következendöképen felelvén a' Márk-

Grófnénak : sajnálom Méltóságos Márk-Grófné! ha meg-változott vífelésemmel talám kedvére nem vagyok, vagy valami kedvetlenségére okot adok, melly bizonyára nem mástól, hanem a' hazámból érkezett szomorító leveleimtől származik. Ha így vagyok (válaszolja a' Márk-Grófné) kiváltképen szánakodom én Hertzegségednek meg-szomorított voltán, ohajtom szivemből, hogy annak helyébe örvendetesebb hírekkel ismét meg-vigasztaltassék; ha pedig ellenben valamelly eleven kép okozná Hertzegségednek ebbéli szomorúságát, ígérem, hogy, ha egyéb aránt hatalmomban áll, meg-vidámítására, és el-aranyzott kedve-töltésére minden ki-gondolható móddal segítségemet nyújtani kívánom.

A' Hertzeg a' Márk-Grófnénak eddig való esméretségéből nyilván ki-nézvén, hogy minden jeleknek látszatja szerént beléje szerelmefedtet légyen, könnyen által-látta aztis, hogy a' Márk-Grófné e' most említett beszédének értelmével önnön maga személyére tzelezot. Nem tetfzet tehát a' Hertzegnek illy szabad ajánlása a' Márk-Grófnénak; hogy mindazáltal meg-ne izetlenítené, vagy
meg-

meg-vetni ne láttatnék, következendő tette-
 tes felelettel szólot-vízfzfa hozzá: Méltósá-
 gos Afzfzony! valóban igen fokat itél fe-
 lölem, ha azt véli, hogy valamelly eleven
 képhez vonzó tickos fzeretetből származna
 tsendesebb vífeléfem. Jól tudom én azt,
 hogy a' Frantzia fejer rendnek nem légyen
 fzüksége, fziveknek el-ajándékozásával olly
 fokáig várakozni, miglen azt egy vidéki
 kérje, de ha ugyan taláztatna-is egy köz-
 zülök, ki hozzám tettetés nélkül való fze-
 retetből hajlana, bizonyítom, hogy Méltó-
 ságodnak drága személye előtt feminémü
 tickot belöle nem tennék, minthogy az
 egész Frantzia Udvarnál egy Fö - Afzfzonyt
 fem esmérnék, ki indulatommal jobban e-
 gyezne, mint a' szép Lorindó Márk-Grófné,
 kinek bizonyára mindeneket meg-vallanék,
 mellyeket kivülem fenki e' Világon tudni
 nem merne.

A' Márk-Grófné nagy örömmel hallotta
 a' Hertzegnek illy hizelkedéssel mézesített
 szavait, el-nem mulatván, azoknak jobb vé-
 lekedésbe vett fzines értelmét valamint kü-
 lönösen meg-köfzönni, úgy annak ürügyével
 több nyájas befzélgetéseket egy más közt

elő-mozdítani, mellyekre a' Hertzeg valamennyire meg-vidúlván, tovább, hogy sem elsőben szándékozott, a' Márk - Grófnénál mulatott. Ez ellenben minthogy csak azért egyedül hívatta a' Hertzeget magához, hogy ötet gede, és tündéres ékezségének kedveltetésével szerelmes érzékenységre indítaná, úgy igyekezte minden beszédit, és maga-viseletét alkalmaztatni, hogy azoknak hódító töreivel a' Hertzeget meg-kerítse, 's utóljára szerelmének ki-nyilatkoztatására bírja, gondolván, az után a' kártját a' szerént egyelíteni, hogy abból kívántt nyereségét húzza. De valamint hogy változók a' szerentsének forgái, úgy ezen ékes Fő-Afszonyság-is ámbár olly deli személy léve, kinek szeretetre érdemes volta igen nagyra tartatott, még-is el-intézett szándékának tzeljét el-nem érhetette. Egy véletlen történet, mellyet itt rendi szerént fel-jegyezni szükségesnek állítottam, megfordította egész igyekezetét; mert midön a' Hertzeg a' Márk-Grófné mellett az ablaknál áll vala, történtt, hogy a' szoba menyézetjéről egy rettenetes pók épen a' Hertzegnek ábrázatjára szállot. Ezen otsmány bogarat pedig, mellytől a' Hertzeg természete szerént

rént

rént annyira irtózot, hogy majd nevezni sem halhatta, alig szemlélte-meg, már mint fél holt el-halványodván, el-ajúltt, 's le-íszamodot. A' Márk-Grófné látta ugyan a' pókot le-esni, de nem vélte, hogy a' Hertzegnek valamelly irtózása lenne töle, erre nézve annyival inkább meg-ijedet véletlen eseten, és első rémülésében nem tudta, mit tedjen? mihez kapjon? Szerentséjére először mindjárt nagy lármát kiáltot, mellyre a' mellette lévő szobából ki-szaladtanak hozzá a' szolgáló leányi, kik leg-ottan mindenféle ébrefztő, 's erősítő vizeket hoztanak.

Szomorúságos vala valóban a' Hertzeget majd minden életbéli jelek nélkül szemlélni, de a' hamar hozott segítség, úgy mint a' szagos vizeknek bé-szivárgó kenete, és az órra alá tartatott igen finom balzomnak illatja olly munkálódó eszközök valának, mellyeknek elevenítő erejek által a' Hertzeg nem csak magához jöt, de lassan lassan magát fel-is emelhetette, arra első szóval a' Márk-Grófnét kérvén, hogy méltóztatnék ötöt csak egy fertály óráig nyúgodni engedni, mivel nem más volna a' nyavalyája, hanem hogy a' reá-esett útálatos póktól meg-

undorodván, meg-irtozott. Illy kérésére azonnal egy igen szép kárpitos szobában álló nyugovó ágyra vitettetett, holott a' bádjadáltól álmofodott szemeit bé-húnván, edesdeden el-álott. A' gondos Márk-Grófné az alatt úgy szorgalmatoskodot a' Hertzegnek személye körül, hogy egy szempillantáig sem távozott-el mellöle, sőt inkább az ágya mellé ülven, unatlan szemekkel, és fülekkel reája vigyázott, hogy azonnal talpon lenne, ha talám újabb nyavalyája kerekedne.

A' Hertzegnek nem vala ugyan másként szokása, álmában befzélleni, de a' nehéz szívbeli nyughatatlansága okozta, hogy akkor ki-venetö szózattal imigyen kezdet fo-háfkodni: Oh szépséges Kriřtina! héában égiének-é szívemben az én hivséges lángjaim, mellyeket bennem a' te tekéletes ékeřségid fel-gyújtottak. A' Márk-Grófné hallván e' váratlan álom-szólását a' Hertzegnek, fokkal nagyobbban meg-rezzent, hogysem előbb a' pók miatt, minthogy ekképen az eddig való gyanóságában meg-erősítetett, bizonyofsá tétettven, hogy a' Hertzegnek szomorúsága a' titkon öldöklö szerelemnek oftromitól eredne. De hogy valamiképen a' Hertzezből még többeket

ve-

vehetne-ki, azt tselekedte, hogy látván a' Hertzeget mély álomban lenni, következendöket sügot a' fülébe: Hertzegséged hafzontalanúl vetette bennem reménységet, az én szivemet már más birja, méltóztatsék más érde-
mefebb személyt kedvesének válaftani, ki tekélettefebb, és kedvének tellyesítésére ná-
lomnál méltóbb legyen. A' Hertzeg mély álmában nem képezvén egyebet, hanem hogy Kriftinával szólana mélységes foházkodással így szólamlot ismét álmodozva vízfza: Miként Angyalom? tehát már más rablotta-el előlem drága szivét, és hasonlithatatlan személyének birtokát! Oh kegyetlen eset! Oh fzerentsétlen Sándor! de Oh talám fokat-is szól nyelvem, és helytelenül tselekefzem, ha az egeket valamelly igaztalanságért okozom, mellyék ha bár meg-nem engedik-is, hogy Kriftinát, mint Hitvesemet ölelheffem, azt még-is nem fogják tiltani, hogy szép személyét útolsó pihenésemig imádjam.

Ezen szók után tsak hamar fel-ébredvén a' Hertze, midön öfzve-fzedett erejével egy keveysé fel-emelte magát, első vala, hogy a' Márk-Grófné kérdezte mindjárt ötet, ha

jobban érezné-e magát ? mire azt felelte: Méltóságos Márk-Grófné az én nyavalyámnak már semmi jelesége nintsen, tsak kérem, méltóztassék meg-botsátani, ha valamiben akaratom ellen terhére, vagy alkalmatlanságára voltam, és egyfzer 's mind engedje-meg, hogy mostanság el-bútsúzzam, hogy oda haza szokott alkalmatofságommal élván, magamat tellyefen helyre hozhassam. Én ebben Hertzegségednek nem kívánok akadályoskodni (válaszola-vizfsza a' Márk-Grófné bizonyos negédes udvarisággal) azonban az én jó, és igaz szándékú tanátsláfom volna, hogy Hertzegséged minden idő-hallasztás nélkül Párisba vitetné magát, hová tsak nem régen bizonyos Török Orvos érkezet, kinek segítségével Hertzegséged nem tsak egéfségére, de az előbbi fris vidám kedvére-is térítethetik.

Illy reményetlen válaszára a' Márk-Grófnénak a' Hertzeg meg-változtatta mind az egéfsz állását, mind szinét, gyanakodván azonnal, hogy álmában szóló nyelvével magát el-árulta légyen. A' Márk-Grófné pediglen nem adván a' Hertzegnek semmi közbe-szólásra való időt, így folytatta tovább kezdett

dett feleletét: Hát ezek azok a' kedvetlen hírek, melyeknek hazájából érkezett tudósítási Hertzegségedet annyi bús gondokkal, és szomorúságokkal terhelték? nem mondám elejénten mindjárt, hogy valamely szépség léfzen Hertzegséged szomorodott változásának oka, melly, a' mint Hertzegségednek önnön szájából hallottam, nem más, hanem a' Török Kristina, ki nem régen a' Katénó Márk-Grófnéval itt lévén, a' Királytól Grófnévá tétettetett? igen fajnálom, Méltóságos Márk - Grófné (felele erre a' Hertzeg mint egy tréfáló ábrázattal) hogy ilyen képzelésének, és gyanós gondolatjának hitelt, és helyt ad, nem tagadom, hogy én ezen szép Töröknéről álmodoztam, mintha véle szerelmes beszédek tartottam volna, de nem következik ebből, hogy ébren-is ötet szeretném, vagy meg-hitt esméretségben véle lennék, mert ha mind azok, melyeket a' mi álomi képzeléseink bé-húntt szemeinknek az álomban élő állatnak, igaz, és valóságos dolgok volnának, hidje-el Méltóságod, hogy én Méltóságoddal álmomban már fokkal szerentséfebb voltam, mint a' Kristinával, a' kivel, Hertzegi szavamot kötöm hozzá, hogy még éltemben soha egy szót nem szólottam.

A' Márk-

A' Márk - Grófné ezen szókra látztatott mint egy meg-elégedni, és mivel a' Hertzeg olly hiteles magyarázásokkal bizonyította, hogy ő Kristinával épenséggel esméretes nem legyen, tsendefséggel el-fzínlette szive-búját, hogy ne talám meg-átalkodott gyanóságával a' Hertzeget magától el - kedvetlenítse, és el-pártolásra okot néki nyújtson, arra nézve tréfára fordította a' dolgot, illy mentséget adván: hogy ám bátor való volna az, hogy ő Hertzege Kristinát jobban, mint tsak külsöképen, esmérné, azon szép Török személy mindazáltal meg-érdemlené, ha illy te-kellétefségü Hertzeg valóságosan-is meg-kedvelné, önnön részéről a' végett leg - szeren-tséfebbnek tartaná magát, ha Kristinának a' helyében álhatna, és tulajdonsági által hasonló nagy betsbe, és tiszteletbe léphetne.

Itt azt vélte bizonyosan a' Márk - Grófné, hogy a' Hertzeg illy szabad ki-nyilatkoztatására azonnal hasonlatos kintornán hangozó felelettel fog válasfolni, de ez meg-nehezelt inkább rajta, hogy a' Márk - Grófné, mint már egyszer férjes lévén, nem kétségeskedet illetlen hajlandóságát olly nyilván ki-jelenteni; mint hogy azonba súllyos okai-

ra nézve nem örömeft kívánt nála meg-ízet-
 lenedni, következendő képen felelt előbbi
 beszédere: Méltóságos Márk-Grófné! Való-
 ban nagy próbára teszi engedelmeségemet,
 mondván, hogy magát Kristinának helyében
 lenni kívánná, akarván az által szívemnek
 gondolatit ki-venni, melly már annyival
 szükségesetlenebb, mivel előbbi igazságos
 méltóságomban tisztán, és igazán a' dolognak
 mivoltát meg-vallottam; Elég, hogy az én
 meg-esmértt köteletségem sokkal nagyobb tisz-
 telettel von Méltóságodhoz, mintsem a' Tö-
 rök Kristinához, mellyet nyilvánosságokban
 meg-fogom bizonyítani, ha jobb állapotomra
 jutván, olly erőben érzendem magamat, hogy
 udvarlására ismét meg-jelenhetek, és sza-
 vaimnak valósággal meg-felelhetek. Enged-
 jen csak annyi időtskét, miglen ismét tel-
 lyesen helyre állittatom, tapasztalni fogja
 Méltóságod, melly nagyra betsülöm drága
 személyét, és melly igen tisztelem. Mo-
 stanság Hertzegségemnek jóvát, és idves-
 ségét illető súlyos gondjaim lelkem esmére-
 tében-is álló foglalatosságokra hivnak, és
 kinfzerítnek némelly szükséges leveleknek
 el-készíttetése végett Méltóságodtól bútsút
 vennem; ajánlom azért tekéletes engedel-
 mes-

melegséggel magamat kegyefségébe, ha az idő, és szerentse bennünket ismét öfzve-hoznak, leg-több iparkodásom lészén, hogy Méltóságod velem, mint sem ma, jobban megelégedjen.

Erre a' Hertzeg fel-kelvén helyéből, elakart menni, de a' Márk-Grófné illy szókkal tartóztatta ötét: Hát csak el-akar illy hamar Hertzegséged hagyni, és kedves személyének távozásával minden vigasztalásomtól meg-fosztani, oh ne távozzon még, és mulaffon kis ideig. Drága Márk-Grófném (felelte bizodalmasabban a' Hertzeg) most ez egyszer lehetetlen múltatnom, a' kételenség kényszerit el-mennem, holott egyébaránt leg-nagyobb vigasztalásomnak tartanám, kegyes személyével tovább mulatozhatnom. A' Márk-Grófné meg-nem határozhatván mértékletlen hajlandóságát, még azon erőtlenséget-is el-követte, hogy a' Hertzeget könyvező szemekkel csak egy fertály órátskáig tartó mulatásra kérte. Ez mindazáltal el-nem ámítottatta magát, hanem meg-tsókolván a' Márk-Grófnénak kezeit, illyen szókkal el-méne: Éljen szépséges Márk-Grófném, az én forsom nem enged ma nékem Méltóságod-

godnál nagyobb gyönyörűséget, azon közben tartson álhatatosan kegyes emlékezetiben; Éljen Hertzegséged-is (felele viszont neki a' Márk-Grófné) és minthogy meg-kell válnunk, nem leszen nékem szerentsétlennek nagyobb vigasztalásom, mintha Hertzegséged tett ígéletiről meg-nem felejtkezik, és men-nél előbb óhajtott látogatásával meg-örvendeztetni méltóztatik.

A' Hertzeg haza érkezvén, midőn magánosan a' szobájában léve, az után vizsgálódott jobban a' Márk-Grófnének dolga után, igen meg-íszonyodott ellene, hogy szerelmes hevefségét olly világosan, és szemérmetlenül előtte ki-esmértette, a' melly tselekedete olly felette való gyűlölségbe hozta ötet a' Hertzegnél, hogy ez el-tekellette magában, ez után mindennemű tárfalkodását a' Márk-Grófnével el-fzakasztani, avagy azt úgy intézni, hogy soha magánosan véle ne leheffen. Minthogy pediglen a' Hertzeg ennek utánna minden gondolatit tsupán, és egyedül Kristina után vetette, a' Márk-Grófné tellyesen emlékezetéből ki-esett; mert ezen jeles tiszta életű Török Leánynak tsudálatra méltó ékefségei annyira meg-vették szívet,

szívét, és elméjét, hogy lehetetlennek tartotta, addig csak egy nyugodalmas órát-is el-tölthetni, míg láttatásával nem gyönyörködhetik, és véle meg-nem esmérkedik. Ezen tzeljára el-gondolván, melly fokáig tartózkodik már a' Királyi Udvarnál, és hogy ottan tovább semmi olly végezni való szükséges dolgai nem volnának, el-végezte magában, Verzfáliától vég bútsút venni, és a' helyett Párisban Kristina felől értekezni.

Ezen végezése szerént más nap mindjárt rendeléseket téve, mellyek szerént mind a' Felséges Királytól, mind az egész Királyi Udvartól, 's Udvarnál lévő Fő-Méltóságoktól tífzteletes illendőséggel el-bútsúzott, és Lovasz - Mesterével, 's egynéhány Inasival együtt előre Párisba lovaglott, parantsolatot hagyván, hogy a' többi Udvarabéliek-is mennél előbb minden partékákkal, és egyet máffal ötet kövessék: A' Hertzegnek Párisba jövelete látfszatott már abból-is jót jövendölni, hogy éppen a' Katénó Márk - Grófné házának, holott Kristina lakott, ellenébe kapot szállást, ki-is ugyan azon szempillantásban, mellyben a' Hertzeg szolgáinak követő serege között lováról le-szállott, történetből-

ből-é, vagy az Egeknek titkos rendelkezéséből az ablakán nézett vala-le. A' szolgáknak szép, és gazdag ruházatjok okot adott, hogy Kriftina a' le-fzálló Hertzeget nem csak szemefebben meg-tekéntette, de mint esméretlent személyében egy Fő-Urnak lenni ítélte, melly ítéletének valóságát rövid idő alatt bővebben-is meg-tudta; mert talám fél óra múlva hozzá jöven a' Márk-Grófné, újságyanánt hirül adta néki, hogy Tufzánói Sándor Hertzeg csak fél óra előtt érkezett volna Párisba, és épen ellenben által volna szállva.

Kriftina ezt hallván, olly kifiztetést (mellynek okát meg-esmérte) érezet szívében, hogy a' Márk-Grófnétól tudakozta, ha a' Hertzeget személyében esmérené-é? és vallyon mit keresne Párisban? a' Márk-Grófné felele erre, hogy minap elég alkalmatósága vala, ötöt meg-esmérnie, midőn majd egy egész holnapig Verfszáliában mulatot, és elegendőképen nem ditsérheti, minémű szép kedveltető erköltsökkel bir; mert személyének ékes tekintetén kívül ezen Urnak maga viselésében olly különös vagyon valami, mellynek ereje által mindenektől szzeretetik:

F

öröm,

öröm, és vigasság vala néha ötöt tsak nézni-
is (íoly-atá tovább Márk-Grófné a' beszédét)
ha ő a' Fő-Afzfzony Személyeknek társasá-
gában találtatott, olly rendes, és tetszetes
beszédekkel tudta ő azokat tartani, és az ál-
tal mindnyájoknak szemeit magára vonszani,
hogy némellyek örömeit ki-fakasztották vol-
na néki, mennyi győzedelmet vett légyen
sziveken, ha tsak illy szabad szájok vallása-
val a' díszefség ellen véteni nem féltek volna.
Ő az alatt mértékletesen, és bizonyos illendő
rá tartással inkább, mint sem szerelmesen vi-
felte magát, és én bizonyosan tudom, hogy
még egy Dáma sem vehette-meg szívét, no-
ha némellyek egyébaránt tündéres szépségek-
kel fok más sziveken győzedelmeskedtek.
Nem de talám azért jött Párisba, hogy itt
magának kedveset válasszon? ez ugyan a'
következésből fog ki-tetszeni, azon közben
vigyázz magadra Kriftina, hogy szemei elei-
be ne kerítsen, mert talám Verzfáliában meg-
fajditot, és egyedül éretted jött Párisba,
hogy itt alkalmatosságot nyerjen veled meg-
esmérkedhetni.

Kriftina e' beszédét a' Márk-Grófnénak
tsak trétára vette, meg-gondolván, melly
kü-

külömbőség legyen ő, és egy Hertzeg között. Tetszet mindazáltal belsőképen neki, hogy a' Márk-Grófné ötet egy Hertzeggel tsúfolta. Mire inilyen nyájas feleletet gondolt-ki a' Márk-Grófnénak, tudniillik: hogy neki éppen semmi bosszújára nem esne, ha a' Hertzeg az ő kedvéért jött volna-is Párisba, és el-sem-is kívánna szemei elől bújni, ha reá akarna tekénten; mert igen jól tudja, hogy az sem betsületének ártalmára nem válna, sem pedig az által a' szivét nem szerentséltetné, mivel midőn itten Kriftina okát akarta adni beszédének, közben szólamlott a' Márk-Grófné, mondván: Kriftina ne szólj semmit ez ellen, mert valamit rólad, és a' Hertzeigről mondtam, tiszta valóság, és hogy mondásomat tréfára, vagy kétségbe ne vegyed, im meg-kell jelentenem, hogy a' Hertzeg mihelyest ide érkezett, egy kimlöt küldöt a' hazamhoz, ki által alattomban tudakoztatta, ha Kriftina Grófné még nálam tartózkodik-e? már gondold, nem elég erős gyanóság-e ez, ebből azt itélném, hogy ő a' szivét néked sajátúl ajánlani szándékozik?

Illy véletlen tudósítására a' Márk-Grófnénak Krifina felette el-pirúlt, melyet a' Márk-Grófné észre vévén, annyival inkább meg-bizonyítani igyekezte azt, hogy a' Hertzeg tsupán ő miátta jött légyen Párisba. Krifina ártatlan gondolatjával tufakodván, valamint fel-nem érte, mire vélje mind ezeket, úgy hasonlatosképpen azt felelte, hogy ő nem tudná mire vélni e' dolgot, melyet mint egy árnyékos álomnak eleibe való tün-tetését szemlélné. De ha ugyan el-kell néki hitetni magával, hogy a' Hertzeg szives hajlandósággal viseltetik hozzá, azt tartja, hogy ő Hertzegsége az által nehezen fog rendi fzerént való házafságra tzelezni; mivel az ő Aszfszonyi személye hozzája képest igen tsekély volna, és a' Királytól tsak mostanában nyertt minden jófság, és job-bágy nélkül való Grófsága nem máskép tünik előtte, mint az új szita, avagy a' kinek a' Batik tsillaga újra fel-tetfzik, és a' mi több, Pogány vértől vette eredetét: annak okaért meg-nem foghatja, hogy egy születt, és Uralkodó házból való Hertzeg ön-nön személyének fájátul adandó birtokára, ötet méltónak itélné.

Ki-tetfszik Kriftina Grófné (imigy felelt ismét néki a' Márk-Grófné) hogy még igen új, és ártatlan vagy a' Világi dolgok szokott folyásinak tudományában. Az Afzfzonyi állatot tsupán az az illendő ékefsége (ha mellette egyszer 's mind jó erköltsü) mind azokra reá-segitheti, valamik a' Világi Bóldogsághoz tartozandók. Minden hizelkedés, vagy szinlés nélkül pedig meg-kell vallanom, hogy te mind a' szépségnek, mind a' ditséretes erköltsnek tekéletes példája vagy, kihez hasonlót e' Világ-kerekségén ritka találni; azt tartom tehát, hogy ugyan ez a' drága kints lészén egyetlen oka, mért a' Hertzeg személyednek birtoka után vágyódik. Ö néki nem szükség a' házafságát magának, vagy a' Tartományának haszon szaporításához szabni, minthogy azon kívül nagy gazdagságokkal bővelkedik, és minden környül-állásokra nézve e' Világi szövetkező életben egyedül önnön vigasztalását, és szíve meg-elégítését keresni láttatik, azért könnyen számot tarthat sz arra, hogy ekképen tégedet annyival bóldogabb élet vár.

Kriftina akár miket hozot ezek ellen elő, a' Márk - Grófné győzhetetlenül tsak

azon hitelben maradt, hogy a' Hertzegnek nem másért, hanem az ő szemeiért kellett Párisba jönnie. Nem-is tudom, ha nem vala-e a' Márk-Grófnének már akkor alattomban bizonyos tudtára a' Hertzegnek titkos szándéka, minthogy egyébaránt olly valóképpen nem befzéllet volna Kristinával. Mindazáltal akár mikint léve a' dolog, elég az, hogy nagyon törte Kristinának elméjét, éjjeli álomtalanságában-is fok féle nyughatatlan gondolatok gyötörvén a' szivét. Nagy kívánsága vala ugyan a' Hertzeget volna képen meg-esmérni, de egyszer 's mind annál szükségesbnek állította lenni a' betsületének óltalmazását, mellyet Frantzia-Országban a' rágalmazó nyelvek, és vakmerő lefelkedések miatt olly könnyűnek nem találta.

Az időtől fogva, hogy a' Márk-Grófné a' Királynak minapi felettebb kegyes mutatasáról való ítéletét ki-nyilatkoztatta, szüntelenül búsongot Kristina, hogy ne talál a' Király alattomban való töreket vessen utánna, mellyeknek szinlett képe alatt ötet ismét Verszáliába, ottan pedig éppen hatalma alá kerítené, e' miatt úntalanul gyötrődöt magában, minthogy tulajdon erejéből nem

tar-

tartotta magát elégségesnek minden történhető veszedelmeket magáról el-háritani. A' Hertzeg azért mint egy alkalmatosságnak látzatott néki lenni, ki által magát minden ellenkező lefektől meg - szabadithatja, úgy elmélkedvén magában, hogy ha bár az meg-nem valófodnék - is, hogy a' Hertzegnek hozzá való hajlandósága rendi fzerént való házaftságra tzelozna, leg-alább még-is azon fortélyára szolgálna, hogy hathatós neve, és pártfogása alatt Frantzia Országából az ő házájába mehetne, és ottan az erköltsös indulatjával ellenkező lefelkedésektől menten és szabadjában tetszése fzerént élhetné Világát.

Még több illy, és más gondolkozások után azt végezte-el utóljára magában, hogy valahogyan lehet, de nem marad fokáig Frantzia-Országban, hanem Bátyyával együtt máshová mégyen. Ebbéli bús gondolatitól el-annyira emélesztetik Kristina, hogy-ki-faradott elméje tsak éjfél után szenderedhetettel az álomi nyugodalomban. A' Tufzánói Hertzegnek azon közben bizonyos tudósítási jövének arról, minémü kívántt által-látása volna szállásának ellenébe: Elsöben ugyan nem tetszett néki az egész szállása,

és már más alkalmatosabb helyet akart nézettetni, de hallván, hogy éppen a' Katénó Márk-Grófné lakna ellenébe, és hogy még Kristina Grófné-is nála tartózkodnék, nem talált tovább semmi gántsot az alkalmatoságában, sőt olly nagyra betsülte, hogy fok pénzen másért el-nem tserélte volna.

Más nap el-érkezének Verfzáliából a' Hertzegnek hátra maradott tselédi-is minden partékával, kik egynéhány parippákat vezetéken hoztanak magokkal; ezeknek meg-tekéntésére ki-nyitván Hertzeg Sándor az ablakát, ki-nézet a' Lovász-Mesterével. Kristina Grófné hallván tsendes szobájában az útzáról bé-ható Zenebonát, ki-nyitván ö-is az ablakát, ki-tekéntet, és látván a' Hertzegnek szálláfa előtt szorgalmatoskodó jövevény Embereknek csoportját, könnyen el-gondolta magában, hogy azok a' Hertzegnek udvarához tartozandók legyenek, mivel a' tegnap látott inasokkal egy formájú ruházatot viselének.

Imigyen mind Kristina Grófné, mind Sándor Hertzeg egy másnak ellenébe az ablakon állván, szükségképpen egymást meglátták.

ták. Hihetetlen az, minémű változáfokat, és titkos érzékenységeket okozott ez az egy vízonti szemlélés e' két személynek az ő szívekben. Ha Kriftina szívének meg-tartoztathatatlan erővel való dobogása mellett egész vérének fel-forró hévségét érzette, Sándor Hertzeg nem különben elméjében egészen el-ragadtattván, el-vesztett érzékenységit egyedül Kriftinára függeszteni látfszattott; Mert valóban bálvány módjára mint egy mozdulatlan állott, illy tekéletes szépségnek szemlélésén el-bámúlván. Szüntelenül beszélgetett ugyan mellette a' Lovász-Mestere a' lovak felől, de mind azokra vagy femmi, vagy éppen kevés feleletét vévén a' Hertzegnek, végtére ő-is halgatott, az Urának fejét más érdemesebb gondolatokkal fárasztatni gondolván, mellyek ötet az adandó feleletekről tartóztatnák.

Kriftina erre bé-voná magát az ablakáról, és személyének el-távoztatásával a' Hertzegnek időt hagyot, első változáfiból ismét magához térülni: a' Hertzeg ekképen öszve-szedvén gondolatit, az után magában Kriftinának álmélkodásra méltó szépségét szívének, elméjének és szemeinek öszve-ta-

nétskozásával bellyebben meg-fontolván, egy általjában meg-vallá, hogy Kristina éketségéhez fogható Afzszonyi állatot életének idejében meg-nem látott. Illy elmélkedésében, és azon ki-mondhatatlan vigasztalásnak képzelésében, melyet ilyen földi ékeiséggel tündöklő fzerelmeres teremtménynek tellyes birtokában reménlhetni, el-tekellete magában, hogy minden ki-gondolható iparkodást, és fáradozást tsupán arra fordítandja, hogy Kristinának szívét magához hódoltatja, annak helyette a' magáét örökös fájátul néki adja.

Kristina azon közben semmivel se vala nyugodalmasabb szívvél Sándor Hertzegnél, mert ő-is szokásán kívül úgy találá szeme fényét arányozni, hogy szívének az ajtaját előbb bé-tenni meg-felejtkezet; mellyen egy vízfza hatott pillantásnak szikrátskája befzőkvén, olly hamarságos gerjedelmet okozot benne, hogy azonnal különös indulatú tisztelettel kezdet a' Hertzeghez vífeltetni, a' kinek leg-első tekéntéséből-is ábrázatjának tiszta, és kegyes vóltát, mind pediglen szeméből ki fénylő valamelly szelid, és kedveltető indulatját ki-nézte, melly miatt a' szerelem-

relemre kifizetö gerjedelminek ellent állani, hatalmában már nem lenni tapasztalta, sőt e' féle esméretlen szózat látszatott füleiben hangozni: Im ezen Hertzeg az a' személy, kit az Egek jövődöbéli Férjednek rendelték, és kivel életednek esztendeit leg-ede-
 febb vigasztalásban, és az ideig való Böl-
 dogságodat leg-nagyobb tekéletességben fő-
 god élni. Minthogy pediglen a' Tufzánói Hertzeg még Verfzáliában fel-tette magában, minden szorgalmatosságát arra fordítani, hogy a' szép Kristinát mind jövődöbéli Hitvesét magával hazájába viheffe: ezen el-
 tekéltett igyekezetében Párisban-is erősen meg-kötötte magát, szokásban vévén annak utánna, hogy gyakortább az ablakin ki-néze-
 getne, sőt órákat-is azokban töltene, hogy az által kívántt módot nyerne, kedvesét annál többszer láthatni, és ékes természetnek szemlélésében telhetetlen szemeit mind addig legeltetni, miglen személyesen környülötte való lételére, és hozzája járuló hajlandósá-
 gának néha néha meg-jelentésére alkalmatof-
 ságot nyerend. Kristina, ki a' Hertzeg sze-
 mélyére vigyazó figyelmét furtsa tettetéssel titkolta, hasonlóképen gyakor izben tekén-
 getett-ki az ablakából, és minden téteményi-
 ben

ben azon szorgalmatoskodot, miképen okos, és erköltsős maga vífelésének mutatásával a' Hertzegnek ő hozzá való hajlandóságát nevelje. Illy ösztönből gyakorlott ablaki mulatságában nem történhetet neki nagyobb öröme, mintha ál-pillantásokkal, és alattomban való fajditásokkal meg-leshette a' Hertzegnek szüntelen reája való vigyázását, melly annyival alkalmatosabb meg-eshetet, mivel a' két háznak egymástól való meszfésése az útzán által alig állott husz lépésből. A' mi ezen közben a' Hertzegnek legjobb, és nyertesebb fortélyára elő-adhatta magát, az vala, hogy Párisba jövedele után egynéhány napokkal a' Katénó Márk-Gróf Spanyol-Ország követségéből visszsa érkezet, kivel mint egy fél esztendő előtt léve alkalmatossága a' Hertzegnek Hollandiában meg-esmérkedni, a' ki-is leg-tanátsofabb eszköznek láttatott lenni, hogy véle vetendő közelebbi esmérkedése által egyszer 's mind Kristinával-is következendő esméretségre utat törhet magának. Hogy ennek el-kezdésében semmit el-ne mulatna, úgy foglalatoskodot, hogy mihelyest a' Márk-Gróf hofszú útjából ki-nyúgofzik, minden idő mulatás nélkül fel-tett szándékához kezdjen. A'

jó Márk-Grófné szerelmes Férjének meg-ér-
 kezésén örvendező kedvében előbb, hogy
 sem az első ebédhez le-ülnének, el-nem mu-
 lathatta, hogy már az előtt ki-gondolt nyá-
 jas tréfaságát ki-ne jelentette volna: A'
 Márk-Gróf még semmit nem tudott Kristina
 felől, és Kristina soha nem látta a' Márk-
 Grófot, illy esméretlenségben a' Márk-Gróf-
 né azt mívelte, hogy Kristinával előbb az
 ebédlő szobába menvén, midőn a' Márk-Gróf-
 is oda jött volna, kezénél fogván Kristinát,
 a' Férje eleibe vezette, imilly módos nyá-
 jafsággal szólván hozzája: Én kedvesem!
 úgy elmélkedtem magamban, hogy visszsa-
 jöveteled után nem fogok néked többé tet-
 szeni, ezen okból szorgalmaztam az
 idő alatt más feleséget helyettem szerezni,
 kinek személye kedvesebb lenne, mint az
 enyim: Nézzed Kintsem! ime bátorkodom
 aztot itten leg-elsőben elődbe állitanom. Vis-
 gáld-meg szemefén, és valld-meg szived sze-
 rént, hogy ha nem fellyebb betsülendő-e a'
 Katénó Márk-Grófnénál? A' Márk-Gróf illy
 váratlan tréfájára Hitvesének kezdet nagy
 szóval nevetkezni, és egy újjával a' Márk-
 Grófnénak ajakát nyájafan illetvén, monda:
 felettébb jó, és kegyes vagy, Kintsem!
 hogy

hogy kész akartva tulajdon jussodtól el-állani, és helyetted előmbe mást, és pedig ily hasonlíthatatlan szépséget kívánsz állítani. Erre a' Márk-Gróf igen tisztefséges meghajlással közöntötte Krisztinát, kérvén egyetemben a' Feleségét, hogy mondaná-meg, ki lenne ez az ékes személy, hogy érdemezerént tisztelhetné. Krisztina el-nem mulattatá hasonlóképen a' Márk-Grófot igen szép, és illendőséges le-ereszkedéssel közönteni, alázatosan kérvén, hogy közönséges személyének olly nagy dicséreteket ne tulajdonítana, hanem inkább meg-engedni méltóztatnék, hogy Méltóságos Uri házának mint leg-kötelefebb Szolgáloja kezét tsókolhaísa, a' mellyhez tudniillik, élete végeig minden ki-gondolható tisztelettel köteleztetik. A' Márk-Grófné ezekre sem Krisztinát, sem az Hitvesét nem hagyta tovább beszélleni, miglen mind együtt az asztalhoz le-nem ülének, a' hova a' Márk-Grófnénak kívánságára Akmet-is hivatalos vala, arra tzelezván ez által a' Márk-Grófné, hogy e' két testvérek az asztal felett mind az ő eredeteket, mind pedig ritka történeteknek mivoltát annál jobb rendben a' Hitvesének el-beszéllének. Mind ezek meg-is történének a' Márk-Grófnak

nak nagy gyönyörködésére, a' ki Kristinának szépségét jobban jobban meg-visgálván, azon ditsérettel tetézte vala meg, hogy még igen kevés Afzszonyi személyeket látot legyen, a' kiknek a' jóságos természet olly nagy tekkelltefségeket adot vólna, mint Kristina Grófnénak: mire nézve éppen nem kétkedik, hogy majdan valaki ne találkozzék, a' ki ékes személye után foházkodjon. Kristina elméskedet ugyan minden iparkodással illy súlyos ditséretét magától el-támasztani, és az utólsóra nézve nyomos ellen-vetést-is oda ragasztani, de a' Márk-Gróf, és a' Márk-Grófné olly fontos okokkal tudták ismét elő-hozott mentségeit megvizálni, hogy nem vala tőle lehetséges magát elégségesen ki-fejteni.

Ezek után a' Tuszánói Hertzeg felől kezdődött a' beszéd, kinek Párisban létén igen örvendezett a' Márk-Gróf, és örömmel értette, hogy éppen a' házának ellenébe szállot legyen, el-beszéllvén felőle, miképen ő ezen Hertzeget ez előtt Hollandiában látta, és esmérni tanulta, lévén szereztsége némmellykor egy tárfaságban véle mulatnia, hollott valamint minden vigasztalását ő benne találta,

találta, úgy az ő okos, ember-fzeretö, és nemes indulatú tulajdonságira nézve olly Hertzegnek lenni tapasztalta, kinek mássa ítélete fzerént mái napon igen kevés volna; mert az ő szép, és udvariságos maga-vifelésével ollyképen tudja a' sziveket magához vonfzani, hogy érzékenytelen, és ember gyölölö szivnek mondák azt lenni, a' melly ötet tellyes tisztelettel betsülni ellenzené. Minthogy pediglen 'az a' Hertzeg mostanság Párisban vagyon (mondá tovább a' Márk-Gróf) és olly közel hozzám lakik, kötelefségem hozzá magával, hogy mennél előbb neki udvaroljak, és magamat szolgalatira ajánljam, nem kételkedvén, leszen az után nekem-is fzerentsém ötet a' Házomnál tisztelemnem: melly alkalmatofsággal ki-fog tetfzeni, hogy az ő tulajdonsági valóban ollyanok, a' mint fellyebb emlétettem; De vigyázz jól magadra Kriftina, ha szabadságodat fzereted, hogy szemei eleibe igen közel ne lépjel, és szives ajánlásira füleidet tágo-fabban meg-ne nyiffad, mert azon kívül, hogy ő egy olly kellemetes Hertzeg magában, a' kit az Afzfzonyi állatnak akaratja ellen-is kell kedvelnie, úgy tűnik előttem, mintha virágzó szépséged ötet fzerelem rab-jáva

jává tehetné, és még könnyen következhetik, hogy tégedet jövődöbéli Hitvesének választ, mivel Hollandiában barátságosabb befűd közben azt vallotta-ki maga felöl, hogy ő e' Világot tsak valamennyire látni, és abban a' fzerelem fzerentséjét egy olly fze-mélynek választásában keresni fzándékozik, a' ki bátor nem épen fő rendű, és nagy gazdagságú vólna-is, tsak szép, és jó erköltsű lenne: és e' két betsűlhetetlen minéműségek benned leg-nagyobb tekéltetéségben találattnak.

Erre a' Márk-Grofné el-fakadott nagyon nevetve, azt mondván: Nem jövődöltem-én-és épen azt Kriftina Grófné, a' mit most férjem füled hallattára ki-terjesztett, itéljed-meg már magad, ha nintsen-é elégséges okod el-hinned, hogy a' mi jövődölésünk nem valamelly hijában való, és tellyesfedhetetlen találmány; azért tartóztasd minden ellenve-tő mentségeidet, mert mind azok elégtele-nek a' mi vélekedésünknek meg-győzésére, és a' ki-menetel meg-fogja mutatni, hogy a' mi mondálink nem valának pufzta tréfaságok. Még lehetséges dolgok: hogy az Egek, és a' fzerelem téged Hertzegnévé tesznek. Lám

tapasztaltad már az előbbi forfaiából, melly tsudálatos képen játszott eddig veled a' fzerentse, midön Natóliából Magyar-Országba, onnan mint rabot ide Párisba állhatatlan kerkein forgatott, hogy itten az igaz Kereszttyén Anyafzentegyháznak kebelébe bé - avatasson, és a' Grófi-rendből talám épen Hertzegi székre ültessen.

Illy szívre ható éles beszédekre el-annyira meg-keşeredet Kristina szíve, hogy az Orzáján le - folyó könyhullatáfinak, és egy mált követő mélységes foházkodáfinak sü-rüsége miatt nem szólhatott. A' Márk-Grófné, a' ki minden színe változáira jól vigyázot, mihelyest vevé észre szemeinek könyvezését, kérdi vala tőle mint egy meg-eset: szívvél: Mért szomorkodol, kedves Kristinám? és mivel bántottalak-meg, hogy beszédimet tsendes könyvezéssel viszszálod? mellyre Kristina le-törülvé szemeinek nedveségét, imigyen kezdé feleletét: Az én forsom olly tulajdonságú, hogy valóban minden érzékenység nélkül kellene lennem, ha anuyira szívemre nem venném, hogy róla szemeim-is bizonyágot tennének; Való, és igaz: hogy én ifjúságomtól fogva foktöle

efe-

esetek alá vetve voltam, de azt sem tagadhatom, hogy mostani állapotomnak mi-volta-is még mindenféle emlékezetes történeteket elmémben tüntet, melyeken e' Világban által-kell esnem, és ugyan épen e' jövődö, és tudatlan dolgok azok, melyek illy nagy érzékenységeket, és súlyos gondokat inditnak szivemben: A' Király fel-emelt ugyan Grófi-rendbe, de ha e' Méltóságomat jól meg-tekéntem, pufzta nevezetből áll, mellyel én magamon sem nem segíthetek, se hasznót abból nem hajthatok. Ezt nyomban követi azon elmélkedés-is: mitsoda véletlen történetek érhetnek engem még jövődöben? Miglen ugyan e' Méltóságos Katéno Háznak kegyelmében léfzek, igen jól tudom, hogy olly könnyen femmi ellenkező esettől nem kell tartanom, de hová lennék én, ha egy, vagy más véletlen történet által ezen meg-hálálhatatlan kegyelmességtől meg-fosztatnék. Az fog talám ez ellen mondatni, hogy illy gondaimtól a' Tufzanói Hertzeg meg-mentend? de én ezen képzésekből nem egyebet nézhetek - ki, mint a' féle édes álmodozásokból, a' mellyek az álomban kedvesen tűnnek ugyan elménkbe, de fel-ébredve, mivel bé-nem tel-

lyesfednek, annál nagyobb bánatot hagynak magok után. És légyen bár példának okáért igaz, hogy a' Hertzeg, a' kivel tsúfolatom, valóban engemet el-venne, bizonyos volnék-é abban, hogy ő nagy gyálasatomra, és kisebségemre magától ismét el-nem vetne, ha idővel az eredetemet mélyebb fontolás alá venné, vagy pedig másképen-is személyem ellen valamelly gyűlölség szerkeszne szívébe? Oh mind ezek, és még több ide tartozandó okok érdemesek bizonyára, hogy elmémben felette nyughatatlankodjam, és szemeimet keserves könyvekkel áfztaffam: mivel ám bátor egy részről a' Világi szerentsémet meg-nyerném-is, más részről leg-nagyobb szerentsétlenségnek szüleménnyé lennék.

Meg-botsáfs, kedves Kristinám! kezdé erre a' Márk-Gróf szólani) ha e' dolognak szer felett való fenn-fogását, mellyel magadat gyötröd, benned jóvá nem hagyhatom. Én ugyan helyén hagyom mind azokat, melyeket most előttünk beszéltél, de azt mondhatom, hogy ha tsupán merő képzésekkel akarod szivedet keseríteni, és bizonytalan dolgokat mint bizonyos következe-

ket

ket előbben állítani, soha olly képen szivednek nyugodalmát el-nem érheted; A' mi Házuunknak kegyelmén, vagy (a' mint inkább mondanod kellett volna) hozzád vonzó hajlandóságán nints, miért kételkedjél, betsületemre fogadom, hogy Hitvesemmel együtt olly gondviseléssel kívánom Pártodat fogni, és nyugodalmadat keresni, mintha tulajdon gyermekünk volnál. A' mi pedig a' Tufzánoi Hertzeget illeti, való, hogy mi tsak vélekedés képen szólottunk eddig felöle, és idővel válik-meg, ha a' gyanóságunk meg-nem bizonyodik - é? De mindazáltal ha úgy rendelték az Egek, hogy elménkben tűnő gondolatink bé-tellyesednének, hidjed bizonyosan; hogy a' Hertzeg előbb inkább életét meg-röviditené, hogysem egyszer néked tett fogadását leg-kevesebben-is meg-szegné, nem hogy épen meg-másolná; mert valakik ötet esméri, egy arányú bizonyosságot tesznek róla, hogy minden leg-kissebb dolgokban-is egyszer ki-mondott szavát, és fogadását töretlenül meg-szokta tartani, semmit e' Világon annyira nem gyűlölven, mint az Embereknek gonofzságit, tsalárdságit, és hitetlenségit.

A' Márk-Grófné, ki mind ezeknek tsak hallgatója, és bizonyítója vala, végtére a' Hitvesének beszédjéhez azt tette, hogy tudniillik, a' következendöket az Istenre, és a' szerentsére kell biznunk, és azoktól minden jókat várnunk. Erre meg-nyugtatta ismét valamennyire az elméjét Kriftina, és leg-kötelefebb köszöneteket mondott mind a' Márk-Grófnak, mind a' Márk-Grófnénak minden kegyes ajánlásokért, és gondviselesekért, esedezvén, hogy ötet Battyával együtt tovább-is azon hathatos hajlandóságokban megtartani méltóztatnának, mellyel eddig érdemeken kívül olly bövségefen hozzájuk vifeltettek. Ezen szókkal véget vetének az eddig tartott beszélgetéseknek, minthogy szintén egy udvari inas lépet-be a' szobába, a' ki Akmetnek jelentette, hogy ama Lelki-Atya volna jelen, a' ki eddig naponkint hozzá járt, ötet a' Keresztény Hitnek ágazatira oktatni: ez okra nézve fejeket mélyen meg-hajtván, Akmet a' Lelki-Tanító-Mesteréhez, Kriftina pedig a' szobájába menének, a' Márk-Grófot Hitvesével együtt magánosan hagyván, hogy különösen egyetemben annál szabadabban, és alkalmatosabban beszélgethetnének.

Nem

Nem szükség emléteni, minémü képen oktatott Akmet az előbb említett Lelki-Atyától a' Keresztény Hitben, elég az, hogy ez a' Tisztelendő Atya gyors fáradságát semmiben nem kémélvén, kötelességének mint emberséges Lelki-Atya eleget tett. Fordúljon azért beszédünk a' Tufzánói Hertzegre, a' ki bizonyos alkalmatosságban ez előtt már szólván a' Márk-Gróffal, nála nem fok idő múlva látogatás képpen be-jelentette magát. A' Márk-Gróf, ki ezen hozzája való meg-alázását a' Hertzegnek leg-nagyobb betsületének állította, valamint leg-teltyesebb örömmel, és tisztelettel látta, és fogadta ötet a' Házánál, úgy el-nem múlatta a' Hertzeg-is ellenben fokféle tisztes, és jeles magyarázó-fokkal meg-esmértetni, melly nagyra betsüli a' Márk-Grófnak személyét: erre nézve mind egyik, mind másik különös örömöket egymáshoz mutatván, egy helyett hamar ezer befélgetésre való okokat-is találának, melyeknek egy máfial közlő mulatságos folytatására esmérletes bizodalommal egymás mellé a' párna székre le-üllének. A' Hertzeg, a' ki egyébaránt eleven indulatjához képest a' szép befélgetésben unalmatlan vala, kevés kéfedelem után nem mértékelhette magát,

hogy kedvében lankadni ne láttatott volna, midőn azon szépséget, a' kinek kedvéért egyedül a' Márk-Grófhhoz jött, nem láthatta. A' Márk-Gróf nem vigyázott elsőben annyira reá, de midőn a' Hertzeg felettéb keveset beszélt, sőt szokása, 's akaratja ellen gondolatiban némellykor olly mélyen elmerülni kezdett, hogy egynéhány ízben a' beszéd közt elő-kerültt kérdésekre a' felelettel-is adós maradna, akkor vette nyilvánban észre, mi héjával, és fogyatozálással lenne a' Hertzeg; Szükségesnek tartotta a' végett, rész szerént újság, rész szerént pedig a' beszédnek másra fordítása gyanánt elő-hozni, hogy az idő alatt, miglen maga a' Spanyol követségben járt volna, a' Márk-Grófnéja egy idegen itjú Grófnét, a' kit Kristinának hívnak, vett légyen mulatozó tarsúl magához, a' kivel együtt a' Márk-Grófnéja majdan alázatofan fog udvarolni.

A' Márk-Gróf, és a' Márk-Grófné előbb már úgy beszéllének vala öfzve, hogy a' Hertzeget ebédnél meg-tartoztatják; annak okáért a' Márk-Gróf igen szép Udvarisággal ki-nyilatkoztatta néki ebbéli kívánságát, mint egy különös nyereségül ki-kérven magának, hogy
kis-

kisded táblátskájoknál rövid ebédetskével lenne fzerentséje ö Hertzegségét tisztelhetni: hozzá téven, hogy ha ö Hertzegségének kedve ellen nem volna, addiglan-is az időnek mulatságosabb rövidítésére a' Hitvesét Kriitina Grófnéval együtt elő-hivatná. A' Hertzeg az elsöre nézve kezdett ugyan némelly mentségeket tenni, de nem kívánta-tott fok kérés a' maga meg-ajánlására, mi-helyt a' Kriitina Grófnének neve nevezte-tett. A' Márk-Grófnének, és Kriitinának meg-jelenését pedig annyival inkább sem akarta ellenzeni, söt mintegy vidámabb szívvvel azt mondotta, hogy nagyon óhajta-na, ha módot, és alkalmatóságot lelhetne Márk-Grófnéval meg-esmérkedni, és illendő közöntéffel ö Méltóságát tisztelhetni, és azért leg-főbb Vigasztalási közzé számlálni fogja, ha a' Márk-Gróf azon nyereségre módot neki mutatni méltóztatik.

A' Hertzeg azonban olly fortélyos vala, hogy külső képen úgy tette magát, mint-ha a' Kriitina Grófnének nevéb még soha nem hallotta volna, tudakozta a' végett a' Márk-Gróftól: Kitsoda, 's mitsoda Házból való volna, hogy a' közlendő beszéd köz-

ben neme, és érdeme fzerént magát alkalmaztathatná? A' Márk-Gróf, a' ki nem tudta bizonyosan, ha a' Hertzegnek Kristina eredetéről leve-é tudósítása, következendő fzerrel el-beszéllette neki rövideden az egész életének tolyását, tudniillik: hogy a' Natioiái Török Balsának Leánya volna, a' kit Buda-Várának viűfsza-vételekor Gróf Andró fogságba keritvén, magával Párisba hozta volt, a' Keresztény Hitre tanította, és tsak nem régen kereszteltetett-meg, az utánn: hogy Hitvesével Verzfáliában lévén, a' Királytól Grófi rendbe emeltetett. A' kinek Akmet névű Bátyyával együtt mind addiglan szabad maradása volna a' Házánál, mig a' fzerentse jobb gondvifelője nem léfzen.

Es jóllehet a' Hertzeg mind ezeket, melyeket itt a' Márk-Gróf el-beszélt, már az előtt ki-kémlett tudósítáfok által voltaképen tudta, mindazáltal még-is mindenekről tudatlannak tette magát, és tsak azt jelentette a' Márk-Grófnak, hogy kívánná örömeft ezen új Grófnét szemelyében esmérni. A' minémű tettetésének hogy annál látzfatosabb színt adna, tudakozá tovább-is a' Márk-Gróftól, melly nyelven szóllana Kristina, és ma-

ga viselésében minémü tulajdonságú volna? Az alatt a' Márk-Gróf tsengetett az első szobában lévő Komornyikjának, a' ki épen midőn eme kérdésére a' Hertzegnek felelni akart volna a' Márk-Gróf, bé-nyitotta az ajtót, ki által mind a' Hitvesének, mind a' Kristina Grófnénak által-izente, hogy mind a' ketten a' szobájába jönnének Tufzánói Sándor ö Hertzegségének tisztelésére.

A' Hertzeg elsőben láttatott ugyan azt nagyallani, hogy miáttá a' Márk-Grófné magának alkalmatlankodnék, hanem inkább maga akart hozzája menni, de a' Márk-Gróf azon mentséggel tartóztatta ötet viszfza, hogy bizonyosan maga sem tudná, ha a' szobájában találandó volna-é? fordította azért beszédjét a' Kristina Grófnéra, a' kinek az ö tekéletes szépségét, és erköltsös maga viselését olly nyomos ditsérettel, és valóságos festékkal le-írta, hogy a' Hertzeg alig várhatta megjelenésének idejét; mellyből következett, hogy másodszor-is elő-hozta, hogy neki kézf kedvére volna a' Márk-Grófnét a' Grófnéval önnön szobáikban-is köszönteni, és tisztelni.

Midön épen ezeket mondaná, meg - nyíla az ajtó, és bé-lépének egy más után a' fzo-bába mind a' Márk-Grófné, mind Kristina Grófné; kiknek el-érkezésekkel meg-gátolta-tott a' Hertzeg a' köszöntésekre fiető szán-dekában, és egyszer 's mind meg-szabadita-tott az eddig alattomban törő szívbeli nyúg-hatatlanságától. A' Márk-Grófné tette meg először az ő módos le-ereszkedéséhez al-kalmaztatott szíves látású, és tiszteletü köszöntését, a' mellyre vizsont olly betses, és tiszteletes feleletet nyert vizsfa a' Her-tzegtől; hogy az által felette meg-elégítet-vén, kéntelen vala ötet nagyra betsülni. A' mi Kristina Grófnét illeti, ez olly gyönyö-rűen fel-ékesítette magát, hogy méltán, és igazán hasonlíthatatlan szépségnek nevezet-hetett; A' Hertzeg első meg - pillantására nagy tsúdalkozásában szinte meg - rezzent előtte, inkább Angyalnak, mintsem halandó Afzszonyi állatnak vélvén ötet lenni: és mihelyest ez tsak reá tekintett, szemeinek erős fényétől, mint egy villámtól meg-éle-tetni érezte a' szívét, egy szóval: olly tétovázásba kezdett esni elméje, melly ötet tsak nem a' szólamlástól tartóztatta. Illy ra-gadozó gerjedezéseinek mindazáltal meg-zabo-lázá-

lázására hamar öszve szedvén értelmének minden erejét, és meg-győzvén pártos indulatit, rendbe hozott itélettel ezen igyekezett, hogy azon Szépséggel beszélgetésbe eredhetne.

Azért közelebb lépven, valamint előbb a' Márk-Grófnénak, ugy e' szépséges Grófnénak-is bizonyos igen illő közöntéffel kellemeztetett Udvarisággal meg-hajtotta magát. A' ki vizsontag olly ékes alázatofságú leeresztkedéssel vizsálta vala meg-tetézett üdvözlését, hogy az által a' Hertzegnek buzgó érzékensége annyival nagyobbra nevekedet. A' ki-is, ohajtáfihoz szövekedett alkalmatofságon kapván meg-ereszté nyelvét úgy, hogy minden szólásának értelmét arra egyedül intézte, miképpen egyszer el-tekéllet szándéka szerént a' Kristinának hajlandóságát magához hódítsa. Olly változást-is okozának Kristinának melyében a' közben közben kevertt hízeltkedései, és szép ditséretes beszédei a' Hertzegnek, hogy már magában meg-vallani kezdette, hogy Sándor valóban egy olly szeretetre méltó Ur, kihez igaz hajlandósággal kell viseltetni. Mint-hogy pediglen Kristina a' látott jelekből elég nyil-

nyilván észre vette, hogy a' Hertzegnek szíve tellyesképpen szépsége után hódult, kész akartva azon szorgalmatoskodott, hogy mindentéle ékes beszélgetései, és tiszteletes maga-viselése által a' Hertzeget még jobban magához vonzza, és szíves hajlandóságáról, a' mennyire lehet, bizonyossá tedje magát, úgy elmélkedvén: hogy tudniillik, ha bár a' Márk-Grófnak, és Márk-Grófnénak jövőndölések a' következhető házafság éránt bé-nem tellyesednék-is, leg-alább a' minapi fel-tett tzelja szerént az ő hatalmas pártfogása, és segítsége által annál alkalmatosabban Frantzia Országból ki-mehetne, és másutt állandó szerentséjére juthatna. Midőn imigyen az első köszöntéseknek, és fogadókknak vége léve, le-ülének, és miglen az ebédnek ideje el-érkezett, minden féle elő hozakodó beszélgetésekkel magokat múltatták, melly közben történt, hogy Kristina, nem tudom mivel, okot adott külömb külömb féle Török szokásokról szólani. A' Hertzeg igen figyelmezve hallgatott minden szavaira, és, a' mint a' beszéd hozta magával, egy izben kérdezi vala őtet, ha ugyan még több illy hasonlíthatatlan szépségek találtnának-e Török Országban, mint a' mellyet

lyet személyében tsudálna? Nagy Méltóságú Hertzeg! felele el-pirúltt ortzával Kristina Grófné: Nem tudom, mi vólna tsekélységben tsudálkozásra érdemes, ha ugyan ritka történetemet meg-fontolom, nem tagadom, hogy annak ritkaságán tsudálkozni ne leheffen, de a' mi együgyü fzemélyemet külső termetemmel illeti, méltóztatásék Hertzegséged érdemtelenségemet olly bőves tréfától kémélleni, és a' szép Töröknék közzé épen ne számlálni, mert igen jól es-mérem én magamat, és miúltá fzerentsém vagyon, itt a' Keresztények között lennem, látva láttam, hogy a' Töröknék előtt méltán a' Kereszténynéket az elsőség, és föbb betsület illeti.

A' Hertzeg azt válaszolta erre, hogy az ő mondása épenséggel semmi tréfára nem tzélozna, és ámbár Kristina Grófné okofságától vífeltetvén, ellenzené különös szépségének ditséretét fel-venni, kinek kinek mind-azáltal, ki igazság fzeretü fzivvel bir, egyet kell abban véle vokfolni, hogy olly szépséggel tündöklik, a' mellynek tekélletesége minden némü gáuts nélkül vagyon; ő azonban nem kívánna tovább az után visgálozni,
a'

a' mit most a' Török, és Keresztény fejer nép felöl elő hozott, hanem inkább reménlené, hogy meg-fogja neki engedni, ha ennek utánna azon állandó ítéletben marad, hogy az adakozó természet Kristina Grófnénak személyében az Emberi szépségnek egy tekéletes, hasonlíthatatlan képét tette legyen elönkbe, úgy hogy az méltán leg-bóldogabbnak tarthatná magát e' Világon, a' ki illy gyönyörűségnek birtokához juthatna.

Ambátor Kristina Grófné minden eszezségével azon igyekezett, miképen illy felette magasra fel-emeltt dítséretét még tovább magától el-támasztaná, és ellen vető okokkal azt meg-mutatná, hogy ő semmi féle képen nem volna olly környül - állásokban, mellyekben valakit e' Világon önnön birtoka által bóldoggá tehetne; a' Márk-Gróf, és a' Márk-Grófné mindazáltal a' Hertzegnek kezére szolván, olly temérdek magasztalásokkal többirik; és erősítik vala a' Hertzegnek fészegető szavait, hogy utoljára a' Grófné el-fzemérmesedvén, nem tudot elegendőképen megfelelni magáért. Ez által a' Hertzeg, a' ki elsőben Kristinának szavaiban való meg-győzésén allatomban örvendezet, végtére könnyö-

nyörületességre indittatván, úgy kormányozta az eddig tartott beszédének mivoltát, hogy azt jó móddal másra fordította, és alkalmazhatóságot nyújtott a' Grófnénak, hogy elféledett gondolatit ismét öszve fzedhette.

Midön efféle beszélgetésekben foglalatoskodnának, el-jöve az az óra, hogy a' megkészült ebédhez ülni kellett. A' Márk-Gróf valami tsak a' gazdálkodó lehetőségétől ki-telhetett, nem kéméllette, hogy a' Hertzeget fő neméhez képest mennél jobban, és tisztességesebben meg-vendégelné; Nem láttatott a' végett sem a' drága ételekben, sem minden féle jó italokban semmi fogyatozás az asztalánál, a' mellyeket Kristina Grófné ékes maga viselésével, és kellemettségével annál izesebbekké tette, mivel éppen a' Hertzegnek jobbjá mellett ült. Akmet, a' ki akkoron, mikor a' Hertzeg a' Márk-Grófnak házába bé-ment, valahová szekerén ki-méne, szintén alkalmas időben érkezet viszfa az ebédhez, a' ki az asztal felett igen mulatságos okot nyújtott, külömb külömbféle nevezetes dolgoknak, mellyek mind Török Országban, mind Buda Váranak meg-viváforkor történtenek, el-be-
H szél-

szélgethetésekre. E' képpen töltött vég kedvü mulatozások után a' Hertzegnek nagyobb mulatságára elő hivatatta a' Márk-Gróf egy rendes, és nyajas törpéjét, a' kit magával Spanyol Országból hozot, ennek kellet minden nevetséges tántzait előttök el-járni, és egyéb játékos mesterségeit, megmutatni. De mind azokra a' Hertzeg nem igen nagy figyelmezővel vigyázot, fordítván inkább szemeit Kristinára, kinek kellemes ékezségének nézésével valamint hogy meg-nem telhetett, úgy történt az-is, hogy egyszer el-tekeltett szándékában titkosan annyira meg-átalkodot, hogy tudni illik inkább Párisban meg-haland, hogy sem Kristinának birtoka nélkül onnét el-távozzék.

Midön illy mulatságos asztali ülésben mind az ételből, mind az italból vett elégséges részvezülések után alkalmas időt folytatának, és az alatt a' kedves nyári napnak mértékletes melegsége mint egy kínálkozó vidámsággal mutatta volna magát, minek előtte fel - kelnének, a' beszédeknek változási között elő-hozakodott a' Márk-Grófné az időnek kellemetefségéről-is, kérdezvén a' Hertzeget: ha nem tetszene-e ő Hertzegségé-

gének olly vidámságos időre nézve a' Városon kívül lévő Kertjében friss szellőn sétálni. Kedvére vala a' Hertzegnek illy helyes gondolatja a' Márk-Grófnénak, azért könnyen reá hajlott. E' végre azonnal parantsolatok adattattak, hogy a' hintókban befogattassék, és minden készen tartassék. Melly alkalmatósággal Kristina ismét olly szerentsés léve, hogy a' Hertzeggel egyetemben egy szekérbe jutott. Nem ok nélkül mondom, hogy szerentsés léve, mert jóvendőbeli szerentséjére soha választottabb alkalmatósága nem adattathatott, mint ez az egy szekérben lött sétálása: Minthogy ez által a' Hertzeg kívánt módot nyert Kristinával maganosan 's bizodalmasabban beszélgetni, és szíve szándékát neki nyilvánban ki-terjeszteni. A' ki-is tudván, miképpen kell a' szerentse alkalmatóságát az időhöz szabni, nem késedelmeskedet, se-nem kétségeskedet fokáig, szíve titkát ki-fakasztani, melly eddig elméjét, és szívét olly szörnyen nyughatatlanította. Hogy azért mind a' Kristina Grófnénak tsélozását meg-hallaná, mind pedig ki-tanulhatná, mihez tartsa magát fel-tett szándékában? és ha reménlheti-e viszont szeretetét? annak okáért igen

különös tisztelettel, és alázatos kegyes tekintettel feleje fordúlván, imigyen kezdi vala véle a' beszédét: Szépséges Grófném, ha ellenség fegyvere között kellene meg-eskünnöm, nem mondhatnám másképpen, hanem hogy soha semmi nem eshetett nagyobb vigasztalásomra, mint ezen szerentsém, hogy hasonlithatatlan személyét, a' mellynek te-kélletes ékezségét, és erköltsös viselesét fenki tsudálkozás nélkül nem nézheti, magánofan mellettem szemlélem, de Vaih! mennyivel bódogabbnak, és vigasztaltabbnak tartánám magamat, ha személyét mint Hívesemet tisztelhetném, és válhatatlanúl bírnám; de félek, ne talám illy buzgó ohajtásomat haszontalanúl öröljem szivemben, ha szépséges Grófném, ne talántán már másnak valakinek el-szánta volna magát; Mellyre Kristina jobban jobban kellemeztető szemérmetséggel azt felelte: Hertzegséged újra ismét meg-szégyeníti köz személyemet, olly felette való ditséretekkal fel-magasztalván, egyszer 's mind pedig olly késértő tréfával próbálni méltoztatván; az elsőre nézve nem adhatok egyéb feleleteket, mint a' mellyeket már ma tsekély értelmem szerint adtam, a' második zikkelynek értetése aránt

aránt pediglen nagy alázatofsággal kérem Hetzegerségedet, egy illy fzerentsétlen Asz-fzony állatot, mint én vagyok, olly fulyos késértéstől méltoztatsék kémelleni, mint hogy egyébaránt, elégtelennek találtatnám lenni, azonból magamat illendő tisztelettel ki-fejthetni.

Oh az Egek akaratjáért! fel-kiáltot erre nagyobb szózattal a' Hertzeg: Szépséges Grófném; tedje-le felölem illyetén vélekedését, és ítéletét, mintha e' most jelentett tellyes szándékú szavaimmal tréfára, avagy késértetre tzéloznék. Isten a' bizonyságom, hogy eszem ágában se tünt a' tréfa, vagy késértés, sött mondhatom, hogy semmi egyéb oka nintsen Párisba való jöve telemnek, hanem egyedül hogy végére járják, ha lehet-e reménységem kedves Személyének megnyeréséhez; méltó valóban a' szépséges Grófné, hogy egy valóságos Hertzegnének a' nevét, és méltóságát viselje, mivel a' jóságos természet, és ama rajtunk uralkodó mennyei Felség minden ehez tartozandó, és illendő erköltsökkal felette meg-áldotta. Ha pedig talám kételkedik szépséges Grófném ilyen szándékomnak valóságán, tsupán, és

egyedül azon áll, hogy magát ki-nyilatkoztatni méltóztatnék, ha az enyim kíván-e lenni? azonnal olly rendeléseket téendek, hogy ezentúl Tufzánói Hertzegnének, következendő képpen az én leg-kedvesebb Hívesemnek neveztesék. Hertzezséged igen nagyra kötelezi magát (felele víszont Kristina) hogy tsekélységemet szemetes porából olly magasra fel-emelni, és épen Hertzezi székére melléje helyheztetni kívánja; bizonyos vagyok az alatt benne, hogy másutt sokkal érdemesebb Hertzezi Személyek találtnak, és talám Hertzezségedre várakoznak, a' kik Hertzezségednek birtokához juttató szerentsére, és elsőségre méltábban számat tartnak. Én ugyan egy olly tulajdonságú Hertzeznek tartom Hertzezségedet, a' ki egy illy alaton Afzszony állatnak, mint én vagyok, sem tsal-lépet vetni, sem ámitató kalitkákat eleibe rakosgatni nem kíván, azon okból el-hihetem, hogy Hertzezséged igazán vélem beszél, de ha kegyesen megfontolni méltóztatik azt, minémü egyenetlen sorsban én élek, és születésemből ki legyek, világosan ki-tűnik, hogy senki érdemlenebb nálamnál nem lehet ajánlott kegyelségének fel-vételére; Engedje a' végett inkább

inkább Hertzezséged, hogy maradjak az, a' ki vagyok, és az időtől várjam az Egeknek rajtam bé-tellyesedendő rendelkezését.

Ezen utolsó szókat olly szív-fzaggató keferedéffel magyarázta vala ki, hogy titkos keferüségében a' könnyhullatását meg-nem tartóztathatta, mellyeknek gyenge Ortzátskáján le-tsorduló tsöppei a' Hertzeget leg-könyörületefőbb érzékenységre mozdították. A' ki látván imigyen meg-lágyúlt szívét édes szerelmének, noha egy részről szánta, más részről mindazáltal fortélyára akarta fordítani, gondolván, hogy a' vasat tüzes lágy-ságában, és métegegében kellene verni: E' végett kedves Kristinájával el-kezdetts befzédét tovább-is következendőképpen nyomta: Meg-botsáffon szépséges Grófném, hogy én adott mentségeiben, és ellenbe tett okaiban elegendőséget nem találok; én részemről a' Mennybéli Istent hívom bizonyságúl, hogy igaz, és tellyes szándékkal drága birtoka után óhajtozom, és hogy én hasonlíthatatlan személyét az egész világon minden Hertzeg Kis-Azfzonyokén fellyül betsülöm, tisztelem, és kedvelem. És légyen ámbátor az, hogy Neme, és Vére után született Török,

rök, mindazáltal nem alá való, köz, és meg-vetendő rendből származot, mivel egy olly Baffa, mint az Ura Attya, a' mi Országinkban már majd annyinak, mint egy Hertzeg tartathatik: ezen kívül lám már egytől, e' világon lévő leg-hatalmasabb Királyok közzül Grófi rendbe emeltetett, testvérének pedig hivsége által annyival meg-jövedelmeztetett, hogy a' szegénység ellen nem panaszolkodhatik. De ámbátor mind ezek e' fzerént nem vólnának-is, szépsége, erköltse, értelme, szeléd, és bölts maga viselése valóban olly érdeműek, hogy azokat egy okos Embernek minden más Afzfzony állati tulajdonságok felett betsülnie, és ohajtania kelletik. Szépséges Gróf-ném, ne légyen tehát érzékenytelen hoz-zám, és hitelfe-el magával, hogy egész tehetségemet arra intézni akarom, hogy minden búsító gondjait, és képzeléseit álhatatos szívbeli nyugosztalással, és vigasztalással fel-válthassam.

Illy nyilvánságos maga ki-nyilatkoztatása a' Hertzegnek annyira meg-zavarta Kristinának szívét, hogy illendő feleletet mindjárt reá nem adhatot, hanem meg-tsendesedet,

és

és egy kis idő vártáig elméjével tufakodot, imigyen kezdvén utóljára meg-fzólamlani: Illyen képen el-híszem, Nagy Méltóságú Hertzeg! hogy Hertzezségednek hozzám járuló szíves szándéka valóban úgy hajladozik érdemetlenségemhez, a' mint bizonyítani méltóztatik, tudni illik, hogy engemet magához hasonló tekintetre, és betsületre szándékozik emelni, de ha kevéssé fordítom gondolatimat azokra, a' miket külömbféle elmélkedéseim erőtlen elmémben forgatnak, úgy tűnik előttem, mintha én tellyességgel ez illetén bódogságra nem születtem volna, és én arra magamat leg-kisebb reménységgel se biztathatnám. A' Hertzeg e' szókra tovább-is kéri vala a' Kristina Grófnét, hogy illy helytelen vélekedéseknek, és képzeléseknek fészket ne engedne szívében, jelentvén, hogy ő nem volna az első, kit az Egek véltt alatsónságából kiemelvén, magas poltzra ültettek. Azért meg-ujítván ismét az előbbi beszédét, ujabb ajánlást tett vala neki, hogy tudni illik azonnal minden valósággal Tuszánói Hertzegnének ki-hirdetendi, tsak ki-terjesztett igaz házassági szövetségre tzelozó akaratjához egy szívű, és értelmű akaratját ő-is oda tekélleni ne terheltefsék.

Kristina rész szerént igen bátorosan vala, kéz akaratját mindjárt ki-nyilatkoztatni, rész szerént pedig örömeft látta volna, ha a' Hertzeg még jelesebb bizonyítáffokkal ki-magyarázta volna meg-vallott hajlandóságát, mivel még-is valamennyire kételkedet, ha ugyan tett ajánlását változhatatlan tellyesítésre építi-é? hogy mindazáltal a' Hertzegnek ne talám valami meg-ütközésre okot nyújtson, igen illendő tisztelettel megköfzönte elsöben néki érdemetlen személyének illy kegyes betsben tartását, az után azt függesztette hozzá, hogy mivel ö Hertzege önnön szavával bizonyitaná, és fogadná azt, hogy minden tréfa nélkül házasságra tzelozván, magát vele el-jegyezni szándékozik; tehát nem tsak tellyes hitelt ad Hertzegi szavának, de illy meg-betsülhetlen kegyességét leg-engedelmesebb kötelességgel tiszteeli, előbb mindazáltal ö Hertzege méltóztatnék illy fontos dolognak érdemes, és szükséges meg-fontolásán még tovább gondolkodni, és magával tanátskozní, hogy, tudni illik, ha történet képen részéről egy értelmü akaratját magától ki-adni néki kelletik, ne talántán ö Hertzege hirtelen választását annak utánna valaha meg-

meg-bánja, neki pedig jövőben fok tele történt példák szerént a' meg-fzünhető kegyelemnek, 's abból következhető meg-vetésnek nehéz bűjától szükséges legyen tartani.

A' Hertzeg iparkodott erre ismét ez utolsó gát-verő gondolatját-is a' Grófnénak elméjéből tellyefséggel ki-verni, és a' helyett el-hitetni, hogy ő el-tekélt szándékát elégségesen meg-foutolta, és minden környül-állásokkal által látná, hogy ezen választását soha életében meg-nem bánhatja. Itt talám ki-nyilatkoztatta volna a' Grófné szívének hajlandó készségét, mert nem gondolhatot ki már több okokat, mellyekkel egyező akarátját tovább tartoztathatta volna, de épen ezen befzélgetések között a' kerthez érkezének, a' hová a' Márk-Gróf előbb kijutott, melly végett kényszeritettek e' féle beszédiket félben hagyni, és alkalmasabb időre hallasztani. A' Hertzeg elsőben szálolt ki a' szekérből, és a' Grófnét szokott kelletes gyorsasággal ki-emelvén, karján fogva, egyetemben a' Márk-Grófnak, és Márk-Grófnénak tárfaságában a' kertbe egy kised dombotskára épitetett Filegoriához vezette; holott már mindenféle fris italokkal, és

válo.

válogatott izes tsemegékkal, és sülttekkel kéfzre várattattak, mellyeknek kóftolgatási között, a' környül lévő szép zöldelő kert-beli ékekségekkel mind az időt, mind a' fzemeket gyönyörködve múlathatták. Egy szóval: akár mire, 's akár merre néztek, találhattak valami vigasztalásra valót, mert az egész kertnek rendes volta már magában olyan vala, hogy akár a' ritka díszessége, akár a' földi termékenysége meg-fzemléltetett, elég okot adhatot mindenféle vidámságra, és vig-kedvű mulatásra: Mind ezekben mindazáltal a' Hertzegnek, és Kristina Grófnénak szívei nem örvendezhettek, sőt vigan tettetett ábrázatjok alatt leg-nagyobb nyughatatlansággal gyötröttettek; Sándor Hertzeg jól észre vette, mi tartóztatná a' Grófnét leg-inkább szívének meg-adásától. Melly az ő vélekedése szerént abban állott, hogy tudni illik Kristina, Grófné volna ugyan, de szegény, ügye-fogyott, és jövedelmetlen, ezen kívül született Török, következő képen egy Országos Hertzeghez nem hasonlatos, e' mellett pedig nagyon kételkedne, ha a' Hertzegnek szerezete állandó lenne-e? és annak állandóságáról bizonyos lehet-e? Hertzegnévé lenni
egy

egy olly dolognak látszatott ugyan előtte, a' melly valóban meg-érdemli, hogy két kézzel kapna rajta, mert az által nem csak e' Világi betsületére, és bődögülésára utat nyitna magának, de Akmet Testvérének-is táplálására bizonyos módot, és szert tehetne. Mindazáltal mind nagyobb, és nagyobb nehézségek adták elő magokat a' Kristinának elméjében, mellyek felette nagyobiták az akadályt, hogy tsüggedező indulatját megne nyugosztalhatná: leg-inkább forgottanak pediglen azon szomorító Vélekedések szeme előtt, ne talámtán a' Hertzeg idő múlva választatását meg-bánná, vagy irigy, és fondorló nyelveknek intselkedései által a' személyét meg-útálná, és éppen magától el-vetné.

Meg-kell engedni, hogy Kristinának okai vóltanak hasonlatos gondolatokkal elméjét terhelni, mert mind a' régiebb, mind pedig e' mostani időbéli történetek egynéhány példákat adhatnak a' Nagy Uraknak illyetén házasságiról, a' kik tudni illik hertelen szerelemeknek vak lángjában alatsonyabb rendű személyekkel erefzkedtek házasság életbe, idővel pedig meg-bánnván, nem csak alább hágyának az első szeretetekkel, hanem utóljára

jára még a' bünnél-is inkább választott feleségeket meg-utálták, sőt minden ki-gondolható boszszúságokkal, élet rövidítő, 's epefztő keserves szókkal, és tselckedetekkel-is illették. Mindazáltal nem volna mégis helyes, közönséges ítélettel azt álitani, hogy minden fő Urak szegény forsú személyekkel való házasságának illy bódogtalan ki-menetele volna, mert ha lehetséges volt volna, hogy Kristina a' Hertzegnek szívébe láthatot volna, bizonyos, hogy vetekedő gondjaival nem törte volna olly szörnyen elméjét, és nem fokáig kételkedet volna, meg-kért szívet tellyes engedelemmel a' Hertzegnek oda engedni.

A' Márk-Gróf, és Márk-Grófné könnyen el-gondolták ugyan, hogy a' Hertzeg Kristinát az úton nem kedvetlen beszédekkel tartotta, nem ítélték mindazáltal, hogy azon első alkalmatossággal, a' szerelemről csak valamelly jelentést-is, nem hogy tellyes ki-nyilatkoztatást tedjen. Azon közben pedig, hogy a' szem-legeltető külömbféle virágokkal, és zöldséggel vidámitó térségnek nézegetésével a' mulató épületben alkalmas ideig magokat gyönyörködtették, kérdés esett,

esett, ha nem tetfzenék-é a' Kertben sétálni? kedvére vala a' Hertzegnek: a' végett mindnyájan le-jövének, és mind egy útzátskák formán rendbe rakott gyümölcstüsző Naranst fák közzé vették útjokat, különös meg-elégedéssel öszve járván elsőben azokat, az után a' külömb külömbféle mulatságos sétáló helyeket.

A' Hertzeg, ki mindenféle látott és halott dolgokról szerzett nagy tudománya szerént a' Mesterséges kerti díszefségekhez-is jól értet, olly illendő ditséretekkal tudta a' kertnek szép rendben, 's virágzásban létét magasztalni, hogy a' Márk-Gróf az által titkon érző örömet külsöképen-is, hogy ki ne mutatná, meg-nem álhatta, minthogy magában olly természetű Ur vala, a' ki gyönyörködven ritka különöfségeken, valaminthogy költségét azokra nem szánta, úgy azon örvendezet, ha azokat érdemek szerént ditsérni hallotta: tetézte pediglen mind annyiszor örvendező kedvét a' Márk-Grófnak Kristina Grófné-is, valahányszor a' Hertzeg ezt, vagy amaszt a' kertben magasztalta; Mert ő-is közönségesen a' Hertzegnek szavait egyes ítéletével meg-bizonyi-

nyitotta, ámbátor mind a' ketten képesen intézett, és mértékeltt ditséreteket femmimémü hizelkedésekkel nem egyelítették; Mert valóban a' kert valamint ékes, úgy költséges lévén, Páris körül méltán a' leg-pompásabb kertek közzé számláltathatott: kiváltképen a' külömb külömbféle rendes, és drága vizi-mesterségek mindenek felett valami különös állapotot foglaltak magokban, és, ha a' Márk-Gróf a' Hertzeghez olly fő tisztelettel nem viseltetett volna, nyájafságnak okáért meg-tapasztaltatta volna véle, melly nevetséggel leheffen egy valakit azoknak tsinálmánya által meg-tsalni, és véletlenül máfoknak nagy katzagására artzúl fetskendeni. Hogy mindazáltal példában azt neki meg-mutatná, egy utánna járó inasán tett próbát: el-ejtette tudni illik kéz akartva bizonyos helyen a' keztyüjét, parantsolván az után azon inasának, hogy futna vízfsza érte; Az inas vízfsza-futamván, midőn a' nevezet helyen a' meg-talált keztyüért le-bukot, a' Márk-Gróf leg-ottan, a' hol állot, meg-nyitott egy tsapot, és a' Víz minden részről, mint a' sebes eső ki-fzők-vén, egy szempillantás alatt úgy meg-áfsztatta azt az inást, mintha a' Vízből hufzták volna

volna ki, észre se vévén a' szegény hamarjában, honnan kerekedett legyen olly hirtelen az ő nagy zápor.

Könnyen el-gondolhatni, minémü nevetésre fakadtanak a' nézők, látván eme Legényt, mint egy Kátsát olly vizesen elejekbe jönni. A' Tufzánói Hertzeg nem győzött eleget nevetni rajta, és kiváltképen az tetszet néki, hogy a' jámbor, hól legyen, és mi történt vele, meg-nem foghatván, mint az örült mindenfelé tekéngetvén, észre nem vehette magát. Ellenben mindazáltal nem keveysé rágtá a' Hertzegnek szívet, hogy az egész sétálásnak ideje alatt nem lelhetet alkalmatofságot Kristinával magánosan beszélgetni, és egyszer ki-nyilatkoztatott igyekezetét vele tovább-is közölni. A' Márk-Gróf, és Márk-Grófné hogy Gazdai kötelefségeknek eleget tennének, és a' Hertzeget mulató beszédeikkel annál illendőségesebben tartanak, szüntelenül környüleválnak, melly miatt minthogy gátoltatott ohajtásában, meg-felejtkezvén magáról, egy-néhányszor el-nem szinelhette kedvetlenségét-is. Azért rövid idő mulatás után végét kereste a' kerti mulatságának, és igen külö-

nös illendőséggel meg-köszönte a' Márk-Grófnak minden hozzá mutatott udvariságát, és így köz akarattal el-tekélték, útjokat ismét vízfőzsa Páris felé venni.

Kedvesebb vala a' Hertzegnek minden kerti gyönyörösegeknél, hogy újjolag alkalmatosságot nyert, Kristina Grófnéval kettesen egyedül egy szekérben öszve jutni, a' kinek óhajtott társaságában hogy Páris-ig tartó útját kedvére, és fortélyára töltené, azon mesterkedet, hogy ismét ugyan azon beszédét keritené elő, melyet a' kertbe menetelekkor egy máffal kezdetek, és forgattak. Annak okáért nem-is tsavargatta fokáig beszédének mivoltát, hanem okos móddal új szívbeli ki-terjesztéssel elő-hozta hiv hajlandóságának ösztönét, úgy kormányozván minden szavainak magyarázását, hogy a' Grófnénak szívét külömb külömbféle édesgető ajánlásokkal hasonlatos hajlandóságra indithassa. De ámbár ugyan mind ezeket a' Grófné leg-jobban értette-is, magát megtartóztatta mindazáltal, vigyázva, és fontolva felelgetvén mindenekre, és semminémű hajlandóságát nem mutatván, azon okból, hogy fok rendű módjai által a' Hertzegnek

hiv-

hívségét annál jobban meg-próbálná, és tel-
lyesebben ki-venné, és arra nézve mint egy
keményebb ábrázattal következő képen
nyilatkoztatta ki magát: hogy tudni illik ő
mind a' Hertzegségének kegyes ajánlásit,
mind önnön árva sorsát egy látban tévén,
azokat leg-szorgalmatofabban meg-fontolta,
és meg-visgálta, de azt találta, hogy lehe-
tetlen magának állandó szerentsét a' Her-
tzegnek házaságában reménlenie, erre nézve
e' Világi szorongató búknak, és ellenkező-
feknek el-távoztatására el-tekéllete magában,
további életének idejét inkább Apátza Kla-
stromban tölteni, és végezni.

Ezeket mivel minden változása nélkül
vagy szavának, vagy ábrázatjának szólotta
Kristina, nem ítélte másként a' Hertzeg,
hanem hogy e' váratlan ki-nyilatkoztatása
tisztá valóság, és szántt-szándékos el-tekél-
lése legyen. Melly végett mennyire meg-
döbbsen legyen szívében, elég jele vala az,
hogy meg-némulván, tétovázó gondolatiban
mit szóljon ellenbe, alig találta fel magát,
miglen kevés halgatása után, szomorúságba
öltözött tekintettel imígyen szólamlot-meg-
hozzá: Kedves Kis-Afzfzony! ha el annyi-

ra kegyetlen hozzám, hogy olly óhajtvá ohajtott birtoka után indúltt tellyes reménységemet femmivé teszi, engemet valóban e' Világon leg-nagyobb boldogtalanságra taszít, én életem napjaiban minden vigasztalásomtól meg-fosztattván, ideinkorán el-kezdek mind halálíg gyötrödni.

Kristinának igen tetszettek e' féle fopánkodási a' Hertzegnek, és igen kedvesen hallotta, hogy annyi hatalmat vett a' szívéen; Szerette volna a' végett, hogyha még több panaszkodásokat vehetet volna - ki belőle. Mellyekre hogy okot nyújtson, ilyenképen válaszolt: Nagy Méltóságú Hertzeg! sajnálom felette, hogy el-végzett szándékom Hertzegségednek kedve szerént nintsen, de én szegény Aszfszony állat miként segítsek máskép magamon? Való ugyan az, hogy még eddig nem panaszolkodhatok, mert a' Katénó Márk-Grófné nem különben mint fáját gyermekét kedvel, és mindennemű szükségeimre Anyai gondot visel, mindazáltal ki tudja, meddig tart ez? reménytelenül történhető halála, vagy irigy nyelveknek agyarkodása ezen kegyelmektől egyszer 's mind meg-foszthat. Mit tennék, és hová lennék

lennék én akkoron, egész Páris Városában nem lévén egy olly pártfogóm, kinek jó tanátsához, és jó akaratjához bizakodhatnám? Bizonyos tehát, hogy ezerni bűk, és bajok alá vettetném. Arra nézve nem látok előttem jobb módot, mint ha további életemnek folytatására még annak idejében a' Klastromat választom, és többi napjaimat az ott lévő bútalan magánofságban élem.

A' Hertzegnek meg-esvén erre a' szíve, nem tartóztathatta magát, hogy tellyes keferűségét világos panaszokra ne botsátotta volna, így szólván: Oh Szépséges Grófném! melly szzerentsétlen órában kellett énnekem születnem, hogy a' kaján, és ellenkező szzerentse minekutánna elegendő képen megfzenvedtetett, utóljára a' mellyre egyedül tzeloztam, azon vigasztalásomat-is meg-akarja gátolni! miként lehet az, gyönyörűséges Grófném! hogy mind ezekre nézve legkisebb szánakodással se vífeltetik hozzám? valóban igen irgalmatlan szívének kell lennie, ha keferedett ügyemet szánakodás nélkül elnézheti. A' Klastromba zárandó kemény szándéka bizonyára egy ollyan dolog előttem, a' melly nékem idő előtt életemet, ön-

nön magának pedig e' Világon minden kedvet el-fogja rablani; Mert ha a' Klastromi életnek tulajdonságát szemesebben megtekintjük, világosan ki-tetszik, hogy azzal semmivel se választ jobb életet magának a' kemény fogságnál, minthogy aképen minden-némű éleztő világi örömeiktől, és vigasztalásoktól el-zárattatván, a' komor magánofságban idő előtt kételenítettik el-enyészni.

A' Grófné engedelmes tsendefséggel halgatta ezeket, és nem kívánt leg-kevesebbet is ellene mondani, hogy a' Hertzeg a' Klastromi idveséges életről olly sérelemmel szólot, mellynek bóldog, és nyugodalmas állapotjáról már ő néki jobb tudosítása vala. De leg-nagyobb oka vala az, mert nyilván által-látta, hogy a' Hertzeg tsupán a' mértékletlen szzeretetének ingerléséből szólott aképen, és az által a' Klastromi élettől mint egy tömörlést igyekezet néki okozni. Minthogy pedig Kristinának esze ágában sem vala arany szabadságát a' szokatlan Klastromi zár alá rekeszteni, annyival inkább szükség-telennek tartotta a' Hertzegnek imillyen ellenző mondást meg-visszáltni. Tetszet mind-azáltal néki kész hajlandóságát még tovább

a' Hertzeg előtt rejtegetni, és az alatt a' Hertzeget következendő felelettel táplálgatni. Hertzegséged ne nevezzen irgalmatlannak, és kérem, ne nézzen ollyannak, mint-ha idein való halálomnak okozására teremtettem volna, mert valaminthogy az elsőre nézve igen sokat mond felölem, úgy a' második éppen távul vagyon tőlem; Hanem méltoztassék az elméjét meg-nyugtatni, és mindeneket a' kényszerithetetlen végezésekre hagyni: Az oda fenn való hatalomtól fügnek minden változhatóságok, még úgy rendelkezhetik az Egek, hogy Hertzegségednek sokkal tetézetebb vigasztalással meg-jöhet szive nyúgodalma, mintsem mostanság képzi.

Ezen gyámolító feleletre kezdet a' Hertzegnek reménysége ismét újulni, a' Grófné pedig hasonlatos bátorításával annyira ki-tanálá adni magát, hogy a' Hertzeg észre vette, hogy a' Klastromi életéről tett ki-nyilatkoztatása tsak olly ürügy volna, mellyel az igaz szeretetét, és hivségét késérteni kívánta. Meg-tsókolván azért kezét, imigyen szolot vízfza hozzá a' Hertzeg: Szépséges Grófném! egyedül akaratján áll, ha engem bódoggá akár-é tenni? én azt vélem, hogy

állandóságomat próbálni méltóztatik; nem tagadom, nehezen esik illy gyötrelmes késértésnek áldozatja lennem, mindazáltal hitese bizonyítással petsétlem, hogy nintsen oka, bennem leg-kisebb változástól tartható kétséggel-is tizirkáladni; Mert valamint még azon első meg-szemlélésemtől fogva, midőn először Verfszáliában látnom, ma pedig Párisban szóval-is tisztelnem szerentsém adott, el-tekéllettem magamban, drága személyét hiven, tisztán, mint önnön lelkemet szeretni, és házassági szövetség által magamévá tenni, úgy meg-mutatja a' ki-menetel, hogy örömeftebb Hertzegségemet, sőt életemet el-vesztetni kész vagyok, hogysem kedves személyének egyszer fel-ajánlott hívségemben tsak egy szempillantásig-is megtántorodjam.

Ezen alkalmatossággal többet nem beszélhettek, mert szinte a' Márk-Grófnak Házához értek. A' Márk-Gróf gondolta ugyan, hogy a' Hertzeget vatsorán-is nála maraszt-hatja, de Emez illyen szivefségét a' Márk-Grófnak meg-köszömvén, más napi Póftával Tartományába küldendő némelly szükséges leveleknek el-készítésével mentette-ki magát;

gát; Így mind Kriftina Grófnétól, mind a' Márk-Gróf, és Márk-Grófnétól igen tiszteletesen el-butsúzott, és máskorra kérvén-ki magának azt a' szereptsét, el-ment szállására.

A' Márk-Gróf, és a' Márk-Grófné időt nyervén magok közt való beszélgetésre, igen óhajtották tudni, miként múlatta magát Kriftina a' fzekérben? A' végre nyájafan tudakozák vala töle, ha a' Hertzeg irántt jelentett vélekedések bé-tellyesedett-é? és szerelméről valami nyilatkoztatást a' Hertzeg nem tett-é? Kriftina nagy kedvetlenséggel hallotta ezeket, mert el-tekéltette magában, azt a' titkot mind addig rejtve tartani, miglen elegendőképen magában ki-nem főzi, mi tévő legyen olly nagy dologban: de mint hogy igen kétségeskedet, ne talám már a' Márk-Grófnak, vagy a' Márk-Grófnénak füleibe valamelly szo-szellő hatott legyen, kételen vala inkább szabadon, és voltaképen ki-terjesztteni, és meg-vallani, mi történt legyen az útban kettőjük között: folyamodván alázatosan hozzájuk, hogy méltóztatnának ötet bölts tanácsokkal igazgatni, mi módon kellefsék néki magát ki-nyilatkoztatni, ha a' Hertzeg ismét vizsgálta való sze-

retetre szorgalmaztatná, és adandó egyes válaszf éránt meg - szólitaná.

A' Márk-Gróf magára vévén a' válaszf lást, következendöképen felelt Kristinának: hogy tudni illik különösen örvend, hogy néki illy fontos állapotban szolgálatjára lehet, megkell ugyan (úgy mond) vallanom, hogy a' Hertzegnek ki-jelentett igyekezete e' Világnak kordéra ki-tanúltt Praktikái között nem tsekély fontolásra méltó, de ellenben jól tudom, hogy az a' Hertzegnek részéről már meg-történt, nem látom a' végett okát, miért hallogatná a' Grófné-is önnön hajlandóságát a' Hertzegnek örökösen oda tekélni. Ha azért a' tanátsomat követni akarná, szükségesnek itélném, hogy ez után a' Hertzeghez olly hofzszas ellen-álló tufakodással ne vífeltetnék, ne talámtán a' Hertzeg olly meg-átalkodás miatt másra fordítsa habzó gondolatját. Majd e' féleképen szólot a' Márk-Grófné-is, és, hogy rövideden egy tsomóban vedjem, mind a' ketten javasloták néki, hogy, ha azon kívül-is hajladozna a' szive hozzá, bizvást reá állana, és első alkalmatofsággal a' Hertzegnek Istenes szivből hajnalott szándékára, 's meg-kéré-

sére szót, és kezet neki minden tétozá-
s nélkül adna, azon oda vetendő pontommal
mindazáltal, hogy a' Szülei helyett lévő
Gondvifelőivel közöltetnék, és úgy alkalmaz-
tatnék a' dolog, hogy abból fel-bonthatat-
lan boldogságát várhaísa.

A' mi a' Hertzeget illeti, ez meg-kötette
magát, hogy utolsó fáradságát-is oda for-
ditandja, hogy Kristina Grófnénak birtoká-
hoz juthasson, minekelötte más valaki illy
drága zákmányt előle el-kapja. Erre hogy
egy olly alkalmas fortélyt találjon, melly
neki közelebb való bé-jarást a' Grófnénak
szívéhez nyisson, azt gondolta-ki magában,
hogy a' Házánál a' végre egyedül, hogy
Kristinával alkalmatosságot nyerjen végezni,
és mulatozni, tántzat (Baalt) tartat, a' melly-
re-is egynéhány napok múlva rendeléseket
tett, és fok fö vidéki, és Párisi Méltóság-
kon kívül elsőben a' Katénó Márk-Grófot,
Feleségével, és Kristinával együtt hivatta.

Kristina jól vévén észre, ki miatt téfszen
a' Hertzeg olly jeles költségeket magának,
és hogy bizonyosan ismét új ajánlásokkal,
és kérelmekkel fogja magát nála jelenteni,
egybe

egybe füzte már, mikép fog a' Hertzegnek minden kérdéseire válaszolni. Közelítvén eképpen a' nevezett vigaságnak ideje, átalment a' Márk-Gróf Feleségének, és Kristinának tárfaságában a' Hertzeghez, a' ki mennyire tisztelve, annyira meg-ütközve fogadta őket, látván szokott öltözetekben megjelenni, Akmetet pedig, Kristinának testvérét éppen jelen nem lenni. Azért első kérdése vala, ha nézők akarnának-e csak lenni a' tántzban? minthogy minden ál-ortza, és ál-öltözöt nélkül jönnek? Melly vélekedését mindazáltal hamar el-ozzlatta a' Márk-Gróf következő feleletével: hogy ők éppenséggel nem nézők, hanem a' rendeltt vigaságban valóságosan részefek szándékoznak lenni, de minthogy még el-nem érkezet volna az el-kezdésre rendelttetett óra, azon közben-is beszélgetésnek kedvéért ő Hertzegségének egyedül udvarlására jöttek, az alakos fel-öltözködéseket addiglan halasztani akarván, miglen más Vendégek-is megjelenének, mivel akkoron-is elég idejek lészén, mint szomszédoknak, haza menni, kész alakjokban fel-öltözködni, és alkalmas időben megjelenni.

Nem

Nem vala-e ezen ál-öltözet nélkül való megjelenésnek más oka-is, azt hofzszas volna vizsgálni, hanem csak azt jelentem, hogy alég mulatának a' Hertzegnél egy fertály óráig, már a' hivatalos Fő Afzsfzonyi, és Uri Méltóságok külömb külömbféle képű ál-ortzákhöz alkalmaztatott rendes öltözetekben számosan gyülekezének öszve. Látván tehát, hogy majdan körmökre ég a' dolog, a' Hertzegtől bútsút vettek, és a' Házokhoz által-mentek, olly ígérettel, hogy egy fertály óra alatt ismét meg-jelenni, és a' mulatságnak víg-számosítói lenni fognak.

A' meg-jelenő Uri-Afzsfzonyok, és Férjfiak között ki-túdodván az, hogy Kristina Grófné-is, a' kit még közönségesen Török Kristinának neveztek, a' tántzra hivatalos légyen, mindnyájan nagy kívánsággal gerje-dezének ezen gyönyörűséges Grófnét látni, és személyében esmérni; mert az ő kelle-metefségnek híre el-annyira el-terjedett egész Páris Városában, hogy minden helyeken, ki-vált az Afzsfzonyságok többnyire felöle ba-fzéllettek, okozván ezt az, hogy Kristina igen kevés tárfaságokba járt, és azokba is nem máskép, hanem ha a' Katénó Márk.

Gróf.

Grófnénak akaratjára kételen volt el-menni. Melly ritka maga - mutatásától származot, hogy még leg-több Aszszonyságoknál esméretlen volt, a' kik kívánva kívánták ötet szemlélni, és esmérni, a' kik pedig a' tántzban valának, mind egy vidámabb örömmel lenni láttattak a' Kriftinának léendő meg-jelenésén, és a' Tuszánói Hertzegnek kötelességgel halálták, hogy illy vigságos tántztartása által alkalmatofságot nyújtot nékik, Kriftina Grófnét meg-esmérhetni.

A' Musikások már pengetve pengeték, és öszve szóló hangozásra igazgatók a' hegedűiket, midön Kriftina Akmet Testvérével, a' Márk-Gróf pedig Feleségével egyetemben fogadások szerént ál-ortzáfan a' tántz szobába bé-lépének, mennyivel rendesebb, és díszesebb öltözetekben jövének, a' jelen-lévoektől annál nagyobb tekintetet vonszának magokra. A' Márk-Gróf Lengyel, a' Márk-Grófné Török ruhában jelent-meg, melly miatt mindnyájan a' szép Töröknének tartották lenni. Ez ellenben mint ama vadászó Isten Aszszony Diana vala fel-öltözve: Akmet mint valamelly Velentzei Nemes:

mes: a' Tufzánói Hertzegnek pedig egy Vadász-öltözetében tetfzett fő-személyét el-rejteni.

A' tántznak rendeltetett szép tágos Palota számos tükröken kívül több mint ezer égő Viasz-gyertyákkal volt meg-világosítva, úgy a' kárpitos falaknak melléke minden részről elegendő ülő székekkel meg-rakva a' tántzofoknak nagyobb alkalmatosságokra, mellyeken tudni illik magokat ki-nyugofztalhatták, és egyszer 's mind a' fel-váltó tántzofokat nézhették. A' Hertzeg e' mellett egy más szobában két felől fris fa-levelekkel ki-rakott kis rekeszeket készitetett, mellyekben imitt amott helyesen, és mesterségesen el-rendeltt fetskendökből a' fris viz ki-fzőkdözöt, és más tsüvéken le-szűrődött: Ezt pedig azért, hogy e' hivesitő helyeken a' Vendégek magokat ki-hüvesithetnék, avagy azokban az Alakjokat alkalmatoffabban változtathatnák.

A' Sándor Hertzeg ámbár ugyan vigyázókat rendelt légyen, a' kiknek szemefésége által a' Kristina Grófnénak öltözetét előre ki-tanúlhatná, meg-nem tudhatta mindazáltal
fem

fem azoknak, sem magának gyors vigyázása által: Külső tekintetre nézve tehát több számosfokkal ő-is úgy vélekedet, hogy kedvesének személye bizonyosan a' Katénó Márk-Grófné Török öltözetében rejtve legyen. Kristina pedig annál inkább sem esmérte-meg a' Hertzeget, itélvén, hogy ő még mindnyájoknál tekintetesebb pompában fog meg-jelenni, és nem gondolván, hogy egy Vadásznak öltözne képebe. Az alatt még-is valamennyiek között leg-jobban tetfzet néki a' Vadásznak személye, mivel ezen öltözet igen ékefen állott vala rajta; sőt első meg-szemléléffel bizonyos kívánság jelengette magát nála tudni, ki lenne annak a' Vadásznak öltözetében el-rejtve?

Öszve gyülekezvén ekképen mindnyájan a' hivatalosok, minden izetlenségnek, és zűrzavarnak el-távoztatására közönséges értelemmel azt találták magok között, hogy forfolnának, ki-ki az Urak között melly személynek, vagy Afzszonyságnak tántzosa legyen. Nem vala a' Hertzegnek kedve szerént, mert félt, hogy illy végezés szerént a' szép Töröknét kezére nem nyeri, hollott ötet buzgó szerelméből senkinek sem akar-

akarta volna engedni. De meg-kellett a' szereksének folyását hagyni, és attól várni, kinek mit ad a' fors: Katénó Márk-Gróf nyerte a' Monkádó Kis-Afzfzonyt, a' Márk-Grófné a' Villoróza Grófot, Akmet a' Króton névű Normandiai Grófnét, Tuszánói Hertzeg pedig minden reménysége felett kedves Kristináját, melyre mindazáltal nagyon meg-szomorodot, nem tudván elsőben, kit osztott neki a' fors; szüntelenül azon hitelben lévén, hogy Török öltözete miatt a' Katénó Márk-Grófné legyen a' Kristina.

Ezen kívül úgy esett, hogy a' Hertzeg forsolás szereksént az első szert-is meg-nyerte, az az: ő neki kellett az első tántzot el-kezdeni. A' kik itt ez egy elevenségű párnak nézői valának, nem máskép állának, mintha a' nagy álmélkodástól származott hirtelen meg-tsendesülésekre nézve a' szólást, és a' hallást-is el-felejtették volna: mindnyájan mint egy el-ragadtatván, nem tsudálkozhattak eleget tetfszetes tántzhoz való alkalmaztatásfokon. Kiket nézve minekutánna vislákdó szemeiket valamennyire meg-elégítették, az után pezdültt-fel benne a' susogásra ger-

jesztő Kivánság: Kiki a' mellette valójától tudni kívánta, ki lehetne az egyik, 's ki a' másik? ha nem esmérné-é őket? de mivel fenki fem tudhatta, ki volna az a' jeles két első tántzos, csak válvonó nemmel felelgetet kiki a' szomszédjának kérdezkedésére.

Tudta volna csak azt a' Hertzeg, mipü szépséget adott a' szerentse osztálja az ő kezére, nehezen mulatta volna-el a' fortélyt, hogy a' vig fordulások, és alkalmaztatható kéz-adások közben buzgóságáról Kedvesének új jelentéseket ne tett volna: De bé-fedte azt szemei előtt a' titkoló alak, a' miért szive annyi fájdalmaktól sértegettett; és azon gyönyörűség, a' melly eddig annyira örvendeztette, mostan csak a' kedvetlenséget nevelte. Vékony, és mesterséges állortzája ugyan Kristinának ambátor olly formás vala, hogy az távúlról a' valóságos ábrázatjától alig választathatott-meg, szépsége még-is alatta el-annyira el-vala rejtve, hogy vélni se lehetet, ha Kristina Grófné legyen-é.

Valamint pediglen minden környül-álló jelekből ki-tetfszik, hogy a' Hertzeg eddig
szive

szíve óhajtaban nem vala olly bóldogtalan, mint magában gondolta, úgy az idő, és a szerentse most se engedték, hogy szíves főháfzkodási előtt még tovább titokban legyen az, a' miért olly álhatatos indulattal epedet; mert történt, hogy egy izben a' kéz-adásban tovább találván magától ki-nyújtani a' Kezét Kristina, kisebb újján viselni szokott gyűrűjét szem-fényre botsátotta. Alig pillantotta azt meg a' Hertzeg, meg-esméré azonnal, hogy azt utolszor együtt tartott beszélgetéseknek alkalmatosságával Kristinának az úján látta. Ki vidúlt-meg jobban itt a' Hertzegnél? a' ki hogy első tekintetében meg-ne tsalattatnék, szorgalmatosan lesgette szemeivel, és minekutánna semmiben se tapasztalta különbözni attól, mellyet minapában az úján szemlélt, némelly fontolási után ollyan ítéletet tett magában, hogy vagy még több hasonlatos gyűrűk-is adattatnak, vagy a' véle tántzoló személynek bizonyosan a' Kristina Grófnénak kell lennie.

Illy kétséges gondolati között azonban a' Hertzegnek értésére adta a' fel-öltözött Diána, hogy örömeft frís szellőre menni kívánna. Viz vala ez a' Sándornak malmára, a'

ki mihent a' kezdet tántzot el-végezte, különös illendőséggel, a' hol leg-frisebben, és alkalmatosabban vette észre fúdogálni a' szel-
löt, azon ablakhoz vezette. Azonba vala-
mint csak a' tisztelet hozhatta magával, meg-
szóllitá a' Hertzeg, engedelemmel kérvén,
hogy méltóztatnék a' nélkül-is hévséget oko-
zó alakját le-tenni, hogy tudhatná, kinek
rendelte a' reményetlen szerentse ötet szol-
gálatjára. De bátor minden édes, és ékes
szólását öfzve szedte-is, hogy kérésének
foganatjára indithatná, a' fortélyos Grófné
mindazáltal nem akart semmiképen szóba
eredni, olly okos, és rövid szóval tudván
magát ki-fejteni, hogy a' Hertzeg által-lát-
ta mindjárt haszontalan igyekezetét, és nem
mérészlette többé kérelmével terhelni.

Midön pedig eme földi Diana mellett ezer
elmélkedésekben törte az elméjét, el-nem
múlatta ugyan az egész természetnek állását
mennél figyelmetesebben meg-visgálni, de
az egy gyűrűn kívül semminémű jelt nem
tapasztalhatot, mellyről személyének valósá-
gára esmérhetet volna. Észre vévén pedig
Kristina Grófné, hogy a' Vadász közelebb
való esméretséget keresne, a' Hertzeghez
tit-

titkon vonfzó tífzteletétől vífeltetvén, annyival inkább mind fzóban, mind maga-vifelésében magát ki-adni nem akarta; hogy ne talám a' végett jövendőben fzemre hányható Okot kerítene a' maga nyakára. Azon közben éppen nem tudta, hogy a' felette bárátságos Vadáfz Sándor Hertzeg vala, hanem egy Báro Bernokotinak tartotta lenni, a' ki pedig akkor Kengyel-fúto ruhában tántzolt.

Elég alkalmatofsfága lehetne itt egy fíkámló író tollnak fok fzfámtalan efetekre - is ki-terjedni, ha mind azon fzfabadabb nyelvel, fzfemmel, és maga-vifeléffel véghez vitt tántzokat, mind pedig némellyek közt imitt amott fzfótt enyelgő barátkozáfokat vóltaképen le-akarná rajzolni. De távúl légyen gondolatomtól-is valaminémü fzfemtelenfseggel e' tífzta füleknek, és fzfemeknek fzfóló Hiftoriátskát meg-fzfzeplőfíteni: Leg-tanátsosb-nak tartottam afféléket inkább a' feledékenfsegnek fetétségeben hagynom, és tsak abban foglalatofskodnom, miként e' két fő-fzfemélyek közt folytt történetet mentül tökélettefebben elő-befzféljem.

Jelentem a' végett, hogy a' Hertzeg, ki az ő kellemetes tántza miatt Dianával együtt minden jelen-lévöktől tsudáltatott, nem tsak az első ditséretet mindnyájoktól meg-nyerte; de utóljára annak tellyes bizonyosságára is jutot, hogy Dianának képeben a' valóságos Kristina Grófnének szolgálni szzerentséje volna. Mert valamint a' Hertzeg, a' mint már az elebbi beszédből ki-tetfzet, nagyon szorgalmatoskodot tántzosának személyét valami módon meg-esmérni, úgy vizontt Kristina Grófné-is, ambátor igen keveset szólot, de minden szavára, állására, lépésére, és szokott maga-viselésére a' véle tántzolónak szokott szemefséggel figyelmezvén, mind szózatjából, mind más tsalhatatlan jelekből kivette, hogy a' melly Vadász eddig olly tetfzetes készséggel udvarolta, az a' Sándor Hertzeg lenne. Ha igaz, a' mint közönségesen tartatik, hogy a' tsendes indúlatok (mellyel Kristina Grófné-is birt) mind az örömet, mind a' bút szivefebben szokták éreztetni, melly érzékeny kedvel örvendezet titkon Kristina Grófné-is azon meg-esmérésen, abból lehet által-látni, hogy lehetetlennek tünt néki, tovább a' személyét a' Hertzeg előtt titokban tartani; hanem el-te-kéllete

kéllate magában véletlenül meg-esmértetni, várván erre illendő alkalmatofságot: melly tsak hamar elő-adta magát, midön a' Hertzeg gondolván már a' szellöztetésnek idejét elegendöképen el-töltetettnek lenni, a' tántzosát (ha kedve tartana) újonta tántzra kérte. Ezt várta tsak az okos Kristina, ki tellyes készséggel azonnal fel-kelvén, mikoron szokás szerént balkezét a' Hertzegnek jobbjába nyújtotta, le-ereszkedve egyfzer 's mind következendő felelettel árulta-el magát: Hertzegséged igen fok fáradságot méltóztatik magának tenni Kristina Grófné miatt, hogy méltán tarthat Hertzegségednek annyi fáradozási meg-köszönésére való elégtelenségtől.

Illy szirénes szózáttal elő-pillantó váratlan esméretés által annak valóságára jöven a' Hertzeg, a' mi után eddig olly fok eszes mesterségekkel, mint valamelly rejtetett pusztaban fáradozó hajtókkal vadászot, mitsoda örömtől, 's minden erejében szivéröl olva-
dozva el-futamodott vigasztalástól vétette-
tett környül, könnyen által-láthatni. Örö-
meft viszfza-tért volna ismét az ablakhoz,
hogy ottan tekélletes örvendezését, és kö-
szöntését a' Kedvesének meg-tette volna,

de nem javasolta többé az illendőség; mint-hogy mihelyt a' tántzofok rendébe állottak, már minden szem rajtok vala, tsupán az elkezdendő tántzokra várakozván. Ekképen sem szóval, sem jellel nem lévén módja, hogy kötelességének meg-felelve, miglen ehhez jobb alkalmatosságot nem nyert, kedvének ki-terjedtt repdező vitorláit más-fele fordította. Azon pillantástól fogva, hogy Kriltina magát ki-jelentette, a' Hertzeg mint-egy újra születvén, eddig díszes, és könnyű lépésekkel járt tántzát nem csak duplán tet-szerefebb elevenességgel járta, de egyszer 's mind a' tántzosához járuló le-kötöttségét-is észre vehetőképen nyilvánban ki-mutatni kezdette. És ez új tsudálkozást okozot ismét a' jelen-lévők között, a' kik közönségesen azt ítélték, hogy bizonyosan a' fel-öltözött Dianának igen nagy nemű személynék kell lennie, mivelhogy a' Vadász olly kiváltképen való tisztelettel viseltetne hozzája.

Ez után a' melegség, és izzadság okozták újonta, hogy az el-végzett tántz után Kriltina Grófné ismét az ablakhoz menni kívánczozot, nagy hévségét hivesíteni. Sándor Hertzeg a' végett kész vala azonnal men-

mennél kedveltetőbb betsülettel a' tántzosát az előbbi szellős helyre vezetni, örülvén igen az alkalmatosságon, mellyben kedves Kristinájának meg-esmértetéseért köteles köszönetet mondhat. Holott-is alig helyhez-tette illendőképen le, inígy kezdette vele a' beszédét: Gyönyörűséges Grófném! melly különös szerentsével áldottattam-meg ma, hogy minden jelen-lévő férfiak között én lévék az a' nyertes, kit a' könnyörületes szerentse e' szép Dianának szolgálatjára rendelt. Noha ugyan mint egy közönséges Vádász nem valék illendő illy tetézett ékefsséggel, és emberséggel tündöklő Isten. Afz-szonyi személyhez, valamelly belső ösztön mindazáltal szüntelenül levegtette indulatomat, hogy álhatatosan mellette legyek, mellyből azt mérészlem következésül ki-hozni, hogy a' szépséges Kristina Grófné nekem mindenkor kegyes Uralkodóném fog maradni.

Kristina gyönyörködöt alattomban illy hízkelkedő kötelezésekben, el-itélvén azokból, melly mélyen álljon a' Hertzegnek kegyelmében, mindazáltal ki-nem adta mindjárt magát hasonlatos édes szókkal, hanem a' józan, és tovább néző okossághoz szabta az

esztét, következő emlékeztetéssel felel-
vén: hogy tudni illik ő Hertzegsége ne ad-
na néki okot a' gyanóságra, mintha érdeme-
felett olly bővesen hozzá mutató kegyélmef-
ségével tsekély személyét tsak meg-szégye-
niteni kívánná. De ez ellen a' Hertzeg (a'
mint felettebb ékes beszédü vala) annyi hite-
les bizonyítáfokat tudot elő-hozni, hogy
Kristina azok által tellyesen meg-elégítettett,
sőt magában meg-győzöttetett, hogy a' Her-
tzegnek valóban minden igyekezete az vol-
na, mikép ötet vízfonti szíretetre hajlithaffa.

Mivel pedig imigyen áll-ortza nélkül egy
máfiál beszéllének, a' Hertzeg mintha újabb
kellemetességeket Kristinának ábrázatján ta-
lált volna, nem nézhetet eleget rajta, ha-
nem telhetetlen szemeit szüntelenül reá-füg-
gesztette, folytatott beszédi között illyen
magyarázatra fakadván: A' vak Pogányok
bizonyára igen helyesen gondolták, hogy a'
ditséretes erköltsü, és tiszta ékecségü Dia-
nát Isten - Aszfszonyoknak választották, de
nem üt nálam bé ama felöle ki-hirültt mon-
dások, hogy tudni illik ezen Isten Aszfszony
egyszer aluva látván a' szép, de nagy álmú
Endimiont, meg-kedvelte. Nem vagyok én
ugyan

ugyan Endimion, de a' miátt még-is felette
kedvellem az én szépséges Grófnémot, kit
itt Diana képében tisztetem, fokkal buzgóbb
szívvvel, mintsem valaha az kedvelhetet,
ellenben még-is olly irgalmatlan hozzám a'
drága Grófném, hogy még nem-is reménl-
hetem, ha szeretetre érdemes legyek-é.

Ezen újon ki-terjesztett szerelem ki-nyilat-
koztatására a' Hertzegnek következendöké-
pen válaszolt Kriitina: Nagy Méltóságú Her-
tzeg, ha én ama most említett Diana vol-
nék, meg-vallom, hogy valósággal semmi
okot nem találna ellenem való leg-kisebb pa-
naszkodásra - is, de minthogy az Egeknek
meg-foghatatlan végezéséből az előtt rabnak
ugyan, de nem Isteni Aszfzonymnak szület-
tem, nem vádolhat Hertzegséged valami né-
mű irgalmatlanságonról, illy állapotú for-
fomban rajtam nem állván, Hertzegségednek
kivánságát tellyesitenem, nem alázza olly
mélységesen meg magát drága Grófném (felele
erre a' Hertzeg) és ne kételenitse előbb meg-
haló, hogysem változó szívemet keménysé-
ge ellen panaszkodni, ha ugyan nem tréfa,
hogy még azon háborgó gondolatokkal tu-
lakodik, mintha most-is rabságos életet élné,

im ezen pillantásban tellyes szabadságába állítani magamat kötelezem, tsak tekéletes szívbeli szeretettel szépséges személyének birtokát nékem örökül adni méltoztassék.

Ezt azonnal igen szép móddal imígyen vizontozta-meg ismét Kristina: Ha rendem, és állapotom Hertzegségedével egyezne, nints annál bizonyosb, hogy soha nem ellenkedném, életemnek egész idejéig Hertzegségednek mint hiv, és hóltig való rabja szolgálni, mert gyenge, és tsekély itéletem szerint egy olly nagy, és kegyelmes indulatú Hertzeg valóban fokkal többet érdemel, mint illy szolgálatot, de ha tsekélységemet, hasonlatlanságomat, és kiváltképen azt megvisgálok, hogy noha egy Grófnénak nevért szabadon vífelem, mindazáltal magam sem tudom, ki, és mi legyek, ez, és még több elmélkedésemre nézve sorfomhoz leg-illendőbbnek, és tanátsofabbnak lenni gondolom, hogyha én [szándékomban alattsonon járok, hogysem ha Hertzegségednek magasan hálok, és faetonnok fíralmas forsára jutok.

A' Hertzeg egészen el-kedvetlenült erre feleletre, szívére vévén, hogy Kristina még
szün-

szüntelenül búzgó kívánságának engedetlenkednék, és birtokához majd leg-kisebb reménységgel se reméntené. Melly miatt nagyon meg-ütközvén, tovább egy szót fe szólhatot. Melly el-némulását látván Kristina, el-hitte magában, hogy a' Hertzegnek sokkal nagyobb, és hevesebb szeretettel kell hozzá viseltetni, mintsem eddig vélte. Azért alkalmasképen kezdvén ő-is már alázatosabb engedelmeszségre gerjedezni, hihető dolog, hogy akkoron kétség kívül mind viszont szeretetét, mind egyenlő értelmét nyilvánkoztatta volna, ha véletlenül egy különös eset által leg-jobb szándékában meg nem gátoltatott volna. Tudni illik éppen azon időben jött-be a' tántz-szobába egy állortzás Pósta-Legény öltözetben, és a' Hertzeztől nem messze a' fal-mellé állot, egy ideig oda támaszkodván, mintha csak néző akarna lenni. Kristina alig pillantotta-meg, ambár más dolgokat forgatott elméjében, valami győzhetetlen ösztöntől mindazáltal untattatván, kérdezé a' Hertzeget, ha nem tudná-e, ki lenne az az alakos Legény? a' Hertzeg azt felelé reá néki, hogy ő nem tudná, és nem-is emlékeznék, hogy a' tántznak kezdetén jelen vólt volna, idegennek

tarta-

tartaná a' végett, és vélné, hogy az ő meg-
jelenésének talám a' látni ingerlő kívánságon
kívül más oka-is volna. Hasonló vélekedé-
fel valónak felöle a' többi jelen-lévők-is, a'
kik ötet tetőtől talpig, mint az új pénzt,
meg-visgálták. Emez azonban egy kis fer-
tály óra múlva szép betses illendőséggel a'
Hertzeg eleibe ment, nagy tisztelettel meg-
hajtván előtte magát, és egy pár tántzra
engedelmét kérván.

A' Hertzeg, a' ki teli léve emberséggel,
fel-kelvén erre, és az esméretlen vendégét
a' kezénél fogván, Kristina halattára követ-
kezendő barátságos válaszfzsal illette: Bará-
tom! sem én, se más e' jelen-lévők közzül
nem kívánja kéréfedet ellenzeni; mert kiki
itt a' tántz kedvéért vagyon, hanem el-nem
titkolhatom előtted, hogy im e' Diana né-
kem, mint leg-hivebb Vadászának értésemre
adta, miként felette kívánná személyedet
esmérni; mutasd hozzá azt a' szivességet,
és nyilatkoztasd-ki néki magadat, hogy a'
tántzra termett könnyen járó lábaid mester-
ségében annál jobban gyönyörködheffen. Saj-
nálom (felele viszfza az az esméretlen Ven-
dég) hogy nintsen hatalmomban illy fő pa-
ran-

rantsolatnak engedelmeskednem, mert azon kívül, hogy bátor a' nevemet, és rendemet ki-jelenteném-is, igen kételkedem, ha Diana személyemről esmérné-e, úgy azon tellyes bizodalommal tápláltatom, hogy az alakoságnak szabadsága meg-fog engedtetni, a' ki mindazáltal fogadom Hertzegségednek, hogy még ma tudni fogja, ki legyek, és ki legyen ezen öltözetben el-rejtve.

Ezen szók után a' Hertzeg, és Kristina előtt meg-hajtván ismét magát, a' tántz-hely-re ment, ottan egy esméretes fris tántzban a' lábainak tanúságát meg-mutatni. Minden szem rajta vala, mihelyt tsak egynéhány lépéseket tett; mert a' közbe vegyelitett külömbseges ugrási, termetének, járásának, 's lépésének hibátlansága, testének tetfzetes tartása, és kezeinek módos mozgási olly dolgokat jelentettek benne, mellyek tsak a' leg-jobb tántz-mesterektől szoktak ki-telni, a' midön kész-akartva mesterségeket a' Világ eleibe tenni szokják. Arra nézve úgy vélekedtek számofok a' jelen-lévők közzül, hogy egy tántz-mester léfzen, a' ki a' végett jelent volna meg, hogy a' szép számú gyülekezet előtt tsinos könnyüségét, és tanultt

núltt forgódást fitogatta. Némellyek ellenben egy fő személynek lenni tartották, a' ki a' Hertzegnek kedvéért jött volna, vagy mint jó esmérőse, vagy véle meg-esmérkedni kívánván, a' minémü vélekedések mindazáltal helyt nem állottak, mivel senki a' maga véleményét valami bizonyossal meg-nem erősíthette.

El-végezván a' tántzot az az esméretlen Vendég, ismét az előbbi helyére állot magát ki-nyugosztatni. Sándor Hertzeg még akkor-is a' Kristina Grófnéval mulatozot, fokfele beszédekkel ötet tartván, és együtt tanátskozván, kinek kellene még-is azon Pósta-Legénynek lennie? Melly közben tisztelet-é, vagy a' hajlandóság kifizették a' Hertzeget, hogy a' Grófnénak kezét az ajakához vévén, meg-tsókolta. Erre az alakos Pósta-Legény nagy gyorsan a' Hertzeg eleibe topant, módos illendőséggel egy be-petsételt levelet következő szókkal nyújtván a' kezébe: Hertzegséged méltoztassék e' jelen lévő-levelkét, mellyet itt kezébe szolgálok, fel-zárni, meg-fogja ennek rendéből érteni, ki leve az írója, és ki a' hozója.

Ezen szóknak el-mondása után tiszteletesen ismét meg-hajtván a' fejét, egyszer 's mind el-tűnt, a' sokaság közzé keveredvén, és azon Zúrzavarban olly hamarsággal a' tántz-helyről el-orozkodván, hogy senki észre nem vehette. Sándor Hertzeg tett ugyan akkor mindjárt, mikor kérdésére nem akarta magát meg-esmértetni, jó rendeléseket ki-tudakozása végett, két inasának parantsolatot adatván, hogy egyike a' tántz-szobának, má-fika a' ház-kapunak ajtain vigyáznának reá, és mindenütt nyomban követnék. Az inafok parantsolatjuk szerént semmit el sem-is mulattak az ő szorgalmatos vigyázásokban, a' furtsa eszü alakos mindazáltal már előbb által-látván mind ezen tehetendő lefeket, és kém-léseket, ő-is fel-tekergette az eszét, és a' Hertzegnek házától husz, vagy harmintz lépésnyire egy lovas legényt már eléve el-rendelvén nyergeltt parippával, észre vévén, hogy valakik utánna jönnének, arra frísen fel-ugorván, sebesen el-nyargált, úgy hogy a' Hertzegnek inasai semmiféleképen sem követhették; hanem kételenitettek vízfőz-tér-ni, és az alakosnak illy praktikás el-futamását a' Hertzegnek hirül viinni. Ez még akkor a' bizonytalansággal kötődöt, ha ugyan

a' kezében tartott, és külső irás szerént neki szóló levelet fel-nyiffa-é, minthogy ki-nem gondolhatta, kitől lehetne az, és az egész történet mit jelentene. Kristina-is kezdte mindenféle gondolatokat forgatni, és ha módját ejthette volna, örömeft a' Hertzeget a' Levél fel-nyitásnak fáradságától meg-kémélleni, és azt magára vállalni kívánta volna, hogy úgy a' dolognak mi-voltát meg-értvén, magát a' kétes gondolatiból ki-segítené; de se nem illett, se nem lehetet ezt mivelni. Az alatt pedig a' kifizető kívánsága mind nagyobbra nevékedet, mellynek úntatóbb nyughatatlansága végtére bátorította ötét, hogy a' Hertzeget emlékeztette, hogy leg-alább meg-nézni méltóztatnék, ki irta a' Levelet, az el-olvasását pedig más alkalmatosabb időre halaszthatná. Foganatja vala a' Hertzeegnél illy kellemetes emlékezetésnek, a' ki egy közel függő világló ezüst gyertya tartóhoz fel-állván, fel-fzakasztotta a' Levelet, és szóról szóra következendő alagyában foglalva találta:

Hertzeg!

Ha még benned él szives Kegyelem?

Buzog az irgalmas hajlandó szerelem?

Emlékezz: melly szókat hitettél-el velem?

Kiknek most-is gondját szivemben viselem.

Hittem: ki szerető ne hinne olly szónak?

Melly jön a' kedvestől az hiv imádónak,
Véltem: nem kell ügyét félnem a' gyanónak,
Tartottam mind eddig idő várást jónak.

De érzem: hijában biztattad szívemet,
Homályosá tette kedves nap-fényemet,
Mert másnak áldoztad édes reményemet,
Hivtelen sziveddel meg-tsalván engemet.

Oh melly nehéz dolog illy igában élni!
Szeretni mint Filis, (a) és el-hagyást félni,
Égni, fohászkodni, várni, és remélni,
Mind ezekből végre semmi jót nem vélni.

Még-is abban bizom, hogy Hertzegségedhez,
Nem illik egy Török-Leány életedhez,
Inkább léfz hajlandó hiv Keresztényedhez,
'S-mindenben hasonló fényes Nemzetedhez.

Tartja ugyan Sándor nap-fény szépségének,
Áldoz neki temjént mint egy Istennének,
De! ez tündér tünet kettőzö színének,
Múló tsillámlása fél-hóld fejeérének.

Az én ortzámnak-is lehet olly dízsége,
Kellemeztetheti azt tetszetősége,
Ragyog szemeimnek tűz elevensége,
Van egész testemnek annyi delisége.

Söt esztendeim-is miglen nem számfok,
 Nemzetem, 's fő-rendem régi Nagyságofok,
 Vóltanak Eleim hiresek, magasok,
 Szüleim Országban támaszok, 's hasznofok.

Mind ezeket még-is keferü türéffel,
 Nézem, 's tapasztalom titkos emésztéffel,
 Mert futja házomat Sándor meg-vetéffel,
 'S-nem néz személyemre hódúlt tekéntéffel.

Itéld-meg jó Hertzeg: hol van okofságod?
 Midön Török vérhez tartod vágyódáford,
 Nem lesz végtére-is abból vigaságod,
 Hanem betstelenség, és nagy meg-bánáford.

Valamint az arany ólomhoz illetlen,
 Gyémanttal az vas-ék öszve férhetetlen,
 Úgy Hertzegi vérhez rab Török betsetlen,
 Gyalázat világon élete szünetlen.

Kronikák irattnak a' nagy Hertzegekről,
 Jó példák, 's virsufok egész életokről,
 Mint kell Téged Sándor ditsérni ezekről?
 Illetlen, 's betsetlen rosz-történetekről?

Múlandó a' Szépség: ha ki tsak azt nézi,
 Gond, betegség, idő hamar meg-igézi,
 De! ki párofságát hasonlón intézi,
 Örök ditsérettel Nemzetét idézi.

Koronákhoz azok tsak éppen illendök,
 A' kik piros bibor tzimer vífelendök,
 Vagy atyafisággal ollyakhoz kötendök,
 A' kik uralkodó székeken ülendök.

Azért-is nem téfzen talám kifebséget
 Sándor jó hireben; és olly vétkefséget
 Nem okoz magának, söt mint ellenséget
 El-idegeniti a' Török szépséget.

Kristina szerelme nintsen az Egektől,
 Nem-is származhatik Isteni Kedvektől,
 Mert tsak hasonlót kell várni a' Mennye-
 től,
 Nem égni hijában illetlen tüzeiktől.

Grófnévá Király-is hijába nem tette,
 Jól tudhadd, mi okért azt néki szerzette?
 Azért: bár szivedet annyira vesztette?
 Illő hivségemet meg-ne vesd érette.

En tsak egynek vagyok igazán áldozó,
 Soha nem szokásom, hogy legyek változó,
 Jöj hozzám; mert hiven reád várakozó
 Vagyok, és légy nálam holtomig lakozó.

Meg-ne tsaljon annak színlett mézes lépe,
 Bár tetszhető, de tsak Pogány Anya szépe,
 Vizre vísz, de szomjún hoz víszsra rab képe,
 Bánom, hogy sziveden már-is sok kárt tépe.

1

Fujs hozzám: terjesztem már-is kezeimet,
 Fuffad a' Krislinát: nyitom kebelemet,
 Kedvednek készítem minden kedveimet,
 'S meg-ölelésedre, nyújtom tetemimet.

Most jön a' végső szó! még bennem a' Lélek,
 Szeretlek, oh Hertzeg! és hiv szemmél
 nézlek,

Ha te visszont szeretsz? én bútól nem félek,
 Mellyért-is áldalak, valameddig élek.

Lorindó Márk-Grófné.

Melly szörnyen meg-boszkonkodot a' Hertzeg ezen levélnek illy szemtelen, illetlen, és irigy vakmerőséggel tetézt mivoltára, a' nehezteléstől fel-dagadott erekekkel megteltt homlokáról, szemeinek, és ábrázatjának változásáról, ha valaki úgy reá vigyázot mint Kristina, könnyen észre vehette: kevés hija vala, hogy leg-kisebb 'darabokra' öszve nem szaggatta, leg-fájdalmasabban bánván, hogy azon vakmerő alakos Levél-hordozót az egész társaság előtt ki-hirdetendő gyalázat nélkül el-távozni engedte. Azonban a' mennyire lehetet, mértékelte külsőképen boszszúját, de fel-tette keményen magában, hogy akár mikép afféle szemtelen bátorságát boszszú-állás nélkül nem fogja hagyni.

Ez után fordította ismét magát Kristina Grófné felé, tudakozá tőle, ha jó hirt hozot-e, és ki léve az az alakos Pósta-Legény? Mellyre a' Hertzeg meg-nem tsendesíthetvén még egészen képe változását, imígyen válaszolt: Meg-botsáffon Szépséges Grófném, hogy most e' drága kérdésére tellyes tudósítással nem szolgálhatok, tartván attól, ne talám az által a' vigadó mulatság között zavarodás támadjon: eléve azonba jelenthetem, hogy az áll-öltözetű Pósta-Legény a' Lorindó Márk-Grófné vala, a' kinek szeles kevélysége, gőzölgő nagyra vágyása, és eszelős gondatlansága olly vétkes botlást tett, hogy, ha azt minden környül-állásokkal el-beszéllendem, Gyönyörűsége Grófném elegendőképen nem tsudálhatja.

Illyen felelettel a' Grófné még nagyobb kívánságra gerjedet fel a' dolognak mivoltát ki-tanúlni, úgy annyira, hogy a' Hertzeget kérte, ha a' dolog magában titok nem volna, méltóztatnék nyilvánban néki megmagyarázni. Midön pedig ezt szólotta, közelitvén hozzá a' Katénó Márk-Gróf, tántzra kérte. A' Hertzeg azért nem tellyesíthette a' kívánságát, fogadta mindazáltal néki,
 hogy

hogy következő napi meg-látogatásával mindenekről voltaképen tudósítani fogja, és a' Levelet-is véle közleni, sőt tanátszó gondolatját el-várni, hogy hogy kellefsék egy olly szentelen Afzsfzonyi állatnak mérészségét meg-boszfzúlni.

Kristina ez által még mélyebben merük e' történet felől törekedő fok-féle vélekedésben, gondolván, hogy alkalmáint közel az igaz körül motozot, ítélvén elejéntén, hogy az alakos Pósta-Legény talám szerelmes levelet a' Hertzegnek hozot; várván várta a' végett a' következő napot, mellykor a' Hertzeg az egész titkot néki meg-beszélleni ígerte, tudni óhajtván egy részről, hogy mennyire a' gyanósága az igazzal egyezet, más részről pedig, miben annak a' Márk-Grófnénak a' kevélysége, nagyra vágyása, és esztelensége állana.

Azon közben tántzolt a' Hertzeg-is a' Katénó Márk-Grófnéval. Kristina ellenben az el-végzett tántza után ismét ahoz az ablakhoz ment, holott előbb a' Hertzeggel beszélgetet. Alig állapotot ott meg, és im az ablak között szemébe akadt egy levél,

melly a' Hertzegnek szólván, épen az a' Lorindó Márk-Grófnétól irott titkos levél vala, melly eddig annyi gondolkodással fefzegette vala az eszét: ezt a' Levelet a' Hertzeg nagy boszszútól okozott gondatlanságtól vífeltettvén, az ablakban le-tette, és, midön a' Katénó Márk-Grófnét tántzba vitte, ott felejtette. Ki örült - meg jobban a' Kristinánál, kezében nyervén azt a' titkot, mellyet gondolta, hogy a' Sándor Hertzeg soha olly valóságosan néki le-nem ábrázolta volna. Zsebébe dugván a' végett, hamarsággal egy melléki folyosón által más ablakhoz ment, honnan ötet a' Hertzeg tántzolásában szüntelen láthatta, azon okból, hogy így a' Hertzeg előtt gyanóságot magára ne venne, mintha ő vette volna a' Levelet magához; jöllehet a' Hertzeg olly gondolatban léve, hogy a' levelet bizonyosan a' zsebébe tette.

A' mire Kristina ez által leg-inkább tze-lozot, az vala, hogy tapasztalni akarta, ha a' Hertzeg beszéllésében tiszta bort fog-e néki tölteni, és ha a' szavainak tellyes hitelt adhat-e? gondolván, hogy ha a' levelet előbb, hogysen a' Hertzeg néki meg-be-szélli,

szélli, maga el-olvassa, a' szóbeli beszélgetés közben könnyen ki-nézheti, ha valamely környül-állásokat a' dologban, vagy a' dolgot magát nem fogja-e takarni, vagy könnyíteni. Kivánva kívánta a' végett a' tántznak hamarábbi végét, hogy annál előbb alkalmatofiságot nyerne oda haza a' Levél mi-voltának meg-olvasására, és meg-értésére.

Előbb azonba, hogy sem magának képzet-te, ilyen óhajtasát meg-erte Kristina. A' bé-szakadott éjféle idő, és a' fáradt Asz-szonyi személyeknek édes nyugalomra tze-lozó ásitozási, mint az álmoságnak bizonyos jelei kész kedveskedésre indították a' férfiakat, hogy mindnyájan egy értelemmel el-tekéllették magok között, elégséges mulat-tságok után a' tántznak végét szakasztani, haza térni, és a' gazdát tsendes békeféség-ben hagyni. A' Hertzeg igen örömeit látta volna, ha kedves vendégeit még tovább ná-la tartóztathatta, és mulatozni tapasztalhat-ta volna; illy végezésre mindazáltal szokás szzerént kiki a' másikától bútsút vett, és ha-za fietet, hogy meg-tsökkenett erejének egy izes álom által élesztő nyugalmat adna.

Mihelyt Kristina háza érkezvén, le-vet-
keztette magát, ki-húzta a' zsebéből az el-
dugott levelet, és le-ülvén hozzá, leg-na-
gyobb figyelmetességgel el-olvashta. Nehezen
estek mindjárt néki, és mind a' hegyes török
sebesítették vala a' szívet azon rágalmazó
kifebbítések, mellyekkel alaton rendű, de
a' mellett betses személyét illetetni olvashta:
de a' bú, boszszú, szomorúság, fájdalom,
és szemérmetség el-futották minden erets-
kéit, mikor ártatlanságát, és betsületét kö-
vetkezendő szókkal motskoltatni látta:

Grófnéva Király-is hijába nem tette,
Jól tudhadd: mi okért azt néki szerzette?

Illy gyalázatos betstelenítés rettenetes
iszonyodásra fel-buzditotta Kristinát a' Márk-
Grófné ellen, hogy miáta az egész ejtsza-
kán sem nem nyughatot, sem nem alhatot,
és csak szüntelenül óhajtott a' napot, mel-
lyen a' Hertzeg ötet meg-látogatni, és tel-
lyesképen a' dolgot meg-beszélleni ígérte, mi
történt legyen ő, és ama szemérmetlen Márk-
Grófné között.

A' mi a' Sándort illette, ez hasonlatosan
nyughatatlan mérgelődések között ébren töl-
tötte

tötte az éjtszakát, ki-nem verhetvén fejéből, hogy az esze-veszett Márk-Grófné Kristina Grófnénak betsületében olly utálatosan gázlódott: azt a' buja gyanóságot költvén felöle, mintha a' Királynak azért, hogy Grófnénak nevezte, szerelmes nyájaskodást engedet volna. És, minthogy a' Hertzeg a' gyönyörűséges Töröknét tiszta szivéből szeretete, és ugyan e' miátt Hitvesének venni meg-másolhatatlanúl szándékában fel-tette, el-kell hinni, hogy egy tseppel se háborodot kifebb gyötirelemre, és boszszúságra a' Kedvesén tett gyalázatért, mint Kristina maga, el-tekéllvén magában, hogy a' nevezett Márk-Grófnénak ortzáatlan irását emlékezetes boszszú-állással fogja meg-torolni.

Hogy más nap a' Hertzeg fogadása szerént meg-jelent a' szerelmes Grófnéjánál, alig tevének az első köszöntéseknek véget, kérdező vala Kristina mindjárt, ha nem emlékeznék-e ő Hertzege a' tegnapi ígéretéről, és nem méltoztatnék-e a' Lorindó Márk-Grófnéról jelentett Meséjét ki-nyilatkoztatni, és véle közleni. A' Hertzeg azt felelte viszfza, hogy azt a' kötelelsége hozná magával, mivel egyedül a' végett jött
lé-

légyen, hogy mind kedves parantsolatjának eleget, mind önnön igaz szándékáról bizonyosságot tenne, a' melly onnan fog leg-világosabban ki-tűnni, hogyha mennél valóságosabban az egész állapotot meg-fogja vallani.

Erre a' Hertzeg le-ülvén a' párna székre Kristinának balja mellé, következendöképen kezdette a' történetét beszélleni: Szépséges Grófném! az Atyám, most uralkodó Tuszánói Hertzeg igen hasznosnak tartván, ha egy Ifjú Hazaján kívül más Országokat - is, és Udvarokat látot, el-rendelte magában, kevés ideiglen a' Frantzia Udvart velem meg-láttatni. El-jövéen erre való idő, illy Atyai szándéka szerént fel-készittet minden szükséges, és illendőseges készülletekkel, és a' szerentsének öblébe ajánlott; a' melly - is engemet Hazámból ez Országba, és Verzáliába minden akadék, és szerentsétlenség nélkül vezérlet. Itt, a' mint illet, mind a' Királyi épületnek, mind egyéb emlékezetre méltó ritkaságoknak látásáért elsőben - is a' Felséges Udvarnál meg-jelenvén, minthogy magamat rendem, és nevem szerént mutattam, és viseltem, hamar a' fő Frantziai, és Vidéki nagy Uraknak esmértségebe estem, kik-

kiknek társaságában alkalmatosságot nyertem, az udvarbéli Afzszonyságokkal-is meg-esmérkednem, a' kik ott semmi vigaságból, és mulatságból nintsenek ki-zárva. Eleven, 's társaságban örömeft vigadó természetem oka vala, hogy a' többi Dámák között Lorindó Márk-Grófné nyájaskodó beszédi között barátságos tekintetet reám vetet, és a' játékban, vagy más mulatozásban velem egy társaságban lenni annyira igyekezet, hogy az elsőséget másnak nem-is engedte, némellykor bátorságofabban-is reám katsongatván, és több felé magyarázható szókat ejtegetvén. Én ezekből könnyen észre vettem, mire tzelozot; kezdettem azért egyenesen ellent magyarázó kotán szavaimmal hangitsálni, úgy viselvén előtte magamat, hogy semmi reménységet magának nem tehetet hozzá való hajlandóságomról. A' fortélyos Márk-Grófné értette mindjárt, hogy itt bekenőnek kell lenni, a' melly engemet tartóztat az ő szándékától; másképen vetette azért a' keleptzéjét, és iparkodot, keményebben szinlő szép-mutatáffal magához vonni: de itt-is elejét vettem, minden alkalmatosságot el-kerülvén, mellyekben magánosan véle találtathattam volna. Azon közben
nyil-

nyilván láttam, hogy belém szerelmefedet, és zabolátlan indulatja abban foglalatoskodot, mikép engemet keleptzés tárfalkodása által meg-éjthetet volna. Mind ezek álnok és tisztátalan szívéből, mint vas szeg a' zsákból, ki-tetfzven, ellene fel-komorodott, kedvetlenségemet nem keveysé nagyobbították.

Tapasztalván imigy a' Venus Leánya, a' Márk-Grófné (folytatta tovább Hertzeg a' beszédét) hogy, e' mesterséges intselkedésével-is tárgyat el-nem érhetne, fokféle halókat vetet utánnam, mellyekkel hatalma alá keríteni kívánt, és el-hiszem, még mást-is valamit próbált volna személyemnek önnön akaratja szerént hajlító meg-hatalmazására, ha a' jóságos Egeknek rendeléséből egy véletlen eset által katzér szándéka minden gondolatom felett szerentséfen meg-nem gátoltatott volna. Történt tudni illik, hogy midőn Kedves Grófném Katénó Márk-Grófnéval együtt Verfzáliában a' Felséges Udvarnál lévén, gyönyörűségével, és tekéletességével nem csak minden szemeket tsudajára, de a' Királyt-is hasonlithatatlan díszével azon Királyi kegyelemre vonszotta, hogy szép személyét Grófi rendbe emelte, a' kedvező sze-

fzerentse úgy szolgált, hogy én-is akkoron Szépséges Grófnémat meg-szemlélttem, és meg-tekénttettem. Melly első tekéntet, melyet ott reám, mint esméretlenre vetni méltóztatott, olly hathatofan szivemre hatot, hogy szivem töle égő lángra gyuladván, olt-hatatlan tüzet fogot, mellynek fzenét az óránként nagyobbodó szerelem türhetetle-
nebben fuvalván, okozta, hogy még akkor változhatatlanúl szándékomban fel-tettem, minden gondomat, és iparkodásomat oda for-dítanom, miképen rendi fzerént való Házas-ság által Szépséges Grófnémmal öfzve fzer-kesztettethetném.

Ezen gondolkodásim annyira bé-vették a' szivemet, hogy az előbbi szokásomat, és vidámságomat egészen meg-változtattam, és egy bús kedvetlenségbe, és tétovázó gon-dolkodásba estem el-annyira, hogy a' kik előbb esmértek, nem álmélkodhattak eleget rajtam, és el-nem ítéltették, mi bajom, és mi lehetne változásoknak oka. Utóljára még-is kinfzerítettem volna magamat vigabb elevenségre, de meg-tudván Szépséges Gróf-némmak Párisba visszafaterését, új érzékeny-ségekre fakadtam, tartván, ne talám valaki

más hasonlíthatatlan személyét előlem elkapja. Midőn ekképen magamban gyötrőd-ném, egyszer a' Lorindó Márk-Grófné, a' ki szorgalmatosan reám vigyázot, hozzám küldöt, és ebédre hivatot: én meg-ígértem neki magamat, gondolván egynéhány esméretes vig kedvüekből álló táblátskához hivatatni magamat, azonba csak kettetskén ülénk a' terített asztalkához. Az ebéd, a' mint illet, tisztefségesen ment véghez. Az asztal után kezdet lassan lassan barátságosodni, és több féléről elő-hozakodván, kérdezgetni, hogyan, és honnan jönne, hogy mostanság nem olly vidám, vig és eleven kedvü volnék, mint egyébkor? tudakozván mosolyodva, nem de talám a' szerelem bántana-é? én azt adám mentségül neki, hogy onnan hazúl igen kedvetlen levelet vettem volna. E' mentségemnek láttatott valamennyire hinni, az alatt még-is egy más után annyit beszélt a' szerelemről a' füleimnek, hogy a' vak-is által láthatta, mit forgatot szándékában. Hasonlatos intselkedése által már szörnyen meg-bántattam, de még jobban, midőn értéfemre adta, hogy Hitvesfemnek venném. Illy veszedelmes társaságától hogy meg-szabadúlnék, úgy tettettem,

tem magamat, mintha kívánságára hajladoz-
nék, azt mondván neki: hogy ha egyszer a'
szerelem hatalmat veszén rajtam, és egy Iste-
nes Kedveset választani ingerlend, a' Lorindó
Márk-Grófnéról főképen fogok emlékezni.

Meg-állapodván itt egy kevesé beszédé-
ben a' Hertzeg, kérdezé azonnal Kristina
tőle, miként mutatta légyen magát ezen
mondására a' Márk-Grófné? Egy igen külö-
nös dolog történt itt velem (kezdette ujon-
nan beszédét a' Hertzeg) melly a' Márk-Gróf-
nénak az egész titkomat, hogy én Szépsé-
ges Grófnémnak birtoka után sohajtozom,
el-árulta, mert, holott a' Márk-Grófnéval
egy asztalkánál ülök, leg ott a' szoba me-
nyezetjéről egy nagy pók eset-le az ábráza-
tomra, a' melly okozta, hogy, mivel illye-
tén undor állatoktól természet szerént ki-
mondhatatlanul irtózom, azon szempillantás-
ban el-ájúltam, és mint fél-hóltt a' székem-
ről le-dültem. A' Márk-Grófné illy vélet-
len esetemen el-sivalkodván, rettenetes lár-
mát inditot: igaz ugyan, nem vala az a'
szorgalmatosság, és hatalmában lévő segít-
ség, mellyet reám nem forditot, önnön ke-
zeiből szagoltató erős vizekkel, és balsamo-

mokkal ápolgatván, mellyeknek ereje által kis idő múlva ugyan ismét magamhoz jöttem: erőtlenségem, és bádjadságom miatt mindazáltal látván magamnak a' nyugodalmat szükségesnek lenni, kételenítetttem kérni, hogy a' szobájában álló ágyán keveysé nyugodni engedne. E' kérésemre karomon fogva maga azon ágyára vezetvén, aliglan helyheztetet-le, én mint álmotól el-nyomattatott, minden szó nélkül el-aluttam. És mi történt? mivel ébrenten szüntelen Szépséges Grófnémról gondolkodtam, álmomban-is felele álmodoztam, és szokásfomon kívül világos magyarázattal beszéllettem, a' mi több, drága nevét-is neveztem. Én sem erről, sem pedig arról semmit nem tudtam; De a' Márk-Grófné, mivel virrasztóm vala, környülöttem szorgalmatoskodó vigyázása által mindeneket hallot. Fel-ébredvén, hát tsudálkozvá tapasztaltam töle, titkos szeretete-met néki tudva, és el-árulva lenni, és minden szókat szememre vettetni.

Öszve kellett itt mentségemre egész elmém erejét szednem, hogy illy bofzszontó kerengésből betsülettel ki-menekedjek, nem tagadván előtte, hogy ugyan Szépséges Kri-
stina

stina Grófnéval álmodoztam, bizonyítván mindazáltal, hogy életemben soha vele még egyet sem szólottam legyen; egy szóval: meg-hagyta magát tettetésemmel tsendesíteni, és engeszteltetni a' Márk-Grófné. De illy róka ravaszsággal béliett bárány szelédségében arra várakozot, hogy én szerelmes hajlandóságának meg-adtam volna magamat. A' mi abból ki-tündöklöt, hogy, midőn talpra állván el-akarék tőle indulni, kezemet fogván tartóztatott, és lankadó szózáttal kért, hogy el-ne hagyjam; Én pedig egyszer eltekéllett szándékomban tántorithatatlanúl megmaradván, meg-követtem, hogy tovább nála nem mulatozhatnék, el-kerülhetetlen szükségimre nézve, a' mellyek holnap Párisba hívnanak, és ma az útasra rendeléseket tenni hallaszthatatlanúl kételenítenének; e' jelentésemre a' Márk-Grófnének szemei sűrű könnyhullatásokra fakadtanak.

Szépséges Grófném! ha már akkoron gyönyörűséges Személyéhez szivem tekélettefen nem hajlot volna, lehetetlen vólt volna az illy szomorúságos forsban lévő Márk-Grófnét érzékenység, és könnyörületesség nélkül néznem; De a' mindeneket elől-látó

Egek bizonyságim, hogy az első pillantástól fogva Szépséges Grófnémnak fel-áldozott hiveségemet nem csak meg-nem sértettem, de inkább illendőséges meg-követésem, és rövid bűtsúzásom után azon helyről el-fiettem, még az nap a' fő Udvarbéli Uraktól el-bűtsúztam, és más nap egy Lovász-Mesteremmel, és egynéhány inasimmal a' pompás Ver-fzáliát el-hagytam, ide jöven Párisba, módot és alkalmatofrágot keresni, hogy hasonlíthatatlan Grófnémmal meg-esmérkedhettek, és rendi szerént való házafra tze-lozó szándékomnak végére járhatnék,

Itt el-végezte a' Hertzeg a' beszédét, és Kristina örvendezet szívében, tapasztalván, hogy a' Hertzeg a' Márk-Grófnéval lött történetét olly igazán meg-beszéllette, ki-esmérven minden jelekből, hogy valóságos szándéka, és akaratja lenne, hitvesül el-venni. De hogy az alatt öfzinteségét még tovább próbára tenné, kívánta töle tudni, a' tegnapi levelében mit írt légyen a' Márk-Grófné? és adot-é neki reménységet szemé-lyének birtokához, vagy mit mást egyebet kívánt töle? igen jól emlékezem Szépséges Grófném (felelé erre a' Hertzeg valamelly meg-

meg-pirofodással) hogy tegnap meg-ígértem azon levelkét közleni, de hogy tett ígéretemet most nem tellyesíthetem, meg-ne ítéljen, mintha a' levélnek mivoltából titkot akarnék tenni, sőt inkább hidje-el, hogy e' szempillantásban kezébe nyújtanám, hogyha a' tegnapi mulatságban a' nélkül, hogy arányozhatnám, hol, vagy hogyan, el-nem tévesztettem volna.

Tapasztalván itt-is Kristina a' Hertzegnek igazságos véle bánását, örömmel halgatta illy egyenes, és tiszta szivü vallását, szivében az által mind jobban jobban lángodozván. Fel-tette mindazáltal magában, hiveségét a' Hertzegnek még tovább próbálni, meg-újítván az elébbi kérdését, mit foglalt legyen magában a' Márk-Grófnének levele?

A' Hertzeg itt sem tétovázván egyenes beszédében, tzikkelyenkint mindeneket elbeszéllet néki, hogy a' Márk-Grófné ötet ígéretére emlékeztette volna, intvén, hogy Kristina Grófnét el-ne venné, a' kit-is elég betstelenséggel illetet, és véle meg-útáltatni igyekezet, nem általlván halállal-is fenyegetni, ha általa személyét személyemnek bír-

tokától meg-fosztattni tapasztalja, egy szóval: semmit se halgatot-el, a' mi a' levelben írva vala.

Illy hamisíthatatlan beszédére a' Hertzegnek Kristina mosolygó ábrázattal következőképen szólamlot-meg: Nagy Méltóságú Hertzeg! magannak kell bizonytságot tennem, hogy Hertzegségednek kegyesen értésemre adott szándéka igaz, és valóságos, és, ha a' nemes indulatú szíve Hertzegségednek állandóan úgy vagyon rendelve, mint eddig az igazsággal egyező szája szólott, Hertzegségedet méltán egy olly Hertzegnek hirdethetni, kit ritka erköltsi miatt a' Világnak szüntelen tsudálni, és betsülni kellett. Oh! hálákat kiáltak az Egekbe! felelé erre a' Hertzeg, hogy hasonlíthatatlan Grófném festetlen szívemet meg-esmérni méltoztatott! élni 's halni kész-is vagyok úgy mint örökös fajátja, és fel-ajánlott áldozatja.

Hertzegséged légyen hozzám olly kegyes (viszontozta erre ismét Kristina) és ne alázza előttem annyira meg magát, engedje inkább, hogy hasonlatos Ifjúságú személyeknél

nél ritkán találtató igaz szivefségében gyönyörködjem, mellyet a' Márk-Grófné Levelének öszinte való meg-beszéllése által te-kelletefen vélem meg-esmértette. Erre kivén az író asztalkájából a' Márk-Grófnénak levelét, a' Hertzegnek nyújta, mondván: Ime Nagy Méltóságú Hertzeg! itt vagyon az a' gyűlölséges levél, mellyet tegnap, midőn a' Katénó Márk-Grófnéval tántzba ment, az ablakban hagyot, én pedig előbb el-végezván a' tántzomat, hogy ismét az ablakhoz vízfíza tértem, ott találtam, és olly méréfz voltam, hogy azt magamhoz venni, és el-olvasni bátorkodtam: Kérem Hertzegségedet, botsáffon-meg vakmerőségemnek, ha azzal talám meg-bántottam, és indúlatját ki-tanúltam. Az únszólo kívánság, hogy meg-érteném, mi légyen írva a' levélben, mellynek írására személyemet okot adni éfz-re vettem, és meg-tudnám, ha valóban olly kegyefségében állok-e Hertzegségednek, mint eddig magát hozzám mutatni méltóztatott, ösztönözöt, söt ragadot e' bátorságra. Szép-séges Grófném! igen helyesen tselekedte (fe-lelé reá a' Hertzeg) de ha imigyen szivem-nek jámborságáról bizonyos, miért még-is olly érzékenytelen, és irgalmatlan hozzám?

és miért buzgóságomat hasonló tekéletessé-
gü hajlandósággal viszontozni tufakodik? ha
nem vagyok arra méltó, és talám terhére
betslem Szépségét, kinszerűteni fogom ugyan
magamat, jelen létemmel, és kérelmimmel
személyének többé nem alkalmatlankodni, 's
nem unalmaskodni, sőt azonnal Páris-is
el-hagyni, de az után akár hová e' Világon
tévelyedjem, Szépségének egyszer fel-áldo-
zott szeretetem, és tiszteletem soha én fzi-
vemben el-nem oltódik, és hasonlíthatatlan
személyét mind addig az óráig halgatva
tisztelni fogom, miglen a' minden gyötrel-
meket meg-fzüntető halál az örökké-való-
ságra ki-nem szólít.

Kristina a' Hertzegnek illy nyomosan ki-
nyilatkoztatott szerelme által lágy indulatjá-
ban olly zűrzavarba hozattatott, hogy tétó-
vázó, és szemérmes gondolatiban le-szege-
zett szemekkel mint egy érzékenytelen ült
a' helyén, egy szót nem szólhatván. A'
Hertzeg ez alkalmatosságot fortélyára kíván-
ván fordítani, és gondolván, hogy a' bá-
trokat segíti elő a' szerentse, bátorkodot
közelebb erefzkedni, és Kedvesét kezének
gyenge meg-szorításával és egy tsók adásával
fel-

fel-ébredtetni. Mellyre Kríftina fel-vetvén
szemeit, meg-indúlt ábrázattal, vakmerő
Hertzeg! kiáltot reá, ki bátorítja Hertzeg-
ségedet, hogy engemet illetve? Angyalom!
váloszoló a' Hertzeg, nem állot hatalmomban,
el-mílatnom ezen alkalmatofságot: a' fzeretet,
a' szépsége, és kellemetefégei azok a' vezé-
rek, mellyek azon bátorságra vezérlettek.
És ezen tettemet ne nevezze Szépséges
Grófném vakmerőségnek, hanem inkább pár-
tomra ki-nyilatkoztatandó szívének el-jegy-
zéfe által vigasztaljon-meg azzal a' szabad-
sággal, hogy ez után mint örökös fajátomat
meg-is ölelheffem,

Efféle érzékenységes szókkal Kríftina új-
ra meg-illettetvén, végtére mélységes fohász-
kodással imígy fakadtt-ki: Oh Hertzeg! mi-
nő állapotba téfzen engemet 'szegény Asz-
fzony-állatot! szánakodjon habozó szívémen,
a' melly már meg-erötelenít, hatalmas kérel-
ménék illendően tovább ellent-állanom! gon-
dolja-meg esztendőimnek kevés számát, a'
melly még, mi légyen a' fzeretet, meg-esmér-
ni nem engedi! tekintse tsekély eredete-
met, és rendemet, vizsgálja-meg fogyatkozó
tulajdonságimat, és fontolja-meg nagy nemű
sze-

személyéhez hasonlatlanságomat; ezekre magának Hertzegségednek meg-esmérni, és megvallani kellett, hogy nem áll tehetségemben, Hertzegségednek betsülhetetlen hajlandóságát elegendőképen meg-vizsgálnom, és drága birtokára érdemesnek magamat tartanom.

A' Hertzeg szorgalmatoskodot illetén ellen-vetését-is meg-oldozni, és meg-halladni, és a' Grófnét, ki már ennyire magát ki-jelentette, számtalan ajánláfokkal, és fogadáfokkal tellyesen részére hajlítani, de Ez, az Afzszonyi-állatoknak tulajdona fzerént gyönyörködven alattomban azon, hogy a' Hertzeget olly hites, és hivséges kötelezésekkel beszélleni hallotta, rész fzerént pedig az állandósága miatt még jelesebb bizonyítáfokat kívánván belöle ki-venni, a' szó, és kéz-adástól meg-tartóztatta magát, söt úgy tettette, mintha a' szívének birtokát Sándornak oda nem engedhetné, imigy szólván: Hertzegségednek nemes, és tökéletes erköltssei valóban olly érdeműek, hogy azokat kinek kinek fzeretni, és tisztelni kell, és ugyan ezekre nézve nem tagadhatom, hogy én Hertzegségedhez tiszta szízü hajlandósággal víveltetem, és Hertzegi személyét e' V

lá-

lagon mindenek felett tisztelem, kívánék - is
 olly állapotban lenni, hogy meg-jelentett ki-
 vánságának kedve, és tetszése szerént enge-
 delmeskedhetnék, mindazáltal méltóztasék
 tovább a' közelebb való nyilatkoztatásom
 aránt kémélleni, miglen állapotomat jobban
 meg-fontolom, és magamban azt ki-nem
 tizirkálom, ha lehetséges-é? hogy Hertzegség-
 ged engemet élete fottáig változhatatlanúl
 szeretne.

Midön erre ismét a' Hertzeg újabb, és
 eg-nyomosb' bizonyításokkal, mint hiv ál-
 landóságának jegyeivel a' Grófnét szándékára
 beszélleni, és bizonyságúl az Egeket-is hívni
 kezdette volna, hogy minden Világi hatalom
 erőtelen legyen, leg-kisebb változást-is hiv
 szívében okozni, váratlanúl leg-nagyobb
 boszszúságára bé-lépet a' szobába a' Katénó
 Márk-Grófné; a' kinek jelen-lére akadály
 vala, hogy bizodalmas beszédjeket egy máf-
 fal tovább nem folytathatták; elsőben-is Kri-
 stina szakasztotta-el a' beszédet, értésére
 adván az által a' Hertzegnek, hogy vigyáz-
 va szólana, hogy a' Márk-Grófné szerelme-
 tes foglalatofságokról idő előtt semmit észre
 ne venne.

A' be-

A' beszéd az előtte való napi mulatságról kezdődött köztök, kérdezkedvén tudni illik a' Márk-Grófné a' Hertzegtől, ki léve az a' rendes Pósta-Legény, a' ki olly ékesen, és mesterségesen tántzolt vala? E' kérdésre egy izemmel Kristina meg-vágta a' Hertzeget, hogy a' Márk-Grófnének a' titkot ki-ne nyilatkozta: ez jól meg-értvén a' Kedvesének szeme-jelét, azt gondolta-ki hirtelenséggel, hogy az a' Pósta-Legény egy Német Országi Tántz-mester vala, a' ki valaha neki letzkét adot, és azzal a' kézbe nyújtott levelel utóljára magát meg-esmértetni akarta. A' Márk-Grófné el-hitte, mint a' Hit ágazatját e' találmányát a' Hertzegnek, Kristinának pedig nevetett allatomban a' szive, hogy a' Hertzeg olly helyes, és hamarságos gondolattal tudta el-igazítani a' Márk-Grófnét. Ez után még több-féle dolgokról beszélgettek együtt, miglen a' Hertzeg az illendőségnek mértékét által-hagyni nem akarván, és által-látván, hogy azon kívül-is az alkalmatossággal többé Kristinával szándéka végett nem beszélhet, el-bútsúzott.

A' Hertzegnek lévénnek ugyan többször-is alkalmatossági a' Grófnéval egy társaságban
mú-

múlatozni, és elegendő bizonyságokkal meg-
esmértetni, hogy az ő szerelme mind job-
ban jobban nevékednék, de más emberek
mindenkor előtte akadályoskodtak, kik mi-
átt kinszerítettett a' szavában módot, és a'
maga viselésében mértékletességet tartani: ezt
felette fájdalmasan, és gyötrelmesen nyögte
a' szive, hogy a' melly személynek e' Vilá-
gon mindenkinek felett kedvezet, és a' kinek
birtoka után ki-magyarázhatatlan óhajttal
sóhajtozot, azzal kívánsága, és akaratja
szerént nem tárfalkodhatot.

Illyképen akaratja ellen-is szükségesnek
látta a' Hertzeg, a' békefséges türeft sege-
delmül venni, azzal vigasztalván időre váró
forsát, hogy senki tudtára nem vala, kitől
volt volna oka féltetni Kedvesét. Valamint
pediglen ritka az az igaz szerető, kit a' fe-
ne-féltés gyanó berzengetés nélkül hagyna,
úgy a' Hertzeg sem léve szabad ettől. U-
gyan azért szorgalmatosan a' Grófnéra vi-
gyázot, és vigyáztatot, hogy tudni illik:
ha talám valakit véle barátságosabban tárfal-
kodni tapasztalna, ő a' ki-munkáltt végezé-
se szerént dolgát idején el-intézhethné. És
íme! midőn illyenekben foglalatoskodot, nem
fo-

fokára keferü fájdalommal tapasztalta, hogy bizonyos Venezini nevü Gróf felette gya-
korta a' Katénó Márk-Gróf Házához járúlna;
és majd egy nap sem múlna-el, hogy a' sze-
kere a' Ház előtt nem várakozna, de leg-
nagyobb ökleletet adott az néki, midön egy-
szer az ablakon által szemeivel látta, hogy
a' nevezett Gróf egy ablakban Kristinával áll-
ván, igen különös kötelezéssel, és alázással
véle beszélt, és ambátor azt-is nyilván
szemlélte, hogy a' Grófné igen hideg füllel,
és szinnel halgatta a' nevezett Grófot, mind-
azáltal okot nyújtot már ez néki a' gyanó
gondolatokra, és emészto nyughatatlanságra,
mellyekre nézve a' Hertzeg el-tekéllete ma-
gában, mennél előbb alkalmatosságot keres-
ni, mellyben Kristina Grófnéval magánosan
beszélhetne, tekéletes szeretetét még egy-
szer néki elő-hozná, és utolsó szavát ki-
kérné, akár minémü vége lenne-is azután
állapotjának.

Azon közben való az, hogy Gróf Vene-
zini-is egy hajóban evezett a' Hertzeggel, a'
ki hallván Verszáliában Kristinának Szépsé-
gét ki-mondhatatlan ditséretekkal magasztal-
tatni, előbb, hogysem látta volna, meg-sze-
rette;

rette; Párisba jöven pedig miatta, midőn fokkal több kellemetességekkel, mind mellyeket az Udvarnál felőle hallott, bővelkedni tapasztalta, lehetetlennek álicotta, hogy élhesen, ha illy tekéletességet magáévá nem teszi. Okot, és alkalmatosságot kereset a' végett a' Katénó Márk-Grófnál a' szabadon bérjárásra, mellyben virgontz esze majdan módot-is talált, úgy tudván kéz alatt a' kártyát keverni, hogy Kristinán kívül senki szándékát észre nem vette; Ez pediglen bé-zárta szívét a' Grófnak késértő kívánsága előtt, meg nem hallgatván ötet mind azért, mivel már szíve hajlandóságát a' Tuszánói Hertzegnek áldozta, mind pedig mivel a' Venezini Gróf született Frantzia vala, melly Nemzetséget felette útálta, számtalan undokságokat hallván felőlök, hogy a' szerelemben igen illetlen mértékletlenségeket szokának el-követni.

Elsőben ugyan Gróf Venezini az új szeretetésben szerentsés folyamotot ígért magának, nagyra, és fortélyára magyarázván azt, hogy Kristina véle született módja, és szokása szerént vidám, és kegyes ábrázattal fogadta ötet; bátorkodot a' végett egyfizer az ablakban egyedül véle találkozáván, módosan, és okosan a' szerelmét neki elő-hozni, de Kristina egyenlő vidámságú színnel egyátallyában meg-tagadta a' kérését, azt vetven közbe, hogy még éppen nem szándékozna férjhez menni: nem hagyta azonban

e' felelettel mindjárt el-mellőztetni magát a' Gróf, gondolván, hogy ezt Kriftina csak udvariságból mondaná, avagy a' szeretetet próbára tenni akarná. Erre nézve ki-nyilatkoztatott kívánságát leg-buzgóbb könyörgéssel magyarázta, de a' Grófné egyszer adott válaszan álhatatosan meg-állván, azt felelte ismét, hogy személyében ugyan leg-kisebb gyántsot sem találna, férjhez menni mindazáltal kevés, vagy éppen semmi kedve sem volna, követné a' végett, hogy a' mostani szabadságában változást tenni nem szándékozván, kívánt feleletet néki nem adhat.

A' Gróf bár miket szóllot-is ez ellen, de szándékára leg-kisebb fortélyt sem nyerhetet. E' bizodalmban szerentsétlennek kellett neki lenni, és szerentsétlennek maradni; hízkeledet még-is szüntelen magának jó reménységgel, mert Kriftinának a' Szépséget nem olly tunyán vizsgálta-meg, hogy birtokához reménytető hajlandóságát egyszer 's mind, és egészen szívéből ki-verhette volna; és bátor most egyszer reménységében megtsalattatott, állandó maradot mindazáltal abban a' fel-tett tzieljában, hogy a' Grófné még reá fog állani a' szándékára; ha pedig nem, illy kemény meg-általkodásában próbálni fogja erőszakos el-ragadással magát szerentsésíteni.

Történt az alatt, hogy a' Grófnak füleibe ment, minü akadályos vetekedő tárfa volna néki

néki e' dologban a' Tufzánói Hertzeg. Nem tagadhatta ugyan, ezen Hertzeget fokkal méltóbbnak lenni nálánál a' Szép Kristinának birtokára; mert azon kívül, hogy fő nemmel, és tekintettel ötet igen meg-halladta, külső termetre nézve-is fokkal tetszetesebben vala ábrázolva; de mint e' két nyomos akadályok mellett-is azt gondolta, hogy nem tartozna néki engedni, és abban kötötte-meg elméjét, hogy Kristinának nem másénak, hanem az övének kell lennie.

Azon közben a' Tufzánói Hertzeg gondos elmélkedéssel töltötte az idejét, a' mint felyebb említettem, fel-téven magában, alkalmatofságra szert tenni, mellyben Kristinával magánosan szólhasson; de nem látta jó módját, hogy ez a' Grófnénak szobájában alkalmatosan meg-történheffen, mivel a' Katénó Márk-Grótné közönségesen tárfaságában vólt, leg-tanátsofsabbnak találta tehát szíve gondolatjait pennába foglalni, és következendöképen papirosra tenni.

Ékes, és Kellemetes Grófné!

Ha lehetne, hogy szívemnek indulatját annak elevensége, és belső vólta szerént szemei eleibe terjeszthetném, bár atzél volna-is a' szíve, rajtam meg-esne: melly nehéz légyen szeretni, és kétségesnek lenni, tsak az, a' ki így szeret, és szenved, tudja. Ez az a' sully, melly alatt mint hiv rabja

régen nyögök, fohászkodom, gondolkodom, és iparkodom gyönyörűséges Grófnémnak kinos ügyemet egynehányfzor panaszlanom; de mintha minden éltető állatok gátlásomra támadtak volna, sem mód, sem idő, sem alkalmatosság e' szándékomnak szolgálni eddig nem akartak. A' szükség, és várhatatlanság keltelenítettek ime más utat törnöm, és írásommal szivemnek tüzét tudtára adnom, hogy én, ha még tovább kedves Hitvesemmé lenni ellenkedik, hogy sem a' kétség, és reménység közt szüntelen lebegjek, inkább Párit el-hagyni szándékozom. Tudja, Szépséges Grófném! melly igaz imádója legyek, érdemeljek könyörületeséget, és szánja-meg állandóságomat, jelentse örvendetes végzését, hogy örökké az enyim kíván lenni; ez után a' boldogság után fohászkodom szünetlen, ezért a' vigasztalásért esedezem végetlen: im bátorkodom még egyszer, és utolszor minden tüzébéli fogadásimat meg-újítanom, és e' Levelemben foglalván, Hertzegi nevemnek ide jegyzésével erősítenem, hogy semmi más, hanem csak a' halál fogja szerezetnemnek, hívségemnek, és állandóságomnak végét vetni. Táplál végtére irgalmaskodó, 's ditséretes tulajdonságiban méltán helyezettett olly reménység, hogy ha e' hiteles bizonyításom ékes személyénél fogamatot nyerend, idővel önnön magát bizonyságomnak állithatom, hogy utolsó pihenésemig változatlanul voltam.

Ékes, és Kellemetes Grófnémnak

Tekélletes hív imádója
 TUSZÁNÓI, Sándor HERTZEG.
 Be-

Be - petsételvén e' levelét a' Hertzeg, a' Lovász-Mesterére bizta, kinek a' szeretetét titok alatt meg-vallotta, meg-hagyván neki, minden okkal móddal mesterkedne, hogy a' Grófnénak önmön kezébe adhassa. Alkalmas, és szorgalmas lévén e' hivataljában a' Lovász-Mester, nem sokáig kémlelődöt, akadván módra, magát be-jelentetni akkoron, mikor Kristina egyedül maga vala, és imigy minden akadály nélkül a' neki adott parantsolatot végbe vinni. Kristina kezébe vévén azt a' levelet, a' mellyben egész világi boldogságát állani vélte, rettegve nyitotta-tel, lilomot, és rósát mutatván az ábrázatja, jeget, és tüzet érezvén a' szíve.

És valamint vélekedet, úgy a' Levélnek olvasásában valónak tapasztalván a' vélekedését, könnyen el-ítélhetni, mitsoda érzemben habozot a' szíve: valamiket a' Hertzeg irt, mind azokat helyén hagyni, és magában meg-esmérni neki kellett, hogy eddig a' Hertzeggel felette keményen bánt. Kiváltképen szívére szállot az, hogy a' Hertzeg levelében ki-magyarázott hiv szeretetéhez holtáig való állandóságot Hertzegi neve alatt oda eskütte. Kristina illy kétségtelen bizonyosságra idejének tartván lenni, keménységében alább hagyni, és szívét a' Hertzeg kérelmeinek tárházúl engedni, el-tekéllette magában, többé semmit nem ellenkezni: hogy mindazáltal az Afzizonyi-állatokba természetesen

tesen be-öntött rá-tartó tulajdonság szerént
olly könnyen, és hamarságosan ne láttatnék
szót adni, gondolta elégségesnek lenni, ha
az alatt következő nyilatkoztatású fele-
lettel reményteti a' Hertzeget:

Kegyelmes, és Nagy Méltóságú Hertzeg!

Hogy méltatlan személyem, és szívem hajlandó-
ságinak ki-nyilatkoztatásában lött kéfedelmes-
kedésem Hertzezséged szívbeli aggódálinak oka lehe-
tet, kiváltképen fájjalom; kinek azonban elméje
Ifjú, 's gyenge, és magának tanács-adásra elégtelen,
botsánandó annak a' vétke; nem-is kell ide Hertze-
séged böltseségének több mentség, főképen ha Asz-
szonyi rendemet illető szemérmetségemnek sértődé-
se nélkül meg-vallhatom, hogy eddig-is nem ide-
genyűsödő, hanem csak illendő tartózkodásom, sor-
somnak ügyes, és hasonlatlan volta, és Hertzezsé-
gednek nagy születésű Méltósága gátolták légyen
bizonyosság tételemet érzékenységem arántt, mellyel
Hertzezségednek szives indulatihoz, és hozzám le-
hajlott szeretetéhez víveltetni eleitől fogva magamat
kötelesnek esmértem. Betsülem szép, és kegyelsé-
ges fogadáfit Hertzezségednek, egyfizer 's mind re-
ményilem, hogy, ha e' mostani nyilatkoztatásom ör-
vendeztetni fogja, tellyesebb vigasztalásának meg-nyer-
ésére drága személyét minél előbb szobátskúmban
fogom tisztelhetni, holott bővebb magyarázatokkal
is kívánom meg-mutatni, hogy élni óhajtok.

Hertzezségednek

Engedelmes hív szolgáloja
KRISTINA.

Ezen felelettel vízfőz-eresztvén Kristina a' Lovász-Mestert, midőn ismét magánosan a' szobájában léve, akkor vette újra elől a' Hertzegnek keze - irását; örömeben, hogy első szerelmes levelet nyert, és vigasztalásában, hogy a' Hertzeg örökös hívseget neki ígért, többször, mint tizszer el-olvasa, azon fortélyával a' Hertzegnek, hogy valahányszor el-olvasa, mind annyiszor indulatját jobban vonzódozni hozzá tapasztalta. A' mi a' Hertzeget illette, ez a' vett válaszból meg-erősítettett abban a' gondolatjában, hogy Kristinát nem más, hanem csak a' vélt tsekélysege, és hasonlatlansága tartoztatná a' vele való meg-kötéstől, a' mint világosan-is a' Levelében írná: Hogy eddig-is formsomnak ügyes, és hasonlatlan volta, és Hertzegségének nagy születésű Méltósága gátolták legyen bizonyság-tételemet érzékenységem aránt: Fájlalta innen igen, hogy Kristina (a' kit már szóval elegendőképen bizonyossá tette, hogy ő személyére egyedül, és nem az eredetére tekintene) haszontalan képzeléseitől még se távozna; gondolta a' végett, hogy vagy más különös oknak kelletik az alatt a' hallasztás alatt lappangani, melly miatt Kristina a' tudva lévő tzelhoz közelebb nem lépne, vagy talám a' Venezi Gróf hányna közzikbe tölönköket, és tenne neki gatlásokat: melly gyanóságát kiverve mindazáltal ismét a' fejéből, megemlékezvén, hogy minek előtte a' Gróf Pá-

risba jöt volna, ő már a' Grófnéval esméretséget szövöt volna.

Midön a' Hertzeg illyétén gondolatokban foglalatoskodot, előbb fel-jegyzett levele az alatt Krisztinának a' szívet egészen meg-környékezte, és olly nyughatatlanságba hozta, hogy nem bátorkodot ösztönözö indulatit a' Katénó Márk-Gróf, és Márk-Grófné előtt tovább titokban tartani, hanem el-tekéllette magában, nekik meg-hinni, elsőben pedig állapotjának jobb meg-fontolására szabadságot kért a' kertbe sétálni ki-menni, hogy ottan gondolatjaival tanácsot tartana és végezné, hogyan, 's mikép viselje ő magát a' Hertzeg előtt, ha egyedül véle szemben, és beszédben fog lenni. A' Márk-Gróf, és Márk-Grófné minthogy akkoron éppen némelly látogatókat vártanak magokhoz, kik miatt Krisztinának nem kellett jelen lenni, annyival inkább sem kívánták őtet sétáló szándékában tartoztatni, sőt tetfzet nekik, hogy az alatt mulatságára a' Kertben való sétálást választotta magának.

Ha a' nagy dologhoz nagy készülés-is kell, látszatott itt a' Nap-is gyönyörűséges fényével, és kellemetességével arra az időre mintegy fel-készülni, és segedelmeskedni, melyen az Egek Krisztinát egy olly Férjfiúhoz kötni rendelték, a' ki őtet betsülhetetlen testi, és lelki erköltseiert mint tulajdon lelkét

két kedvelte. Illy kedveltető szép nap-fényen hogy Kristina szerentséfen ki-érkezet a' Kertbe, szekeréből ki-szálván sétála vala egy hoszszú árnyékos Kerti szin alá, mellynek közep táján egy igen ékes tzipros, és narants fákkal elegyesleg környül-rakott rejtetske vala, ebbe bé-ment Kristina, gondolatjainak mindenfelé ajtókat nyitván, és maga mint Biró figyelmetesen tufakodván, mit ítéljen a' Hertzeggel teendő meg-egyesüléséről.

A' gondos, és szemfüles Olvasó szeretné talám itt tudni, vallyon minémü gondolatjai lehettenek akkoron a' Kristinának? de ez ha az eddig folytatott beszédinkre keveysé az elméjét viszsza futtatja, maga jobban el-gondolhatja, mint azok néki vélekedési szerént meg-fejtegettethetnének. Tsak azt hozzuk elő, hogy Kristina hoszszú gondolkodási után utóljára kezébe vévén az író táblátskáját, következő Versekkel rajzolta belé titkos elmélkedéfit.

Aria.

I.



hab - ja - it: Mu -

- tat - ja most u - gyan sze -

ren - tsém ja - va - it;

De jaj! melly i - gen fe -

lek, Nem tu - dom, mit mi - vel -

jek, Ta lám csak pró - bál - ni

fzi - vem a - kar - já - tok?

2.

En árva Sorsomban tünder ditsőséget
 Töletek nem várok, hanem kegyefséget:
 Mert

Mert kevély tzedrusokra,
 És magas kö-szálokra
 Előbb a' villámló nyilaitok szálnak.

3.

Alatson borostyán biztosbhan nyugtathat,
 Tövéből kit dühös szél ki-nem forgathat,
 Bár szörnyü harfagással,
 'S rettentő ég-nyilással
 Tszatázzon felette hideg a' meleggel,

4.

Gyámoltalan ügyem! de még-is a' Napnak
 Fényével pillog rám tüze egy tsillagnak,
 Oh ha ez nem távozik,
 'S Egektől adattatik
 Segédem! reménylem még bódlog forfomat.

5.

Im azért akár mint már Egek rendeltek,
 Az tzelom, a' mit ti fugarló intéstek,
 Nem tsal-meg reménységem,
 Ha tsak bennetek vetem:
 Szerentse, 's szerelem választom jutalmat.

Midön Kristina imigyen meg-békéltetett
 gondolatit bé-írta a' táblátskájába, le-tette
 azt eleibe azon kis kö-asztalkára, mellyen
 irt, és fel-kelvén, egy közelebb épített nyá-
 ri házhoz ment, hogy ottan valami hüvesi-
 tő itallal, mellyet számára készítettet, szom-
 júságát, és melegségét oltaná. E' közben,
 hogy

hogy a' Grófné a' Kertben illy foglalatofságokkal magát törte, a' Hertzeg szintén olly gyötrelmes nyughatatlanságokban ásítózott. A' vig, és eleven Páris akadályosnak láttatott neki sok számtalan gondolatnak helyes meg-fontolására, azért tsendesebb alkalmatofságot kereset elméjének: alkalmatofabb helyet pedig nem tudván a' Katéno Márk-Grófnak Kertjénél, mellybe szabad be-járása vala, egy könnyű szekérben abba indult, gondolván az ott lévő tsendefségben rendeletlen indulatját rendbe hozhatni.

Ő nem tudot semmit benne, hogy akkoron Kristina Grófné a' Kertben léve, mindazáltal oda érkezésével tudakozódott még-is felőle, de senki sem akart róla valamit tudni, mert meg-hagyta Kristina, hogy ha valaki történetből iránta kérdezősködne, jelen-létét senkinek meg-ne mondanák, akarván ez által minden alkalmatofságot el-távoztatni, melly őtet sulyos foglalatofságiban, és mulatásúl választott magánofságában háborgatná. A' Hertzeg látta ugyan Kristinát onnan hazúl szekérben ki-menni, azért elsőben vélte vala, hogy talám a' Kertbe ment: de hogy ottan semmit se tudtanak felőle mondani, azon vélekedését ismét tellyesen le-tette, és egyenesen a' Kertbe bé-sétált. Holott sétálgatván először ide 's tova a' szép árnyékos fák alatt, végre be-tért az alá a' sűrű árnyéklat alá-is, mellynek egy felől első rejteketskéjében

jében Kristina mely gondolatokban merülve
ült. Ő előbb halálát, hogysem Kristinát ott
lenni gondolván, midőn nagy elmélkedések-
ben tsendes lassúsággal a' felé ballagot, egy-
szer 's mind meg-pillantotta Kristinának sze-
mélyét, bal kezét könyökölve a' homloká-
hoz tartván, máfikával pedig könyvetskéjé-
be irdogálván: Melly öröm, vigaság, és
vigasztalás lepi vala el szerelmetes szivét!
könnyű el-képzelní, de hogy reménytelen
jelen-létével meg-ne rettentse, és egyfzer 's
mind meg-kémlelje, ha nintsen-é más valaki
a' társaságában? lassú lépésekkel visszfa von-
ta magát, és láb-hegyeken környül kerül-
vén, oldalaslag egy bokrosabb fa mellé lép-
degélt, vizsgálodván, mi fog Kristinának a'
fej-töréséből ki-sülni? és mit fog les-állása
szemeinek elő-állatni.

Egy kis fertály óra múlva hogy Kristina.
író-táblátskáját be-tette, és fel-kelven, a'
nyári ház felé indúlt, a' Hertzeg tellyes lé-
vén kívánsággal tudni, mit jegyezetet sze-
relmese a' táblátskájába olly tufakodva, a'
fa mellől hallasztatlan a' helyére szököt,
által forgatván hamarsággal a' könyvetské-
nek leveleit, és szórul szóra el-olvasván
minden belé rajzolt betűknek mivoltát,
látván pedig tzikkelyenként az előbb fel-jegy-
zett verseket benne írva lenni, ő-is azonnal
újai közzé vévén író-veszötskéjét, amazok-
nak nyomába következendő rendeket rajzolta.
szapora, és találmányos gondolatjából.

Aria

Aria.

Ne ké - tel - kedj

ſza - va im - ban, Ne

ke - mén - kedj hi -

ved - hez; Nints ál -

nok - ság mon - dá -

ſim - ban, ſzi - vem ha - jol

ſzi - ved - hez; At -

tól fut a' ſzim - le - lés.



2.

Vesd félre a' gyanóságot,
 Melly ízivedet emészti,
 Melly az édes vigaságot,
 Epetséggel meg-veszti.

Min-

Mindenek hizelkednek.
 Amor gyenge mosolygási.
 Ártatlan szép nyájassági
 Szolgálnak tetszéfednek.

3.

Már Egekre meg-esküdtem,
 Hogy töled el-nem állok.
 Sokat-is érted szenvedtem,
 Ha jól szivembe szálllok.
 Szánd-meg kinos ügyemet!
 Adj választ igaz Hivednek;
 Mond: enyim vagy, így kedvednek
 Szentelem mindeneimet.

Ezeknek fel-jegyzése után, valamint vala-
 be, és le-téven ismét a' Hertzeg az író-
 könyvetskét, aliglan takarodot-ki abból a'
 hajlékotskából az előbbi bokorja mellé, Kri-
 stina Grófné már vizfsza tért, és meg-lehet,
 hogy vagy még több Verfeket írni, vagy
 talám a' fel-jegyzetteket akarta el-olvasni,
 egyenesen a' nevezett asztalkához ült, ke-
 zébe vévén, és meg-nyitván elsőben-is az
 író-táblátskáját, de! hogyan el-rémült, és
 el-hült, látván a' Hertzegnek keze-írását,
 szívének meg-döbbenése, és pirosságának
 meg-haloványodása tagadhatatlan jelek valá-
 nak. Nem tudta ügye-fogyott, mit ítéljen
 az egész történetből: törekedet, tufakodot,
 és a' Hertzegnek halattára következendőke-
 pen fel-kiáltani, és magában beszélni kez-
 det:

det: Oh Egek! mi történik itt velem? bo-
szorkányság-é, vagy szem-fény vesztés ez
az eset? melly lélek hozta ide a' Sándort,
vagy melly Angyal vitte hozzá a' táblámot?
különös, és meg-foghatatlan titkos dolog
elmém előtt.

Erre valamennyire meg - tsendefedvén,
ímgly folytatta ismét beszéllését: Ugyan itt
lehetet-é valóban a' Tuszánói Hertzeg? hi-
szen lehetetlenség olly parányi idő alatt,
mint én kinn valék, ennyi rendeket írni?
nem nem, Kristina, ne hidd, hogy az ő
személye ezeket mívelte, az ő lelke járt
itt, melly tégedet mindenütt követ, és min-
den tselekedeteidre vigyáz; de mint tetfze-
nek az ide jegyzett Verseknak értelmi?
akarod-é még tovább szivednek tartóztatása-
val hív szeretetét jutalom nélkül hagyni?

Hertzeg Sándor, ki a' bokor mellett min-
den szónak figyelmetes halgatója vala, örült
lelkében, hallván Kedvesét ilyenképen fe-
löle szólani, örömeit felelni kívánt volna
néki, hogyha még több fortélyára, és ked-
vére ki-fakadó és magyarázható szólásokat
tőle várni tanátsofabbnak nem tartotta vol-

na; mi végett mind addig mozdulatlan hallgatódzott, miglen nyilván ki-vehette, hogy már birtokára bizonyos számot tarthat: melly után, gondolván idejének lenni, hogy a' Grófnét végetlen tufakodásiból személyének meg-mutatásával ki-segítené, körülülötte egy részről ismét az alá a' Leveles-Kerti szin alá szökellet, melly alatt, mintha meszfszebről sétálva jött volna, lafsú lépésekkel közelgetet ahoz a' helyhez, holott Kristina magát mulatta.

Ez jöttében azonnal meg-pillantván a' Hertzeget, egynéhány lépésekkel eleibe ment, meg-tett mélységes tisztelete után következőképen szólván hozzá: Nagy Kegyel-mű, és Méltóságú Hertzeg! Ma már másodszor tette Hertzedséged szivemet legnagyobb rendeletlenségbe, talám nem más okból méltóztatik meg-jelenni, hanem hogy okát akarja adni okozott kétségemnek: A' Hertzeg erre hasonlatosan meg-téven szives közöntését, menté vala magát, miképen neki tudtára nem volna, hogy ő valami izetlen-ségre, és rendeletlenségre okot adott volna, ha mindazáltal akarhatja ellen valamit ollyast el-követet volna, kérné bizodalmasan, méltó-
tóz-

tóztatnék meg-engeszteltetni, bizonyítván, hogy soha szándéka nem léve, valamiképen meg-bántani.

Én nem nevezem azt meg-bántásnak (felele viszsa a' Grófné) a' mire Hertzegségnekem okot nyújtot, de bizonyosan jelenthetem, hogy mind mái Lévelével, mind pedig író-táblátskámba jegyzett rendivel felette meg-nyúghatatlanítot, ki-tanátstalan együgyűségemet nem tapasztalom elegendőnek, azoknak mivoltára tartozandóképen válaszolhatni. A' Hertzeg kívánta ugyan a' Grófnéval el-hitetni, hogy ő tsak most érkezet légyen a' Kertbe, következendőképen azt író-táblátskája felől éppen semmit nem tudna; de Kristina legyezőjével meg-veregeten mosolyogva a' Hertzegnek egyik vállát, ekképen szót tovább hozzá: Hertzegség most ez egyszer nehezen fogja mentségét bódlogithatni, mert bizonyos vagyok benne, hogy az író-táblátskám kezében volt, és abban olly nyilatkoztatású rendeket rajzolt, mellyeket foganatosoknak kell tartanom. Ha Szépséges Grófném (monda erre a' Hertzeg) illy áldott szándékkal viseltetik hozzám, mi szükséges egyéb, hanem hogy

nyilatkoztatásomnak foganatjáról elégséges bizonyítással örvendezteffen, régi bé-vett rend, és szokás szerént kezét fogván velem, és fogadván, hogy örökösen az enyim kíván lenni. Oh Hertzeg! imigy válaszolt ismét a' Grófné: Én a' szeretetet olyan indulatnak szemlélem, melly nekem szenvedhetetlen fájdalmat okozhat, ha szüntelenül hozzám hajlandó nem marad, ne kívánja a' végett tölem, hogy bizonytalan gyönyörködésre magamat el-tekéljem, kérem inkább Hertzegségedet, szánja-meg gyarló-ságomat, és ne ingerelje meg-adásra a' szívemet, melly egyéb-aránt erőtlenné tétetik az untató kívánságának tovább való ellentartására: Hasonlíthatatlan Grófném! felelöként a' Hertzeg, ha mi egyetemben a' dolgot gyökerefebben meg-visgáljuk, nyilván kizárhatjuk, hogy mi eddig az Egeknek tudólatos rendelése által egy-másnak fenn-tartattunk, és láttatik a' Mennyeknek meg-máfolthatatlan végezése lenni, hogy szerelmes Grófném Tuszánói Hertzegné legyen. Tedje-le azért minden olyan vélekedését, mintha buzgó szeretetem nem állandóságra, és fogadásim nem tartandó valóságra tételőznának: én tovább-is az Eget, és földet hi-

vom

vom bizonyságúl, hogy semmi más tzelom
 nintsen, hanem betsülhetetlen személyét éle-
 temnek utolsó pillantásig tántorithatatlan hiv-
 séggel szeretni, és előbb minden szerentsét-
 lenségeket, és veszedelmeket fejemre buri-
 tani, hogysem jövendőben leg-kisebben-is
 tett fogadásimat meg-szegni; egy szóval: leg-
 kedvesebb Hitvesem léfzen, és esküszem,
 hogy annak életével kell adózni, a' ki Sze-
 rettemnek leg-kisebb izetlenségre okot adni
 bátorkodik; Illy folyamom végsőfzer, jelen-
 tse örvendetes voksát, hogy tudjam, melly
 szélre oldozzam szándékomnak vitorlájá, en-
 gemet abban határozot-meg a' keferü kételen-
 ség, hogy ha reménységemnek istápját ha-
 szontalanúl kerefem, holnapi nap, bár ke-
 serves jajra, Párisból távozni igyekezem;
 mert attól, kinek Szépségét, és erköltsét
 minden Hertzegnéknél e' Világon nagyobb-
 tisztetem, és kedvellem, meg-vettetve lennem,
 és tovább itten élnem éppen lehetetlen.

Illy szívre ható beszédi, és hiteles bizo-
 nyítási a' Hertzegnek annyira meg-lágyított-
 ták a' Grófnénak szívét, hogy szemei könyv-
 be fordúlván szemérmetes ortzátskáján dara-
 bos tseppekkel könyveztek, és ő maga a'

nagy tétovázásban, mint a' kö-fal, ingadozatlan állot, egy betünyi feleletet sem adhatván; A' Hertzegnek fájdalmas volt édes reményét ilyen állapotban szemlélni, ápolgatta a' végett, és 'zebéből ki-húzott tiszta kezfkenőjével törölgette szemeinek könyveit, esedezvén mellette, hogy ugyan méltóztatnék néki örvendetes nyilatkoztatással kedvezni, és tekéllenes hiv szívet meg-nevetné, melyet már örököül néki ajánlot.

Végezetre meg-fziúntetvén könyveinek záporát, tsendefedett lélekkel, de mélyen pihegő lélekzettel imigy szólamlot-meg a' Hertzeghez: Oh Sándor! melly örömeft kívánnék kérelmének kész tellyesítője lenni, ha nem tartanék, hogy talám valaha nékem áldozott szeretetét meg-bánhatná, és idő folyva e' Világon leg-szerentsétlenebb Afzfszonyállattá teherne; gondolja, fontolja-meg maga, minémü fel-hányáfokat, és meg-szóláfokat kell a' Világtól Hertzegségednek hallani, ha egy Töröknét, és valaha rab - Afzfszonyt feleségének, és Hertzegnéjének választ. A' Lorindó Márk-Grófné bizonyára nem helytelenül vetette levelében szemére, és ez az a' leg-nyomofabb tzikkely, melly tartóztatja,

és

és bátortalanítja hajlandó szívemet, hogy azt elegendő meg-fontolás, és bizonyítás nélkül el-tserélnem, és el-tekelnem kételkedem.

A' Hertzeg minekutánna ezen ellen-vetés-is a' Grófnénak hathatos biztatásával, új fogadással, és esküvéssel meg-hatálmazta volna, el-jöve az az óra, mellyben az Egek a' tiszta szeretetet meg-jutalmazni, és e' két hiv. szívet egyé-tenni rendelték, midőn a' Hertzeg határatlan szeretetének tüzeiben azt a' győzedelmes alázatosságot-is el-követte, hogy Kedvese előtt egyik térdére ereszkedvén, végső szententziáját, ha Hitvese akár-é lenni, vagy nem, kellemetes szájából hallani, és tudni kívánta, Kristina, a' ki elefelejtette akkor a' szívet védelmező paisával bé-takarni, leg-ottan a' tiszteletnek, és hajlandóságnak ijától által, és által verettétvén, el annyira meg-győzöttetett, hogy mint a' két kezeivel a' Hertzegnek Karjai alá kapot, imillyen szólalással ötet fel-emelvén: Nagy Kegyelme, és Méltóságú Hertzeg! ha nékem Tufzánói Hertzegnének kellennem, nem illik hozzám, hogy jövendőbéli Hitvesemet térdepelve előttem szemléljem, im meg-adom, és által-adom Hertzegségednek

örökösen örökké hiv szivemet, mint szüntelen fzeretetemnek zálogát, engedje a' Mindenható, hogy hathatós legyen Hertzseggednek úgy kedvére lennem, a' mint nagyra fzületett fzive, és tekellertes hivsége megérdemlik, mellyeket koporsóm zártáig minden ki-gondolható betsüvel tisztelni fogom.

Illy régen vártt nyilatkoztatásra a' Grófnénak minémüképen meg-vidámitotta a' Hertz eget, ki-tünt abból, hogy örömeben majd nem tudot hová lenni, és nagy kedvében fzeretetét, hivségét, és állandóságát nem vala az a' bizonyítás, és esküvés, mellyekkel nem erősítette, arra hajlitván ez által a' Grófnét, hogy tett fogadásiban tovább semmit nem kételkedet, söt tellyes hitelt, és bizodalmat vetet; Melly végből mint a' ketten bonthatatlan tsomóra kötött fzüvetségeket buzgóságos kéz-fzorítások között szám-talan édes tsókokkal petsételték, és egymásnak mind azon fzübéli kedves nyájaiságokat el-nem halgatták, mellyekkel meg-egyesültt fziveiknek örömit ki-magyarázhatták.

Ezen kívül meg-ajándékozták egy-mást drága jegy-gyűrűkkel, és tulajdon élő vóltok

tok szerént le-rajzolt képekkel. A' Her-
tzege a' magát ugyan Párisban, a' Grófné
pedig az övét még Natoliában csak az előtt,
hogy a' vélt Attyával a' Török táborhoz in-
dult, egy Velentzei Keresztényből lett Török
által készitette, a' melly minthogy mind a'
fáradtságot-is, az olvasást-is, meg-érdemlené,
annak kedvéért, ki talán tudni kívánná, an-
nyit jegyzek-fel ide felöle, hogy a' kép
magában, hoszszabb mint kerékded, hosz-
szúságra egy iznyi, és széleltségre egy hü-
velknyi mértékhez illendő vastagságú leg-fi-
nomobb aranyra vala ábrázolva, és a' tok-
ja-is, mellyben igen helyesen alkalmaztatva
tartatott, hasonlóképen tiszta aranyból ki-
munkálva, olly külömbiséggel, hogy az egyik
felén külömb külömb-féle ki-metzett fa-leve-
lekből, és virágokból álló mesterség láttá-
tott, a' másfelén pedig, holott a' kép-
írás szemléltetett, igen különös szépségű to-
pasz-kő léve foglalva. Melly az ő tiszta
által-világlása miatt a' Kristályhoz, ritkasága
miatt pedig áraban a' gyémánthoz hasonla-
tofan betsültetett. Ezen kö ismét szebbnél
szebb apró Gyémántokkal, és Smaragdokkal
ki-rakott arany-karikával környül völt kari-
mázva, mellynek felsőbb részén, úgy mint

a' képnek feje felett egy bé-markóltt kéz állot-ki, dupla arany-lántzot tartván markában, a' mellyen fogva ha a' nyakába akasztatott valakinek, úgy vala el-mérsékelve, hogy a' kép éppen a' melyére függöt; hollott-is, hogy ennek utánna a' Hertzeg azt hordozná, módos értelmességgel értésére adta néki Kristina.

Illy drága, és mesterséges ajándékon kirhatatlan örömmel vigasztaltatott-meg a' Hertzeg, annyival-is inkább, mivel a' Grófnénak egyfizer meg-vallott, és örökösen hozzá-szerződött szeretetét mennél későbbi vigasztalással vette-meg, annál tekéltetesebbnek tapasztalta. A' kik hogy ott egyetemben a' kerti magánosságban annál örvendetesebben múltatnák el-jegyzett sziveket, és kellemetes idejeket, mindenféle szives fogadásokat egy másnak tettenek, miglen lassanként a' napnak bé-húnyó fénye, és az estvének bé-lopó homálya kételenítették a' Hertzeget édes Jegyesének kezei meg-tsókolása után, nyúgodalmas ejtszakát mondani, és ismét Párisba visszafertni. Ö ugyan kívánta, és felette örömeft látta volna, ha a' Grófnét haza vinni szerentséje eshetet volna, azon vigasztalására

gon-

gondolván ez úti tárfaságát fordítani, hogy az el-kezdett vidámságos beszélgetéfit még tovább véle folytathatta volna, de mint-hogy a' Grófné meg-hagyta oda haza, hogy azon éjtfzakát a' Kertben fogja tölteni, egy-néhány váltott bútsúzó szorongatások után meg-kellet nékik egy mástól válni, minek előtte a' Hertzeg szentül meg-igérte, hogy holnapi reggel minden okvetetlen meg fog ismét nála jelenni, és haza térésében figyel-metes hiv késérője lenni.

Ki-mondhatatlan az, melly fájdalmas, és gyötrelmes vala a' Hertzegnek Szerelmesétől akkor el-bútsúzni: a' Grófné-is egyenlőképen szokatlan sziv búfongásokat szenvedet magá-ban, a' nélkül, hogy el-gondolhatta volna, mitől származnának azok, jelentette-is a' Hertzegnek, hogy nem tudná, mi okból, de rettenetes gyötrelmeket érezne szivében, hogy mostanság töle meg-kell néki válni: félne, és csak nem abban a' vélekedésben volna, ne talám ő Hertzegségének viszfsza tértében szerentsétlensége történjen. Kérte a' végett igen, hogy vigyázna magára, mint-hogy egyéb-aránt kétség kívül a' halál érni fogja, ha meg-esett szerentsétlenségének vé-letlen hírét hallandja.

A' Hertzeg ambátor magánál ö-is hasonlatosan mindeféle különös erkölcenyiségeket tapasztalt, nem tartotta ő még-is tanácsosnak, a' Grófnénak azokat ki-jelenteni, és az által ösztönös bűjait csak nagyobbítani, hanem tsillapította inkább, fogadván néki, hogy kegyes emlékeztetése szerént mennél szorgosabban fogja magát őrizni, és Isten segítségével holnap virradóra kedves személyét szerentséfen, és egészségesen ismét a' Kertben szemlélni.

Az Egek ugyan úgy-is vezérlették a' Hertzeget jámbor járásában, hogy ő azoknak a' magas oltalmok alatt minden veszély, és akadály nélkül haza ment, tellyes bizodalomban lévén, hogy szerelmes Grófnéjának is magános létében egyenlő védelemmel fognak a' szerentse, és nyugalom szolgálni. Látszattak-is elsőben alkalmasint kedvezni, mert Kristina midőn szokott órájakor pihes nyoszolyájában az elme-törésnek emberkedő habjaitól el-tikkadt tagjait le-nyugtatta, álmos szemei előtt alig a' gyertya világot eloltotta, tsendes, és édes álomba szenderedvén, majd egy óráig nagy vigasztalással nyugodot, álmodozván tudni illik a' Hertzegnek

szíves beszélgetéiről, és igen tiszteletes
ajánlásiról. Illy rövid, és csak alig meg-iz-
lelt álom-vigasztalásának lélekzését mindaz-
által midőn leg-gyönyörködtetőbb tsendef-
séggel eresztette, leg-ottan el-szakasztotta
azt egy reménytelen láрма, melyet ejféli
idő tájban egy nyargalva jött Katona a' Ker-
ti épületnek kapuján tsattogató zörgetéssel
indítot. A' Kertész, a' kinek hivatalja, és
ébren álmú szokása-is úgy hozták magokkal,
leg-első rezzenvén-fel olly fiettető zenebo-
nára, első szaladot-ki tudakozni, ki lenne,
's mi keresetben jönne, a' ki olly kemé-
nyen zörgetne? a' ki kívülrül nyers, és sür-
gető szóval azt válaszolta-vízfő: hogy ő
a' Katénó Márk-Grófnénak embere volna,
és olly szomorúságos izenettel jönne, hogy
a' Márk-Grófnét a' nála tartatott estvéli tár-
saságban a' gúta ütötte légyen-meg, és éle-
tének minden reménysége nélkül bizonyos
halálának bizonytalan óraját várja, halála
előtt pedig kíván még egyszer Kristina Gróf-
néval szólni, és utolsó bútsút tőle venni,
e' miátt nyakra före küldettetett, hogy eze-
ket a' Grófnénak meg-jelentené, ámbátor leg-
mélyebb álomban fekünne-is, hogy tudni
illik minden késés, és hallasztás nélkül men-
nél

nél előbb haza fietne, ha a' Márk-Grófnét még életben látni kívánja. Ezzel el-nyargalt ismét a' Katona, okúl adván, hogy a' Márk-Grófnak parantsolatjából még több helyekre-is kelletik néki hirt vinni.

A' Kertész illy szomorú újságnak hallására jajt bajt kiáltván az egész udvarban, valamint vala, fel-futamván a' Grófnéhoz, a' háló-szobájának ajtaján mind addig zörgölődöt, míg a' Grófnét izes nyugodalmából fel-ébresztette, és szabadságot nyert az ajtót fel-nyitni, bé-menni, és a' véletlenséget szórúl szóra, mint a' Katona befzéllette, el-befzélleni. Ő ugyan bátor előbb meg-előzte a' Grófnét, hogy a' váratlan Póftaján meg-ne ijedne, Kristina mindazáltal lágy, és hálá-adó indulatjához képest igen szívére vévén azt, hogy hertelenül egy olly drága személynek tárfaságától elválasztásék, a' ki őtet mint fáját gyermekét szerette, táplálta, és oktatta, iszonyún megrettent, könyvezni, 's zokogni előbb, hogy sem szólhatot, kezdvén. Meg-szünvén az alatt első fel-buzdulásának özöne, hogy az ő szoros köteletségének, és a' Márk-Grófné kívánságának meg-feleljen, mennél gyorsabban

ban a' hintójába be-fogadtatott, maga pedig minden mulatás nélkül fel-öltözködött, leg-szentebb szándékkal be-ülván a' szerbe, és sietséges üggettetéffel meg-indulván Párisba.

Alig egynéhány száz lépésnyire hagyta hátra a' Kertet, im az ő álhatatlanságában állandó szerentsének mostohaságából mi következet! Hat áll-ortzás Legények parippákon egyszer 's mind meg-támadták, harsagó parantsolattal egyike közzülök meg-szólítván a' kotsift, hogy meg-álljon. Ez nem tudván, mit jelentene illy bátor parantsolás, szép szóval meg-követte valá azon vakmerő parantsolót, hogy meg-nem álhatna, mert némelly halálos betegségben lévő személyhez szükséges kötelefségből néki fietni kellene. Erre a' vártt felelet helyett ketten meg-tartóztatták a' Lovakat, a' többiek a' kotsift az ülésből le-vonták, és kezkenövel be-dugván a' száját, egy közel-álló fához kötözték; egy pedig ki-nyitván a' hintónak ajtaját, minden közöntés, és engedelem nélkül a' Grófné mellé a' hintóba bé-ült, a' kotsisnak meg-kötése után (melly egy szempillantás alatt meg-eset) egy ismét köz-
zü-

zülök a' kotsis helyére fel-ugrot kotsiskodni, a' többiek a' szekeret az útból ki, és a' Párisi helyett egy más járatlan útra térítették, a' mellyen óhajtott ragadományokat, mint farkasok a' bárányt, hegyen, völgyön egy arányos sebességgel ragadták.

Hova, merre, és kiktől ragadtatott légyen-el Kristina Grófné, mivel ezeknek megbeszélése igen szörnyű eseteket, és Kristinának tsekély vigasztalása után olly mostoha forsszal fel-váltott élete folyását foglalná magában, annak folytatására következik.





A'

MÁSODIK RÉSZ.

Melly igen meg-ijedet volt elébb a' Grófné a' Márk-Grófnénak meg-értett veszedelmes nyavalyáján, annyival nagyobb rémülésbe eset akkor, mikor annyi esméretlen emberektől az útját latrok módjára bevágatni, magát el-ragadtatni, és a' kotsisát meg-kötöztetni látta. Az ijedség, és kétség, mellyek az Afzszonyi sziveket hamarább meg-szokták környékezni, olly szorongatófokra hozták a' szivét, hogy egy ájulásból a' másíkába lankadozván, elébb észre nem vette, hogy valaki mellette ülne, hanem midőn már alkalmas utat hátra hagytak; akkor látta először, hogy egy férjfiú ülne mellette, egy kézzel a' dereka körül által kaptsolva tartván ötet. Oh Egek! és Egeknek la-

P

kófi,

kófi! így kiáltott-fel annak látására a' féltelmes Grófné, oh mi történik én velem! ki vagyon mellettem! és hol vagyok, 's hová vitettetem en szerentsétlen! mellyekre, engesztelő szózattal így felelt az, a' ki a' Grófné mellett ült: Nem tagadom, Szépséges Grófné! nagyot hibáztam, és szörnyű dolgot követtem-el, hogy azon szín alatt, mint-ha a' Katénó Márk-Grófné halálos vóltában hívatta volna, drága személyét hozzám kerítettem; olly bizodalomban élek azonba, hogy e' bátor tselekedetemet meg-fogja engedni, ha meg-vallom, hogy a' Tuszánói Hertzeg miatt máskép nehezen tehettem volna reménységet személyének birtokára, ha e' jelen lévő móddal vigasztalásomat keresni nem igyekeztem volna: Másokat másra, engemet erre vitt a' határozhatatlan szeretet, engeszteltefsék-meg, és botsáffa-meg buzgó szerelemből el-követett vakmerőségemet, mellyel ha meg-bántottam, légyen bizonyos, hogy illy sérelmes botlásomat véghez vitt házafságunk után tekéletes szivellésemnek örvendetes jegyeivel helyre hozni szüntelen szorgalmatoskodni fogok.

A' Grófné illy erőszakos el-ragadtatása által idegen hatalomban lenni látván magát, nem bátorkodot úgy, mint örömeft akart volna, szólni, imigy szólot azért a' ragadó-jához: Uram, nem esmérem, kitsoda, de ha egy emberséges Uri személy, el-híszem, hogy semmit ollyast el-nem kezdend velem, a' mi vagy a' maga emberségének, vagy az én be-tsületemnek kifebbségére esne. Gondolja pedig talám, hogy valami kereshető igaz-sága vagyon személyemnek birtokához, jelen-se e' végett magát a' Katénó Márk-Grófnál, a' ki elég nyilván meg-fogja mondani, hogy a' Tufzánói Hertzeg miatt bal vélekedéssel vífeltetik felölem: ha pedig talám mind ezekre nem hajtván, tilalmas tzeljának el-követésére erőszakkal kinszeríteni igyekezik? Ime tudja-meg, hogy én egy átallyában el-tekéllettém magamban, előbb életemet elveszteni, hogy sem valami illetlenséget el-követni, a' mire tzelozni minden jelekből láttatik.

A' ragadó a' helyett, hogy ezekre valami nehezteléft mutatott volna, inkább leg-szebb, és hizelkedőbb szókat adot, azt mondván: hogy ő a' Katénó Márk-Gróffal különös

barátságban állana, és hogy az ő jóvá-
hagyásával mérésflette, ekképen személyét
meg-keríteni, egy bizonyos kastélyig akar-
ván tsak vinni, holott elég ideje 's alkalma-
tofsága lészzen régen szándékozó házaftságát
véghez vinni, a' nélkül, hogy a' Tufzánói
Hertzeztől szerzendő akadálnak, vagy el-
len-állásnak miátta félni néki kellefsék. Kri-
stina Grófnénak szerentsetlen szive illy újsá-
gos hir adásra újoslag ki-mondhatatlanul fel-
háboritattatott, meg-nem foghatván szegény,
hogy, 's mikép légyen a' Kártja öszve ke-
verve, hogy ötet ismét a' szerelmes Hertze-
gétől el-kivánnák választani; mindazáltal
meg-kötötte ő magát abban az el-tekéllésé-
ben, hogy előbb akár melly irtóztató ha-
lálnak leánya akar lenni, hogy sem a' Her-
tzezhez egyszer hittet petsétlett hivségét
leg-kisebben meg-szegni: minekutánna pedig
gyakortábbszor kérdezte, és tudni kívánta
volna a' Grófné a' ragadójától, hogy ki, 's
mi lenne, esmértetné-meg magát? utoljára
meg-vallotta, hogy ő az az esméretes Ve-
nezini Gróf volna, a' ki eddig nem lehetet
olly szerentsés, hogy vízonti szeretetét a'
Grófnénak minden iparkodásával-is meg-ér-
demelhette volna. Istentelen Gróf! fellyebb
szó-

szóval imigy szólott erre hozzá Kristina, minémü vakmerőséget követ-el? hogy mé-részkedik egy gyenge Afzszony-állatot fegy-veresen az Ország-útján meg-tartóztatni, és erőszakosan el-ragadni? nem szénnyezi-é meg ez által a' betsületét, ha a' Világ előtt ki-világosodik, hogy egy Afzszonyi-állatnak szeretetés illendő móddal magához vonfsani nem bizik? bizonyára illy képtelen tseleke-detével olly billeges szégyent sűt Gróf U-ram a' homlokára, melly a' betsületes világ előtt soha le-nem töröltetik.

A' Venezini Gróf ezeket hallván, úgy tet-tette magát, mintha egy szót sem értet, a-vagy hallot volna, és csak tellyefséggel azon igyekezet, mikép tsendesítheffe-le a' Grófnét külömbb külömbb-féle hízelkedések-vel, és ajánlásokkal. Ez pediglen el-búsultt szívének keservében a' fogát-is némellykor magában tsikorgatván, ezernyi gondolatok-ban foglalatoskodot, miképen a' gonosz ra-gadójának hatalmából magát ki-szabadithatná, és ismét Párisba, vagy vizsza a' Kertbe út-ját téríthetné.

Midön két országos mély-földet meg-hal-ladtak vala, kész fris lovakra akadtak, mel-lyek

lyek a' változásra már eléve el-rendeltettek, hogy futamos útjoknak ki-jegyzett pallyáját annál akadályatlanabb hamarsággal el-érhessék, mivel a' Gróf hogy kedves ragadományát minden lefektől annál félelmetlenebben, és szabadabban birhassa, a' Grófnét Delfinátus Tartományba vinni szándékában fel-tette.

Azon közben a' fához kötözött kotsis reggel felé némelly arra kelő utasoktól megoldoztatván, Párisba ment, Katénó Márk-Grófot a' Grófnénak el-ragadtatása aránt vól-taképen tudósítani. A' Tufzánói Hertzeg azon reggel szokáfan kívül idejébben kelt vala-fel, tett ígérete szerént tudni illik jó korán akarván a' Grófnénál a' Kertben megjelenni: Hounan történt, hogy midön a' nevezett kotsis sietve a' háza előtt ment volna, már fel-öltözve a' ki-nyitott ablakában állott, és sebes menésében meg-sajdította a' kotsist, kinek azonnal egynéhány pefszszegetéffel jelt adot, hogy közelebb az ablaka alá jönné: holott le-kiáltván, kérdezi vala tőle, nemde talám már Kristina Grófnét haza-is hozta? a' kotsis fáradva, sopánkodva azt válaszolta erre jámbor együgyűséggel: igen örvendetes dolognak mondhatnám,

nám, (úgymond) Nagy Méltóságú Hertzeg!
 ha tudnám, hogy a' Grófné Párisban volna;
 igen-is e' most múltt homályos éjtszakán egy
 bizonyos lovas ember által izentetett sürge-
 tő okból bé-akartam ide hozni, de alig jár-
 tunk-ki a' Kertből, egynéhány lépésnyire
 hat áll-ortzás lovasok el-fogták az útunkat,
 engemet elsőben az ülésről le-húztak, és
 egy fához kötöztek, a' Grófnét pedig önnön
 szekerében el-ragadták, a' nélkül, hogy tud-
 nám, hová, vagy merre mentenek véle:
 minthogy én csak ma némelly útasoktól ol-
 doztattam-még a' fától, és most jövök Pá-
 risba, hogy illy szörnyű véletlenséget a'
 Márk-Grófnak, és Márk-Grófnénak hírek-
 ké adjam.

E' váratlan, és felette sebesítő tudósításra
 a' Hertzeg csak alig, hogy a' lábain marad-
 hatot, a' szivét mintha hegyes tör verte
 volna által; melly okra nézve a' kotsisnak
 leg-kifebb feleletet sem adhatot, hanem bú-
 ra fordúltt szemekkel bé-vonván magát az
 ablakból, a' szobájában álló Lovász-Meste-
 rének, ki csak a' parantsolatra várakozot,
 imígyen szólót: Arlindo, hirde's patantsola-
 tot, hogy minden tselédeim lóra üljenek,

és jól fel-fegyverkezzenek. Az alatt a' kotsis a' Katénó Márk-Gróf házat-is bé-töltötte hafoulatos lármával, és minthogy a' Márk-Grófné tulajdon magzat nélkül lévén, nem máskép, mint önnön maga gyermekét kedvelte a' Grófnét, szerentsétlen el-ragadását annyira szívére vette, hogy fel-buzdúltt szívének szomorúságában ünni, jajgatni, és panaszkodni kezdvén, semmi féle enyhítéssel meg-nem tsendesíthettetett; Oh Egek! buzgó szívvel tel-kiáltván, oltalmazzatok az el-ragadtatott bóldogtalan Kristina Grófnét, egy kedvemet, egy vigasztalásomat minden sérelmes és betsülete ellen viaskodó esetektől, és juttatásatok ötét az előbbi szabadságába.

Midön e' könyves firánkozásokkal a' Katénó Márk-Gróf házának minden szeglete zeng vala, által ment a' Hertzeg-is illy kelemetlen eset miatt támadott szánakodását a' Márk-Grófnénak jelenteni; de olly háborodott vala, hogy a' szokott Uri rendtartás ellen minden bé-jelentés nélkül ment-bé a' Márk-Grófnénak szobájába, a' kit bús, és vigasztalhatatlan sopánkodásiban még szepegve szemlélvén, el-nem titkolhatta előtte, hogy a' közlött panaszkodások között ökle-
lő

lő kefergését ö-is ki-ne szakasztotta volna, következőképen szólván: Nagy Méltóságú Márk-Grófné! meg-nem ítélném Méltóságodat, ha a' Grófnénak szerentsétlenségét olly kéméltetlen fájlalja, mert abban valóban egy tekéltetes szivü barátját, és múltatózó társát vesztette-el, de el-fogja hinni, hogy nékem sokkal súlyosabb okaim vannak keferegni, és szomorkodni, minthogy csak tegnap estve kötöttem vele el-bonthatatlan frigyot, és el-választhatatlan szövetséggel jövődöbéli Tuszánói Hertzegnének választottam.

E' menyegzőt jelentő nyilatkoztatásra a' Márk-Grófné, és a' Márk-Gróf még nagyobb meg-háborodtanak, iparkodtak ugyan egy részről illy társaságos kötésért a' Hertzegnek örvendezni, de ez más részről olly rendeletlenséggel tétettetett tőlök, hogy magok sem tudták, mit szólnak. A' Hertzeg, a' kinek leg-kevesebb gondja vala akkor az ollyan örvendésekre, meg-követte őket, hogy betses üdvözléseket illendöképen el-nem fogadhatná, kérven, hogy afféle tzeremoniákat inkább akkorra hallasztnak, mikoron a' Grófnét a' könyörületos Egek

ismét vízfőz-hozzá, egy végben hozzá tévén, hogy ő el-tekéltette legyen magában, a' Grófnét, bátor a' világnak minden részeit öszve kell-is néki járni, fel keresni, és meg-szabadítani; melly okra nézve, minthogy minden készülettel készen lenne, semmit sem akar késni, hanem mentől előbb utánna indul. El-bútsúzó a' végett tölök tellyes betsülettel, ajánlván magát emlékezetes szíveségekbe, és kívánván, hogy a' szerentse vidámabb szívvvel őket ismét egybe hozza, mintsem most egy mástól el-válnának. Végezetre arra kérte egyedül még a' Márk-Grófot, hogy némelly hátra hagyott jószágát gondviselése alá vennie, és, ha talám valaki utánna kérdezkedne, azt mondaná: hogy ő Spanyol Országba Madritba ment legyen, az ott lévő pompás Udvarnak fényességét meg-szemlélni. A' Grófné testvérének Akmetnek pedig azt mondotta, hogy szorgalmatoskodnék magát tovább-is úgy, mint eddig jól viselni, és mind addig a' Márk-Grófnál tartozkodnék, méglen ő a' hűgát, mint jövődöbéli Tuszánói Hertzegnét fel-találja; akkoron magához fogja vitetni, és afféle képen gondját viselni, hogy még él, megfog szerentséjével elégedni.

Siet-

Siettető szándéka nem hagyta ötet többet szólani, kéfzen váró Lovász-Mesterétől, és tiz tseléditől késértetve, fel-ült tehát a' lovára, és melly felé a' Kotsis, hogy a' Grófné ragadtatott, arányzotta, a' felé térítette meg-eresztett fris Parippájának a' száját, menvén, a' mint leg-frisebben mehetet, és nem kémélvén se magát, se lovát, se farkantyúját, úgy történvén, hogy igen keves órák alatt ama nagy roppant, és tágos Párist szemeik elöl el-vesztették.

A' közben pedig, hogy a' Hertzeg el-ragadtatott Grófnéja nyomdokát, és tártózkodásának helyét tsak ki-gondolható szorgalmatossággal minden helyeken, és minden emberektől tudakozta, e' hasonlithatatlan Szépség annyira jött, hogy leg-nagyobb veszedelmekbe keleptzézve lenni látta magát; Mert a' Venezini Gróf sohol meg-nem állván, éjjel nappal siettette a' futását, am-bár a' Grófné számtalan izben térdre esve kérte töle a' szabadságát: Ő mindazáltal mind azon kérelmekre meg-nem engedtelte-tett, sőt a' Grófnénak nagyobb bosszúságára Avénio nevű Városba lett érkezésekkel fel-tette magában, hogy Maszszilia Város-ban

ban Gállyára fog ülni, és Szitzilia Országba vele evezni. Minek okáért Avenióban lakozó bizonyos barátjának ki-nyilatkoztatta egész szándékát, úgy végezvén vele, hogy emez minden ingó, és ingatlan jószágit eladja, és a' pénzt Szitziliában utánna [küldje, holott ő ez-után lakni, és le-telepedni szándékozik. Ezen esmérőfe tudván, hogy a' köztök ki-rendeltt utolsó alkuban meg-nem fog károsodni, maga vetette reá a' fejét a' nevezett el-adandó jószágnak meg-vételére, és azon végben fizetet mindjárt a' Grófnak negyven ezer forintokat tiszta aranyban, húsz ezer forintokra pedig egy gazdag Pénz-Váltónak Mefzszinában kezes levelet adot magáról. Melly úti költséggel a' Gróf meg-indúlt Mafzsziliába.

Ide érkezvén épen kívánsága szerént talált olly hajót, melly a' Rév-Parton már minden szükségesekkel fel-készülve, és fel-vitorlázva indulóban vala Szitziliába. Nem késedelmeskedet itt a' Gróf, hanem azonnal a' hajós Kapitányhoz ment, meg-alkunni, mennyiért viszi-el ötet egy társával, és egynéhány tselédivel: előbb pediglen, hogy sem ezeket mivelte, olly

ál-

álnoksággal élt, hogy a' Grófnét nagyobb
 esméretlenségnek okáért férjfiú ruhába öltöz-
 ni kényszerítette, és Báro Bojardónak nevez-
 te: és hogy a' hajóba menvén, valakihez
 fenn-fzóval ne szólhaffon, előbb valami
 gyengítő orvofsággal meg-bádjasztotta, a'
 gállján pedig egy különös helyet bérlet né-
 ki, és magának. Alig helyhezgették imi-
 gyen magokat a' hajóban rendelt helyekre,
 hát egy jó félről fúó közép széllel a' vi-
 torlák meg-eresztettenek, mellyekben meg-
 ütköző szeleknek erejével, és számtalan eve-
 ző legényeknek egy-arányos vonyafikkal olly
 sebeseen elő-tolódtanak, hogy tizenkét óra
 alatt már a' szabad tengerre jutván, nem
 éppen huszon négy óráig fokkal meszszebb
 érkeztek, mintsem számot tartottak. Ez-
 után a' szél, melly eddig nekik inyekre
 szolgált, egyszer 's mind meg-kezdet for-
 dúlni, és kegyetlenebb zugással más részről
 úgy fúni, hogy kételenítették az útjokból
 Majorka, 's Minorka Szigetek felé térni,
 igyekezvén a' tájon vagy az egyikének,
 vagy a' másikának partjához ragaszkodni, és
 ottan a' félhető szerentsétlenség elől mago-
 kat bátorságba tenni. De illy idvefséges
 szándékjokat tsak hamar gondos kétségre
 for-

fordította az, midőn a' meg-fordúlt szél után következett rettenetes szél-vész, és Egi háború miatt egyszerre minden jó reménységtől meg-fosztatva lenni látták magokat.

Előbb hogy sem 'a' hajós Kapitány e' jelen lévő veszedelmet meg-jövendölte, látzatott a' tenger mint-egy meg-tsendesedni, távülról pedig egyszer 's mind, mint ama vastag füst, egy olly rettenetes fekete felhő tornyozni, a' melly rövid idő alatt az egész Eget bé-buritotta, nem másként, mintha az akkori dél tájban a' fetét éjtszaka szakadot volna-bé, melly félelmes látomány leg-többeket a' tulajdon iszonyúképen meg-rémített.

A' Gróf Venezininek felett vert a' szive, semmi jó következtetést nem nézvéni a' veszélyes fergetegből, ő örömeit minden nála lévő pénzét érte adta volna, ha csak akár melly partra ki-szálhatott volna, de nem léve mód benne, a' veszedelem előttök buborékozot már, hat vagy vakra meg-kellet azt álui, a' mennyire lehetet, kinszerítve-is bátorította ugyan magát, azon lévén, miként a' belső rettegését külső képen takarja, biztatván a' Kristina Grófnét, hogy ne félne,

ne, ne jajgatta: ki mindennek Ura, az a' közelítő égi-háborúnak hatalmazója léfzen, és meg-fogja a' szélnek mértékletlenségét, és a' tengernek kegyetlenségét tsillapítani, és változtatni. De! midőn ezeket szólotta, egyszer 's mind mintha minden szelek ellenek keltek volna, irtóztató sűgás, és zűgás támadot, a' habok mint a' hegyek emelkedtek, és minden felől a' hajóhoz tsapadoztak: az Ég, melly a' fetétsége miatt a' feketé posztóhoz hasonlítot, szüntelen nyiladozot, egy villámás után a' máfikát, mint ama tüzes kigyókat szórván, meg-nem szűnt egy tsattanása, már máffal fokkal harfagóbbal zendült-meg, és valahány szörnyebb dörgéseket, annyi látomos menykő ütéseket tett, a' melyekre mind annyiszor a' mélységes tengernek feneke meg-rezzent, és a' hajóban az emberek meg-fiketöltek. A' szél ezek között mind nagyobb nagyobb iszonyatossággal fivöltgetvén, egyszerre olly erővel lövellet reájok, hogy egy tafzításra az árbótfát ketté törte, és a' hajó földelén által a' tengerbe vetette, el-szaggatván a' vitorla köteleket mint a' leg-vékonyabb tzerna-szalókat, a' vas-matskákat pediglen ki-rángatván a' kötéseikből, és veszendőkké tévén: egy
szó-

szóval: a' hajó úgy annyira öszve rontatott, hogy a' hajós Kapitány, látván a' lehetetlenséget emberi segítséggel a' veszedelemből ki-menekedhetni, intette mindnyájokat, hogy ki ki véle együtt az egy mindenható Teremtőjének hívja könyörületességét, és a' szem-látomi halálra magát készítse.

Előbb, hogysem várták, olly szörnyű habok közzé vetemedtek, mellyek a' hajót ki-mondhatatlan erőszakkal majd fel tsak nem az Egekig, majd alá az örvényeknek mély fenekéig hanták, vetették, úgy látszatván szünetlen, mintha minden szempillantásban ezeknek a' nyilásiban el-temettetnének: a' fel-fuvalkodó habok mindazáltal fel-taszították ismét a' hajójokat, nem máskép, mint a' könnyű laptát, ide 's oda fel és alá hagyigálván.

Ki ki látván itt, hogy semmi emberi segedelemre számot nem tarthatnak, könyvező szemekkel kezdetek egy mástól bútsút venni, töredelmességet tenni, és sorfokat az Isten irgalmafságába ajánlani. Kristina ifzonyú rettegésében nem esmervén magát, szegény már mint fél-holt bádjadozot, és
talám

talám úgy mozdulatlan-is maradot volna, ha a' halállal alkuvó embereknek sirási, és jajgatási által hasonló érzékenységu keferüség-re fel-nem ébresztetett volna. Illy környül-állásban a' Gróf Venezini bútsúzó io-háfszkodással a' Kristina Grófnéhoz fordúl-ván, ki-terjesztett kézzel imigy szólott hozzá: oh én kedves de szerentsétlen Grófném! bútsút veszek én-is drága Személyedtől, és azt az Egeknek véghetetlen kegyelmébe ajánlom. Erre meg - akarta ölelni, de Kristina el-taszította magától, kemény tekéntettel következendőképen válaszolván néki: Ne közelits hozzám, te az egész földnek kerek-ségén leg-istentelenebb ember! Te vagy az, a' kinek meg-felelhetetlen gonofzságáért mi ártatlanok mindnyájan most életünket elvesztjük: az Isten, ki semmi gonofz tételt előbb vagy utóbb büntetlen nem hágy, nem nézhette tovább szivedben szilajkodó fene szándékokat: Mi hasznod benne, hogy undok álnoksággal az Ország útjáról el-ragadtál, és illy szerentsétlenségbe hoztál? az átkozott igyekezeted, mellyet te semmire kel-lő zabolátlan indulatodnak enyhítésére szivedben forraltál, ime elég gyötrelmes érzékenységedre semmivé tétetik; és noha ugyan

szörnyű fájdalomra esik, ifjú esztendőimet, illy korán, és keferüségesen végeznem, és ártatlan életemet a' sós tengerben ehező halaknak eledelül adnom, ezerszer inkább még is így kívánok meg-halni, mintsem erőszakosképen a' te búja karjaid között szorongattatni. Azért távozz szemeim elől te istentelen, és fordítsd azon kevés szempillantásfokat, mellyek még hátra vannak, inkább arra, hogy a' meg-haragított Istent töredelmes szánással, és bánással meg-engesztelheffed, és hagyj nékem-is időt, hogy bűnös lelkemet a' végső órában leg-jobban intselkedő sátánnak késértéfi ellen fel-fegyvereljem, és előbb idveséges bizodalomba adjam, hogy sem szerentsétlen testemet a' tengernek fulasztó habjai el-nyeljék.

Ezek után a' Grófné el-fordulván tőle, midőn térdre esve, öszve tsapott kezeit a' menyek felé fel-emelte, a' Gróf hasonlóképen előtte le-térdepelvén, nagy szív-fájdalommal kérte, hogy el-követett goromba tselekedet meg-botsátaná; minthogy nem vala ott idő a' hosszabb beszélgetésre, a' Grófné a' botsátnak szokott jegye szerént kezét nyújtotta neki, m ondván: Én Kereszténnyé lettem,

tem, és most-is mint Keresztény, minden harag, és gyűlötség nélkül kívánok meghalni, meg-botsátok mindeneket, mellyekkel meg-bántottál, tsak viselj a' lelkedre gondot, és semmit ezután hozzám ne szólj, mert már egyedül az Isteni elmélkedésekkel akarom életemet, szívemet, és lelke-met táplálni.

Alig mondotta-ki ezeket a' Grófné, egyszerű 's mind, mintha az egész Ég le-akart volna szakadni, a' két felé nyílt felhőkből rettenetes tsattanással villamló tüzes menny-kő tsapot reájok, melly a' hajójokat számtalan helyeken által meg által lyuggatván, fel-gyújtotta, a' szél pediglen leg-ott a' tengerből ki-tsüggő sziklához olly szörnyűséggel fújtotta, hogy több mint száz darabokra töredezet.

Ambár az eddig való szélvész között iszonyú vala a' kefergés, sokkal iszonyúbb volt mindazáltal, melly ezután a' tsapás után következet. Bizonyára a' ház-magasságú haboknak tsattogási, szeleknek zúgási, ir-tóztató menny-köves villámlásoknak szünetlensége, és a' halállal kötődő embereknek.

Q 2

ki-

ki-mondhatatlan keferüségü kiáltáfi a' követ-is szánakodásra indithatták volna. Némellyek láttattak darab deszkákon úszkálni, némellyek egyenesen a' tenger mélységébe temettetni. A' tűz, és viz tellyefséggel szolgáltak egymásnak, egy szóval: e' két éltető állatok úgy öfzve tartottak, hogy ezeknek kegyetlenkedését lehetetlen szóval, lehetetlen pennával ki-magyarázni.

A' Gróf Venezini egy darab égő ászokat kapot a' kezébe, azon gondolván magát a' vefzélyből ki-menteni, mellyről mig lehetet, szüntelen kiáltozot Kristina Grófnéra, hogy ő-is valahogyan hajó-töredékhez ragaszkodnék, és igyekezné az életét meg-tartani, hogy halála miatt az Isten előtt ne kellef-sék néki számot adni. De midön ezeket szólotta, és még egyszer kiáltani akarta, a' szél egy ifzonyú habot vetet reá, melly ötöt egészen bé-takarta, és a' tengernék mélységébe temette, Kristina még árnyékát fe látván többé néki.

Elmélkedésre, és tsudálkozásra méltó dolog, hogy melly fzezpillantásban a' habok a' Gróft nedves firjokba zárták, az

Ég-

Égnek, és tengernek azonnal szemlátomást más látszatja lett, a' szelek kezdettek meg-lafsúdni, a' felhők erre-is, amarra-is el-ofzol-ni, a' menydörgés meg-fzünni, és a' nap-is, minekutánna néhány órákig bé-buritva vala, néha néha ismét fugarlani, és ragyagni.

A' Grófné az alatt a' szerentsének, és a' haboknak könyörületesebb munkálkodása által valamelly kézbe akadt deszkátskának fe-gétségével egy kösziklára vettetett-ki, melly a' hajó-töréshez közel a' tengernek közepén állot vala. Erre jutván hálálta ugyan egy részről az Egeknek, hogy ottan magát a' viz-koporsótól mentnek lenni látta, de más részről fíralmasan búfongot ismét, által lát-ván, hogy ott a' szükséges eledeleknek va-gyontalansága miatt kétség kívül azután-is a' keserves éhségnek áldozatjává kell lennie.

E' közben az Ég kezdet jobban jobban derülni, és a' Nap kellemetes fényével Kri-stinának száritására a' felhők közzül telyesen ki-terjedni, mellynek meleg világánál Kristi-na egész gyengére le-vetkeződvén, meg-ázott ruháit rendről rendre a' kö-fziklára ki-tere-gette, és szomjas éhséggel szárogatta.

Midőn ekképen a' napnak bizonyos órákig tartó ragyagását nyugtató homályával a' tsendes éjtszaka fel-váltotta, fájdalmasan cset a' Grófnénak, hogy szokott pihes ágya helyett kemény kösziklán kellett fáradt tagjait le-helyheztetni, a' nélkül, hogy leg-kevesebb étellel, és itallal üres gyomrának émelygését enyhítette volna. Egyéb - aránt melly haragos vala nappal az Ég, olly tisztává, és kellemetessé lön az éjtszakán; mert mennel fetétesb felhőkkel ifzonykodot nappal, annál számtalanabb tsillagokkal tündöklöt éjjel. Mellyeknek pillogó világához alkalmas világosságot hozot az, hogy már a' tovább, mint felig bé-tellyefedett hóld más szélén a' tengernek mind magasabban 's magasabban emelkedvén, gyönyörűségesen szolgált; melly kételkedés nélkül az ő szép világosításával a' Grófnénak szemeit tetszetebben gyönyörködtette volna, ha szerentsétlen maganossága szivét annyira nem busította volna.

Azon szikla, mellyen nyugodot, a' tengernek közepén állott, azért annál szabadabban minden felé láthatot, de minémü keferőséges gondolatokat a' felett elméjében forgatot,

gatot, az Egek leg-hitelesebb bizonyságok. Ő nem tartotta azon sziklát másnak, hanem halálos ágyának: a' mellett már azt fájlalta, hogy több mint más-fél száz 'úti társait olly szerentsétlenül el-veszni látta, már a' jelen lévő bódogtalan vóltán aggódott, már a' Tuszánói Hertzegről gondolkodott, eleibe tévén magának, el-ragadtatása miatt a' Hertzeg melly bús kedvetlenséggel, és vágyódással fog utánna óhajtozni. Illy gondolkodásokkal addig töltötte az idejét, miglen a' fáradtság a' szemeit el-álmósította, és nyugalmas szenderedésbe hozta.

Es ambátor gyenge testtskéjét azon a' kemény köfsziklán nyújtogatta, a' bádjadság, és álmoság okozták mindazáltal, hogy jól nyugodott, hanem hogy még-is némellykor rettegtető álmaitól fel-ébredtetett, mellyeket tudni illik még ama kegyetlen Égi háborúnak füleiben zengő dörgési félelmes képzésekkel álomban néki elő álitottak. Imigyen által keltt éjtszakának homályofsága után midőn a' fényes hajnal hasadni, és a' nap-is utánna lassan lassan a' tengerből ki-kelni kezdet, fel-ébredvén Kristina, fel-ápolgatta magát: de valahány lélekzetet, annyi dupla fo-

háfzkodásokat erefztet búfongó mélyéből,
 mellyeket keserves. nyomorúsága, nevékedő
 éhsége, és szomjúsága belöle ki-fajtoltak.
 Sok téle elmélkedése, és gondolkodási után
 végtére azt végzette-el magában, hogy mi-
 vel azon szerentsétlen helyen nem mást,
 hanem bizonyos halálát várhatja, azoknak,
 kik talám jövendőben arra a' sziklára vete-
 mednének, az ő szerentsétlenségéről tudosi-
 tált hágy. Le-ülvén a' végett, elő vette is-
 mét az író-táblátskáját, és igen könnyen ol-
 vasható betűkkel következő rendeket
 jegyzette belé.

Meg-állj Jámbor!

Ki e' szikla mellett mégy,

Tsak bár egy szemmel nézz

E' firomnak helyére.

Tudd: hogy az üldöző bal szerentse

Engem szerentséssé téve;

Midön a' gyilkos habokból ki-mentet,

És e' halálos kö-szálla ki-vetet.

Tűz, és fegyver meg-engedtek,

Halál, 's boszszú kegyelmeztek;

Mikor Buda Várában

Magyar Országban

Meg-vivattattam,

Fogattattam:

Itt

Itt a' viz-is könnyörült rajtam
 Szenvedett-is hajó-törés után
 És élni hagyot.

De az éhség
 E' kopasz köből halálos ágyat,
 Koporsót, 's temetőt teltemnek szerezet;
 Oh Késerves halál!

Midön egészséges testtel kell meg-halni,
 Holott még tovább lehetne élni!

De ki álhat ellent a' véletlen eseteknek,
 Kivált ki, mint én, csak ritka történetekre
 Születet,

Én Török, és Keresztény,
 Rab, és Hertzegné
 Vagyok,

Egyikére a' Keresztség,
 Málikára a' szeretet

Bóldogitot,
 Most nem vagyok egyéb mint, árnyék:
 Az én nevem: Kristina!

Vezeték nevem: Bóldogtalan!

Mert Frantzia Országban alig izlelém
 Vigasztalásomat, a' tengeren ismét el-vesztém;
 Isten tudja,

Ki az oka:

Kérlek, kegyes Olvasó!

Ha talám valahol
 Sándorral,

Tufzánói Hertzeggel szembe jönnél,
Beszéld-meg néki, mit szemléltél!

Mond:

Hogy én ugyan meg-hóltam,
De szeretetem hozzá mindenkor él:
Magad-is pedig emlékezzél
Az Halandóságról,
Mert ki könnyen történhető dolog?

Ma én,

Hólnap Te

Fizetsz adót a' halálnak

Menj békével.

Midőn a' Grófné ezeket a' rendeket, melyek néki kö-koporsóján gyászos Versei lennének, meg-írta, az író-táblátskáját egy kivájt kö alá tette, és magát már tellyesen a' halálra készíteni akarta, hát látot meszfzünnen két nagy gallyát ki-eresztett vitorlakkal sebese feléje jönni, melyeknek látása mint egy újra meg-elevenítette ötét, és ki-mondhatalan kívánságra, és várakozásra fel-kifztette, ha nem jönnek-é közelebb hozzája, hogy reájok kiálthasson, és emberi könnyörölések által életének zengéjébe már belé akasztott kaszajától a' halálnak megmenekedheffen.

Nem-

Nem-ő hijába tetfzet-fel e' reménységének fénye, mert rövid idő alatt azok a' két hajók olly közel erefzkedének hozzája, hogy a' benne lévő emberek Kristinának kiáltását jól meg-érthették, kik-is a' kiáltásnak hallására azonnal egy ladikot küldöttek érette, a' mellyen ötet magokhoz hozatták: de melly szörnyen meg-ijedet vala Kristina, látván a' feléje jövő hajósokat török öltözetben lenni, könnyü el-gondolni; ő meg-nem foghatta, melly részén légyen a' Világnak, és utóljára nem ítélni mást, hanem hogy kétség kívül a' török birodalomnak határában kell néki lenni, minthogy a' néhai hazafiait szemlélné. Szomorú körül-állás mindazáltal nem hagyták ötet fokáig gondolkodni, azon okból búval tellyes elméjének kapdoskodásában ott felejtven könyvetskéjét, mellyben az elébb említett koporsói Verseit feljegyezte, bé-hágot bátran az érette jött hajótskába, és hatra vagy vakra el-evezet a' nagy hajókhoz, holott minekutánna történetét, és szerentsétlenségét mindnyájok előtt el-beszéllette, végre kérte őket, hogy enni, és inni néki adnának, minthogy máskép bád-jadsága, és erőtlensége miatt tovább nem szólhatna, melly kérésére a' Kapitány azonnal

nal minden szükségeseket néki adatot, a' kinek jó vóltából éhségét, és szomjúságát alkalmasint le-tsendesítette.

Ezek a' két török hajók pedig tolvajkodó hajók voltak, melyeket az Algériai Baffa bizonyos Syanyol Országi gazdag kereskedő hajónak rablására ki-küldötte, a' mellyről tudni illik kimlői által tudósítást vet, hogy Kartagenából a' tengerre botsátkozot légyen: ezeket ki-tanúlta Kristina egy Frantzia rabtól, kit a' törökök vélek hordoztak, és a' ki még többeket-is néki meg-vallot, úgy mint minémü otsmány, és garázda szokással élnének azok az emberek, és miként tartatik tőlök az ember, ha hatalmokba esik. Ezekre újoslag meg-szomrodot Kristina, látván ekkép magát minden reménységétől meg-fosztatni, hogy, a' mint bizakodot, azokon a' hajókon ismét Frantzia Országba juthasson.

E' közben történt, hogy egy más rabló hajó-is Natoliából a' Mefszzinai uton kóborolván, majd nem azon sziklába ütközöt, mellyen Kristinának éhséggel kellet volna el-veszni: kiknek közélről a' fényes napnál
sze-

szemekbe 'akadván azon sziklának Üregében fekvő egy könyvetske, kapván az újságon, magokhoz vették, és Natoliában alkalmatosság képen a' Bafsának kezéhez adták.

Az alatt meg-tartotta Kriftina a' Gróf Venezinától vett Bojárdó nevét, és egy Párisi Kálmár fiának adta-ki magát, a' mi mindazáltal semmitse segitet rajta, mivel egyenlő forral a' többi Keresztény foglyokhoz hasonló rabbá tétetett, és dolgozni köteleztetett.

Ezek a' tengeri tolvajok azon Spanyol Országi terhes hajónak kézhez kerítéséért addig hajóztanak ide 's tova keresztül kosúl a' tengeren, miglen két Frantzia hajókra akadtak, mellyek Tulonból Indiába eveztek: A' Törökök, a' kik rablásra, és vér-ontásra természetek szerént készebbek, nem itélték őket békével mellettek el-ereszteni; mi végett szokások szerént szerentse próbálásért reájok ütöttek, gondolván, hogy őket könnyű erővel meg-birják, de a' Frantziák nagy, és jól épített hajójoknak, 's nem erőtlen készületeknek vagyonságában bizakodván, védelmezésre állottak, és mutatni kezdettek, hogy ő nekik-is szivek, kezek, és fegy-

fegyverek legyen? mellyből ki-tetfzet, hogy vér-ontás nélkül egy mástól el-nem válnak.

Mihelyest a' Törökök a' vörös zászlót ki-tették, részekről egyszer 's mind az ágyú lövöldözést-is el-kezdettek tizen két ágyúsütéssel, mellyeknek a' Frantziák hasonlatos bátorsággal egész sor ágyúikkal olly szerenstésen meg-feleltek, hogy az első tüzre az egyik Török hajónak árbótz-fáját ketté lőték. Ez a' Törököknek igen veszedelmes, és rettenetes bút szerzet, mellyre ezek felette boszfzonkodván, a' Frantziáknak hajóikhoz akarták magokat kaptsolni, hogy akkép azokat tüzes eszközöknek bé-vetésével fel-gyújtsák, de midön abban foglalatoskodtak, a' Frantziáknak másodszor-is ki-sütöt sor ágyúik melly hajónak a' vitorla-fáját már meg-tsonkitották, azt újra számtalan és orvosolhatatlan lyukakkal ugy annyira meg-rongálták, hogy az a' viznek minden felől bé-folyó özönétől előbb, hogy sem vélték, és a' hajóban lévők magokat idvezíthették, keserves tapasztalással el-álllyedt, és el-merült.

Látván pedig a' Frantziák, hogy a' Törökök életeknek meg-tartására tsuportofan a' máfik hajóba szökni, kapafzkodni, és a' szerentsétlenségéből ki-úszni iparkodnának, puskákból irtóztatóképen tüzeltek reájok, ezzel okozván, hogy számtalan Pogányok, a' kik már csak nem a' veszedelemből ki-gázoltak, ismét a' tengerbe estek, és tiz vagy tizenkettőnél többen meg-nem menekedhettek, a' többiek vagy agyon lövettet-tek, vagy a' hajónak el-sillyedésével nyomorúságosan a' vízbe holtak.

Kriffinna, avagy inkább Bojárdó, a' mint már ezután neveztetni fog, kételenítettett itt újra egy hajónak veszedelmét látni, és bátor a' vízbe haló emberek a' Keresztényeknek eskütt ellenségeik valának, szánakodva, és fájdalmasan nézte még-is őket, hogy a' tengerben mind az ide 's tova úszkáló vizi madarak a' Frantziáktól foronként öfzve lövettettek. Az alatt közönte magában a' hatalmas Istennek, hogy a' szerentsétlenség nem azt a' hajót érte, a' mellyben ő vala, és hogy nem kellett neki másodszor-is hajó-törést szenvedni; e' mellett óhajtotta pediglen kívánságosan, hogy a' ha-

hajók a' Frantziáktól el-fogattatott volna, tellyes reménységgel tápláltatván, hogy akképen annál hamarább az előbbi szabadságába jutna: De a' Török Kapitány nem hagyta a' dolgot annyira menni, hanem előbb, hogysem meg-fogattatnának, kiszélesztetvén a' vitorlákat, futamással kereste idvefségét. A' Frantziák kezdték ugyan őket egy kevefsé nyomozni, de minthogy a' hajóik rész szerént igen terhefek valának, rész szerént pedig tartottak, ne talám a' Kapitánynak valahol közel segítségé legyen, meg-állottak, és tsak addig ágyúztak utánnok, míg a' golyobifokkal elérhették, az után ismét rendbe szedvén hajóikat, bé-kötözték a' febefeket, és tovább Gibráltár felé vették az útjokat.

A' Török Kapitány hasonlatosan meg-elégdvén el-futamható szerentséjével, és tanátsosabbnak itélvén magát, népét, és megmaradott egyik-hajóját meg-tartani, mintsem veszedelembe botsátani, a' szélnek felette jó, és kedvező fuvallásával úgy kormányozta a' hajóját, hogy más nap estvére, a' honnan ki-ment, Algériába vízfőzár-érkezet: de melly kedvetlen ábrázattal fogadta ötöt a'

Baia,

Baffa, egy okból, mivel ama óhajtott, és bizonyosan reménylett 'zákmányt meg-nem nyerte, más okból, hogy egyik hajóját szerentsétlenül el-vesztve lenni hallotta, abból ki-nyilvánodot, hogy hertelen haragjában a' hajós Kapitányt minden kegyelem nélkül meg-sinórozta volna, ha más érdemes jó-akarói magokat érette közbe nem vetették, és életéért nem esedeztek volna.

Midőn a' többi rabokkal együtt Bojárdó is a' Baffa eleibe vezetettet, mindnyájok között ez tűnően jobban a' Bafsának szemébe e' felől elsöben-is egy közzel álló hajós Tisztétől tudakozódot, hogy ki volna? a' ki el-beszéllé a' Bafsának az esetét, miként tudni illik a' tengernek közepén ki-tsüggő sziklán találták, és magokhoz vették volna, minémű tudósításhoz Bojárdó igen alázatos tisztelettel meg-hajólván, 's meg-szólamlván, Frantzia nyelven azt tette, hogy ő egy Párisi Kalmárnak Fia, és Szitziliába menni kételenítetvén, azon szikla mellett hajó-törést szenvedet volna.

Ambátor a' Baffa a' Frantziákra nem ke-
vessé fel-háborodot azon kárra nézve, mel-
lyet

lyet néki okoztak, mindazáltal még-is olly tetfszetefséget talált a' Bojárdónak személyében, hogy kegyefséget tőle nem mellőzhetete, parantsolván tudni illik a' rabok gondvifelöjének, hogy vele ne olly keményen, mint más közönséges rabokkal bánjon, és bánasson; mellyet Bojárdó igen jó jövődőlésnek magyarázta, és ugyan azon okból nem kis reménytető vigasztalással ment-el a' Bafsának szemei elöl.

Ez a' Baffa, ki Ibráhim Szultánnak hivatattott, ámbár Török vala, a' kiket közönséges ítélettel kegyetleneknek tartanak, még-is irgalmas szívvvel birt, mellyről eleven példát adott a' Bojárdon, kit ingyen való hajlandóságából, fogságának kevés idejére, könnyebb tartással meg-vigasztalni akarván, kertjének örizőjévé tette, mellyet lakó épületének tövében építtetett vólt. Illy hivataljában Bojárdónak nem vóltanak egyéb dolgai, hanem némellykor a' Kertben ide's tova jární, és az el-száradtt virágokat, és füveket az útokon ki-gyomlální; melly kötelességének minden ki-gondolható szorgalmatofsággal eleget tenni iparkodot, és ha történt, hogy véletlenül a' Baffa a' Kertben sétál-

sétálván eleibe került, különös alázatofságot mutatott hozzá, melly által annyira kedvébe, és kegyességébe ajánlotta magát, hogy nem vala elég, hogy minden nap az asztaláról ételt, és italt küldtetet néki, hanem élet vesztes alatt meg-parantsolta, hogy senki ne mérészeljen Bojárdónak leg-kifebben-is vétetni.

Mind ezeket előbb, 's jobban meg-tudta pedig Bojárdó a' Bafsának szájából, hogy sem néki meg-tolmátsolták, mivel mint néhai Törökné a' török nyelvet még jól értette, mellyet mindazáltal felette vigyázva titkolta, és semmiféleképen magán meg-nem ismértette, különös gyorsasággal fülelt azonban minden szótskákra, mellyeket a' Baffa valakinek felöle beszéd közben szólot, de leg-tágasabban fel-nyitotta akkor a' füleit, midön egykor a' Baffa egy jó akarójával a' Kertben sétálgatván, mellette mentében bizodalmas beszéd között imigyen szólot felöle: Im én ezt a' Keresztényt a' nélkül, hogy az okát tudnám, és meg-mondhatnám, nagyon szeretem, és ösztönöztetem szeretni, és semmit nem kívánnék jobban, mint ha a' Mahomet hitünkre állana, igyekezném a' birodalmunkban nagy emberre tenni.

Bojárdó a' Bafsának illy hajlandóságos be-
szédéből elég nyilván által-látta, hogy ő
a' Törököktől kétség kívül a' hitének meg-
változtatására fog-úntattatni; gondos nyug-
hatatlanságba merült azért a' szive, és éjjel
nappal tanátskozot gondolatival, mi módon
menthetné-ki magát a' rabságából, és ho-
gyan juthatna ő ismét az előbbi szabadságá-
ba, minémű kívánságának véghez vételére
azonba sem ideje, sem alkalmatossága nem
láttatott lenni. Azt gondolta tehát, hogy
a' Bafsát személyéről naponként jobb bizom-
ba fogja tenni, és alázatos, 's hiveséges mu-
tatásával arra hajlitani, hogy ötet szabad
lábra ereszze: minek okáért annál látomofabb
hivséggel szorgalmatoskodot a' kerti kötelef-
ségében; mellette fenkit leg-kifebb tsekély-
séggel-is meg-nem bántot; hogy fenki okot
ne találjon, a' Bafsánál ellene vádolódni.

Midön így foglalatoskodik vala Bojárdó,
egyszer csak tudakoztatta töle a' Baffa, nem
volna-e néki kedve Törökké lenni? ő mivel
az eddig való hiv, szép, jámbor, és szor-
galmatos maga-vifelésével igen meg-elégedet,
örömeft nagyobb tisztségre segíteni kívánja,
mellyre pedig másképp nem emelheti, hanem
ha

ha a' Keresztény hitét a' Mahometével meg-másolja. Bojárdó nagy köszönetet mondott a' Bafsának illy kegyes ajánlásaért, kérven alázatossággal, hogy a' hitében, mellyben születet, és neveltetett, hagyattafion, és ha bár e' miátt nagy tekintetre, és szabadságára nem juthat-is, meg-elégszik a' Bafsának eddig hozzá járuló kegyelmességével, mellyet szintén olly nagyra betsüli, mint egy leg-főbb tisztséget, semmit annak okáért nem óhajt kívánczotabban, mint alázatos hiveséggel szolgálatiban meg-halni.

Bár melly engedelmes, és alázatos léve-is ez a' felelet, a' Baffa még-is örömeftőbb látta volna, ha Bojárdó el-tekéltette volna magában a' Pogány szer-tartásokat fel-venni; mert mint Kereszténnyel bátorságosan társalkodni nagy gondnak álitotta, tudván, hogy már-is fok Fő-Urak morognának, hogy egy rab olly különös kegyességében állana, és mindenese volna. Erre, és még több más okokra nézve azt találta-fel magában, hogy édesgető ígéretekkel, és vakító ajándékokkal fogja Bojárdót a' hitének meg-másítására vonhatni, és ekkép a' kedve ellen fenn-álló akadálnak el-távoztatásával a' többi szándékait is tellyesíthetni.

Ezeknek koholása alatt Bojárdó, ki még Natoliában a' vélt Szüléinél egy Keresztény rabtól alkalmasint meg-tanult vala lantolni, Algériában egy rab-társától lantot nyert ajándékul, mellyen némellykor rendszerben tartott foglalatossági mellett, ha kedve, és ürejsége engedték idejének rövidítésére, és szívének vidámitására magát mulatta, olly időt keresvén mindenkor Musikálásához, mellyben bizonyosan gondolhatta, hogy a' Baifa meg-nem hallja, olly tájban egyszer éjtszakán egyedül magát itélvén lenni a' Kertben, és vélvén, hogy az álom Isten minden embereknek a' szemeit mély szunnyadással meg-szállotta, le-ült egy pálma-fa alá, és az alatt következő Versekből álló ének szóval kezdette fel-készített lantját pengetni.

Aria.

I.



Ten - ger búk - nak
ke . gyet - len sors



kö - ze - pet - te
törj bár mi - re;



mi - hez fog - jak e -
lesz sze - rel - mem még -

pett is szív, Melly ki -
hív:

nok - ra szü - let - tem!

En nyo - mo - rúltt! Pu - ba bo -

rúltt! Nem de ún - tig

szen - ved - tem?

2.

Vig óráim sirba dültek, örök gyászba
öltöztek,
Régi napim el-enyésztek; most már mit
remélhetek?

Oh! illy szerechtsétlenségen,

R 4

Ki-

Ki bánkodni,
Szánakodni,
'S meg-fog esni hivségen.

3.

Nintsen, a' ki szánakodjon: hasztalanok
pauaszim,
Nintsen, a' ki vigasztaljon, neveltetnek
kínaim;

Titkon vagyon mert sebem,
Szem nem látja,
Tsak szív tudja,
Melly szálla van szívemben,

4.

Kegyes Egek! tsak bennetek vetem min-
den reményem,
Setét felhők bár bé-fedtek, vagytok vezérlő
fényem.

Néktek minden bűm, bajom
Inségemmel,
Keservemmel

Áldozom, és ajánlom.

Itt el-végezte Bojárdó az énekes musiká-
ját, de! ha tudta volna, ki léve a' figyel-
mezője, valóságos, hogy fokkal nagyobb
vigyázással, és szorgalmatossággal alkalmaz-
tatta, 's egyeztetette volna a' lántjának, és
szavának hangját. Abdella, Bafsának a' Le-
ánya, azon éjtszakára későbbén álmosod-
ván-el, hogysen más időkben szokot, rész-
sze-

szerént ki-fzellőztetéséért, rész szerént a' szép tsillagos Égnek szemléléséért, éppen akkoron a' háló szobájának ablakában (melly a' kertbe szolgált) könyökölve ki-nézegetet, midön Bojárdó a' lántját énekelve pengette. Ez a' Török Szüz, kiben az Aszsfzonyi-állatokkal született muzikára hajlandó szere- tet tetéfebb mértékkal öntettetett, élteben még soha hasonlatos muzikát nem hallván, ki- mondhatatlan tsudálkozással, és örvendezéssel halgatta: Mellyetén multságában minekutánna Bojárdó a' kedvét meg-elégítvén, meg-tsende- sedet, Abdella kívánván tudni, ki légyen a' Kertben az az új muzikás, arra fordúlt ar- tzal, honnan a' muzika szót hallotta, le-ki- áltot az ablakából kérdezvén törökül: ki vagyon a' kertben? mellyre Bojárdó meg- döbbenvén elsöben, azután nem akarván meg-esmértetni, hogy ő a' török nyelvet értené, nem adot mindjárt feleletet, hanem kevés vártatva frantziául szólamlot-meg, kérdezvén egyenetlenül, ha be-akár-é valaki a' Kertbe jönni? Minthogy pedig Abdella annyira értette, 's szólotta a' Frantzia nyel- vet, hogy szükségben a' gondolatjait meg- magyarázhatta, kívánta, hogy Bojárdó kü- zelebb az ablakához jöjjön, és, még tovább

lantoljon: a' ki könnyen észre vévén, hogy a' hozzá szólamló személynek fő-rendbéli-nek kell lennie, annál készebb szó-fogadással a' parantsoltnak engedelmeskedet, men-nél nagyobb kötelefségének, és szerentséjé-nek állította; az láttatott egyedül idegen-nek előtte, hogy a' személy Frantziául szó-lot vizsgálja hozzá. Melly okból bátorkodot kérdezni, nem de talám egy földijének lé-gyen-é szavát fogadni szerentséje, minthogy a' szózat azt íteltetné véle? Abdella felelé erre: nem Bojárdó! esméretlen nékem az az Ország, mellynek nyelvét most a' számban forgatom, de tanulom azt naponként egy néhai Kereszténynétől, a' ki rabságba ke-rülvén, a' Mahomet hitére állot, és az A-tyámnak most leg-főbb ágyáfa, a' ki az Or-szágodból való légyen-é, azt nem előbb, hanem holnap tudhatom-meg.

Erre kérdi vala Abdella a' Bojárdót, mi lel-né, hogy olly bús, és gondos éneket énekelt légyen? mellyre Bojárdó imigy felelt neki: az én környül-állásim olyanok, hogy való-ban méltó okaim vannak gondjaimat valami-némü mulatsággal enyhitenem; roszszúl szól-nék ugyan, ha dolgom, és tartásom arántt pa-

panaszolkodnám, melyekben kegyelmes Attyának hozzám járuló kegyessége a' szükségemet bővséggel, egyéb szerentsétlenségemet-is türhetőséggel ápolgatja. De mint-hogy Szüleimtől, Atyámfiától, és barátimtól olly meszfze távozva legyek, sőt azokat halálom előtt még egyszer láthatnom, vagy vélek szólhatnom olly könnyen reménységet sem tehetek, ezek igen szívemre hatnak, és szünetlen búfitnak: melly szomorúságos gondolatimat iparkodom az Egeknek áldozott énekes fohászkodásimmal türtetnem.

Abdella illy szavaira igen meg-szánván Bojárdót, vigasztalni kezdette, jó bizodalommal táplálván, hogy az idő a' mostani környüllállást még véletlenül meg-változtathatja, hozzá tévén, hogy következő reggel bővebben kíván véle beszélni, és történetének mi-voltáról tudakozódni, most ideje lévén a' nyugodalomnak, nem akarná tovább tartoztatni.

Ezzel, egy másnak jó éjtszakaiat mondván, Abdella az ablakát bé-tette, Bojárdó pedig még egy álmosító tsendes nótát pengetet a' tomboráján, azután látván már az Egeken azokat a' jeleket, melyek az éjfél jelentik,

le-

le-nyugodot ö-is külömb-féle, 's többi között következő gondolatokban: ez a' Fő-Személy biyonyosan a' Bafsának Leánya, ha az Egek akarják, az Attyánál mellette téendő kérelme által talám a' szabadságát ki-nyerheti, és még egyszer Frantzia Országban mehet.

Reggeledő időre midőn a' Nap tsillamló sugarinak világával a' jövetelét jelentette, felébredvén Bojárdó, el-végzett reggeli imádsá-gi után elsőben-is azért folyamodot az Istenéhez, hogy a' Török rabságból őtet szabadítsa, és a' Keresztény földre segítse, ez után fogván a' szokott foglalatofságihoz, munkával, és szorgalmatofsággal töltötte az óráit. Abdella az alatt el-beszéllötte az Attyának az el-múlt éjtszakán melly rendesen, és ékesen Bojárdó a' Kertben muzikált legyen. Azért a' Baffa hasonlatos hajlandósággal víszeltetvén a' muzika szóhoz, más nap magához hivatta Bojárdót az ebéd felett, parantsolván neki, hogy jelen-létében játszana a' lantján. Bojárdó tekéletes készséget minden parantsolatokban meg-bizonyítani igyekezcven, olly jól, mint tanulta, és tudta, meg-mutatta a' tudományát, a' szerentséjére olly tetfzetesen pengő nótát talált verni, hogy a' Baffa nagy

kedv-

kedvvel, és meg-elégedéssel halgatta, ki tudni-
illik efféle musikát soha még nem hallot vala.

Abdella látván Attyának jó kedvét, je-
lenté Bojárdónak, hogy a' múltt éjtszaki
énekléssel lantolna; Bojárdó, ki már belső
ösztönéből Abdellában különös bizodalmat
tet, hogy kegyességében valaminémü érdem-
mel bé-ajánlhaffa magát, azonnal a' szavát,
és lant-húrjait egyezőbb hangra igazgatván,
mennél nagyobb figyelemmel, és ékefebb
zengéssel el-kezdette a' parantsoltt nótát
pengetni, 's énekelni olly mozdító ének szó-
val, 's öszve hangozó pengetéssel, hogy a'
Bassa meg-indúltt szívének nagy vidulásában
fel-kiáltott hozzá: Kérjen akár mit? kész néki
kedvezni, tsak Algériából ki-menni, ne kíván-
jon. Bojárdó elsőben meg-örült, hallván a' Bas-
sát így szólni, és már készült vólt a' szabad-
ságáért esedezni! de meg-értvén tovább a' má-
fik tzikkelyét-is szózatjának, azt adta felele-
tül, hogy ő a' hozzá kegyesen ki-nyilatko-
zatott kegyelmét igen alázatosan köszönné, és
semmit nem kérhetne, mivel már a' miért fo-
lyamodot volna, néki meg-tagadtatott legyen.

Ekképen Bojárdó nem szólván a' Bassá-
nak inye szerént, kérdeztetett tőle: Mi o-
kok-

kokra nézve örömeztőbb hazájában, mintsem Algáriában lakni szeretne? kívált mivelhogy ötet az Országban, ha Törökké lenne, egy fő hivatalra, és emberségre emelné. Mellyre Bojárdó az elébbiekhez képest következőképen felelt: Nagy hatalmú Baffa, hogy ama határatlan tehetsége, és hatalmasága által szerentsétlen forsmat jobbal meg-változtatni kegyesen szándékozik, én azért soha elegendő köszönetet nem mondhatok, az alatt még-is ebbéli tölem meg-nem érdemlett kegyességét fokkal tekeletesebbnek tartanám, ha abba a' bódogságba tétettetnem, hogy ismét a' Szüléimhez Frantzia Országba mehetnék. Lennék olyan bódog, fogadom a' Mennyben Lakozóknál, hogy abbéli kegyességéért örökösen kötelese maradván, hálá-adásom helyett szüntelen az Egeket állandó egészségeért kérni, és egyszer's mind minden helyemben hirdetni meg-nem szünnék, melly kegyes, és kiváltképen való kegyelmes Uram léve, kinek tudni illik ritka erköltsét tsudálni jobban kell, mintsem emberi nyelvvel lehessen elegendőképen magasztalni.

Efféle ditséretes beszédekkel, mellyekben a' Törökök különösen gyönyörködnek, felette

lette meg-illettetett ugyan a' Bassa, mindazáltal nem állot meg-is reá, hogy Bojárdó Algériából ki-menjen, hanem hogy az óhajtott szabadságáért új kérést ne tedjen, elvágta a' Török hitről való beszédét, azt válaszolván néki: hogy ötet pénzzel, ruhával, étellel, és ittallal szükségén kívül-is bővebben, szebben, és jobban fogja táplálni, és mennél illendőben tartani, sőt egy ékes keresztény rab-személlyel el-házasítani, hogy ez után Algériában még nagyobb meg-elégedéssel, és tisztefességgel, mint eddig, élhesen. De mind ezekre szomorú szemeket vetvén Bojárdó, a' fejét rázta, jelentvén, hogy ő az utolsó pontomra igen nyomos okokból soha nem álhatna. Melly felelete a' Bassát, és kivált a' Leányát kíftette, hogy az akadályos okokról töle tudakozódtak, és az egész életének folyásáról tudósíttatni kívántak.

Valamint pedig Bojárdó eléve által-látta fellyebbi feleletének ilyen kívánsággal ki-menő végét, úgy elébb ki-gondolt vala olly módos találmányt, mellynek színlése alatt mind az igaz születését, mind egyéb történetes állapotját titokban tarthatja, imígy kezd-

kezdvén meséjét beszélni: Ha valaki ritka forsomnak állapotját szemefebben megvizsgálja, nyilván ki-láthatja, hogy én egy tsudálatos égi jegyben születtem, és gyermekségemtől fogva különös dolgoknak példája voltam, mert alig a' Világnak szinét szememnek első fel-nyitásával meg-pillantottam, már véletlen eseteknek kotzkája lettem; az Anyám tudni illik egy dajkát rendelt szolgálatomra, a' ki egy bizonyos Grófnétól el-hódíttatott, hogy engemet alattomban hozzá vidjen. Ez a' Grófné az Anyámmal egy nap jutot gyermek-ágyba olly külömbséggel, hogy ő szzerentsétlen holt gyermekeket szült, a' mit nem mérésflet semmi féleképen a' Grófjának ki-nyilatkoztatni, mivel ez egy vad, és kegyetlen indulatú lévén, ha fiat nem szülne, lövéssel fejegette; a' félelmes Grófné életének meg-tartására pénz, és ajándék által arra hajlította a' dajkám, hogy születésem után második éjszakán ki-szökvén velem a' házból, el-vit, és a' Grófnénak öblibe adot. Minémü képen az igaz, és kedves Szüleim reménytelen el-vesztésemén törekedtek, és keferegve keresgettek: könnyü el-ítélni, de úgy vala a' világi praktikák álnokságának Kártyája tit-

titkos mesterséggel öfzve keverve, hogy az én hol-létem ki-nem tudódot, és én el-vefztem.

A' Grófné az alatt valamint önnön maga gyermekét, olly szorgalmatofsággal, és gondvifeléffel fel-nevelt éppen tizenkét esztendő koromig, mellyben nem tudván az álnokságnak mivoltát, mint valóságos Anyámat tiszteltem. Végtére a' néhai dajkám súlyos betegségének gyógyithatatlan nyavalyájában az Orvosoktól el-hagyattatván, magába szállot, és egy Afzfszonyságnak kivallotta, hogy ő rajtam rofzsz tselekedetet követet légyen-el, és én nem volnék a' Grófné Fia, hanem egy Kalmárnée, kinek mint édes Anyámnak örömeft vízfzsa-kivánna adattatni, a' ki-is azonnal tagadhatatlan fiának esmérne, mihelyt a' jobb karomon a' vörös fél-holdat meg-látná, melly jelt magammal a' világra hoztam, és a' mellyen születésemkor felette tsudálkozot.

Az a' betsületes Afzfszony a' nélkül-is jó barátságos esméretségben lévén a' Szüléimmel, illy jó, és kellemetes hirrel egyenesen az Anyámhoz futot, ki-nyilatkoztatván

néki, a' miket hallott, és rejtekes létemnek helyét. Az Anyám szülőtjéhez viselő nagy szzeretetétől ingereltetvén, azon szempillantásban érettem a' Grófnéhoz akart indulni, és mint saját gyermekét tőle viszfza kívánni, de az Atyám el-gondolván az olly her telenségnek izetlen gyümölsét, meg-tartóztatta ötét, eleibe-terjesztvén, hogy a' Grófné akképen ellenzeni fogja a' ki-adásomat. Hogy mindazáltal Atyám jó szerrel szemé lyemet hatalmába kerítse, úgy fortélyoskodot, hogy késő estvére bizonyos mulatságnak neve, mint ama mézes lép alatt a' házához édesítet, holott különös vidámságú ábrázattal kezeimet fogván, előttem ki-jelentette, hogy ő az én édes Atyám, és én az ő fia volnék: én hallván ezeket, és tapaszta lván, hogy az az emberséges ember, és a' felesége tellyefséggel Szüléimnek nyilatkoztatnak-ki magokat, elsőben arra véltem, hogy tréfát, és nyájafságot üznek velem, tudtam ugyan, hogy ő a' Városban egy híres, és nevezetes Kalmár léve, de ellenben én a' Grófi nevemmel olly fenn-tartottam magamat, hogy utoljára türhetetlen szókra fakadtam, meg-követvén őket, hogy bolondjoknak ne tartanának, és ere sz-
tené-

tenének haza, mivel jól tudnám, hogy nem egy Kalmárnak, hanem egy Grófnak fia volnék.

Az Anyám erre a' nyakam körül eset, meg-ölelvén, meg-tsókolván, édes el-vesztett, és ismét fel-talált fiának nevezvén, és olly ki-mondhatatlan vigasztalással rajtam örvendvén, hogy nem válek magamnak elegendőképen okos, el-ítélnem, mi akarátja, és szándéka légyen velem. Azok az Afzfonyóságok, kik a' születésem jelen valónak, és azok az Emberek, kik születésem után látának, tüstént öszve hivattattak, meg-nézettettem, meg-visgáltattam, és mindnyájuktól egy értelemmel a' jegyes karomon az Anyám szülőtjenek esmértettem, és mondatattam, egy szóval: én a' Grófhoz, és a' Grófnéhoz többi vizsgálza nem botsátattam.

Ezután a' történet után a' Gróf, és az Atyám kemény, és bajos pörbe ereszkedtek egymással miattam, de a' hiteles vallásokból ki-eredet az igazság, és a' Gróf az ítélő széktől ellenkező végezést vet, én pedig a' Biráktól a' Szüleim fájátjának íteltettem;

melly pörnek vége szakattával úgy történt ismét, hogy nem sokára az Anyámat a' kéméletlen halálnak mostohálkodása által az élők számából el-vesztettem.

Ezek után kevés idő múlva (folytatta tovább beszédét Bojárdó) az Atyám Kalmárságának szükséges foglalatosságiban Német Országba menvén, látván nagy Kedvemmet e' világban más Országokat-is, és szokásokat meg-nézni, szüntelen való kérésemre el-vit magával. Alig léptünk a' Német földre, a' kóborló katonáknak kezekbe estünk, azoktól szerentsétlenül meg-fosztattunk, 's rabokká tétettettünk. Az Atyám általok hová vitettetett, mind eddig ez óráig ki-nem tanulhattam, mert el-fogásunk után azonnal egy mástól el-választattunk, én egy esmeretlen Várba vitettettem, és az ott lakozó Méltóságnál komornyiki szolgálatba állani kétélenítetttem, onnan egy Frantzia Országí Grófhoz kerülvén, a' ki, nem tudom, melly titkos szivellésből! gyermekének fogadot, és ingyen való kegyeskedését olly böven velem tapasztaltatta, hogy kegyelmeiről elegendőképen nem ditsekedhetem. Történt akkor hogy szerentsém vala, egy fő-rendű

Kis-

Kis-Aszfzonynak kedvébe esni, kinek szépsége, és hozzám vífelő hív, és állandó hajlandósága arra vittek, hogy szívemet meg-esküött hivséggel örökösen neki áldoztam. Alig fogtunk egy máffal kezét, én egy tekéltlen Olasz Grófnak (ki a' Kis-Aszfzonnyal hasonlatos, de kéltlen szövetség kötni, keresvén, a' szerelmünket megtudta) irigy és erőszakos keze által el-ragadtattam, a' ki hogy szándékának reménlhetőbb folyamotjára Frantzia Országából engem el-távoztasson, Szitzilia Országba vinni, és ott nem tudom, mit velem mivelní akart, hová-is véle együtt hajóra ülni kényszerítetttem; az Egek, mellyek az igazságtalanságot soha büntetlen nem hagyják, nem nézhették a' Grófnak az egyé-lét két szíven el-követett álnok tételét, hanem kegyetlen, és szerentséltlen szélvészszél, és hajó-törésszel meg-ostorozták, én egyedül a' hajón lévők közzül tartottam-meg életemet a' tengerből ki-álló egy köfszíkán, honnan mind rab Algériába hozattattam, már annyi időtől fogva el-jegyzett Kedvesemnek jelen-lététől nekem, és ő neki leg-érzékenyebb gyötrelmünkre el-zárva, és meg-fofztatva élén, mindazáltal el-te-kélt szándékom, éltémig változhatatlan

hive, 's jegyese maradnom, és előbb halált, 's annak keserves kínait el-fzenvednem, mintsem hozzá eskütt hiveségemtől, 's állandóságomtól gondolatomban-is el-állanom, ha bár valóban tudnám-is, hogy soha többé szemeimmel nem láthatom.

És: ime Hatalmas Baffa (szóla tovább Bojárdó alázatos tekintettel, és meg-hajó-lással a' Bafsára nézvén) ez az egész folyamotja az eddig tengődő életemnek. Vagyok olly bődög, Nagy kegyelmű Baffa, hogy fanyarú bódogtalanságom szívére hat, hatalmában áll, ha attól meg-szabadítani kíván-e kegyesen? eddig hozzám, és minden folya-modókhoz tapasztaltatott különös irgalmú indulatja reménységgel táplál, hogy ritka történetű állapotomhoz talán olly könyörületességgel járulni méltóztatik, melly az eléb-bi szabadságomat maga után vonhatja.

Illy hizelkedésekkel meg-mézeltt ditsérek annyit gyümölsöztek a' Bafsánál, hogy kegyes abrázattal imilly valaszt ada magától: Bojárdó, nékem éppen nem szándékom, hogy életed fottáig Algériában maradj, ha a' Leá-pyomat lántolni meg-tanítod, mellyben néki

nagy

nagy kedve, és nékem nem kisebb tetfzéfem
vagyon, még-igérem, hogy, mihelyest meg-
tanítod, kívántt szabadságodat meg-nyered.

Mit tehetet, és mit szólhatot Bojárdó illy
meszfze néző, és végre-is kétséges igéretére
a' Bafsának? rab vala, és olly hatalom
alatt, mellynek ellent nem mondhatot, ké-
telenitetett engedelmeskedni, és még ked-
vet mutatni, hogy a' kegyelmeket el-ne ve-
szefzfze, és bizodalmatlanságra okot ne ad-
jon. Hozzá fogot a' végett az új kötelef-
ségéhez, és még az nap gyenge Tanitványá-
nak az első fogásokat mutogatni kezdette.

Melly rejtve, és kemény örizet alatt tar-
tatnak egyeb aránt a' Török Afzfzonyi-állá-
tok, kivált a' fő-rendü Uraknak Leányi,
hogy olly könnyen semmi féle más férjfiak
a' heréltteken kívül nem erefztetnek hozzá-
jok, még-is hogy ez gondolkodásba véte-
tett volna, Bojárdónak a' Baffa nem meszf-
fze az Abdella szobájától egy magános szo-
bát üresítettet, és tellyes szabadságot adot
tetfzéfe szerént szabadon mindenkor a' Le-
ányához mehetni, hogy annyival hamarább
a' nevezett Lantolásra meg-tanithaffa, szol-

gálatjára két szeretsen rabokat rendelt, kik neki minden féle szolgálatokat, és multságokat tenni köteleztettek, egy átallyában olly jó, és helyes dolga lett, hogy inkább egy szabadshoz, hogy sem rabhoz hasonlított.

Illyenképen látszatott az áll-öltözetű Bojárdó a' szerentsének öbliben ülni, mert ha némellykor megfontolta, mikép bántak a' Törökök az ő rabjaikkal, nem mondhatott elegendő hálát a' jóságos Egeknek, hogy ötet az olly nyomorúságtól megkémélték: étele, itala szintén az vala, a' mi a' Bafsának, és ha valamiben fogyatkozást látott, egy hasonlatos szava az Abdellánál mindekben bövséget szerzet neki, imigyen nem leve egyéb baja, és gondja, hanem hogy a' Tulzánói Hertzegről semmi hirt nem hallhatott, nem érthetett.

Minthogy erről a' ritka erköltsű Hertzegről ismét megemlékezénk, szükséges tudni, hogy ez az elragadtatott szerelmes Grófnéja miatt szüntelen, és ki-mondhatatlan búkban, és fopánkodásokban nyughatatlankodott, és minden ki-gondolható igyekezettel szorgalmatoskodott, valahol-létét annyira ked-

veltt

veltt Jegyesének ki-tudakozni, de hafzon-
 talanok lévének minden fáradsági, és kér-
 dezkedési, végre majd a' jó tanatsból-is ki-
 fogyot, mire kellefsék magát leg-okosab-
 ban el-tekélleni.

Illy törekedő, és fáradságos utazásiban a'
 napnak déli órája felé többi között bé-szál-
 lot vala a' Hertzeg egy útban lévő neveze-
 tes vendég-fogadóba ebédelni, holott több
 innen onnan utazó föbb rendü emberek-is
 bé-szállottak, kikkel beszédnek okaért egy
 asztalhoz ülven, kezdet tőlök, a' mint szo-
 kás, új hirekről, és történetekről tudako-
 zódni, kiki a' mit hallott, és az útban ta-
 lám ön maga-is látott, vagy tapasztalt, köz-
 lötte véle. Egy közzülök, ki Párisból jöt,
 és még senkinek a' beszédébe nem szólot,
 nagyobb valóságot, és figyelmetefséget jelen-
 tö homlokának kevés rántzosításával azt be-
 széllette, hogy ambátor már vizen, és föl-
 dön fokat járt legyen, kefervefebb szemmel
 egy esetet nem tekintet, mint tegnap az
 Orleáni erdőkben a' sűrűbb, és levefebb fák
 között, holott egy méltóságra akadot, ki
 mellett a' hintóban egy olly személy ül va-
 la, kinek szépségéhez hasonlót szemei soha

nem láttak, ezen szépség alig vette ötét észre, írástól egészen nedves ábrázattal, öszve-tett kezekkel tellyes erejéből reája kiáltot, kérvén mindenekért az Égen, és földön, hogy a' mellette ülő rablójának kezeiből szabadítaná-ki, ki ötét Párisban egy nyári kertből el-ragadta, és akarátja ellen el - venni akarja.

Illy szépnek, és ügyefogyatnak állapotja mennyire szívemre hatot (beszéllette tovább az a' jámbor útás) örömeft szabadítására minden erőmet, és tehetségemet oda fordítottam volna, hogyha azt jó véggel, és haszonnal meg-tselekedhetni láttam volna, de egy fegyvertelen kotsifomon kívül senki velem nem lévén, azt a' Méltóságot pedig hat vagy hét fegyveres inafoktól (kik hogyha az oldal-fegyveremhez, vagy pifztolomhoz tsak a' kezemet tenni bátorkodnám-is, reám tzelozo pifztolaikkal agyon lövéffel fenyegettek) oltalmaztatni szemlélvén, kételenítetttem egyes voltom miatt a' hatalomnak engedni, és hátra maradván azt a' gyönyörüséget fegedelem nélkül hagyni.

A' Hertzeg magában bátortalanságért vádolta azt az útalt, hogy az olyan fenyegetésekre hajtot, de ismét jobban megfontolván a' dolgot, meg-esmérté, hogy igen tsekély reménységet tehetni a' győzedelemre, midőn egynek annyiakkal kell meg-ütközni. Az alatt értekezett tőle, ha nem tudná-e le-írni az ábrázatját, és ruházatját a' látott személynek. Mellyre azt felelte, hogy igen nehezen esne néki voltaképen való képét le-ábrázolni, annyit mondhat mindazáltal, hogy idejében tizenhét, és tizen-nyolcz esztendő közben lévő, természetben szép szál, tiszta fekete szemű, 's felettebb gyenge fejr, és piroskás kerekded ábrázatú vala, egy szóval: az ő szemeiben egy tekéletes szépségnek lenni tünt, kinek azt a' dicséretet az egész világi irigység-is kételenítetik meg-adni.

A' Hertzeg erre elő-vévén Kristinának kis tokotskában viselő képét, meg-mutatta néki, kérdezvén, ha nem hasonlítot-e ehez a' rajzoláshoz? alig vetette emez a' szemeit reá, látván a' nagy hasonlatosságot, azt válaszolta: Uram! ha meg-kellene eskünnöm, nem valhatnék egyebet, hanem hogy ez a' kép-

kép-írás valóságos képe annak az el-ragadott személynek, csak hogy az ábrázatjából olly barátságos kegyesség, és vidámság nem mosolygot, a' mi mindazáltal fzerentsétlensége miatt fel-háborodott méltó boszorkodásától, és belső nagy búsulásától okoztathatott; egyéb-aránt, bizonyithatom, hogy minden részekben hozzája hasonlatos, és éppen nem kételkedem, hogy az a' fránkozó, és az erdőben reám kiáltozó szépség ennek eleven képe ne legyen?

Hallván ezeket a' Hertzeg, egész színében meg-változott, és egy tufakodóhoz hasonlóvá lett, meg-fzólítván tovább az útast, ha nem volna - é szabad tudni, ki legyen ő? én, felelé emez, máskép ugyan Szász nemzet vagyok, de eddig az Uralkodó Tuszánói Hertzegnek szolgálatjában állottam; Sándor meg-ütközvén illy feleletén, merőbb szemmél nézet reá, és, minthogy meg-nem esmérhette, vélekedet, ne talám mondása álnoksággal legyen meg-bélelve. Az igazságnak ki-vételére tehát tudakozá ismét tőle, mit mivelne, 's mint volna az öreg Hertzeg? és hogyan, 's hol mulatná magát az ifjú Hertzeg? Éppen azért fáradozom, vá-

la-

laszólá vizfzontag az útas, hogy a' nevezet ifjú Hertzeget valahol fel-találjam, és néki a' bődlog emlékezetü Attyának halálát hirül adjam, és eleibe terjefzszem, hogy gyáfzra, 's kormányozására maradt Hertzezségébe mennél előbb, vizfsza térni gondolkodnék. Minthogy a' Verfszáliai Udvarnál tudva léve Párisba költözéfe, oda mentem utánna, hogy ott fejemmel járó köteleségemet le-tehettem volna néki, de egy Nagy Méltóságú Katénó nevü Márk-Gróf Urtól úgy tudósítottam, hogy onnan már jó idő előtt Spanyol Országba, az ott lévő pompás Udvart-is meg-tekénteni, ment légyen. Most oda követem ötet olly reménységgel, hogy Madridban fel-fogom találni.

Igen ellenkező, és szomorú hírek valának ezek a' Sándornak, kinek szive a' nélkül-is a' tenger búknak fészke lévén, annyira meg-nehezedet, hogy a' halványító fájlalástól szemei könyvbe lábbódtak: a' mi az esméretlen útasnak fok féle gondolatokra okot nyújtot, de főképen az, midön a' Hertzeg fel-kelvén, kívánta vala tőle, hogy egynéhány szókra egy más szobába jönne vele: holott négy szem között imigy szólított-

totta-meg ötet: esméretlen jámbor! én közelről való Attyafia vagyok a' Tuszánói Hertzegnek, kérlek, tudósíts igazán, és voltaképen, hogy ha meg-hólt-é? és mikor? és melly nyavalyában? illy jelentésre, és kívánságra, az útas ki-vet a' táskájából egy bé-petsételt levelet, és azt bizonyoságnak okaért a' Hertzegnek mutatta. A' Sándor meg-esmérvén mindjárt a' kéz írást, és a' fekete petsétet, és látván a' fellyül való írást néki szólani, minden további kérdés nélkül fel-törte a' levelet, bár mikép ellenzé az útas, és következő méltóságosabb magyarázatban foglalva találta.

Fő-Méltóságú Hertzeg!

Kegyelmes Urunk!

Arva ügyünknek szomorú voltában-is fogyatozózt nem szenvedhető hivségünk, 's ahoz képest tartozó alázatos kötelefségünk hozván magával, fájdalmas érzékenységgel Hertzegségednek teszszük ezen jelentést, hogy a' Mindenható Ur Istennek, a' ki meg-foghatatlan végezéséből, mindennek az Ég alatt határt szabot, tetszet légyen Felségesen uralkodó Hertzegünket, Hertzegségednek nagy kegyelmű Attyát ma reggel hét, és nyoltz óra között (halálos fzegezések türrhetetlen fájdalminak végét szakasztván) egyenként mindnyajunknak, úgy az egész Hazának

ki-

ki-mondhatatlan szomorúságára ebből a' Világi múlandóságból az örökké valóságra ki-fzólítani. Melly szörnyű eset legyen ez minékünk, külömben-is, kik ö Hertzegségében egy igaz, jó, szeléd, kegyes Urunkat, és szerentsés bölts Vezérlönket esmértük, de annyival-is inkább, ha meg-gondoljuk, hogy Hertzegségednek kedves édes Attya véletlen halálózása leg-szörnyebb, és bé-hatóbb érzékenységgel fog szívére szálni, valóban nagyobb mértékben érezzük, mintsem ki-magyarázhattuk. Valamint azonba nagy, és meg-mértékelhetetlenek szívbeli bánatink úgy Hertzegségednek nagy születésü Személyéhez tellyes azon buzgóságunk, mellyel nem csak hofszú életerét, de közöttünk léendő Uralkodását, és Istenben elnyúgodott kedves Atya Ura böltsesége szerént való vezérlését, szerentsés igazgatását, e' mostani véletlen szomorúságában pedig meg-vigasztalását ohajtva ohajtjuk, folyamodván egyszer 's mind alázatos kéreffel Fő-Méltóságához Hertzegségednek, hogy a' Hazának, és Hazabélieknek bánatos körül-állásira, és fő-nélkül szomorú tétovázására tekintvén, tulajdon örökségének birtokára, és igazgatására visszátérését fiettetni, 's Hertzegi székébe ülven, öröndetes Uralkodásával mindnyájunkat meg-vidámitani méltoztatsék. Ez léend részünkről első alkalmatóság, mellyben tel'yes tehetségünköl készültt, 's Hertzegségedhez mutatandó készségünk nyilván bizonyítani fogja, hogy valamint böllog emlékezetü Eleihez mindenkoron fegyhetetlen hivséggel voltunk, úgy ezt Hertzegségedhez-is szüntelen fen-

tartani, sőt javainknak, 's vérünknek fogyasztásával is petsétleni készek vagyunk.

Hertzezségnek

Alázatos engedelmes hívei
Tufzánói Hertzezségnek egy-
be-gyűltt Rendei.

Hertzeg Sándor nem kevés könyves tsepeket hüllogatot e' levelre, miglen egészen által-olvashatta, melly után az asztalra letévén, fel-emeltt, és fejére külsoltt kezekkel imigy kezdet magában szólani: Oh Isten! hát tsak tsupán szerentsétlenségekre teremtetél engemet! el-vonfzad tölem szerelmes Atyámat, és egyfzer 's mind azt, a' mi e' Világon leg-kedvesebb előttem! oh gond! oh bú! oh fájdalom! melly szörnyen meg-környékeztetek, és parányi vigasztalásomért, melly folyosan fujtogattok! az én örömöm el-temettetett, nyúgodalmom el-ragdatott, és minden kedvem örökös gyászba öltözöt; most a' tartományomnak jóváért Hertzegi székembe ülni hiv a' kötelefségem, de oh! melly nehéz, melly szomorúságos, és unalmas iga lészzen az énnékem, hogy ha annyi keferü sziv furdalások, és bús gondolatok között kell igazgató hivatalomat viselnem!

nem! melly szerentséfebb, és boldogabb volnék, ha bódogúlt édes Atyám után meghalnom, és a' világi búktól akképen öröké meg-szabadúlnom lehetne.

Figyelmetesebben fülelvén ezekre az a' jámbor, kit eddig útasnak neveztem, és szemesebben vizsgálodván a' sopánkodónak teste, és képe formájára, végre reá esmért, hogy az valósággal a' Hertzeg Sándor legyen: mély alázatossággal a' végett nagy tiszteletü, és szanakodó beszéddel a' szóbeli izenetet-is el-mondotta előtte, a' mellett meg-esmértetvén magát, hogy ő a' bódog emlékezetü Hertzegnél, egy fertály esztendőtol fogva udvari Kamarás vala, előbb pedig a' Hadi-seregében fokáig Kapitány volt volna: Arlindo, Sándornak Lovász-Mestere hasonlatosan reá esmért, kiváltt hallván, ötöt Bólyiónak neveztetni; imígyen Sándor nem kételkedhetet mind azoknak bizonyos voltáról, mellyeket a' követségben jött hirhozó néki beszéllet.

Mit tedjen, és mit köveffen Sándor? ha a' Hazájába viszsza térjen-é, és az el-ragadtott Grófnéját keresni most abban hagyja-é?

T

nem

nem tudta magát semmiképen fel-találni, az utolsót tselekenni annyival-is inkább lehetetlennek láttatott neki, mivel el-hitette magával, hogy melly személyt Bólyió követ az erdőben látot, az a' Kristina Grófné vala, kit hogy még valahol fel-nyomozhatja, bizonyosnak hitte: kinek-is hogy haza indulása előtt nyomára találhaíson, parantsolta, hogy a' lovai meg-nyergelteffenek, kiki a' parippájára üljön, Bólyio pedig azt a' környéket meg-mutaffa, hol az erdőségben az-zal a' siránkozó személlyel szembe találkozot.

Illy rendelkezések szerént ismét útra indulván, midőn addig a' környékig egy napi járó földet meg-halladtak, elő-találának a' tájon némelly pórokat, kiktől Bólyió tudakozodot, ha az útban nem láttak-é egy Méltóságot egy ékes személlyel, és egynéhány sárga, és veres ruházatú inasokkal négy lovas hintóban menni? a' pórok azt felelték neki, hogy az olyan hintót tegnap, midőn Orlean Városából ki-jövének, szemlélték volna, és le-írták mind a' ben-ülő Urnak, mind a' személynek képét, és ruházatját, azt tévén hozzá, hogy húsz lovas Katonák kísérték legyen.

A'

A' Hertzeg a' fejét rázta erre, el-nem-gondolhatván, mit kellesek neki illyes tudósításról tartani, és mit jelentenének azok a' késérő hűsz lovas Katonák? de minthogy álhatalosan abban a' vélekedésben maradt, hogy az fellyebb említett, és Bólyiától láttott személy nem más, hanem Kristina Gróf né léve, Sarkantyút adott a' Parippájának, és bé-futtatott épen Orleánba, vóltaképen a' dologról értekezni, holott egy fogadóba bé-fzálván, gyors kérdezősködésére úgy tudósíttatott, hogy néhány napok előtt egy ezredes Kapitány bizonyos Láagi névű Hadi fejedelemnek egyetlen Leányával el-szökött volna, kiket tegnap az utánnok küldött kím-lők, és hajhászók, kik hűsz könnyű lova-fokból állottak, utól érték, és vízfőzra hozták. Minémű tudósításból el-érthette a' Hertzeg, hogy haszontalan reménységet tett magának Kristina Grófnének ki-tudakozására, melly meg-tsalattatott bizodalmanak szívére vett nagy kesergése miatt annyira meg-nyavalyásodot, hogy egynéhány napig az ágyat nyomni kételenítetett.

Illy szíve nyavalyájából bõlts, és magában szálító elmélkedések által ismét fel-gyógyul-

gyúlván, midőn üres, és markába szakadt reménységgel visszafordult térni szándékozot, előbb hogy sem útra készül vala, történt, hogy egy Olasz, mindenféle aprólékos, és ékecséges partékáknak árosa be-jelentette magát a' Hertzegnél, gondolván a' partékáiból valamit el-adhatni: a' Hertzeg nem csak eleibe eresztette azon partékást, de némelly arany eszközök iránt, úgy mint óra, óraláncz, fűgök, gyűrű, és fog-vájó tartó aránt alkuba-is botsátkozot véle, és sommás pénzen töle vásárlot. Melly közben az Olasz többi ékecségei között egy pár gyémánttal ki-rakott tzipellő tsatokat-is mutatott a' Hertzegnek, jelentvén mellette, hogy azok a' leg-újabb módra lennének el-készítve, és bizonyítván, hogy attól a' mestertől Gróf Venezinin kívül még senkinek hasonlatos tsatjai nem volnának, ki Avenióban leg-első ollýásokat töle vett volna.

Hogy lehet ez? felelé ezekre a' Hertzeg, holott én jól tudom, hogy Gróf Venezini mind eddig Párisban mulatozott; igen-is: felelte helyesen mondja Nagyságod (válaszoló vizsontag az Olasz, kinek a' Hertzegnek fő neme esméretlen vala) de nem tudja-e hogy
már

már jó ideje, hogy Párisból el-ment, és egy hasonlíthatatlan szépségű Grófnét, ki születt Törökné volna, és Buda-Várának megvételekor fogságba került vala, el-ragadot legyen? illy beszédre a' Hertzeg újoslag elannyira meg-döbbsent, hogy hamarjában egy szót nem felelhetet, és kevés ideiglen nagy tsendességgel hallgatot, kérdezvén tovább az Olasz, ha azon Grófot, és el-ragadtott Grófnét látta-é? az Olasz vízfzontozá ismét, hogy ő Avenióban nem tsak mind a' kettőt szemeivel látta, de beszélet-is vélek, ambátor ugyan akkor még nem tudta, hanem azután értette, hogy valóságosan Párisból el-ragadtott Török Aszfszony-személy léve az, kit a' nevezett Gróf férfiú ruhában Báró Bojárdó név alatt magával hordozot, beszélvén tovább, hogy hallotta, hogy Gróf Venezini Avenióban minden jószágit el-adta, és pénzé tette, és a' vele lévő Grófnéval Maszfsziliában egy Gállýára ült, onnan egyetemben, nem tudhatni bizonyosan, Szitzilia-é, vagy Nápoly Országba hajózván; az alatt hallotta azt-is némellyektől beszélleni, kik a' Grófot a' Maszfsziliai rév-partól el-botsátkozni látták, hogy kitudódván a' rabláfa (mellyet Bojárdó, noha

minden alkalmatosságtól másokkal szólhatni meg-fosztattot, valami módon még-is ki-nyilatkoztatta) könnyű sebes fajok küldetetek vala utánna, mellyek ha utól érték-é, és vízfzfa hozták-é? nem adhatná hírül, mivel éppen akkor Avenióból Lion (Lugdunum) felé kellet néki utazni.

Illy tudósításra fokáig kételkedet a' Hertzeg, hitelt adjon-é az Olasznak, vagy nem? hogy mindazáltal a' mondásának valóságára jönné, kérdezdegette tovább, mitsodás képü, és szemü vala a' Báro Bojárdó? mellyre az Olasz az egész ábrázatját le-rajzolta, azon fellyül még jelentvén, hogy a' jobb szeme alatt egy kis barna, de igen tetfszetes szeplötskéje volna. Midön az Olasz ezeket mondotta, a' Hertzeg nem kételkedhetvén tovább beszédében, ki-huzván a' melyéről a' Grófnénak képét, a' kezébe nyújtotta, ezen szókkal, hogy tekéntené, és modaná-meg, ha azon rajzolás a' Báro Bojárdónak ábrázatjával egyezne-é? Az Olasz alig vetette reá a' szemeit, meg-esküdöt azon-nal, hogy ő azon rajzolásnak az eleven képét látta, és a' fejét-köti hozzá, hogy Bojárdó a' valóságos Grófné leve, mellyet a'
Her-

Hertzegnek még több hiteles jeleknek, és tulajdonságoknak el-beszéllésével bizonyította, úgy hogy világosan láttatott, hogy nem tsalárdságból, vagy magától ki-gondolva, hanem nyilvánságos látásból szóllott légyen mindeneket: minek okaért a' Hertzeg megvette töle a' tzipellő tsatokat-is, és úgy magától el-botsátotta. A' ki alig lépet-ki a' szobából, a' Hertzeg azonnal a' Lovász-Mestere által parantsolatot adott a' tselédinek, hogy nyakra före mindent be-rakjanak, és el-készüljenek; mert három óra múlván Orleánból meg-akar indulni, melly rendelése szerént minden hallasztás nélkül útra-is indúla: de melly felé vette, és mitsodás esetekkel folytatta Hertzeg az útját, mint-hogy az azután következő beszédből a' nélkül-is önnön szerivel ki-fog tetszeni, most a' felől több szólást nem teszek, hanem Afrikába lövellek szemeimmal, meg-tekéntvén ott, ha az óltától fogva nem történtek-e valami méltó dolgok Algériában Báro Bojárdóval?

Ennek ott ekkoráig jól folyt vala dolga, nem lévén egyéb foglalatossága, hanem hogy Abdellát a' lantra tanítgatta, ki-is ma-

gát olly tanítványi szorgalmatossággal alkalmaztatta, hogy csak nem már olly helyesen, mint maga Bojárdó lantolt, és mások előtt magát hallattathatta: melyre Bojárdó azon okra nézve mennél előbb meg-tanítani minden tehetségéből igyekezik vala, hogy az által a' szabadulására szert tartó reménységének annál hamarábbi következését közelítse; melly igyekezetének elő-mozdítására tudniillik fegedelmét Abdella tellyes készséggel, és ajánláffal meg-igérte. Valóban pedig ez iránt szólván, Abdellának az ígéretes szándéka nem állot másban, hanem hogy ő maga gondolkodot Bojárdóval Algériából titkon ki-költözni, mert minek utánna a' mindennapi társalkodásban a' Bojárdónak el-kellett beszélni, minémü szokások legyenek a' Keresztények között, és melly tilalmatlan szabadságban élnének Frantzia Országban az Asziszony személyek, leg-ottan sugarló vágyódást érezt szívében Abdella a' Török szokástól el-térni, és a' helyett a' Keresztény hitet fel-venni.

Illy idvefséges szándékaról Abdellának csak leg-kevesebb szelet kapot volna a' Baffa, bizonyos, hogy maga lett volna hóhéra

a' Leányának, mert felette nagy pártfogója volt a' Mahomet tévelygésének, és mindenkor kegyetlen Birónak mutatta magát azok ellen-is, kikre tsak gyanakodot-is; és ugyan azért egész Algériában nem keveset tsudálkoztak, és boszonkodtak fok fö, és alaton rendü emberek, hogy egy olly szoros vallású buzgó ember a' Bojárdónak, mint Kereszténynek annyi, és még eddig nem tapasztaltt szabadságot, és kegyefséget engedet, holott a' többi Keresztény rabokon a' Hitek miatt ifzonyatosan keménykedet, hogy az által a' Hitektől való el-állásra kényszeritené, a' mit mint hogy egyenlő szemmel nem nézhették némellyek, egy más közt öfzve tanátskoztak, hogy a' Balsának elő-hozzák, miként a' Bojárdónak állapotja, és rabságában élő nagy szabadsága mindnyájoknak sziveket sértene, vagy azért ő a' Török vallásra térni kényszeríttetnék, vagy ha akaratoskodna, a' fejével adózna.

Ezen vér szomjúhozó kívánságokat ama gonosz akaratú irigyek midön a' Balsának kihilatkoztatták, még az nap a' Bassa szinte akkor, mikor Bojárdó-is jelen vala, meglátogatván a' Leányát el-befszéllette neki szo-

ról szóra, miképen a' Hazafiak Bojárdónak, mint Kereszténynek kegyelemmel teljes szabad tartása miatt meg-ütköznének, és botráncoznának, és azon okból mit kívánnának tőle? mind ezekről pedig Törökül belzelgetet Abdellával, gondolván, hogy Bojárdó azon nyelvet nem érti, de jaj igenis meg-értette ez, és nagy sérelemmel halotta az agyarkodóknak feje ellen ki-főzött tökéletlen végezéseket; Abdella ki a' Bojárdót, mintha a' szívéhez nőtt volna, titkon annyira kedvelte, és az Attyától-is ékes mód-is miátt felette kedveltetni tudta, nem valának azok a' foganatos szók már ki-gondolhatók, mellyekkel az ügye-fogyott Bojárdónak állapotját Attya előtt fel-nem fogta, eleibe terjesztvén elsőben, hogy mi haszna léfzen egy ártatlannak a' vérében? esedezvén azután, hogy méltoztatsék nagy hathatósága által a' szegényt minden veszedelmen kívül tenni. Melly könyörgő közbe-vetésére a' Leányának a' Bassa annyira adta-ki magát, hogy ekkoraig ugyan nem léve szándéka Bojárdót meg-szomorítani, de minthogy olly nevezetes emberek zörögnének a' füleiben, kikhez felette való keménységet nem mutathat, majd nem lát módot, miképen

ötet bátorságos maradással biztathatná. Abdella erre alázatos simogatással, és kéz-tsókolásokkal meg-újítván az Attyánál abban álló kérését, hogy Bojárdótól tovább-is elne vonfza kegyefségét, végtére meg-győzte szivét az Attyának, és arra a' fogadásra hajlitotta, hogy ő önnön részéről tellyes tehetségét arra forditandja, hogy Bojárdót minden veszedelmi ellen meg-oltalmazza, az alatt Abdella se mulassa-el maga részéről Bojárdót a' Török vallásnak fel-vételére reábeszélteni, mert ez volna leg-egyenesebb út az ő békefséges meg-maradására.

Ezekkel a' Baffa midön a' Leányától ismét el-méne, Abdella szomorú ábrázattal Bojárdóhoz fordulván, közlé véle voltaképen mind azokat, miket az Attya felöle beszélt, mellyekre emez felette meg-szomrodván, valamit el-keferedett szivének szorongatásiban siralmas fohászkodási által ki-ejtetett, olly sziv-szakasztó keferedéssel kezdet a' szerentsétlensége ellen panaszkodni. Abdella rész szerént szeretetétől, rész szerént pedig gyengébb Afzfzonyi rendivel született lágy szivüségétől vífeltetvén annyira meg-illettetett Bojárdónak keserves panaszával, hogy minden

ki-

ki-gondolható okokat kereset ötet ismét el-
 efett kedvében meg-vigasztalni. Mire néz-
 ve, hogy addig-is valaminemü biztatással tá-
 mogatná, azzal ápolgatta, hogy tsak benne
 helyheztené bizodalmát, kerülhet még ol-
 lyan módja, melly által nem tsak az ellen-
 ségének ólalkodásától meg-mentheti, de Al-
 gériából-is úgy ki-segítheti; hogy édes ha-
 zájába szerentséfen vizsgál-térhet,

Illy biztató szavai Abdellának olly fogana-
 tofok valának, hogy azok által Bojárdó for-
 nyasztó szomorúságában tapasztalhatóképen
 meg-vidamittatott: minekokaért mély alázatol-
 ságú köszönteket mondott Abdellának mind
 kegyes ajánlásáért, mind ébreztő biztatásá-
 ért, nagy bizonyítással utánna vetvén, hogy
 ha a' szerentse ötet közben-járó fejedelme
 által ismét Frantzia Országba vinné, olly
 ajándékot fog néki küldeni, melly, még élne,
 hálá-adó szívének elégséges bizonyysága, és
 emlékezete lenne. Abdella felele erre, hogy
 ő semmi hálá-adást nem kívánna tőle, mert
 fel-tette magában, hogy minden hasznának
 félre tételével akar néki szolgálni, mi végett
 Mennyet, és földet vészzen bizonyyságul, hogy
 kész legyen önnön életével nem gondolni,
 tsak

tsak utat, módot találjon, őtet az előbbi szabadságára, és szárnyára segíthetni: A' minémü fogadására tellyes hitellel, és reménységgel támaszkodhatik, mert óhajtja, hogy a' Világon mindennemü szerentsétlenség, bú, és bánat a' fejére átokúl szálljanak, ha szívében leg-kifebb álnoksággal hozzá vífeltetik.

Jól vagyon (felele erre Bojárdó) mint-hogy a' drága Abdella Kis-Aszfzony illy szíves nyilatkozatával hozzám vífelő kegyes elméjét előttem ki-terjeszteni méltoztatik, én-is hafogló öfzinteséggel hozzája járuló igaz szívefségemet meg-vallom, és ki-nyilatkozatom, addig-is miglen olly szerentsés léendek, hogy azt nem tsak szóval, de valósággal meg-bizonyithatom. Innét méltoztásék tőlem meg-érteni, hogy én ugyan eddig egy Frantzia Kalmár fiának adtam-ki magamat, de ha úgy hihetek a' titok tartó halgatásának, mint az enyimnek bizonyosan hihet, igen külömbségesnek jelenthetem titkoltt eredetemnek, és állapotomnak mívoltát.

Abdella meg-esküdött a' nagy Mahometre, Törökök Profétájára, hogy meg-hitt titkai-
ról

ról senkinek a' Világon egy szót sem fog
szólani, melly okra nézve Bojárdó imigy
folytatta el-kezdett bátorságos beszédét. A'
rajtam uralkodó mennyei rendelés éppen nem
olly Szülektől hagyot engemet származni,
mint a' minapi beszéllésemben jelentettem,
és, ha szabad közöttem, és a' Kis-Afzszony
között hasonlatosságot tenni, kegyes enge-
delméből meg-kell vallanom, hogy én jóval
nemesebb legyek, hogysen Abdella, mert
énnékem faját Tartományom vagyom, és ha-
táratlanúl sok ezer embereken hatalmasko-
dom, az én Uraságom nagyobb, mint az
Algériai Bafsa-é, mert ez kételen az ő ha-
talmának, és tekéntetének fen-tartására ke-
ménykedéssel, és fennyítéssel az alatta való
jobbágyokat kormányozni, holott én az
enyimeket leg-kisebb intéssel mindenekben te-
kélletes engedelmeességgel szolgálatomra bi-
rom a' nélkül, hogy tselekedetemben mások-
nak szavára, és tanátsára kellefsék hajtanom.
Ha én, hivséges Abdella! azon gyönyörköd-
tető vigságokat, mellyek tartományomban
majd minden napiak, tulajdon képen el-be-
szélleném, a' mint ki-nézem vidám hajlan-
dóságát, el-híszem, tudósításomra eleget
nem figyelmezhetne. Ott találtatnak leg-ke-
le-

lemetefebb mulató helyek, népes városok, és pompás épületek, melyekben kinek kinek önnön akarata ízerént szabad azt tselekedni, a' mi tetszik, kiváltképen pedig az Aszfszonyi Személyek nem olly rabságosan mint itt, hanem tellyes szabadságú akaraton, és a' mellett minden ki-gondolható betsületben tartatnak; egy szóval: ezek az idejeket olly vidámságosan töltik, hogy olly könnyen nem találthatik közzülök, a' ki panaszkodikna, mert minden okok, és dolgok, melyekből nekik leg-kevesebb kedvetlenségek származhatna, azok által, kikkel parantsolnak, vagy tárfalkodnak, szorgalmatos vigyázással el-mellőzternek.

Ezen beszédekre Abdella igen kedvesen figyelmeztet, vágyódván titkon szívében, vajha ő-is olly Országban, és szabadságban élhetne! és noha örömeit még tovább ezekről Bojárdóval beszélleni kívánt volna, meggátoltattatott mindazáltal egy heriltt által, ki Abdellának látogatni jött bizonyos jó-akarov Leány barátját ki-jelenteni a' szobába lépést, ki miátt Bojárdó kételenítettett a' beszédét félben hagyni, el-távozni, és a' szobájába, mint remete magánosságába visszamenni,

menni, a' mi annyival nehezebben esett neki, mivel ott komor gondolatnak emésztő nyughatatlanságiban kellett az óráit számlálni.

A' most említett Leány, barátja Abdellának, azt a' hirt, és szabadságot hozta a' Bafsától, hogy Abdella véle együtt az Algériai meleg fürdőkbe mehet, a' hová ezek az egy-mást értő esmérősek menni talán már régen szándékoztak. Erre, nézve Bojárdó a' beszédének folytatását arra az időre kényszerítetett hallasztani, midőn Abdella visszfa jövend. A' ki valamint ez egyszer önnön titkos érzékenységének jelengetéséből örömeftebb oda haza maradt volna, hogysen az Attyának parantsolat gyanánt tartott engedelmeből fürdőbe ment, úgy, mintha előre meg-érzette volna a' ki-maradása alatt történt viszontagságokat, visszfa jövetelével szomorúságos hallással értette az Attyától, miképen ellene a' tanáts házban a' Janitsárok Agája, az az, a' Török gyalog Katonaságnak Vezére a' Bojárdó miatt kemény szót ejtet légyen. A' végett nagy versengésbe eredtenek, a' ki tudni illik tellyességgel tovább nem nézhetné 's - nem türe-

het-

hetné, hogy Bojárdó olly szabad, és kényén való életben élne; mivel pediglen (jelentette tovább a' Baffa) egy rab miatt az-
 zal az Agával, és több nevezetes Ország-
 Tifzteivel éppenséggel nem ízetlenkedhetik,
 minthogy egyéb-aránt tarthat, ne talám Baf-
 fai hivataljából ki-forgassák, avagy éppen
 életétől meg-foszszák, Abdella a' végett ad-
 ná tudtára a' musikáló mesterének, hogy
 vagy a' Mahomet vallásának fel-vételére,
 vagy, ha erre nem, más rabokkal a' rabló
 gallyákon szokott sanyarú dolgokra magát
 el-tekéllje.

Ezekre Abdella szomorodott szívvvel a'
 Bojárdóhoz ment, kit bús gondolatokban el-
 merülve találván, ébresztésnek, és vigasztal-
 lásnak okáért következendöképen szólítja
 vala meg: jó napot, Bojárdó! mint vagy,
 mint kedvez az egészséged? és hogyan, 's-
 vigan töltötted-e távúl létemben az idődet?
 Mellyre Bojárdó mély fohászkodással meg-
 hajtván Török módra a' fejét, azt válaszol-
 ta; kegyes Abdella! nagyon örvendek sze-
 rentsés, és nekem igen kellemes meg-érkezé-
 sén; de az én víg idő töltésemnek napjai
 régen el-tűntek előlem, és csak tsudálatosan

kellene meg-történni, ha ismét azokhoz juthatnék; mire Abdella néminémű biztatással így válaszol vala néki: ne búsulj Bojárdó, és ne ess olly hamar kétségbe, ki tudja, mi van a' jövődökben, és mi következhetik még? fok közelítő szerentsétlenségeknek a' vége szerentséfebb vólt fokszor már, mintsem azoknak a' félelme a' sziveket retgettette; az alatt ugyan az Atyámnak parancsolatjából szomorúságos izenetet kell mondanom: ő néki az Országbeliek közzül miátad fok ellenségi lettek, hogy azok megengeszteltetnének, nem lát más módot, hanem hogy te el-tekélljed magadat, vagy a' Török vallást fel-venni, és az által nyerendő nyúgodalmas szabadságod mellett nagy elő-meneteledet várni, vagy, ha nem egyenlően a' többi rabokkal a' rabló hajókra menni, és ott a' fanyarúságnak terhe alá életedet vetni, mond-meg már Bojárdó, mint tetfzik ez az új hír? és mire gondolkodol inkább állani?

Látom, és tapasztalom (felelé ezekre Bojárdó) hogy én egyedül szerentsétlenségekre születtem, és eddig-is régen óhajtott szabadulásom miatt haszontalan reménységgel
ma-

magamnak hizelkedtem, mindazáltal én örömeztőbb ezerfzer mint rab kívánok leg-sanyarúbb életre, sőt halálra taszítottatni, hogysem az egyfzer meg-esmért keresztény hitnek igazságában csak hajladozni - is, nem hogy attól el-hajlani, és úgy az örök veszedelemnek véghetetlen kinaira jutni. De mit fog ez ilyen kétségbe ejtő végezés e Világon élő életedben használni? kívánta tovább tudni Abdella, hiszen egyenesen akképen az életedet meg-rövidited, és idő előtt a' telhetetlen halálnak torkába fetsz? melyre Bojárdó: bár ez ideig óráig tartó életben Világi hasznot nem hoz-is, bizonyos vagyok mindazáltal benne, hogy halálom után meg-betsülhetetlen bérét veendem, hogyha az egy igaz hitemtől el-nem állok. Erre Abdella: ollyast mi Törökök-is hasonlóképen reménlünk, jobb a' végett, hogyha a' mi vallásunkon, melyben vigabb életet élhetsz, mintsem a' Keresztény hitben, mely miatt itt üldöztetel, fogsz meg-halni. Drága Abdellám! vizzontozta erre ismét Bojárdó, mely távúl jár, 's tévelyeg az igazán vezérlő úttól! minthogy már egyfzer meg-engedte, hogy ítéletemet, és értelmemet beszédemben bátorságosan ki-jelenthetem, nem

általlom bátran fzemében ki-mondani, hogy a' Török vallás nem egyéb, hanem egy vak tévelygés, és istentelen tsevegés, mellyel tudniillik a' ti Papjaitok titeket Törököket tsalárdúl el-ámitnak, és akadályoztatnak, hogy sem ez, sem a' más világon az igaz bódogságra nem juthattok.

Ezen szókra Bojárdó az ablak felé fordulván, kefervesen kezdet firni, úgy hogy firalmával Abdellának-is a' szemeit szánakodó könyvekre indította, a' ki Bojárdót nem szemlélhetvén fokáig olyan könyvezésekben zokogni, kezénél fogta, és elsőben magának, azután néki-is el-törülven könyveit, imígyen ápolgatta: vigasztaljad magadat Bojárdó, talám találtathatik még valamelly közép út, melly által nyugodalmodba tétetthetfz. Oh haszontalan vigasztalás ez énnékem, válaszoló a' szomorú Bojárdó, minden bódog, és kellemetes forfok az irgalmas Mennynek párt-fogásától fügnek, ki attól el-hagyattatik, az az emberi segítségre híjába támaszkodik. Rajtad áll, felelé tovább Abdella: ha a' szabadságodat el-akarod-é nyerni, vagy sem? de énnékem úgy látszik, mintha tenéked nem volna kedved, azt mivelni, a' mi
fza-

szabadságodnak meg-nyerésére téged segíte-
ne, mert a' minapi beszédedből, úgy mint
az életed folyásáról tett tudósításodból azt
értettem, hogy már egy Grófnéval el-légy
jegyezve; ha ez így nem volna, és szándé-
koznál egy ide való, nekem jól esméretes
Török személyt szerezni, az tellyességgel
kész volna szabadulásodra minden ki-gondol-
ható fortélyra szert tenni, veled együtt
Frantzia Országba menni, ott a' hitedet fel-
venni, és egész életéig mindenekben ked-
vednek, és akaratodnak hiveséges tellyesi-
tője lenni.

Ez Bojárdónak nagy gondokat okozó fon-
tos jelentés vala, mivel meg-nem foghatta,
minémü nagy szivü Török személy lehet-
ne az, ki tellyes szándékát más által néki
ki-nyilatkoztatja, szabadulására nézve mind-
azáltal illy kívánatos alkalmatosságot a' ke-
ze között ki-erészteni nem akarván, nem
fokáig tufakodot ollyatén kínálásra kész haj-
landóságát ki-jelenteni; igen tisztességes en-
gedelmességgel imigyen felelvén Abdellának:
én kész; és hajlandó szivvel vagyok szaba-
dulásomnak szereztséjére segitendő kegyes
jelentését követni, igaz ugyan, hogy (a'

mint minapiban beszélttem,) már egy Grófnéval köteles szövetséget vetettem, de mivel nem tudhatom, ha azon személy életben legyen-e még, vagy az idő alatt már más hazafságra lépet, a' Világ fiai között leg-háládatlanabb volnék, ha egy olly kegyesen rólam gondolkodó személynek (a' mint jelenlenti tetszet) nagy szívü ajánlásához, és kívánságához egész tehetségemből ki-telhető háládatofsággal, és hivséggel nem hódúlnék: ha tehát azon esméretlen Törökné nem feletébb alaton rendből való, és a' személye is még olly állapotban vagyon, a' kit méltán lehet kedvelni, készen állok parantsolatjának, és kívánságának elég-tételére.

A' mi ezen Török Személynek rendét, és eredetét illeti (szóla tovább Abdella) attól nem szégyenlheted magadat, mert jeles, és fő-rendü Szülektől származot: a' mi pedig a' külső természetével együtt az ábrázatjának formáját illeti, ha az Szeretetre méltó-e? azt a' te ítéletedre hagyom, mivel nem az én, hanem a' te szemeidnek kell tetszenie; hogy ebben az ítéletedet meg-értheffem, légy délutánig várakozással, akkor hozzám fogom hívni, és szemeid eleibe állítani, Illyen
szók-

szókkal el-vált Abdella a' Bojárdótól, időt adván neki, hogy a' dologról bővebben magában elmélkedhesse.

Bojárdó azon közbe fok-féle képzésekkel törte vala a' fejét, ide 's tová gondolkodván, ki lehetne az a' Török Személy? mint-hogy Abdellán kívül egész Algériában más Török Személlyel nem szóllot; végtére arra a' vélekedésre térült, talám Abdellának azon jó akaró barátja lészzen, ki nem régen látogatásán lévén, az Abdellával fürdőbe ment; valamint pediglen ezek tsupán képzések-ből állottak, úgy végezetre fel-tette magában Bojárdó, hogy akár mikép forduljon a' kotzka, de annak a' jó szándékú Személynek akarattjára, és az időnek folyamotjára bizza tellyes forsát, és azokra hagyja minden dolgát.

Melly nyughatatlan légyen a' reménységgel fel-függesztetett szívnek a' várakozás, tapasztalta azt Bojárdó, a' kinek minden óra pertzenés egy órának, egy óra egész napnak láttatott lenni, miglen Abdella magához hívatta. Melly idő közben hogy nyughatatlanságát enyhitené, bús lelkét a' lantjával

múlatta, és annak zengedező hangjával szomorú szívét türtette.

Midön éppen a' felyebb fel-jegyzett, és a' palma fa alatt énekelt bús, és kedves énekének nótáját pengetné, szinte bé-lép vala hozzá egy heréltt szeretsen, a' ki néki néma intéffel értésére adta, hogy ötet követné: Bojárdó régen várakozván már az olyan jelre, nyomán követte a' herélttet éppen az Abdella szobájáig, holott az előre megnyitott ajtón bé-eresztetett; de melly kívánsággal fietet abba a' kellemetes szobába, olly tsudálkozástól környül-vétettetett, midön bé-lépven Abdellát leg-drágább öltözetében fel-öltözve az ablaknál ülni látta, melly újság okozta, hogy annál mélyebb le-ereszke déffel feléje lépegetet, kihez midön közelitet volna, emez vidám tekéntettel az ülő helyéből fel-kelvén, nagy kegyességgel a' kezét nyújtotta néki, hogy tsókolná-meg. Bojárdó hogy illy különös kegyelemnek annál illendőbb alázatossággal adja-meg a' be-tsületet, térdre ereszkedet, de Abdella azonnal fel-keltette, és hogy melléje vele együtt egy szép Török szőnyegre le-ülne, parantsolta.

Ek-

Ekkép esett le-telepedések után Abdella Bojárdóra vetett szemmel imigy kezdette szólását: Bojárdó, én néked mái nap meg-ígértem, hogy meg-fogom mutatni azt a' Török személyt, ki veled Frantzia Országba kíván menni, úgy mindazáltal, hogyha néked tetszik ötöt jövődöbéli tárfodnak venni; im! az itt szemeid előtt ül, visgáld-meg, és ítéld-meg, ha kedvelheted-é? tudod, kitso-da? én felöle egyebet nem bizonyíthatok, hanem hogy téged tiszta lelkéből szívet, és nem csak vágyodik Személyednek birására, de közben járásod által a' Keresztény hitnek-is fel-vételére; ha azért szabaduláfodat igazán ohajtván, szándékát tellyesíteni kívánod, ne hallaszd egyenes vokfodat, és indulatodat előtte ki-nyilatkoztatni.

Bojárdó ezeket hallván, elsőben azt gondolta, hogy illyes jelentése Abdellának ké-sértés legyen, melly által a' szíve szándékát ki-tanúlani, avagy illy ravasz móddal ötöt meg-ejteni, és a' török vallásra hozni kívánja; mert mint-egy hihetetlenségnek gondolta lenni, hogy Abdella Frantzia Ország felé csak gondolkodni-is, nem hogy menni igyekezni bátorkodjon. Azon okból aláza-

tofan kérte, hogy hasonlatos késértéstől ké-
 mellené ötöt, hogy még nagyobb szerez-
 lenségbe ne kerüljön, mivel, hogy Abdella
 Kereszténnyé kívánjon lenni, nem másnak,
 hanem tsupán tréfának tartja. De Abdella
 olly nyomos bizonyításokat tett szívének
 egyenességéről, hogy azokra Bojárdó min-
 den kétségét le-tehette; lehetetlen vala mind-
 azáltal neki mindjárt kézzen felelni, hanem
 mint-egy reménység, és félelem között függ-
 mély halgatással szemeit kis ideig reá füg-
 gesztve tartotta. Mellyből Abdella által lát-
 ván kétséges gondolatját, kevés izetlenségü
 tekintettel kérdezé ötöt, nem de talám nem
 akarja-e kívánságát tellyesíteni? erre felele
 Bojárdó: hogy nem tudja, mihez alkalmaz-
 taffa magát, mert ő azt gondolta, hogy az
 emlétett jelentés szerezént valamelly fokkal
 alább való Török Személy akará a' szaba-
 dulását meg-szerezni, és az ő fő-rendü sze-
 mélyére soha számot nem tartot, sőt még
 most-is kételkedik, ha valóságos szándéka
 legyen-e véle Frantzia Országba menni, és
 ott Kereszténnyé lenni.

Ez Abdellának valamennyire szívére eset,
 hogy szavainak Bojárdó több hitelt nem a-
 dot,

dot, honnan származot kedvetlenségét, hogy meg-esmértette, így szólott: veszem észre, Bojárdó, mi tartóztatja kedvedet: az a' Gróf-né, kivel te szerelmes szövetséget vetettél. De bár miben álljon véle a' dolgod, add tudtomra, ha ahoz jobban hajól-e a' szived, hogysem hozzám? hogy a' szerént intézhetszem magamat: én ugyan esküszöm a' nagy Istenre, és életemre, hogy én téged sem meg-tsalni, sem próbálni nem igyekezem, de valóságosan Kereszténnyé kívánok lenni, bátor fajátoddá nem lennék-is. Ha Frantzia Országba jutunk, leg-alább gondod lészen el-tartásomra, és az által meg-mutatod, hogy általam nyertt szabaduláfordat nem kívánod háládatlansággal meg-fizetni.

Ezen szókra Bojárdó térdet hajtván, kéri vala Abdellát, hogy engedné-meg néki, hogy bátorságosan szólhatna; a' mire nem csak engedelmet, de alkalmatofságot-is nyujtván néki Abdella, minekutánna újobban hozzája le-ültette, Bojárdó így kezdette előtte szive indulatját magyarázni: nem tagadhatom, kegyes Abdella! hogy ki-jelentett véletlen szándéka nékem igen hihetetlennek látszatott, de minthogy arról már elég hites bi-

bizonyítáfokat tett légyen, mellyekről az Ég maga bizonyság, nem tufakodom tovább minden tehetségemet, valami erőmben áll, kedvére tellyesen fel-áldozni, és felettébb bódognak tartom magamat, hogy kegyes szíve személyemet szeretetre méltónak teszi, ha mindazáltal talám csak a' reám vetett szereteti hajlandóságának okára nézve segítemi kíván a' szabadulásomra, által-látom, hogy nekem örökös szegény rabbá kell maradnom: mert hogy a' bonthatatlan házafság által egyé legyünk, az lehetetlen, gátolván attól engemet valami ollyas, a' mit e' Világon semmi-féle ember meg-nem változtathat. A' Grótné, kiről előbb emlékezém, olly vékony reménységgel lehet hozzám, mint akár melly más Afziszony Személy. Ehez képest ha még is az Abdella Kis-Afziszony állandó abban a' nagy szívi szándékában, hogy vélem együtt Frantzia, vagy más Keresztény Országba menni kívánczik, fogadom az előtt, ki Mennynek, és földnek Teremtője, hogy házámba jutván, olly gondját fogom viselni, hogy Algériából lett ki-költözését soha meg-nem fogja bánni.

az Abdella meg - szomorodék elsőben annak
 hallására, hogy Bojárdó szerelmes szövetségbe
 vele nem léphet, azért fokféleképen gondolko-
 dot, minek kell annak vallyon lennie, a' mi
 őtet olyan egyesülestől gátolna. Valamint
 pedig nem csak a' szerelem, de a' Keresztény
 néphez, és Hithez járuló vágyolkodása - is
 gerjesztette a' Frantzia Országba menendő
 kívánságát, úgy tovább-is azon nyilatkoz-
 tatással újította a' szándékát, hogy ő lehetet-
 len dolgok ellen nem kíván rugódozni, azon
 okból még egyszer fogadja, hogy a' szaba-
 dúlását meg-szerzi, ha magával Algériából
 ki-viszi, de ellenben Bojárdó-is hite alatt
 azt a' kettőt fogadja-meg, hogy sem az úta-
 zásban, sem másútt akár hová jutnak, be-
 tsülette ellen - - - nem fog semmit olyast
 mivelni, a' mi azt meg-sértené, és hogy,
 míg él, színtelen, és szüntelen barátsággal
 fog hozzá vífeltetni. Az első pontomhoz
 Bojárdó a' természetnek benne jegyzett ha-
 sonlatos munkájára nézve könnyen le-köte-
 lezhette magát, a' másodikát pedig hálá-adá-
 sül el-követni úgy-is el-tekéllete szívében,
 melly végett annyi drága, és hiteles foga-
 dásokat tett, a' mennyit Abdella csak kíván
 vala tőle.

Né-

Némellyek olyan Olvasóim közzül, kik a' kákán-is örömeft gürtsöt keresnek, talán tsudáلكozni fognak rajta, hogy lehetet az, hogy Abdella Bojárdóhoz való szerelmét, mellynek ösztönéből elsőben a' szabadulását meg-szerezni ajánlotta, olly hamar füstbe botsátotta, és faját Személyének birtoka helyett tsak a' barátságát kérte-ki magának. de meg-értendjük továbbra, hogy Bojárdóhoz hódúlt szerelméről soha le-nem mondott, hanem azt változhatatlanúl fenn-tartotta olly reménységgel, hogy Bojárdónak viszont való hajlandóságát még magához fogja vonszani, ha egyszer a' Keresztény földre érkezhetnek, mert hallotta, hogy az indulatoságnak ösztönéből támadott szeretet melly hertelen fel-lobban, olly hamar ismét meg-hül, a' tisztefféséges barátságból származott szeretet pedig hóltig tartó légyen.

Hogy pedig a' jelen való beszédet félbeszakas ne hagyjam, illik tudni, hogy Abdella, és Bojárdó hosszafabb öszve-beszélgetésekben azt végezték magok között, hogy valamelly hajón Török ruhában fognak Algériából elszökni, és Frantzia Ország felé evezni. Melly végezés után Bojárdó el-bútsúzat Abdel-

kiállatától, kérvén szünet nélkül, hogy meg-
 egyesedett, szándékjoknak tellyefítésére men-
 nél előbb tenné - meg a' szükséges rendelé-
 feket.

És valóban idejek-is vala, hogy imigyen
 egy-más közt meg-egyeztek, és végeztek,
 mert az előbb említett Janitsárok Agája,
 ki az Algériai nagy Hadi tanácsban első
 helyt foglalt magának, több más fő-tisztek-
 kel úntalan úntatta a' Bafsát, hogy Bojár-
 dóval tenne változást. Ezek a' meg-esküött
 ellenségei a' Keresztényeknek azt állították,
 hogy egész Algériában a' főbb rendü török-
 ségnél nagy botrányozást okozna, hogy egy
 Keresztény rabnak, a' kit vafak, és lántzok
 illetnének, szabad legyen kedve fzerént Ab-
 dellánál ki 's bé-járni. Tovább a' Bafsát
 arra-is reá beszéltették, hogy alig ha Bo-
 járdó Abdellával illetlen, és a' szüzi tisz-
 taságot szeptösítő szövetségben nem élne,
 mert nem lévén elég, hogy nappal, de fok-
 szor késő éjtszakán-is egyes egyedül nála
 találtaik. Melly magános alkalmatossággban
 Bojárdó nehezen mellözhetné-el, hogy olly
 ifjú, és szép Afzszonyi Személynél tilalmas
 szabadságra ne lépne: Illene tehát, hogy a'
 Baffa

Bassa olyan gyanos öszve-járást köztök ezentől szükségképen meg-gátolná; melly leg-al-kalmatosabban meg-történhetnék, ha Bojárdónak más tartózkodó helyet, és foglalatosságot rendelne.

Illy gondolkodásra való intések olly fogamatofokká lettek a' Bafsánál, hogy még aznap Abdellának keményen meg-hagyta, hogy Bojárdóval eddig folytatott társalkodását félbe hagyja, sőt ezután vele se beszéljen, ha a' heréltek közzül valamellyik, vagy más valaki jelen nintsen. Abdella valamint illyen parantsolatját az Attyának nem várta, úgy annak az okát meg-tudni felette kívánván, alázatos kéréssel tudakozta a' Bafsától. A' ki nem sokat gondolkodván, meg-mondá: hogy bizonyos fő-emberek gyanakodnának felőle, mintha Bojárdóval tilalmas szövetségben élne, vagy leg-alább ő tüle fesletségekre gerjesztetne, kételen a' végett az ollyan magános társalkodást néki meg-tiltani. Abdella csak hamar fel-találván magát, imigyen válaszolt erre az Attyának, hogy tudnillik fe az Attya, fe más valaki soha ő, és Bojárdó felől olly vétkes gondolatokkal ne legyen, mert ha ez a' dolog minden tekintetnek,

nek, haragnak, irigységnek félre tételével meg-visgáltatik, nem egyéb sülend-ki belőle, hanem merő gyűlölségből ki-koholt igaztalanság, és azért egyedül, és nem másért tiltatik néki meg az együtt való mulatás, mivelhogy az ártatlan Bojárdó a' Török hitre nem akar térni; mert ha a' Mahomet törvényére, és Egekre meg-kellene-is néki eskünni, nem mondhatna mást, hanem hogy mi-olta Bojárdó Algériában hozzá jár, foha még csak egy illetlen, vagy botránkoztató szót sem hallot a' szájából: és hogy olyan gyanóságra méltatlan ártatlansága meg-bizonyodjék a' Baffa előtt, próbálásképen ugyan azon gyanakodó, vagy-is költő emberekkel éjtfzakára rejtse-el magát a' Baffa a' szobában lévő Kárpitok közzé, ő azután a' Bojárdót magához fogja hivatni, és a' gyanakodásba vett fzerelmeskedésre alkalmatofságot fog néki nyújtani, akkor ki-világosodik, ha lehet-é igazságosan olly fertelmes gonofzságot reá fogni?

Tetszet a' Bafsának ez ilyen elméje az Abdellának, melly fzerént hogy igaz próbát tedjen, és minden közbe-jehető tsalárdságot meg-gátoljon, parantsolatot adot, hogy

azon szempillantástól fogván Bojárdó, és Abdella sem szóval, sem izenet által egymással estvélig egy szót se szóljanak, és öszve ne beszéljenek: minek okáért nemcsak mások által vigyáztatott reájok, de magga-is vigyázot. Ekkép el-közelítvén az éjszakának ideje, mellyben Bojárdónak betsesindulatú tisztaságát meg-kelletet mutatni, Abdella szokása szerént le-feküt az ágyába, hagyván mindazáltal a' gyertya világot égni, az Attya pedig közel hozzá két Tiszttal a Karpit közzé rejtette magát, hogy annyival jobban hallja, mit fog a' Bojárdó beszélni. Ezekután egy heréltt küldettetett Bojárdóhoz, a' ki néki meg-jelentette, hogy lauttjával az Abdellához jönné.

Már késő völt, midön ez Bojárdónak megizentetett, azért ő-is szinte le-nyugodni készül vala, de Abdella parantsolatjára ki-verte azonnal szemeiből az álmot, és a' hozzá küldetett Követtel Abdellához ment: a' ki nem keveslé tudálkozot, hogy már az ágyban feküt. Alig tette pedig bé utánna az ajtót, imigy szóllot mindjárt hozzá Abdella: talám Bojárdó a' nyúgodalmodból költöttek-fel, hogy későn hivattalak hozzám a' lan-

lantoddal; de tekénts, hogy én-is talám valamiben kedvedet tölthetem, és nem-is akarlak fokáig tartóztatni, tsak még a' muskádál álomra hozol, az után ismét el-mehetsz; jőj azért hozzám, és ülj az ágyomra, verj egy nótát a' lantodon, és énekelj valamelly szerelmes éneket, hogy halljam, mikép peng az olyan szózat a' fülemben. Bojárdó mentette magát, hogy ő szerelmes éneket nem tudna egyen kívül, a' mellyhez Frantzia Országban véletlenül jutot, és az is mind nótájára, mind mivóltára nézve meg-nem érdemlené, hogy el-énekelné, mivel egy olyantól koholtatott, ki a' jó gondolatokban nem birt elégséges találmanyal: nem kívánná a' végett olyaffal a' füleit terhelni, hanem inkább más félével udvarolna. De Abdella nem adot helyt a' mentségének, azt mondván: Bojárdó! ne komorítsd-meg jó kedvemet ez ilyen mentségekkel, és küvesd a' parantsolatomat, mondom azért még egyszer: ülj ide az ágyomra, és énekelj egy szerelmes éneket. Mellyre Bojárdó nem mervén tovább magát menteni, a' Lantját tüstent öszve hangoztatta, a' helyett pedig, hogy Abdellának az ágyára ült volna, inkább távúllabb attól, de arántában helyet

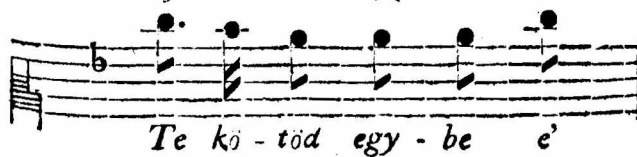
vénén magának, imilyen ének fűz alatt kezdte a' lánját pengetni:

Aria.

I.



Szi-









2.

Szerető két szívnek egyfésége,
 'S így közlött kedvnek gyönyörűsége,
 Minden vidámságoknál édesbb,
 Sok, 's leg-bütsösb' kintseknél kedvesbb:
 Ezt minden szív, 's lélek óhajtja.
 De! mi-is lehet izesb kedvesség,
 Mintha kiért a' szív vágy, gyúl, és ég,
 Azzal ofzthatja tüzet, 's kedvét,
 'S közelheti igaz szerelmét?
 Mulandó ugyan minden: és ez-is;
 De hasznos fáradság ez még-is.
 Ez támogatja életünket,
 Ez vidámitja bús szívünket,
 Ha válaszol közös szerelmünk.

Az éneklésnek vége után Abdella ditsér-
 vén nagyon az énekek rendességét, imigy
 foly-

folytatta tovább Bojárdóval kezdett beszédét: ez szép ének vala, Bojárdó, de mit tartasz arról a' dologról, a' mellyről énekeltél? mire Bojárdó: én azt az ő állapotjában hagyom, és azoknak az ítéletére bocsátom, a' kik nálamnál szerelmesebbek, és a' szerelemben tudósabbak. Hiszem már te-is szerettél, mondá viszont Abdella, midőn a' szivedet egy Grófnénak el-zálogosítottad, innen tehát tudnod kell, ha a' szerelem olly kellemetes gyönyörködtetések elő-mozdithat-e, mint a' minüeket az énekedben le-ábrázoltál? az elsőt nem tagadhatom, felelé erre Bojárdó, mert Bizonyosság a' jelen lévő szerentsétlen sorsom, mellybe nem egyéb, hanem a' szerelem hozot, de gondolnám, hogy nagy különbség legyen szeretni, és a' szeretetnek gyönyörüségével élni; az én énekemnek koholója akár mit értet legyen-is e' felől, én az ő gondolattal nem egyezhetek, mert nekem arról sem tudományom, sem tapasztalásom, és az ő homályos szavainak értelmét sem gondolkodásokkal, sem tapasztalással fel-érni nem igyekezem. De miért nem? válaszola kegyesebben Abdella: hidd-el Bojárdó, hogy az ő szavai igazak, és hogy azokat jobban el-hidjed, ime jöj

X. 5

hoz-

hozzám, és élj szabadságoddal, melyet minden kintseimmal kedvedre engedek.

Ezen szókból meg-értette Bojárdó, mi végre hivatta olly későn magához Abdella: ő arra magyarázta, hogy bizonyosan késérteni akarta, ha a' fogadását meg-tarthatja-e, hogy a' betsületét meg-nem sérti? a' mi ambár ugyan magában egy lehetetlenség vala tőle, mindazáltal még-is alázatossággal kérte Abdellát, hogy olly folyósan ne késértené őtet, különben kéntelen léfzen a' szobájából ki-menni. Hogy hogy? mondá erre Abdella, talám azt gondolod, hogy tréfálok? hogy mérészeled te az én kedvemmet meg-vetni, és kívánságomat meg-tagadni? nem nem, Bojárdó! olly meg-vető-képen nem hagyom magamat tőled el-igazítani, jöj azért, és az időt, midőn lehet, ne töltsük haszontalanúl.

Ezek után Abdella fel-emelkedvén az ágyából, úgy tette magát, mintha Bojárdóhoz akarna kapni, mellyre emez kevésnyire hátra húzván magát, azt mondá: Kegyes Abdella! haszontalanok minden igyekezeti, és kéfzebb vagyok magamat a' szemei előtt
fel-

fel-darabóltatni, mintsem ilyenképen a' kedvét tölteni, mert nem vólnék-e a' Világon leg-háládatlanabb ember, ha a' mindeneket láto Istent, és a' Bafsát, Kegyelmes Attya Urát az eddig hozzám mutatott kegyelmekért illy képtelen meg-bántanám? nem nem, Abdella, azt én soha életemben nem tselekszem, azért ne-is únszóljon tovább az olly undok véteknek el-követésére.

Abdella nem szünt mindazáltal ezekkel meg, hanem még más fogással-is, úgy mint arany hegyeknek ígéretével, és minden kigondolható hízelkedésekkel kezdette az állandóságát próbálni; de Bojárdó mindeyre érzékenytelen vólt, sőt a' mi több, fel-vén a' lantját, már a' szobából ki-akart menni, és meg is indúlt, midőn a' Baffa a' vele lévő két Tifzttel a' kárpit mellől kivontt Karddal elő-állván, meg-állani parancsolta; Bojárdó ijedségében nem tudta, hol vagyon, látván a' Bafsát: előtte térdre esvén azért, azonnal a' lábaihoz borúlt, kérvén, hogy az életének engedjen-meg. Mellyre a' Baffa azt mondotta neki: légy békével, Bojárdó! és nem azért jöttem, hogy meg-öljelek, hanem tapasztalni kívántam,

men-

mennyire lehet az erköltsődnek, és jámborságnak hinni? te bé-vádoltattál előttem, hogy a' Leányommal tilalmas szövetségben élsz, azon okból magam akartam látni, ha a' dolog úgy legyen-e? tapasztalván pedig hiveségedet, és ártatlanságodat, melyekről a' Leányom előre bizonyofsá tett, im nem tiltom látogatásodat ennekutánna-is, és ha továbbá-is illy jó erköltsü jámborságban foglalantod magadat, kegyefségemben, és partfogásomban mindenkor bátran bizhatsz.

Abdella az Attya előtt meg-követte Bojárdót, hogy olly sulyosan meg-késértette, kérvén Attya Urát, hogy ki-világosodot ártatlanságáért hozzája járúltt kegyefségéből ki-ne rekesztené, melyet nagyon-is fogadta. Ez után a' két tanú tiszteekkel, és Bojárdóval el-ment Abdellától. Azonban előbb, hogy sem ezek történtek, a' Janitsárok Agája más két Tiszteket fel-biztatot, és öszvetanátskoztatot, hogy Bojárdónak veszedelmére vermet áfjanak. Ezek a' rágalmazók az előtt, midön a' fellyebb említett dolog Abdella, és Bojárdó között folyni kezdet, valami színlés alatt be-menvén a' Baffa házába, a' nagy palotában egy olly szegletbe

von-

vonták magokat, honnan láthatták, estvére
 ki mégyen az Abdellához: Látták pedig ké-
 sön Bojárdót hozzá menni: elég vala ez
 nekik; ők a' végett bizakodván az Agában,
 más nap reggel a' Bafsához mentek, és mint
 egy fennyel emlékeztették ötet, hogy Bo-
 járdóval tenne egyfzer más rendelést, és ő,
 s a' Leánya közt gyakorló éjtszaki látoga-
 tásoknak, és e' miátt az Algériái nép közt
 roszfzúl példázó botránkozásnak szakasztana
 véget, mert félnek, ne talám kitsinyből na-
 gyobb, és valami roszfzabb következzen,
 kívált ha el-hirefedik, a' mi tsak a' múltt
 éjtszakán kettőjük közt történt, a' miről
 ők hogy a' Bafsának, mint fő-Uroknak hirt
 ne adnának, el-nem múlathatták, minthogy
 a' történetet önnön szemeikkel látták - - -
 Mi történt tehát? kívánta erre a' Baffa tö-
 lök tudni; a' kik imigy beszéllették vala-el
 ki-koholt hazugságokat: Kegyelmes Urunk!
 midön tegnap későbbén innen haza akaránk
 menni, és a' nagy palotán által-menénk,
 láttuk a' Bojárdót hon' allya alá szorított
 lantjával tsendesen az Abdella szobájába men-
 ni: Illy késő látogatáson való meg-ütközésünk
 ösztönözöt bennünket, hogy nyomán követ-
 tük ötet éppen a' szoba-ajtóig, holott az

ajtó

ajtó hafadékon szemléltük, melly meg-hí-
barátsággal, bátorsággal, és nyájafsággal egy-
mással bántak, és tzimboráltak, és mikép-
minekutánna a' fok szerelmes foglalatof-
gokban eleget egymásnak kedveztek, el-ol-
ván a' gyertya világot, együvé az ágyba le-
fekütek, mi mehetet a' fetétségben köztük
véghez, azt mély ítéletére hagyjuk, és
bölts elméjére bizzuk, ha nem el-kerülhet-
lenül szükséges-é illy illetlen állapotot mi-
den hallasztás nélkül meg-gátolni, és azo-
femnire való Bojárdón ki-adni.

A' Baffa e' két hazugoknak roppant hazug-
ságára annyira fel-háborodot szivében, hogy
egynehányszor szándékozot a' fejeket ott ál-
ló helyekben a' kardjával kettészelni. Meg-
gondolván mindazáltal, hogy akképen se-
Leányának, sem a' Bojárdónak ártatlanságát
meg-nem mutathatja; a' haragját, mennyire
lehetet, mértékelte, és fel-tette magában,
hogy ezekkel az ortzátlan árulókkal első-
ben a' vétkes tselekedeteket nyilván meg-es-
mérteti, azután áll rajtok boszszút, Bar-
tim! így szöllot azért hozzájok: nekem ol-
lyast nyilatkoztattatok-ki, melly miatt felet-
tebb fel-indúltam, és meg-kell vallanom,
hogy,

hogy, ha a' dolog úgy vagyon, mind Bojárdó, mind Leányom kotzkát vetettek fejekre. De mondjátok-meg, melly idő tájban láttátok Bojárdót a' Leányomnak szobájába menni? ezek felelek, hogy kevesse éjféli előtt: hibáztok talám, mondá visszafelé nekik a' Bassa, néhány órával, talám előbb eset, mert nem hitethetem-el magammal, hogy a' Leányom olly fokáig fenn-késne, a' ki mindenkor három órával éjféli előtt már alunni szokot. Azt a' rend-tartást ő egyebkor követhette, felelték ismét a' Tisztek: de tegnap csak kevéssel éjféli előtt vigadozott Bojárdóval, a' kit a' szaváról jól meg-esmertük, sőt álmélkodtunk, hogy az idő alatt, miúlta Algériában vagyon, a' Török nyelvet olly helyesen meg-tanúlta, és szólotta.

Minthogy ez egy újonnan ki-gondolt hazugság vala, hogy Bojárdó Abdellával törökül beszélni volna, a' Bassa nem nyelhetett tovább illy tündér tsalárdságért fel-indultt mérgét, mondá azért nekik, hogy vele együtt az Abdella szobájába jönnének, a' hová Bojárdót-is el-hivattatta, ottan mindnyájok előtt így szóllot Abdellához: ime Leányom! az itt lévő két Tisztek tégedet
Bo-

Bojárdóval el-követett rendetlen tettetéről előttem vádolnak, azt beszélik, hogy tegnap éjtzaka későn látták a' Bojárdót hozzád menni, és a' szobád' ajtajának hasádján jól ki-vették, hogy ti együtt igen bátorságos szövetséggel barátkoztatok, illetlen foglalatofságtok után pedig együtt le-feküttetek; mond-meg most nékem: ha ez igaz-é? és mennyire esméréd magadat vétkesnek, és miképen bizól eme roszfz tselekedetéről számot adni? mert ha elegendőképen magadat ki-nem mentheted; és ártatlanságodat meg-nem mutathatod, mind a' kettőtöknek e' karjaim lesznek gyilkosi.

Illy keményen, és rövideden ki-mondott végezésére a' Bafsának a' vádolók füleltek, Bojárdó pedig dörögöt, és retteget, nem gondolván mást, hanem hogy a' tegnapi dolog miatt minden okvetetlenül az életét fogja el-veszteni. Abdella ellenben bátor szívvvel mind a' két hazugokkal szembe állot, nyers szózáttal így támadván-fel ellenek: Ti vagytok azok a' hamis vádolók, a' kik mint a' kullogó farkasok az ártatlan vér után jártok? mi ingerelt benneteket, ti ortzátlan Nadályok! hogy Lutzifer agaraival dühösködő agyvelőtöknek ezer nyűftü bordájában illy

hímes

hímes vádolást szöjtettek Bojárdó ellen,
és bérlettetek ellenem? nem de nem, ti
istentelenek! ennek a' szegény embernek
romlására akartatok vermet ásni? azt az
illetlen vétket koholván-ki ellene, mintha
betsületemben meg-sértet vólna, de! tudjá-
tok-meg ti rágalmazó ebek, hogy melly
vermet igyekeztetek a' mi lábaink alá ásni,
még a' ti nyakatok szakad abban: ime itt
jelen vagyon az Atyám a' Baffa, meg-
mondhatja az, a' mit látot, és a' mi igaz,
mert az egész idő alatt, midön tegnap ké-
sőbbén Bojárdó nálam vólt, ő-is jelen vólt,
és ha szükség, még két más bizonyságokat-
is állithatok, a' kik hasonlóképen mind ad-
dig a' szobámban jelen vóltak, valamедdig
Bojárdó nálam mulatot; Leg-ottan midön
ezeket szóllotta, bé-lépének a' szobába a'
tegnapi két bizonyság - tévő Tisztek - is,
kikért a' Baffa már annak előtte küldött.
A' kiknek jelenlétekben így szóllot to-
vább Abdella a' vádolóihoz: nézzétek ti
barmok! itt vannak azok a' két bizonysa-
gok-is, kik tegnap a' szobámban mind ad-
dig jelen vóltak, valamедdig Bojárdó el-nem
távozo; szóljatok, és vádoljatok most, és
bizonyítsátok-meg, ha Bojárdó betsületem
Y ellen

ellen csak leg-kisebbit-is követet-é el? De ezek a' félelemnek, és rettegésnek rokonykodó néma tályogától el-fojztatván, és tztizbakot se tudván kottyantani, mint a' köbálványok állottak. Azon közben még-is, míglen a' bizonyásra jött két Tisztek a' hazug vádlásról meg-tudófitattak, emezek fel-efzmélkedvén, térdre ereszkedtek, gondolván, hogy alázatos térd-hajtással a' Bassánál, és Leányánál kegyelmet találnak. De a' Baffa annyira fel-gerjedet otsmány költemények ellen, hogy kezébe ragadván a' tegyverét, mérgében mind a' kettőnek ketté-haította az élete gombját.

Ezen történetnek a' hite még ez nap az egész Városban el-terjedet, és azoknak, a' kit Bojárdó felől roszszúl szoktak beszélni, olly félelmet okozot, hogy alig merték az után a' nevét-is nevezni. Maga a' Janitsárok Agája, kinek a' Leleményéből fő-képen származot ez a' dolog, noha Algériában szinte olly hatalmas vala, mint a' Baffa, még-is ezen eset ellen nem kívánt egy szóval-is berzenkedni, sőt jobb gondolatokkal kezdet Bojárdó felől lenni, hallván, hogy Abdellánál olly tisztaságosan, és erköl-

költsöfen viselte magát, és a' Bafsának abban álló parantsolatját: hogy valaki ez után Abdella, és Bojárdó ellen valamelly kisebbséges hazugságot mérészel költeni, a' nyársra vonyattassék, meg-erősítette.

Ebbéli parantsolatja, a' nevezett két Tiszteken el-követett boszszú-állása a' Bafsának emlékeztették Bojárdót, hogy igen közelit-ne már az az idő, mellyben néki Algériából, következendöképen az egész Török földről el-távozni leg-tanátsosabb, és leg-szükségesebb volna, minthogy könnyen el-ítélhette, hogy ama két Tiszteknek halála az atyafiakat annyira meg-keferítette, hogy, ha világosan nem-is, leg-alább titkon, és orozva vetendő lefeiktől életét mindenkor féltheti; illy félelmes következésnek el-távoztatására, és a' Baffa kegyességének bizonytalanságára nézve Bojárdó tehát Abdel-lával újabban szólott, könyörögvén néki, hogy, ha tetszése, és szándéka Frantzia Országba menni még állandó volna, az el-végzett mód szerént el-szökéseket liettetné, ha pedig talám meg-változtatta volna szándékát, és ismét Algériában meg-maradni kívánna, leg-alább legyen olly könyörületef-

séggel hozzá, hogy kegyességéből mutatna módot el-fzökésére, minekelötte az ellenségei, a' kik szüntelen utánna ólálkodni fognak, gyenge életét, mint a' gyertya világot, egy véletlen szempillantásban el-oltsák.

Abdella helyben hagyván e' kérését Bojárdónak, elégséges hihetiséggel és valósággal ötet bizonyosá tette, hogy egyszer fel-tett szándékától leg-kisebben sem gondolkodik el-állani, sőt véle együtt hasonlóképen vágyódik Algériától meg-válni, és olly Országba jutni, a' mellyben meg-gátolhatatlan szabadsággal a' Török tévelygés helyett a' Keresztény hitnek ágazatira oktattathasson, és térheffen; mert jobban, és velősebben, meg-visgálván a' vallásoknak egyenetlen parantsolatit, és szokáfit, fok állapotokra talált, mellyek gondolatja szerént a' nagy Istennek nem tetszhetnek, és mellyek néki a' valóságos boldogságnak el-nyerésére akadályofok láttatnak: melly okból kívánva kívánná, hogy ma lehetne Kereszténnyé, és addig lehetetlen-is néki nyugodalmas szívvel lenni, míg Algériából ki-nem költözködik.

Bojárdó ezekre alázatosan azt felelte, hogy az ő tehetsége annyira nem terjedne, hogy önnön erejéből illy idvességes, és dicséretes kívánságát be-teljesíthetné, hanem magának kellene azon iparkodni, és gondolkodni; Abdella erre-is ajánlotta magát, imígyen biztatván Bojárdót: hogy minden okkal móddal fog szorgalmatoskodni, hogy egy alkalmatos hajót, és hajóft a' kezére keritheffen, mellyekkel egyetemben el-szökhessenek, és meg-indúlhassanak.

Könnyen el-lehet hinni, minémüképen kellett ez illyen vakmerő szándék mellett Bojárdónak félni, a' ki által-látta, melly pórról járna, ha az alatt szökő szándékjok a' Basfának fülébe menne, vagy a' szökésben utól érettetnének: Abdella ellenben mérészebb vala, hogysem félénk, és fel-tette magában, hogy ha egyszer annyira viheti a' dolgát, hogy a' tengerre juthatnak, és ott talám utól érettetnének, ő inkább a' tengerbe ugrand, mintsem Algériába visszaterjen. Hogy tehát szökő szándékát menél előbb véghez vidje, szabadságot kért az Attyától, hogy a' tengeri partokra sétálni mehetne: a' kinek engedelmeből oda vitette

magát, és ottan egynéhány herélttektől ké-
sértetvén, sétálgatott nem más okból, ha-
nem hogy vizsgálódna, ha nem akadhatna-e
egy ollyasra, ki szökni készülő igyekezetét
magára vállalná. Szerentséjére szembe talál-
kozot egy emberrel, a' ki született Frantzia,
és annak előtte Keresztény vala, de rabsá-
gában szenvedett felette kemény tartatása
miatt kétségbe esvén, törökké lett, és ak-
koron a' tengeri rablásfokból élt. Ez az
ember az előtt mint rab Abdellánál szolgált,
a' kitől nem csak lágy rabságban tartatott,
de máskép-is fok kegyefségekben részesít-
tetet, úgy hogy nála nehezen lett volna
Törökké, ha a' Baffa egy más Urnak el-nem
adta volna, kitől az után minden inségekkel
kinoztatott. Abdella tudván, hogy az az
ember az emlétett okokból, és a' tett régi
jónak meg-emlékezéséből a' személyét igen
nagyra betsülné, nem kételkedett ötet meg-
szólítani, és meg-kérdezni, hanem vállalna-e
fel egy pár személyt, kik között egyike ő
maga volna, jó és dupla bérért Algériából
Spanyol, vagy Frantzia Országba, avagy
akár melly más Keresztény földre ki-vinni?

Lombiáno (úgy neveztetett az a' tengeri lator) elejéntén a' fejét rázta erre a' kérdésre, azt állítván, hogy az olly következetű dolog volna, mellyért ha el-árúztatnék, vagy valahol az útban meg-kapattatnék, életével adózna: jollehet Abdella leg-jobb szókat adott, és ezer arany jutalmat-is ígért valának, ha Európába viszi, nem akart még-is mindjáraft egyet-érteni, míglen jó Lelki sugarlás által efzébe jutot, hogy olly formán ő maga-is még egyszer a' hazájába juthatna, és a' Török tévelygésről, mellyért a' Lelki esmérete szüntelen mardosta, ismét a' Keresztény hitre térhetne. Elméjébe ütközött illy istenes gondolkodásiban meg-ígérte Abdellának, hogy reá-áll kívánságára, és ki-fogja ötöt a' másfik esméretlen személlyel együtt a' meg-alkudott bérért Algériából vinni, úgy elmélkedvén magában, hogy egy alkalmatossággal az eddig-való rablásával szerzett értékét-is el-viszi magával, mellynek, és a' meg-alkudott bérnek sommájával akár hol betsülettel el-élhet.

Ezekre Lombiáno tudtára adta Abdellának, hogy ő két nap alatt igyekezik fel-készülni, és meg-indúlni, a' második éjtszakára tehát

azon személlyel együtt Török férjfiú ruhában jönne a' hajójára, ki arra kötelezte magát, hogy minden tudományát, és iparkodását arra intézi, hogy önmön jobb voltára nézve-is mind a' kettőjeket szerentséfen elvidje, és hogy meg-ne esmértetnének, ha talám valakik utánnok küldettetnének, más esméretlenítő ruhákat-is, minüeket a' Keresztények viselnek, viszen magával, melyek szükségben nekik szolgáljanak; ezeken kívül még több jó fortélyokat, és tanácsokat mondott, melyeket Abdella olly sulyos, és vakmerő dologban eszefen követne.

Illyenképen meg-egyezzvén Abdella, viszfazá tért, hogy Bojárdónak hirül vidje, a' tengeri parton mi jót végzet légyen. Ez hallván a' szabadulására meg-tett rendelkezéseket, ki-mondhatatlanul meg-örült, nem egyebet gondolván, mintha minden szerentsétlenségéből ki-gázolt volna, már semmit buzgóbban nem kívánván, mint azon órának elközelítését, melyben Abdellával Algériából útnak indulhatna.

Abdella ezek után kéfedelem nélkül minden drága eszközeit aranyból, gyemántból,
gyön-

gyöngyükből, és egyéb drága partékákból nagy tsendefséggel öfzve-rakta, azokhoz még annyi kéz pénzét téven, mellyel egyetemben az érteke jeles sommára ment, melly ruhát pediglen az úton viselne, magának kiválasztot, abban sok drága köveket varrot, úgy Bojárdóval-is a' magáéba számtalanokat varratot, hogyha történetképen a' kéz pénzéből ki-fogynának, lenne náluk, a' mi költségre könnyen fordithatandó volna.

Midön e' fzerént egészen el-készültek, Abdella az Attyától engedelmet kért, néhány napokra a' tenger partján lévő mulató palotájába mehetni, és ott a' vidámitó szel-lön magát egészségesebb voltára nézve ki-frifithetni. Ezt minthogy többször-is szokta tselekedni, a' Baffa akkor-is könnyen megengedte néki, azon fellyül még arra-is szabadságot adván, hogy Bojárdót-is mulatságára magával viheti.

Illyenképen leg-kisebb akadályt sem látván Abdella, melly a' szándékától gátolná, minden öfzve rakott partékájával együtt a' mulató házhoz vitette magát, a' hol ki-mondhatatlan türhetetlenséggel várta azt az

éjtfzakát, mellyben Algériából örökösen eltávozni kívánt. A' nap le-alkonyodván, már a' hód kezdet az ő fertályában emelkedni; a' heréltek pedig nyugodalom előtt Abdellától erős álom-hozó italt nyervén, mint a' gözük aluttak, midön leg-ottan Abdella, és Bojárdó az utra választott ruhájokban fel-öltözvén, és minden partékájokat magokhoz vévén, tsendes lépésekkel a' szobáikból ki menének, és az ajtókat utánnok bé-zárván, nagy ferényen oda fietének, a' hová Lombiáno nekik idöt, és helyt rendelt.

Ez alkalmasint egy jó óráig állott strását miáttok, miglen a' rendelt helyen megjelentek: örült azért felette vártt el-érkezéseken. Azután még néhány száz lépesnyire vezetvén őket a' Hajó állásáig, minekutána ottan tsendefen bé-szállottak, Lombiáno tudván már a' leg-közelebb való úti-járást, a' parttól fel-oldozván a' hajóját, minden késés nélkül a' mély tengerre botsátotta, ott úgy szorgalmaztatván a' kormányát, hogy mind a' szép tsillagos időnek, mind a' jó kellemetes szélnek alkalmatosságával mennél hamarább Algériát el-halladhassák, és az utánnok vethető töröket-is el-kerülhefsék.

Ezek-

Ezeknek így kívánságok szerént történtt útra indulásoknak kívánván addig-is jó szerentsét, míg beszédemben a' for ismét reájok jön, emlékezmem kell más felé-is, és látnom, hol, és melly járáfokban forgot eddig a' Tufzánói Hertzeg. Ez az alatt Aveniőba érkezvén, ott lévő mulatásában reá talált arra az emberre, ki a' Gróf Venezinnek a' jószágit meg-vette, ezen Ur ámbátor a' Kristina Grófnénak el-ragadása felől többeket tudot, mindazáltal még-is a' Hertzegnek értekezésére tudatlanná, és idegenné tette magát, nem emlétvén egyebet, hanem hogy a' Gróf Venezini annyira botsáttotta volna ki előtte magát, hogy ő Szitziliában akarná magát le-tenni, és ott holtáig való lakását választani, azon okból az eladot jószáginak árrát-is Meszszinába néki által tétetni kívánta. A' honnan nem hallotta az últatól fogva semmi hírét-is, ha oda ért-e, vagy pedig talám a' tengeren keresztül kosúl koborló Török hajók közzül valamellyikének a' hatalmába eset?

A' Hertzeg, ki Avenióban Szelimo nevű Grófnak adta ki magát, ilyen tudósításra nem tudta, mire tökélje-el magát, ha
Kri-

Krítina Grófnét tovább-is keressé-c, vagy csak visszfa hazájába térjen? meg- emlékezővén mindazáltal arra a' fogadására, melyet Párisból lett meg- indulásakor a' Katéno Márk- Grófnak tet, hogy tudniillik ő a' Grófnét, bátor a' széles Világnak mind a' négy részeit öszve járja-is, fel-keresi, köteletségének lenni tartotta végső dolgokat-is el-követni, csak a' Grófnét ki-nyomozhassa. Erre nézve fel-tette magában, hogy Maszsziliába-is el-megyén, a' hol leg- alább ki fogja tudakozni, hogy hova ment, és melly felé vette útját Gróf Venezini az úgy nevezett Báro Bojárdóval?

Valamint fogadta, és magában fel-tette, úgy a' szerént meg-indulván, és be-érkezvén ebbe a' Városba, tudakozódót némellyektől kiket látott, és itélt, hogy az újságokban tudóskák volnának, kiktől-is úgy tudósított, hogy az emlétett Gróf Venezini Francia Országból egy ékes Grófnét el-ragadván, minek utánna Avenióban elebb az útjában minden jószágit el-adta volna, Maszsziliába jött, de itt, minthogy ide jövetelével a' tengeri parton egy Szitziliába induló hajót készen, és már menő félben talált, semmit nem

nem kétfet, hanem tüstént a' hajós Kapitányal Szitziliáig meg-alkudot, és a' véle lévő Grófnéval, a' kit firji ruhába öltöztetvén, Báro Bojárdónak nevezet, a' hajóra ült. Szerentséfen érhetet-é Szitziliába, az kétséges fok féle okokból, mert azon hajónak innen lett meg-indulása után tsak hamar irtóztató szél-vész támadot, mellynek megszünése után a' Vizben fok hajó töredékek, és darabak láttattak; nagy volna azért a' gyanóság, ne talám az a' szerentsétlenség őket érte, annyival-is inkább, mivel azon hajónak az időtől fogva leg-kissebb hire sem hallatott.

Illy ijesztő, és felettöbb való sérelmű hir-hallás új sebeket nyitott a' Gróf Szeli-mónak szívébe (melly néven ezentül a' Hertzeget nevezni fogom) mert ki nem vehette belőle, ha Kristina Grófnét érte-é az a' szerentsétlenség? minthogy pedig bizonyos hol-létéről sem tudhatott-meg semmit-is, kezdet alkalmasképen tsekkenni reménységében, sőt már kételkedni, ha valaha láthatja-é még kedves Kristináját?

El-nem halgathatom itt, hogy a' Hertzegnek Lovász-Mestere, Arlindó, a' jövendőlködő tudományban tudós lévén, külömb külömbféle kérdésekre olly jövendőlködő feleleteket tudot ki-munkálni, mellyek alkalmasint az igazsággal meg-egyeztek, és bé-tellyesedtek. Gróf Szelimo igyekeztvén néhány nap Masz-fziliában mulatni, arra a' gondolatra jött, hogy Arlindó az alatt kérdéseire minden kedvezés nélkül jövendőt neki mondana; első: ha Kristina Grófné még él-é? második: ha vallyon reá találhat-é még valahol e' Világon? Arlindó nagy szerentséjének tartván ebben-is a' Hertzegnek tekéletes engedel-mességet meg-bizonyíthatni, következő nap korán reggel, mellykor minden dolgok józanabban szoktak folyni, a' kérdésekhez fogot, azokat, és azokhoz tartozandó portomokat papirosra tévén.

Imigyen fel-jegyzett betűkből, és pontomokból figyelmetesen ki-számlálván azokat, a' mellyek jövendőlködők valának, azt hozta ki belölek, hogy Kristina Grófné még él, és egészséges, és eddig életének nagy veszedelmében forgot volna, de már azon általt eset; a' mi a' málikát illeti, úgy mint: ha

még

még e' Világon a' Hertzeg reá találhat-e? erre a' titkos értelmű jövendőelő jegyek azt mutatták, hogy a' kérdés tévő eddig nagy fáradsággal iparkodot légyen, miként szive vágyásának meg-elégítésére a' tzelját el-érhette volna, de ha még kevés ideig türteti magát, örömmel meg-találja, a' mit a' szive kíván, és tsak kevesé a' napkelet felé térítse útját, úgy történhetik, hogy a' mit keres, ott a' mélységes vizeknek közepén szemeibe akad.

Ebbéli ki-munkáltt jövendőléseivel Arlindó a' Gróf Szelimóhoz ment, bé-nyujtván azokat, és kérdezvén tőle, mikép tetszenének neki? Gróf Szelimo el-olvasá azokat, de hogyan kellefsék azt neki érteni, hogy ő Krifinát a' vizek közepén találhatja, meg-nem foghatta: maga Arlindó-is nem tagadta, hogy válafzának ez a' része neki-is homályosnak tünnék, önnön részéről úgy magyarázván, hogy ő a' Szitziliát gondolná tenger közepének lenni, minthogy elsőben a' nap-kelet felé volna helyheztetve, azután körös körül a' tenger környékeznék, és azért méltán a' víz közepének tarthatni, tudva lévén az-is, hogy Gróf Venezini az el-

ragadott Grófnéval a' felé indúlt légyen, annak okáért meg-történhetik, hogy ottan akadhatnak Kristina Grófnéra.

Erre a' Hertzeg fok ellen való, és más-kép-is érthető magyarázatokat hozot elő, de végtére még-is reá beszéltette ötöt az Arlindó, hogy a' Grófné nem másutt, hanem Szitziliában tartozkodik. E' szerént minthogy már olly hofzfszas útat tett volna, reá vetette magát, hogy még Szitziliába-is el-mégyen, és értekezni fog iránta. Fel-készülvén tehát, hogy leg-első jó széllel meg-indúlhasson, egy jó bátorságos, és fegyverrel derekasan fel-készültt Kereskedő hajóra tétetet szert, a' melly egyenesen Szitziliai Tartománynak fő - Városába, Meszfszinába evezet.

Ekkép igen kevés késés után fel-derültt szép idővel, és ohajtott jó széllel meg-indúlt Gróf Szelimó azon a' hajón, úgy biztattatván a' hajós Kapitánytól, hogy, ha csak harmad napig az a' szél folyvást tartand, kétség kívül bé-evez Szitziliába. A-azonba valamint külömb külömb féle nemzetsegek, úgy külömb külömb féle nemű sze-

személyek lévén a' hajóban, kik között vala bizonyos Gróf Vertevill nevű Frantzia-is, ki nagy betsület-mutatással felette igen iparkodott Gróf Szelimóval esméretséget vetni. Gróf Szelimónak tetszvéen azon Grófnak a' maga viselése, és mulatságos nyájassága, leg-többnyire véle mulatta magát, annyival-is inkább, mivel Vertevill mindenféle újságokat tudot beszélleni, mellyek Párisban a' Hertzegnek el-menetele után történtenek.

Történt pediglen hogy Vertevill beszéd közben a' Lorindó Mark-Grófnét-is elő hozta, a' kiről tudni-illik elől beszéllöttünk, említvén, hogy ez a' Tuszánói Hertzeget igen meg-kedvelte; Gróf Szelimó azonnal fel-fogta a' nevét, kérdezvén Vertevilltől, ha élne-e még a' Márk-Grófné, és mint volna? jelentvén, hogy néki-is szereztsége léve ez előtt, ötet esmérni; Gróf Uram! felelé erre Vertevill, minthogy értekezni kíván felöle, adom tudtára, hogy én gyakorta a' társalkodásában lévén, olly jól esmérem, mint ennen magamat, és azon okból különös dolgokat mondhatok felöle.

Tsak kevéssel előbb (kezdette beszédet folytatni Vertevill) hogysen én Párisba jövék, és ott egy ideig mulaték, mulatozot Páris Városában bizonyos Tufzánói Hertzegis, ki valamelly Kristina nevü Grófnét egyébránt született Töröknét, kit egy Katénó nevü Márk-Grófné faját szülötje gyanánt tartott vala, annyira meg-kedvele, hogy egészen utánna indulá. Az a' Hertzeg a' Királyi Udvarnak meg-tekéntése, és ott maga meg-esmértetése végett kevés ideig Verzfáliában-is tartózkodot, holott a' nevezett Lorindó Márk-Grófnét maga rendes személyével olly igen be-vette, hogy ez ötöt szerelmes szemekkel nézte, és feletőbb iparkodot, miképen viszont való szeretetre gerjesztheffe: de minthogy a' Hertzeg egész hajlandóságát már a' Török Kristina Grófné után vetette, nem tsak minden alkalmatofságokban hideg, és tántorithatatlan vala, de a' Grófnénak kedvéért Verzfáliát-is el-hagyta, és Párisba költözött. Látván ebből a' Márk-Grófné, hogy reményében megtsalattatott, kételenítettett magát úgy alkalmaztatni, hogy a' Hertzegnek eszét megveheffe, de ez lehetetlen léve neki. Annak okáért új Mesterséget kapot-fel, és igyekezet

zet a' Hertzeget a' szép Töröknétől, melly néven egész Párisban hivattatott, egy hofz-fzas irással le-idegeníteni: de tsak hamar ez után történt, hogy Delfinatus tartományból való bizonyos Gróf Venezini a' nevezett Grófnét erőszakosan el-ragadta, kinek a' Hertzeg minden embereivel Párisból nyoma után indúlt, olly fogadás-tétel alatt, hogy bár az egész Világot meg-kell-is néki jární, a' Grófnét még-is fel-keresi. Mihelyest Lorindó Márk-Grófné a' Hertzegnek el-távozását meg-értette, által-látván, hogy a' Hertzeghez való bizásának reménysége füstbe ment, olly szörnyen meg-keferedet, hogy sulyosan le-betegedet, és az Orvosoktól nagy fáradsággal, figyelmetefséggel, és szorgalmatofsággal hozattathatott egészségre.

Alig gyógyúlt-ki valamennyire a' nyavalyájából, folytatta tovább Gróf Vertevill a' beszédét, minthogy a' szíve semminémű könnyebbitő elmélkedésekkel meg-nem engeszteltethetett, sőt még mélyebben a' kívánságos gondolatokban be-keleptzésedet, kiverhetetlenül azon gondolatba merültt, hogy lehetetlen légyen néki élni a' Hertzegnek birtoka nélkül, ekkép a' szerelemnek hatal-

ma annyira vitte, hogy senkinek szándékát meg-nem jelentvén, férjfi ruhába öltözködött, és a' Hertzeg után bujdosot, most jár fel, és alá földön és vizen, hogy ötet, ha lehetséges, valahol fel-találja, és Krisztina Grófnéhoz hódúltt szerelméről le-beszéllje: ha fel-találhatta-é eddig a' Hertzeget, vagy mely történeteken ment-által, azokról nem tudok hirt mondani. Ezekkel vége lett a' Lorindó Márk-Grófnéről való beszédnek.

Én azt tartom, hogy leg-kevesebb gondja a' tovább e' dologban értekezni kívánó Olvasónak, ha tudja-é, vagy nem, minémű gondolatokat forgatott elméjében a' Tuszánói Hertzeg avagy (a' mint most neveztetik) Gróf Szelimó ezen beszéd alatt; jelentem azért inkább, hogy a' Gróf Szelimó hajójának a' szelek olly szerentsés fuvallással kedveztek, hogy ők két nap múlva nem csak Meszszina tájára, de Meszszinába-is bé-érkeztek. Ide érkezvén Gróf Szelimó, a' leg-hiresebb vendég-fogadóba szállot-meg; mivel pedig az esmérkedő utazásban Gróf Vertevillnek mulatságos, és rendes maga viseletét úgy meg-kedvelte, hogy a' társaságát tovább-is maga körül szervenvedni kívánta,

ta, kérte ötet, hogy tetszene néki nála maradni. Gróf Vertevill nem kéretette fokaig magát, hanem azonnal készen ajánlotta a' társaságát, azon okból a' fogadóban Gróf Szelimónak ellenében vett magának szobát: melly alkalmatossággal a' szüntelen való együtt lételben olly barátságba ereszkedet Gróf Szelimóval, hogy ez végtére azt a' hibát követe-el, hogy ki-nyilatkoztata néki, ki légyen ő, és kit keresne Meszszinában.

Gróf Vertevill bizonyosá tétettvén eképen, hogy szerentséje légyen a' Tuszánói Hertzeg Sándorral társalkodni, a' ki Kristina Grófné után fáradozna, mindjárt nagyobb tisztelettel kezdet szólni, és meg-követe a' Hertzeget, hogy tudatlansága miatt eddig illendöbben nem tisztelte; Gróf Szelimó pedig ki-kérte erre magának, hogy Vertevill ezentöl-is tsak úgy bánjon, és szólnon vele mint Gróffal, minthogy utazásiban esmérten akar lenni, fogadván, hogy mindenkor szives barátja, és hozzá való barátságának akármelley alkalmatossággal kész meg-bizonyítója kíván lenni. Gróf Vertevill mindazáltal noha minden betset, és hajlandóságot mutatot vala a' Hertzeghez képen, és úgy

vilelte magát, mintha tellyes igyekezettel még belyebben barátságába férkezni ohajtana, végre még-is olly keptelenül meg-tsalta Gróf Szelimót, hogy ez abból eleget tanulhatot, mikép kell a' titkot egy látszatos jó barát-nak meg-hínni. Mert Gróf Vertevill titkon Kristina Grófnéről, mintha a' tengerbe holt volna, gyászos verseket tsinált, és azokat egy tudós Mester - ember által márvány - kö táblára metszette, melly táblát azután a' szolgái által a' Városon kívül lévő tengeri par-ton egy olly helyre vitette, és fel-állittat-ta, holott a' fő nemből valóknak, kik ha jó törés által életekről meg-fosztattak, halottas Versek szoktak tétettetni.

Illyen tsalárdságának el-követése után Gróf Vertevill kérdés tett Gróf Szelimónak, ha nem tetszene-e néki szekéren ki-sétálni, és a' Mészszina környékét meg-visgálni? ez kedvére léve Gróf Szelimónak, azért bé-fogattatot, és ki-menének a' Városon kívül, holott midön némelly helyeket tekéntetbe vettenek, arra a' helyre-is el-értek, a' hol a' tengerbe holt fő neműek gyászos Ver-sekben fel-jegyeztettek; melly hely mint-hogy magában vidámságos, és szép fákkal

ki-

ki-ültetett egyenefség vala, Gróf Szelimó ki-kivánczozot szálni a' fzekérből, és ott a' fák alatt gyalog járni.

Gróf Vertevill azt óhajtotta leg-kivánatosabban, azért addig vezette a' fák között ide 's tova Gróf Szelimót, miglen arra a' helyre jöttek, a' hol az emlékezetes jegyek fel-valának allítva azoknak, kik hajó-törés által életüket el-vesztették. Gróf Szelimó alig értette-meg, mit jelentenének azok a' jegyek, azonnal kívánságának kifiztetésétől arra ingereltetett, hogy mind azokat meg-nézni, és el-olvasni akarta; de jaj! melly szomorúságra, és keserves könyvekre változtak szemei, midőn a' Gróf Vertevill-től fel-állittatott táblához jöt, és azon e' következendő Verfeket be-metszve találta, és olvasta :

Sándor !

Ha eddig jöttél, ne fáradj tovább!

El-érted itt az útnak tárgyát.

Tudd-meg, hogy

A' Török Kristina,

(Ki buzgó irigyedől

Delfinai Gróf Venezintől

El-ragadtatott)

Olly szerentsés volt,

Hogy rabló kezei közzül

Néked 's nékem nagy örömul,

Ki - menekedhetet;

Midön ö a' rablását életével,

A' mély tengerben fizetni szél-vészszel

Kételenítettett.

Ö meg-hóltt,

'S a' hánykódó habok el-nyelték,

És nedves firjokba temették,

De jaj!

Kristina - is,

A' te el-tekéllett hitvesed,

(Ki-leg-szebb 's kedvesbb volt előtted,)

Sem néked, sem a' Gróf Venezinnek,

Hanem az iszonyatos vizeknek

Satátja let!

Ne firj Sándor!

Hogy azt az Egek töled el-vették,

Öröktől ezt már így rendelték;

A' Halál!

Melly minden embert egy aránt kaszál,

Im el-vágta tzelodnak fonalát!

Tanóld ebből

A' Világi örömnek fulánkját

Meg-esmérni, 's álhatatlanságát,

Ne

Ne véld pedig, hogy nyugalmadat
Többé sohol fel-nem találhatod,
Mértékeld inkább könyveidet,
Mert azok nem adnak könnyebséget.

Kristina !

Bú, gond, és fájdalom,
'S szükség nélkül vagyom,
Nem kíván egyebet: légy gondolatban
Róla hajlandó emlékezettel!
Tudod már, mi történt életével!
Térj vissza: mert így a' szerelmünknek
Vége lett, 's meg-eskütt hivségünknek;

A' mit a' Halál

Egy mástól el-választ: fajnálhatni,
De mértékkel kell azután aggni,
Hogy az Isteni bölts rendelések
Ne állittassanak kegyetlenségnek.

Noha ezek az utolsó szók olly értelműek
valának, mellyeknek meg-fontolása által
Gróf Szelimó magában szálhatot volna, a'
nagy, és hertelen fájdalom mindazáltal an-
nyira fel-keverte a' szivét, hogy majd meg-
nem szüntethette a' könyveit. Gróf Verte-
vill pedig utánna mindjárt egy más hasonló
kövön olvasgatót, és úgy tettette magát,
mintha Gróf Szelimóra nem-is vigyázna,

azonban úgy vigyázot mint a' darú, és mi-
dön látta, hogy a' szemeit kefékenöivel
törlegette, hozzá közelitvén, így szólította
meg! hogy lehet az, Hertzeg! hogy ezek-
nek az embereknek szerentsétlenségét kefer-
gi, és írhatja, kik között talám egyet sem
esmért? oh! hogy ne esmértem volna! fele-
le viszfza Szelimó: im itt akadok egy szo-
morú tudósításra, hogy Kristina Grófné,
nékem e' Világon egyetlen egy kedvem meg-
hólt, és a' lelkét a' tengernek mélységében
nyomorúságosan ki-adta.

Vertevill tsudálkozóhoz hasonlónak tévén
magát, közelebb lépet erre, és az íráshoz
hajólt, mintha azt olvasni akarná, mellyen
alig futtatta kevéssé a' szemeit, elsőben ki-
mondhatatlan szanakodását jelentette a' Her-
tzegnek, az után minden ki-gondolhatóképen
vigasztalni kezdette, szép elmélkedésekkel
eleibe terjesztvén, hogy fontolná-meg jól
a' Mindenhatónak meg-foghatatlan böltsé-
sét, és rendelését, és gondolná-meg, hogy
az ő tetszése, és szent akarata vala Kristi-
nát olyan halállal e' Világi múlandóságból
ki-főlitani, ő egyedül ad életet, és szab-
véget az emberi állatnak, az ő végezése

valamint el-kerülhetetlen, úgy az ő irgalmassága véghetetlen, még úgy osztozathatja kegyes áldáit, hogy ő Hertzegsége e mostoha forsnak érzékeny tsapását másbéli vigasztalással, és örömmel tetéztebbben megjutalmazva tapasztalni fogja.

Gróf Vertevill azt gondolta, hogy illyes, és hasonló vigasztaló szókkal fel-támogatja Gróf Szelimót: de ez keservében keveset hajtott a' beszédére, sőt a' tábla előtt a' földre le-ült, hogy szerentsétlen Grófnéjának még több hiv szeretető könnyhullatásokat áldozon. Vertevill látván, hogy Gróf Szelimó igen meg-sértődöt, nem bátorkodott, többet hozzá szólni, hanem tanácsosnak ítélte tsendes várakozással meg-esett szívének első indulatját által eresztetni; de midőn tapasztalta, hogy Szelimó szomorúságában még mélyebben merülne, hogysem magán könnyebbitene, bátorságot vet magának, újoslag ötet meg-szólítani, és inteni, imígyen szólamlván-meg előtte: kérem Hertzegségedet, tekintsen az Egekre, és mértékelje szomorúságát, elég könnyeket hullatott már a' Krístina Grófné haláláért, és elég-séges jeleket adott a' hozzá viseltt hajlandóságá-

ságáról: az már semmiféle fopánskodással, és
 firánkozással tel-nem támasztatik: a' meg-lett
 életért haszontalan minden fíralom, a' jelen-
 valókra, és jövődökre kell az elmét fordí-
 tani: emlékezzen Hertzezséged, hogy a'
 Világon még több szép Afzszony-Személyek
 vannak, kik kellemes voltokkal Kristina
 Grófné helyett mindenkor Hertzezséged elei-
 be álhatnak, és szemeinek tetszhetnék, úgy
 vélem, ha a' Lorindó Márk-Grófné jelen
 volna, ezen vélekedésemet Hertzezségedhez
 járuló fő-tiszteletétől vífeltetvén, alkalmasint
 meg-erősítené, és nyilván meg-mutatná,
 hogy ő a' kellemetességben, és kedvellésre
 méltó érdemekben Kristina Grófnénak egy
 pontnyit sem enged.

Lorindó Márk-Grófné (felelé erre a' Her-
 tzeg) énnálam mindenkor jó hitelben vólt,
 és nem-is tagadom, hogy még most-is szen-
 vedhetem, de bár most szemben volna-is,
 ha az igazság ellen nem kívánna szólni,
 meg-kellene néki vallani, hogy én roszszúl
 nem tselekedtem, hogy Kristina Grófnét
 eleibe-tettem, és az után hódúltam, mert
 oh! ez a' hasonlíthatatlan Grófné minden
 drága tulajdonságokkal birt, a' mellyeket
 egy

egy Afzfzony-Személyben a' ritkasáért lehetetlen elégséges dicsérettel magasztalni: A' kinek vélekedésem szerént minthogy a' Világon mássa nintsen, fel-tett szándékom, hogy én többé szívemet soha senkihez sem kötöm.

Ezen szókkal fel-kelvén a' földről, egy kést vett elő az zsebéből, mellynek hegyével a' Táblának végtére ilyen verfeket vájkált-bé márványba:

Itt nyugfzol, 's változol e' Világnak
Szépe,

Ki voltál éltednek frigyos öröm lépe;
Sándornak víg kedve örök gyászba
lépe,

De irva szívemben van hiveséged képe.

Ezután Gróf Szelimó nem akárt tovább mulatni azon a' helyen, hanem midőn a' gyászos Verfeket-is az író könyvetskéjébe bé-irta, értésére adta Gróf Vertevillnek, hogy ő már örömeftebb a' szállásán lenni kívánna; mellyre mind a' ketten hallasztás nélkül a' Városba vízfzsa térének, a' hol Szelimó szerelmes Grófnénak halálát újra kez-

kezdette firatni: Gróf Vertevill vigasztalta ugyan, mennyire vigasztalhatta, de azt a választ nyerte viszsza, hogy lehetetlen legyen néki egy olly hasonlithatatlan szépségű, és szivből szeretett Kedvesének el-vevését előbb eszéből ki-verní, míg a' halál azt véle el-nem felejteti.

Még az nap fel-tette magában Gróf Szelimó, hogy tovább Meszszinában sem marad, hanem mennél előbb Nápoly, és Olaszországban által hazájába megyen. A' hováminek előtte meg-indúlt volna, hallván nagy híret a' tűz okadó Ethna hegyének, előbb hogysem Szitziliából ki-menne, azt kívánta meglátni; azon okból viszsza hagyván Meszszinában olly igyekezettel a' tselédit, és úti jószágát, hogy ő ismét rövid napok múlva viszsza tér, maga a' Gróf Vertevillel, és Arlindóval egy hajón Katanea Városába hajózást: melly hely mivel mind Meszszinához, mind az említett hegyhez meszszeni vala, gondolta, hogy onnan könnyű léfzen néki oda jutni: hová-is könnyű szerrel által-jutván, valamint nem kevés tsudálkozással látta annak a' hegynek éktelen nagyságát, és füstölgését, úgy a' mennyire ve-

szedelem nélkül lehetet, öszve járván a' környületét-is, nem álmélkodhatot eleget annak kénköves sziklákból égett hamuval be-burított kopasz voltán. Azután a' vezető emberek-től el-beszéltette magának azokat az irtóztató károkat, mellyek esnek, midőn a' hegy gyomrában öszve folyó égő, és tűz gerjesztő eszközök igen öszve gyűlnek, és a' hegynek meg-nyílt tetején iszonyatos láugokkal ki-ütnek, és köröskörül tovább egy mély-földnél tüzzel, és föld indulással mindeneket el-rontnak; ilyen szomorú emlékezetű jelek láttattak akkor-is sűrűbben. A' Hertzeg örömeft fellyebb hágot volna még a' hegyre, de a' vezetőök a' következhető szerentsétlenség miatt óták ötet, azt állítván, hogy, mivel fellyebb a' hamvas föld már meleg volna, könnyen egy hamu gödörbe eshetnének, és ott meg-fúlhatnának a' nélkül, hogy valaki rajtok segithetne: erre való nézve visszsa tértek. Gróf Vertevill-nek nagy kedve vala még néhány nap ott mulatni, de a' magát jelentő föld indulásnak, melly azon a' földön közönséges, félelme miatt Kataneába visszsa fiettek, hogy onnan fel-bérlett előbbi hajójokon Meszszina felé visszsa térnének. Illy szándékkal meg-indulván,

ván, alig erefzkedtek a' tágos tengerre, el-
lenkező szelek tamadot, mellynek erejével
az útjokból ki-térítettven, tovább tovább
dél felé verettettek; a' hajós Kapitány azt
gondolta elsőben, hogy a' Szirakuzai part-
hoz fognak érhetni, és ott a' veszedelem
elől ki-állhatni, de a' szélnek meg-fordulása,
és hatalmasabb fuvása (melly kétség kívül
a' föld-indulástól okoztatott) nem erefztette
öket oda, hanem más felé térítvén a' hajó-
jokat, három nap, és annyi éjtszaka szün-
telen hánta, vetette, el-ragadta annyira,
hogy a' hajónak öszve romolhatása miatt
kétségepek valának az életekről, és nem
tudták, hol járnak: egyszer 's mind azonba
midön leg-nagyobb veszedelembe itéltek
magokat lenni, a' szél-vész hertelenséggel
meg-tsillapodot, és szép időre fordúlt. Itt
a' Kormányos meg-néze, és meg-visgála vala
azonnal a' szeleket, és nap járását esmérte
Kompástomát, a' melly meg-mutatta néki,
hogy a' szél öket Mazarai partokon fellyül
Szardinia Ország felé verte. Meg-értvén ezt
a' hajóban lévők, hogy annyira kell nekik
Mefszina felé ismét vízfzaz evezni, meg-
bószszonkodtak, de minthogy az el-kerülhe-
tetlen szűkség ellen nem rúgódozhattak,
vízfz-

viszszafordulni, és a' tájon leg-közelebb fekvő Tsefaledi Városnál, melly Város Val-di-Demona nevű darab tartományban vagyon, ki-állani: a' hol mind táplálásokra szükséges eledeleket magoknak újra be-szereztek, mind a' meg-romladozott hajójokat-is meg-jobbit-tatták.

Ha akkor Gróf Szelimónak minden emberei, és egye máfa vele voltak volna, többé Meszszinába visszafordulni nem tért volna, de azok nélkül nem akarván más úton hazamenni, kétélen volt érettek visszafordulni. Azonba Tsefalediből fokkal kellemetesebb időt, és szelet nyertek Meszszína felé, mellyeknek szapora, és szerentsés segítségével midőn az Orlandói hegyekhez jutottak (melly hegyek éjtszokról a' Val-di-Demona Tartománynak elejét teszik)* és már nem meszszefordul Patti Városától lévén, szemközben jön vala egy más hajó, melly a' futását mind közelebb közelebb hozzájuk tartotta. A' hajós Kapitány észre vette, hogy az egy Török hajó volna, és talán rablásra tölözna, fel-bátorította a' hajóbéli Katoná-ságát, hogy verekedésre készülne: Melly okra nézve bizván a' hajójának erősségében,

egy ágyút süttetett a' Török hajóra, jelent-
vén az által, hogy közelebb ne jönné, kü-
lömben igen kedvetlen köszöntést várna.

A' Török hajónak kormányozója ilyen jel-
adásból észre vévén, hogy ő ellenségnek tartat-
tik, azonnal fejez Zászlót tétetett-ki: melyre
a' Szitziliai hajós egy Nászádon követségben
embereket küldöt hozzá, a' kik voltaképen
meg-tudnák, kik lennének? ezek azt mon-
dották, hogy ők Algériából szökve jönné-
nek, és Szitziliában ki-fzálni kívánnak. A'
követségbe küldetett emberek nem adtak
mindjárt hitelt ilyen válasznak, tudván jól
minémü tsalárdsággal szoknak élni a' rablók:
de midön a' Török Kapitány hihetö való-
sággal meg-bizonyította, söt nagyobb bi-
zonyságnak okáért hozzájok a' Nászádba
ment, és addig egy Mészszinai embert a'
maga hajójába eresztet, ki azt tetfzese sze-
rént meg-visgálná, úgy el-hitték, és a' ha-
jós Mesterekhez vízfzra tértek azon válasz-
szal: hogy nem volna neki oka attól a'
Török hajótól tartani, mivel az nem ellen-
kező, hanem oltalmat kereső volna, és a'
benne lévők többnyire Keresztény Szemé-
lyek, és a' Török rabságból Algériából szö-
kevé-

it-
ü- kevények volnának, és a' hitekbéliekhez
Keresztény földre jutni igyekeznének.

Midön így sem a' Török hajótól, sem a'
hirtelen szeles időtől leg-kevesebbet sem kel-
letett tartani, Gróf Szelimónak igen ösztö-
nös kedve, és kívánsága támadott egy Ná-
szádon, és egynéhány fegyveres emberekkel
azon jó szándékú szökevényekhez által-
menni, és őket meg-szemlélni; a' hajós Ka-
pitány sem ellenzette néki, nem látván tudni
illik előtte semmi veszedelmet, azon okból,
mivel közel-is, és bátorságos-is volt az ál-
tal-evezés, által-ment hozzájuk Szelimó:
a' hol a' többi között két ifjú Törököt
látott vala, kik Szelimót öltözetéből-is fő-
embernek lenni itélvén, Török módra mély
meg-hajolással köszöntöttek, egyike közzü-
lük Frantzia nyelven imigy szólván hozzá:
Nagy Méltóságú Ur! mi szegények felet-
tebb szerentséleknek tartjuk magunkat, hogy
az Egeknek irgalmaságából veszedelmes u-
tazásunkban annyira jutottunk, hogy buz-
góságos ohajtásunk után egyszer egy Ke-
resztény hajóra akadtunk, mellynek oltal-
mába erőtlenségünket alázatos kérelemmel
ajánlhatjuk; mefloztatsek ehez kegyesen

meg-érteni, hogy mi ezen hajófunknak segedelme által az Algériai Bafsának rabságából szöktünk-el, és szerentséfen eddig jöttünk, kívánva kívánván innen valamelly részén a' Keresztény földnek ki-szállani, hogy annyival-is hamarább, 's biztosabban a' hazánkbeliekhez térhetnénk, kiktől alkalmas időtől fogva szerentsétlenül el-távoztattunk, és szabadságunk helyett terhes rabságban finlettünk, melyet azután bővebb ki-nyilatkoztatással el-beszéllendjük. Gróf Szelimóki természet szerént lágy indulatú vala, meg-illetvén e' két Törököknek beszédétől, nem csak oltalmát, és segítségét készen ajánlotta nékik, de értésekre adta, hogy igen kedvesen fogja venni, ha nagyobb bátorságának okáért a' hajójára által menni, és Mészfzinaig egy tárfaságban véle lenni akarnak. A' Törökök meg-köszönnvén alázatofsággal ilyen kegyes ajánlását Szelimónak, meg-köverték, hogy kegyességével ez egyszer nem élhetnének, mivel egétségtelenségek miatt a' hajóból ki-lépni nem mernének, kérték azonba, hogy a' hajójokat vagy az övé mellett, nagy véle együtt Mészfzinaig menni engedné-meg.

A' Hertzeg minekutánna illy kéréseket örömeft meg-engedte nekik, viszsza térvén a' maga hajójához el-beszéltette, minémű két Törökökre akadt, és mit kívánnának tőle; a' szél azonban kedvező fuatagával úgy szerentsésítette őket, hogy még az nap estvére a' Meszszinai partot el-érték, holott Gróf Szelimó betsülettel ki - kérte magának a' nevezett két Törököktől, hogy vele a' szállására jönnének, hogy ott, a' mint meg-igérték, a' történeteket bővebben tőlök meg-értené. Egyik közzülök a' nagy bádjadsága miatt akkor éjjel nem szállhatot-ki a' hajóból, de a' málika fokkal jobban érezvén magát, annyival kívánatofabban követte a' Grófot a' szállására, mennyivel nyughatatlanabb vélekedéssel tufakodot elméjében, mintha azt az Urat valaha látta volna. Gróf Szelimó hasonló vélekedésben törte a' fejét azon Török felől, és ez vala főbb oka, mért kívánta ötet maga szállására alkalmaztatni.

Mihelyest ide érkeztek, Gróf Szelimó jó vatsorát parantsolt vala részekre, és ahöz mindnyájan együtt le-ülvén, izek szerént lakmározának: mellynek vége után midőn a'

Török meg-köszönné a' Grófnak abbéli hozzá mutatott kegyességét, Gróf Szelimó félre hívá vala ötet, kérdezvén tőle, hogyha nem akarná-e történetes forsát el-beszélleni a' ki tekéletes készséggel imigy kezdette. Én nagy Méltóságú Ur! Keresztény, és Párisból való vagyok, és ha a' szemeimnek hitelt adhatok, én Párisban létemben Méltóságodat fokszor láttam, és a' mi több, ha a' szolgáitól nem értettem volna Grófi rendét, tellyes hitellel annak a' Tufzánói Hertzegnek tartottam volna, ki Párisban a' Károly ténő Márk-Gróf házának ellenében lakott. Gróf Szelimó meg-ütközhvén illyen kezdetre e' beszédnek, vizsgálabb szemmel nézet a' Törökre, és minekutánna kevesse halgatott, azt felelte: kedves jámborom! kevésben annyit mondottál, hogy fontossága miatt nem kevesse háborodtam-meg, és nem felelhetek, mindazáltal tudósíts engem elébb, hol láttad a' Tufzánói Hertzeget? midőn ezt szólotta volna Gróf Szelimó, véletlenül valamint ki-ejtvén a' kezéből, hertelen lenyúlt a' földre, melly alkalmatossággal történt, hogy hajó-láfakor a' Kristina Grófné képe, melyet únóron függve a' melyén hozdozot (meleg miatt ki-lévén gombolva a' Kön-

Köntöfe) az öltözete közzül ki-hempelyedet, és ki-lógot a' nélkül, hogy észre vette volna. A' Török alig látta-meg azt, mondá a' Grófnak: Már most tovább nem tsudálok, Nagy Múltóságú Ur! mért háborittatott-meg, midön a' Tufzánói Hertzeg nevet neveztem, a' kép, melyet a' melyén hordoz, tellyefséggel értésemre adja, hogy Gróf Szelimó nem egyéb, hanem az a' Nagy kegyelmü Hertzeg, kinek alázatos fő-hajtá-fomat tefzem, és igaz lelkemből örvendek, hogy az Isten kegyelmet adot Hertzezségedet itt egéfségben találhatnom, és magamat kegyefségébe ajánlhatnom.

A' Hertzeg éppen a' száját akarta fel-tá-tani ilyen köfszöntésnek meg-köfszönésére, midön a' Török elébb szólamlot-meg, kérdezvén a' Hertzeget, hogy hol lenne az a' személy, kinek a' képét olly kegyefségben tartja, hogy a' melyén nyugodni hagyja? tudod-e tehát, ki légyen az? tudakozá erre a' Hertzeg töle, és láttad-e valaha? valóban, Kegyelmes Hertzeg! igen jól tudom, mondá a' Török, hogy a' Kriftina Grófnának képe, kivel Hertzezséged bonthatatlan szövetséget kötöt, és szzeretetet váltot, és

a' ki vízföntag koporsója zártáig makula nélkül való hivsége Hertzegségednek fogadot. Mindenben igazat szólasz, mondá tovább a' Hertzeg, azért minden tagadás nélkül meg-vallom, hogy én vagyok a' Tuszánói Hertzeg, és ez a' kép egy szépséges Kristina Grófnének az ábrázatja. De oh! kellemetes Kristina! életem! egyetlen egy gyönyörűségem! és az emberek gyermekei, 's Anyáknak szülöttei között leg-szebb magzat, egy szóval: mindenem, és a' Világon leg-drágább kintsem! az irtoztató halálnak áldozatja lett, és én szerentsétlen Hertzeg azt örökké el-vesztettem.

Itt a' fájdalom, és bánat annyira meg-szállották a' szívet, hogy könnyhullatási miatt többet nem szólhatot, és belső érzékenysége miatt mint egy magán kívül lenni látszott; mire a' Török szinte olly búsnak, és tsudálkozóznak mutatván magát, kérdező ismét: hogy hogy: Kegyelmes Hertzeg! meg-holt Kristina Grófné? de bizonyossá tehet-e ebben engemet Hertzegséged? oh! felelé ez: többé mint bizonyossá, hajó-törés által vesztette-el drágalátos életét, olvastam neki készített halálos emlékezetét a' Melzszinai

szinai partokhoz egy közel lévő helyen egy Márvány kövön ki-metszve, és azt a' könyvetskémbe fel-is jegyeztem; az én Kristinám azért meg-hólt, és véle együtt minden vigaságom, és a' Tuszánói Hertzeg semmit jobban nem kíván, mint a' halálban-is ötet követni. Nem nem: Kegyelmes Hertzeg! felelé újra a' Török, ne haljon-meg Hertzegséged, hanem éljen magának, és a' Kristinának vigasztalására: melly szók között egyszer 's mind fel-kelvén a' székerül, jobb kezével a' melyére mutatott, mondván: Kristina Grófné él még, és im itt áll tellyes voltában Hertzegségednek szemei előtt. A' Hertzeg ilyen újságra nem hogy örömeben a' helyéből ki-mozdult volna, sőt keményen a' Töröknek szemeibe nézet; mondván: Barátom, velem ne tréfálj, és ne gondold, hogy engem haszontalan örömmel táplálhatsz, Kristina meg-hólt, és te férjfi vagy, hogy lehetne, hogy férjfi képeben egy meg-hólt Aszsfzony Személyt előttem lássak?

Én Hertzegem! szóla ismét a' Török, nem akarja tehát el-hinni, hogy én légyek az a' leg-hivségefebb Kristinája, vizsgáljon-meg figyelmetefebben, és tekéntse ezt a' ké-

pet, a' mellyet el-jegyzésünk napján a' Kato-
 nó Márk-Grófné Kertjében örökös szereteté-
 nek bizonyosságára velem váltot; itt a' Török
 fel-bontván a' mely füzőjét elő huzta a'
 Hertzegnek képét, és a' Hertzeg eleibe tar-
 totta, hogy nézné-meg. Alig nézet vala es-
 reá, nagy hertelenséggel fel-kelvén a' szé-
 kéről, egyik kezével a' Töröknek a' kezét
 kapta, a' másikkával pedig pátyolátját szemé-
 ről fellyebb emelte, és nyilván meg-es-
 mérte, hogy bizonyosan Kristina legyen
 azon ruhában el-rejtve. - - Oh Egek!
 örömmel, és tsudáلكozással fel-kiáltott:
 mitsoda dolog ez? szem-fény vesztés-é?
 vagy pedig az én drága Kristinámnak Lel-
 ke mutatja előttem magát? sem egyike,
 sem másika, leg-kedvesebb Hertzegem! vi-
 szontozá a' Grófné, én vagyok valósa-
 gosan a' Kristina, kit a' nagy Istennek irgal-
 masága az én hiveséges Hertzegemnek tsu-
 dálatosképen életben meg-tartott, és be-
 tsületemnek leg-kisebb sérelme nélkül jó
 egészségben ide vezérlet, ne kételkedjen az-
 ért tovább Hertzegséged szavamnak valósa-
 gán, és engedje, hogy ki-magyarázhatatlan
 örömmel, és vigasztalással fogadhassam, ölel-
 hef-

heffem, és mind eddig álhatatosan hozzám meg-tartott szintelen hiveséget hálálhaffam.

Ezekre meg-ölekezvén öszve tsókolgatták egy mást ki-mondhatatlan buzgósággal, fokáig a' nagy örömeiből ki-fakatt könyv-hullatásuk miatt egyet sem szólhatván, hanem mint az el-ragadtattak látszatván. Illy kellemetes foglalatofságokban fel-pezdültt indulatjoknak, és el-merültt elméjeknek rend-be szedése után Kristina tellyesképen azon igyekezet, miként bizonyithaffa-meg a' Hertzegnek, hogy a' Világon femmi szerentsét annyira nem betsül, mint hogy az Egek ötét vele egybe hozták, és alkalmatofságot nyujtottak néki, hozzája fenn-tartott hiveségeért a' Hertzegnek tellyes háláadású köszönetet mondhatni.

Midön ezen hiv szeretöknek újoslag meg-egyesültt sziveikben az első örömnök, és tisztá szeretetnek új fel-búzdulása meg-tsen-desedet, tudakozá a' Hertzeg Kristinától: hogy ki lenne az a' másik Török, ki bádjadsága miatt a' hajóban maradot? Én Hertzegem! felelé néki Kristina: az a' Török hasonlóképen maga igaz nemét velem

lem együtt férjfi ruhába rejtette, és nem más, hanem az Algériai Bafsának egyetlen Leánya, kinek egyedül ingyen jó vóltából szabadúltam-ki a' Török rabságból: ő szándékozván a' Mahometnek tévelygését megtagadni, és Kereszténnyé lenni, el-tekellé magában Országából, 's nyája közzül velem együtt a' Keresztényekhez szökni: de a' mi ebben leg-emlékezetesebb, Kedves Hertzegem! beszélte tovább Kristina, míg ez óráig sem tudja, hogy én Afzszony Személy legyek, mert mivel az Algériai tengeri tolvajoknak kezekbe férjfi ruhában estem, ott-is mindenkor Bojárdó név alatt férjfinak tettettem magamat, a' mint erről Hertzegségednek alkalmas időben minden ellenkező esetimet bővebben el-fogom beszélni.

A' bé-szakadott éjtszaka, a' fáradsággal járó úti alkalmatlanságok, és más egyéb közben került környül-állások okozták, hogy ezen beszédiket az el-végzett vatsora után más napra hallasztották, minekutánna elébb a' Hertzeg Kristinának kérésére megfogadta, hogy az nap se a' Gróf Vertevillnek, sem más valakinek igaz nevét, és állapotját nem fogja ki-nyilatkoztatni, más
nap

nap pedig a' Baffa Leányát Badello néven fogja hívni, és férjfit illető mód szerént betsülni; mert szándékozot vala Kristina ezen Töröknének az eddig színlett nemének titkolásával nagy tsudálkozást okozni: meg-engedte mindazáltal, hogy más nap a' Hertzeg az egész történetet el-hiresítheti.

Ezekre Kristina a' Hertzegnek nyugodalmas éjtszakát kívánván, által méné a' számára rendeltetett szobába, holott, mivelhogy nem várta vala, annál nagyobb örömmel találta az Abdellát már nyugodalomban lenni: ez elsöben a' hajón akarta az éjtszakát tölteni, de az után meg-máfolván gondolatját, a' Lombiáno hajósnak tanátslására (ki a' szárazon bizonyosabb könnyebbülést jövendölt, és javaslot néki) a' Kristina szobájába vitette magát, a' hol hallasztás nélkül le-vetkezödöt, és az egy más mellé vetett két ágyok közzül egyikébe le-feküt: Abdella tsupán a' tengeri víztöl lett roszszúl, melly közönségesen először minden embert megfzókot próbálni, azért tsak egyedül tsendes nyugodalmat, és a' meg-lankadtt tagokat helyre hozó jó álmodt kívánt az állapotja.

Abdellának ugyan nem vólt volna tanátsos egy szobában egy férjival egyedül, és olly közel hálni, de mivel mind még Algériában, mind pedig az útazásban elég jelenségü probája vala a' Bojárdónak szüz tisztaságáról, és eddig be-tellegesített fogadásáról, hogy tudni illik a' betsülete ellen semmit el-nem fog követni, nem tartotta innen félelmesnek egyszer jobb voltára nézve közelebb-is hozzá fekünni.

Midön Bojárdó a' szobájába méne, már akkor Abdella szunnyadozott ugyan, de még tellyesen nem alutt vala-el, azért igen keveset szólának egy mással, hanem csak jó éjtszakát mondanak egy másnak, és Abdella azután lankadtságában mélységesen el-alutt: Bojárdó, a' ki már fel-tette magában, minémü mulatságot téssen magának, hasonlatosan egész ingéig le-vetkezödvén, le-fekütt ugyan, de kész akartva tovább maradot ébren, várakozván, míglen Abdella mély álomba bortsátkozot, akkor tsendesen az ágyban meléje tette magát, és mellette világos virradtig nyugodot a' nélkül, hogy Abdella felébredet volna. Virradóra Bojárdó elébb fel-ferkenvén, vigyázattal vala, mit fog

Ab-

Abdella tselekedni, ha fel-ébredvén ötlet
 olly közel mellette érezni fogja: Abdella
 még bé-huntt álmos szemekkel kezdet egy-
 szer egynéhány elő-járó mozdulással jelt ad-
 ni, hogy már ébredeznek; Bojárdó csak azt
 leste, hogy a' szemeit fel-nyissa, azon pil-
 lantásban édesdeden meg-tsókolta, és által-
 ölelte. Abdella azt tapasztalván, mint a'
 pipacs el-pirúlván, elsőben igyekezett el-for-
 dítani, és a' Bojárdó karjai közzül magát
 ki-forgatni, de ez forosabban kaptsolta ma-
 gához, mintsem az Abdellának erőtelensége
 ki-tehetet volna rajta; kérésre vette tehát a'
 dolgot, és kérni kezdette Bojárdót, hogy
 gondolná-meg, mit tselekezik? tekintene az
 Egekbe, és emlékezne róla, mit fogadot, 's
 mire esküt? intvén keményebben-is, hogy
 illetlenséget véle ne kezdene, mert valamint
 hogy az Egek az ollyan vétkes tselekedetét
 soha büntetlen nem hagyják, úgy maga-is
 kételeníteni fog, meg-motskoltt betsületeért
 bosszút állani, ha bár életével adozik-is
 érte.

Bojárdó, a' ki magát tovább nem titkol-
 hatta, igen szívesen katzagván, végtére ki-
 fakasztotta a' titkot, mondván: édes Abdel-
 lám!

lám! ne félj, ne tarts tölem, hogy valami ollyast köveffek-el, a' mivel az esküvéfepetsételt fogadásom, és a' te betsületes meg-sértetődnek, mert én egy szabású vagyok, mellyben magad-is; és hogy a' megsét rövideden fel-oldjam, és az eddig valót titkos vóltomat ki-nyilatkoztaffam, tudtoddadom, hogy én magam-is Aszizony Személy vagyok, ki nem más okból mutattam magamat férjfinak lenni, hanem hogy az által a' betsületemet mostoha ügyeimben a' vad nemzetek között az illetlen motskoktól sértetlenül meg-tartsam, és hogy, a' mit mondok, előtted hihetségefebb légyen, nézzed mondásimnak eleven bizonyyságit: elhiheted illyen jelekből, és el-ítélheted, ha légyen-é okot bátorságos tárfalkodásomban valami illetlenség miatt tölem tartanod.

Erre Bojárdó ki-takarta a' melyét, és Sándor Hertzegnek arany lántzra rajta függő, 's gyémánttal ki-rakott képét elő-mutatta. Abdella el-álmélkodván illy ritka történetü újságon, el-hült, és el-hülésében nagy tsudálkozását szóval ki-nem magyarázhatta; mellyre Bojárdó imigy tolytatta tovább a' beszédét: eszmélkedj-tel édes Abdellám! és
légy

légy jó kedvű, és már ezentúl ne félj semmi ellenkező forstól, mert reá találtam arra a' Személyre, a' ki mind a' kettőnknek szerentséjét leg-magafabbra viheti, és tántoríthatatlanná teheti, és első esmérkedésünk-től fogva velem tapasztaltatott szívefségedet elegendő jutalmakkal meg-viszontozhatja. Immár innen tudhatod, mi okból nem éreszkedhettem Algériában bonthatatlan szerelembé; a' mit én ott egy Grófnéról említettem, azt nem egyébért beszéllettem, hanem hogy az olly leleményem által nememet jobban titkoljam, és szabadulásomra ébresztő reménységemet meg-ne gátoljam, és hogy a' hitetlenek között tisztaságomat meg-tarthassam. Azonba meg-vallom, hogy az az Uri Személy, kinek a' szállásán vagyunk, és kinek a' képét a' melyemen hordozom, az én szerelmes Völegényem, a' ki engem ez előtt még Frantzia Országban Mátkájának, és jövőendőbéli Hitvesének el-jegyzet, mőnek-utánna pedig egy véletlen, és szerentsetlen eset által el-vesztet volna, az úttától fogva mindenütt kereset, és im most szerentséfen reám akadt.

Oh meg-foghatatlan titkolással való történet! oh tsudálatos dolog! monda Abdella, olly éfetet értem-el, mellyen elegendőképen nem tsudálkøzhatom; én ugyan mindenkor vélekedtem, hogy valamelly különös mivoltú fors játszik veled, de azt soha nem vélttem, hogy hozzám hasonlatos természet munkája volnál, mert azt olly helyesen, és mesterségesen tudtad vala titkolni, hogy Algériában ki ki férjfiúnak tartot: azon közben meg-kell vallanom, hogy illyes titkolásod nagy fortélyodra szolgált, mert ha a' szerentsétlenség Algériába Afzszony ruhában hozot volna, bizonyos, hogy a' betsületedben sérelmeket, vagy nagy üldözéseket szenvedtél volna, mert az én hazámnak férjfiái a' tisztaság, és betsület felől nem fokot tartanak, és a' rab Afzszonyokkal tisztátalan kívánságokra nézve kedvek szerént bánának, melly undok állapotot színlelésed által okosan el-kerüled.

Kedves Abdellám! monda erre Bojárdó, jól tudtam én a' Törököknek szokáfit, és bűjáságit, mert születésemnek, és esztendeimnek első tsirájában én-is szinte olly pogány voltam, mint magad: mi? kérdezé itt Abdella nagy

tsu-

tsudálkozással: Törökné voltál? igen-is felelé
 tovább Bojárdó, és ime rövideden az egész
 történetes állapotot el-beszéllem; Az én
 Atyám, Natoliai Bassa volt, ha életben va-
 gyon-é még, azt a' jó Isten tudja: ez engemet
 a' Keresztények ellen való táborozásakor Bá-
 tyámmal Akmettel magával Magyar Országba
 vitt, ott a' táborából ama hires Buda Várába
 küldöt, gondolván ott létemet leg-bátorságo-
 sabb helyen lenni; Azonban azt a' neveze-
 tes helyet a' Keresztények a' Törököktől
 ostrommal el-vették, melly alkalmatossággal
 én egy Grófi nemü Frantzia ezres Kapitány-
 nak rabja lettem, a' ki engem szolgálonak
 a' felesége számára meg-tartott, és magával
 Párisba Frantzia Orzágnak leg-főbb Városá-
 ba vit, itt idővel egy Márk-Grófnénak aján-
 dékozot, a' ki mint saját gyermekét nevelt,
 és tartott vala. Ez a' Márk-Grófné egykor
 a' Felséges Frantzia Udvarhoz Verzfáliába
 menvén, el-vit magával engemet-is; holott
 az uralkodó, nagy nevezetü Lajós Király
 minden gondolkodásom felett ingyen való ke-
 gyelmességéből Grófnévá tett: innen vissz-
 menvén Párisba, a' Tuszánói Hertzegnek ked-
 vébe estem, a' kinek hozzám járuló igaz sze-
 retete arra hajlitot, hogy szívemet az övével

fel-tseréltem, és jövődöbéli élete párjának szenteltem-fel magamat. Történt azonba, hogy még az nap, midön egy másnak eljegyeztük a' szivünket, én egy Frantzia Gróftól erőszakosan el-ragadtattam, ki engem Maszsziliából hajón ide Szitziliába hozni szándékozot, hogy pedig a' Világ előtt annál esméretlenebbé tedjen, férjfi ruhába öltöztetett, melly ruhában, és töle adatott Bojárdó nevemmel, a' mint már ez előtt el-beszéllettem, egy hajó-törés által, az Algériai rabságba szakadtam.

Ezeket az ágyban beszéllették egy mással, mellyeknek közlése után Bojárdó (kit már ismég Kriftina Grófnénak fogom nevezni) midön Abdellával imigyen ki-gondolt tréfáját végre hozta, fel-keltek, és fel-öldözködtek, az öltözködés közben jelentvén Kriftina Abdellának, hogy alig ha nem az a' nap már az utolsó lépzen, mellyben Török ruhában járnak. Abdella el-nem mulatva az alatt Kriftinának minden ki-gondolható kedveskedéssel nagy örvendezését ki-nyilatkoztatni, és a' Völegényéhez szerentsézni, kérvén, hogy mivel az Egek ötét Hertzeg-nének választották, viselteffen álhatatos kegyes-

gyebséggel hozzá, és szerentsésitse, hogy élete napjaig mint szolgálója nála maradhason. Kristina erre nem csak változhatatlan hajlandóságát fogadta Abdellának, de bizonyosá-is tette, hogy nem mint szolgálóját, de mint leg-jobb, és kedvesebb barátját fogja nála tartani, és jövődöbéli szerentséjét, s vigasztalását minden módon keresni.

Midön ezek így egy mással beszélnek, izenet jöve Kristinához, hogy a' Hertzeg már fel-kelt, és kívánna mind a' kettőjökkel szólni. Által menének tehát a' Hertzegnek szobájába, hová bé-lépven, a' Hertzeget, és Gróf Vertevillt egyetemben találták, a' kinek tudni illik a' Hertzeg a' tegnapi engedelem szerént a' két Törököknek állapotját szinte el-beszéli vala. A' Hertzeg alig látta-meg Kristinát az ajtón bé-jönni, eleibe ment, és által ölelvén, egy tsókkal jó reggelt kívánt neki, mellyett Kristina-is hasonlatos képen viszsza-adot: Abdellát pedig különös nagy betstsel fogadta, meg-igérven neki, hogy a' melly hivséget, és igaz szivüséget, a' Kedves Grófnéjához mutatot, minden ki-gondolható hálá-adással meg-akarja jutalmazni, es míg él, soha el-nem felejtí, es el-nem

mulatja tekéletes hajlandóságát úgy hozzá tapasztaltatni, hogy Algériából való el-szökését egy szempillantásig se bánhatta-meg. Gróf Vertevill sem mulatta-el a' Kristina Grófnét, és Abdellát illendőképen köszönteni, és mint esméretlenekhez tiszteletét mutatni. Ezek elejénten nem tudták, ki legyen ő, de hallván, hogy a' Hertzeg néki Grófi nevet adot, a' fzerént alkalmaztatták ök-is beszédeket. Az alatt minthogy a' Hertzeg felette ohajtotta meg-tudni, hogy hogyan jutot a' Grófné Algériába, le-üllének mind együtt, és a' Grófnénak el-kellett voltaképen beszélleni az egész történetét: Abdella ezen egész beszéd alatt, úgy a' beszéd végén-is igen gondolkodó hallgatásban ült vala, a' mi okot adot, hogy a' Hertzeg kérdezé ötet, miért nem mutatna jobb kedvet?

Kegyelmes Hertzeg! felelé arra Abdella, énnékem elegendő okom vagyon mindennemű gondolatos elmélkedésekkel törnöm a' fejemet, mert nem tudhatom, jövendőben hogyan leszén dolgom? Aszízony Személy lévén, és minden esmérős emberektől ily távúl levő, és idegen Országba jöven: örvendők ugyan azon, hogy alkalnatofságot

Ezután leg-első vala az, hogy a' Hertzeg Kalmárért küldöt, és minden féle kész Asz-fzonyi öltözeteket, és ahoz való eszközöket hozattatot, mellyekből a' Grófnénak, és Abdellának tetszések, és testekhez képest kelletet ruhákat választani, a' Török ruhát le-vetni, és Keresztény öltözetbe öltözködni: minek okáért mind a' ketten kevés ideig a' szobájokba mentek vala, ott fel-öltözködtek, és úgy az új öltözetekben ismét a' társasághoz elő-jöttek,

Abdellának igen viszsza tetszet elsőben az ilyen szokatlan viselet, nem tudván annak módja szerént abban fel-öltözködni; azért Kristinának elég dolgot adot majd ezt, majd amaszt rajta alkalmaztatni. Azonban Abdella nem gyözet tsudálkozni Kristina Grófnén az új öltözetében, mert ebben látta jobban meg, minémű ritka szépséggel ékesítette-fel a' természet, mellyet férjfiú ruhában eddig elegendőképen ki-nem vehette: erre nézve kellemetességének fok szépségszerűeteket adot, végtére nyajafságból ilyen szokat ejtvén-ki szajából: Méltóságos Grófné! ha Méltóságod Szerelmes Hertzegéhez nem kötelezte volna magát, örömeft tud-

tudnám, mit gondolna Gróf Vertevill, ha illy imádandó szépséget véletlenül előtte látna. Ezen szókra Gróf Vertevill színében esmérhetőképen meg-változott, mindazáltal még-is olly különös kedves választ adott magától, hogy mind a' Hertzegnek, mind a' Grófnénak kedvek telt benne. Az alatt történt, hogy Lorindó Márk-Grófné-is szóba jött; mert midőn Kristina Grófné a' Hertzegt kedveltető módjával arra hozta, hogy ez ötet, Kristina pedig viszont a' Hertzegt meg-tsokolná, Vertevill azt találta mondani a' Hertzegnek, hogy ha Lorindó Márk-Grófné illetin foglalatosságoknak nézője volna, méltán irigykedhetne. Melly szót nyújtott a' Kristinának, hogy értekezet, ha esméri-e Vertevill a' Lorindó Márk-Grófnét?

Igen-is esmérem, felelé néki Vertevill, és azt-is jól tudom, mi történt vala ő és a' Hertzeg között, kinek nem régen mindeket meg-beszéllettem; én bánkodom a' jó Márk-Grófnén, viszontozá ismét Kristina, és szívesen kívánok néki minden jókat, noha tudom, hogy ellenségem. A' mennyire nekem közöm vagyon hozzá (szóla tovább

Vertevill) én magam-is annyi jókat kívánok néki, mert gondolom, szüksége vagyon reá, minthogy ő Hertzezségének Párisból lett el-költözése után férjfiú ruhába öltözködve bújdosik a' Világ földén, és fáradozik, hogy valahol a' Hertzeget fel-találja, és kedves Személyét magához hodithassa.

Azon utazását bizváft el-hallaszthatta volna, mondá erre a' Hertzeg, mert ha az Egek azon orvosolhatatlan fájdalmat hagyták volna el-érnem, hogy én a' leg-kedvesebb Kristinámra nem akadhattam volna, és én valahol a' Márk-Grófnéra, vagy ő reám találkozot volna-is, bizonyos, hogy nem lett volna néki kedves a' köszöntésem, mert azon vakmerő irásában, melyet idegen öltözetben kezembe adot, felülem, és kivált a' kedves Grófném felől, igen motskorosan irt vólt, sőt fenyegetelődöt, hogy élete vesztére fog járni.

Igen jól emlékezem, mondá a' Grófné, hogy a' Márk-Grófné olyan szándékkal leve felülem, és még azt-is mondhatom hozzá, hogy akkoron el-végezte magában, hogy addiglan nem kíván nyugodni, míg Kristina Gróf-

Grófnét el-nem sikkasztja, hogy annak után-
 na a' Tufzánói Hertzeghez vonzó szerete-
 tében semmi gátlástól se légyen szüksége
 félni; ugyan a' végre mindenkor mérget hor-
 dozott magával, hogy azzal valamelly egy-
 be kerülendő alkalmatosságban el-oltsa vi-
 rágzó zengémnek szüz világotskáját: de az
 Egek meg-fognak engem attól oltalmazni.
 Mindazáltal én Hertzegem! (folytatta to-
 vább Kristina a' beszédét) nem de nem
 szükséges léfzen magamra még jövődöben-
 is vigyáznom? az aránt én szorgalmatosko-
 dom (felelé néki a' Hertzeg) és esküszöm,
 hogy a' Márk-Grófné élete veszedelmébe
 ejti magát, hogy ha tsak egy mérges tekén-
 tettel meg-bánja-is az én Kedves Grófnémat.
 Ez ellen ugyan nem kívánok ellent monda-
 ni (szóla ismét a' Gróf Vertevill) mindaz-
 által olly veszedelmes szándékkal vagyon a'
 Márk-Grófné, és a' boszszú-állásra el-szántt
 keferőségében annyira fel-indíttatott, hogy
 életével sem gondol, és ha bár el-vesztét
 látná-is, vigasztalására volna még-is, ha az
 ő meg-vetett szerelmét meg-boszszúlhatná;
 mert olly vélekedéssel vagyon, hogy a' Her-
 tzeg Verzáliában hozzá mutatott gerjedel-
 mes édesgetésü reménytetésével tsúfot üzöt
 belöle.

A' Her-

A' Hertzeg, hogy ezen bontakodó beszédnek vége légyen, végre ő vetet véget, mondván, hogy arra hagyja jönni a' dolgot, hogy a' Márk-Grófné ártalmas igyekezetének el-követésére lépjen: Gróf Vertevill teljes engedelemmel hajlot azonnal e' szavára a' Hertzegnek, e' felől egyet se szólván többet, hogy gyanóságba ne ejtse magát, mintha a' Márk-Grófné szólna belőle. Az alatt Abdella tsupán halgatója vala ezeknek a' beszédeknek, a' mi kiváltképen okozta, hogy a' Hertzeg más vigabb alapotról akart beszélleni, melly által mind néki, mint Kristina Grófnénak az időt röviditse. Így az ebéd idejéig más külömbb külömbb félíkről beszélgettek, a' bé-vett ebéd után pedig kimentek Meszfzina körül sétálni, bé-fordulván egy vidámságos szabad Kertbe, holott a' Hertzeg, és Gróf Vertevill azon vóltak, miképen a' velek lévő Személyeknek teljes kedvet, és mulatságot szerezheffenek.

Itt Gróf Vertevill olly hiv késérő társának mutatta magát, hogy mindenütt jelen, és nyomban vólt, még ott-is, holott a' Hertzeg, és Kristina örömeftebb látták volna, ha környülök olly közel nem járt volna; fok-

fokszer kívánták ugyan magokat előre el-
 vonni, de ez úgy tsipefzkedet hozzájuk
 mint a' bojtorján, hogy végtére a' Sándor
 és Kristina arra a' vélekedésre estek, mint-
 ha a' Grófnak Abdellára volna szeme, és
 a' hajlandóságát kívánna magához vonfszani.
 Mire nézve úgy intézték a' dolgot, hogy
 a' Gróf többnyire Abdellával, mintsem ve-
 lek mulatozna, de ez nem akarta azt érte-
 ni, sőt mind ellenbe való tételeket követet-
 el, mellyekből ki-tetfszet, hogy ő Abdellá-
 nak esmértsége után leg-kifebbet sem vá-
 gyólkodik, azért utoljára a' Hertzegnek ol-
 lyan gyanóságot okozot, mint ha Vertevill
 a' Kristina Grófnénak kedvéért alázatoskod-
 nék, és közelébb forgolodnék. Innen a'
 Hertzeg minden rofszf következeseknek ele-
 jét venni akarván, fel-tette magában, hogy
 a' Grófnéjával, és Abdellával együtt Mesz-
 szinából első alkalmatofsággal a' Tartomá-
 nyába viszsza tér, a' hová úgy-is a' köte-
 lefsége szorgalmaztatta.

Midön illy el-tzélzott szándéka szerént
 a' Hertzeg az el-menetelére minden szüksé-
 ges rendeléseket meg-tett vala, és már ha-
 jót-is kerestetet, Gróf Vertevill hasonlato-
 fan

fan értésére adta néki, hogy két nap múlva ö-is Frantzia Ország felé veendi útját, azon okból ha valamelly leveleket a' Hertzeg, vagy a' Grófné Párisba irni kívánnának, ö azoknak kézhez adását nagy örömmel magára vállalja, előbb pediglen, hogy sem egy mástól meg-válnának, nagy kegyelemül ki-kérte, hogy aláznák-meg magokat egy kis bútsúzó ebédre az ö szobájába.

A' Hertzeg annyival-is könnyebben megígérte magát, mennyivel örömeztőbb hallotta, hogy azon újat húzó, és jegyesének el-tsábitásában (a' mint ö gyanakodot) nagy ólalkodással sántikáló róka el-kiván tőlök távozni; azért az el-rendeltt napon a' Grófnéval, és Abdellával egyetemben meg-jelent az ebédre, nem kevesfé tsudálkozván, midőn a' Grófot olly nagy költségű gazdalkodással fel-készülve látta: mert valami tsak ritka, és drága vólt, mind azokat a' Vendégeinek vendéglésére meg-szerezte.

Minek előtte tovább folytattam beszédemet, szükség a' kedves Olvasónak tudni, hogy a' Gróf Vertevill nem egyéb vala, hanem a' fokszor említett Lorindó Márk-Gróf-

Grófné, a' ki látván, hogy a' Hertzeg a' Grófnéját meg-találta, és ő már semmi szá-
mot sem tarthat a' Hertzegre, abban az át-
kozott végezésben általkodot-meg, hogy ő
az ártatlan Kristinát méreg által törli-ki a'
Világból, hogy néki se-leheffen a' Her-
tzeghez szerentséje.

Illy istentelen szándékának végbe vitelére
egy ezüst pohárban, mellyhez az ő ivó
pohára-is hasonló vala, Kristina számára bor
közze mérget egyelítet, és olly rendelést
tett, hogy midőn a' Hertzegnek egészségeért
bort fog kérni, az a' mérges pohár a' Kri-
stina Grófnénak adattassék; történt azonban
a' gondolatlan hertelenségéből-é, vagy a'
Mennyei hatalomnak büntető rendelkezéséből,
hogy bor kéréskor az ezüst poharak el-vál-
toztattak, és maga Vertevill kezébe jutot
az a' pohár, a' mellyben Kristina számára
méreg volt elegyítve; ekképen ittak mind-
nyájan a' Hertzegnek egészségeért, és kiki
ki-itta a' poharát, és ime kevés vártatva
érzette az úgy nevezett Gróf Vertevill a'
hibát a' maga testében, mert az erős méreg
kezdet hertelen munkálkodni, és minthogy
a' veszedelmet észre vette, kívánván magán
segi-

segíteni, fietséggel egy más szobába akart menni, és ott méreg ellen való orvosságot venni, de valamint a' székeről fel-kelt, úgy ismét le-roskadt szemeinek, 's ábrázatjának olly iszonyatos változásával, hogy véletlen, és esméretlen nyavalyájában a' jelenlévők közzül senki sem tudot hamarsággal segítő kezet néki nyújtani.

Hertzeg Sándor első vette észre, hogy el-kerülhetetlenül mérget kellett néki kapnia, azért tüstént lármát kiáltott, és Orvosért, 's Lelki-Atyáért küldöt, de minek előtte ezek el-érkeztek, a' Gróf már a' jég hidegségű jobját ki-nyujtván Krisztinához, felettébb gyenge szóval így kezdet tőle bútsúzni; Oh szépséges Grófné, kérlek az Egekért! és mindenekért! botsásd-meg átkozott gonoszságomat, és gyilkos tselekedetemet, hogy a' mennybéli ítélő Birótól örök kárhozzát ne ítélteffem; Im az a' méreg, a' mellyel meg-akartalak ölni, engem meg-öl helyetted; az Isten légyen irgalmas, és kegyelmes az én szegény bűnös Lelkemnek, te pedig a' te Hertzeggeddel elj fok számos esztendőkig egészségben, és szerentséfen, és tudjátok, hogy most hal-meg a' Lorindó Márk-Grófné.

Ezen

Ezen szóknak ki-mondásával bé-zárván a' szemeit, meg-is holt. Meg-halálozása után midőn ki-vetköztetett a' ruhájából, nyilvánban ki-láttatott, hogy Afzszony Személy léve, én pedig az inasoknak bizonyítása fzerént Lorindó Márk-Grófné. Jöllehet Kristina Grófnét ezen veszedelmes szándéka a' Márk-Grófnénak talám el-idegenithette volna, és ellene gerjeszthette volna, mindazáltal illy hertelen történtt ki-mulását az ellenségének még-is szívére vévén, inkább keservesen meg-síratta, és az Egektől irgalmasságot, 's egész lelkéből örök idveséget ohajtot néki, azon füképen keseregvén, hogy gyónatlan múlt-ki az örökké való-ságra.

A' mi a' Tuszánói Hertzeget illeti, ez nem tickolhatta ugyan a' szánakodását, de még-is nem tartoztathatta magát, hogy következendő szókra ne fakadot volna: bizonyára illy gyilkos szándékkal a' Márk-Grófnét fel-fegyverkezve járni soha se véltem volna, azt pedig még kevesebbet, hogy Gróf Vertevill név alatt férjfiú ruhában a' nemét el-rejtse. Vettem ugyan észre, kivált midőn az én Kedves Grófnémat tel-találtam,

hogy az ő velem való szövetségének valami különös czélja lehet, de én ötöt a' Lorindó Márk-Grófnénak soha nem tartottam, jöllerhet a' Személye előttem eszméretesnek tűnt vala; az alatt ő engem életeremtől több ízben meg-foszthatot volna, ha az Egeknek kegyes gondviselelése meg-nem őrizet volna.

Igen unalmas lenne itt minden környüllállásokkal elő-hozni, ezen alkalmatossággal Abdella és mások, kik jelen vóltanak, minémüképen el-rémültek; csak azt jelentem, hogy a' Hertzeg, és a' Grófné rész szerént eme szerentsétlen maga gyilkosához vonzó szánakodásokra, rész szerént a' nemzetségehez vifelő tekintetre nézve azon gondolkodtak, a' mi ilyen állapotban leg-fzükségesebb, és leg-illendőbb vólt, úgy mint: hogy a' holt tetem tisztességesen el-takarítsás, és a' halálnak oka, nem különben a' halottnak neve, és neme titokban tartassék. Meg-parantsolták azért mind önnön embereknek, mind a' Márk-Grófné szolgáinak, hogy mind ezeket ki-ne hiresítsék: e' mellett meg-visgálták a' meg-halottnak hagyományát, melly között fok szép drága köveket, és jeles somma pénzt-is találtak; ebből a'

Gróf

Gróf Venezininek neve alatt pompás temetést tetetett néki a' Hertzeg, mellyen Kristina Grófnéval maga-is jelen vala; nem különben Abdella-is velek lévén alkalmatosságot nyert ez által azon rend-tartásokat meg-látni, mellyekkel a' Keresztények között el-szoktak a' Fő-Emberek temettetni.

Illy képen vége szakadt a' Lorindó Márk-Grófné életének, és illetlen szerelmének a' nélkül, hogy irigységes boszszúját ki-tölthette volna; de nem tsuda, hogy fel-tett tzeljában meg-tsalattatott, mert egy részről illy törvénytelen dologban a' mennyei segedelmet nem várhatta, más részről pedig te-kelletlen szándékát fontolatlanúl rendelte, hogy Kristina Grófnét a' Hertzeg mellől gyilkosképen akarta el-választani: Példája ez e' Világnak, melly hibákat követhet-el egy bogár után indúlt, jó erköltsökből ki-költözködöt hivságos Afzszony állatnak mértékletlen, és esztelen szerelme, ha nem a' betsületre vezérlo elméjének, és jó sugárlásoknak intését, hanem tsupan az ő helytelen, és szemérem ellen törö kívánságiinak, és érzékenységeinek ösztönét követi, mel-

lyek valamint mindenkor vezedelmelek, úgy közönségesen gyalázatos véget hoznak magokkal.

A' mi a' Márk-Grófnénak meg-maradt értékét illeti, azt a' Hertzeg Arlindó Lovász-Mestere által a' Márk-Grófné emberei előtt, papirosra fel-jegyeztette, és vélek mindnyájokkal azon írást alá irattatta, melly írással azután, és minden meg-maradt értékkel őket, minekutánna elébb elegendő költséggel az útra el-rendelte, a' Márk-Grófnénak bizonyos Attyafiához Frantzia Országba viszfiza küldötte; a' hová általok a' Katenó Márk-Grófnak, és Márk-Grófnénak tudósító leveleket-is küldöttek, mind a' Kristina Grófné, mind pedig a' Hertzeg, hírek-ké adván ez, hogy ő kedves Kristina Grófnéját fel-találta, és színte a' házajába véle indulna, hogy ott a' régen ohajtott házasságát véle véghez vidje, és az Attyának halála után az uralkodást-is magára vedje.

Midön ezek így történtek, és azon kívül Meszfzinában, valami méltó, és emlékezetes volt, már mindeneket láttak, a' Hertzeg előbb, hogyszem az indulásra bizonyos
napot

napot rendelt, kedves Grófnéjának ki-nyilatkozhatta az Attya halálát, meg-mutatván azon leveleket, mellyeket az Annyától, és Tartományától vett, és elő terjesztvén, melly szükséges legyen eddig való bűjdősésének végét szakasztani, és hazajába visszamenni. Kristina nagy szánakodását, és bánatját mutatta a' Hertzegnek ilyen gyászos, és nagy dolgokat magában foglaló esetnek mivolta miatt, jelentvén, hogy ő Hertzega véle mindenekben tellyesen parantsolhat, és ő kész ő Hertzagségét, ambár a' Világ végéig viszi-is, örömmel követni.

Más napra kelve ezután meg-is indultak Meszszinából, és szerentséfen Kalábriai Tartományba eveztek; a' Hertzeg ugyan szándékozot az hamaráságért innen éppen Nápolyig vizen menni, de minthogy Kristina a' Vizen szenvedett több izbéli veszedelmektől igen meg-félemlét, kérte a' Hertzegot, hogy inkább szárazon folytatnák az útjokat, mellyben a' Hertzeg tellyes készséggel engedelmeskedet néki.

Imigyen Szalernum Városáig békével, és kedvek szerént mentek útjokban, de midön

ezen túl a' Valli nevű Ligetnek tájékára jutottak, egyszer 's mind egynéhány vakmerő latroktól meg-tartoztattattak, kik a' Hertzegtől költeni való adományt kívántak. A' Hertzeg látván azon istenteleneknek számát, hogy további alkalmatlankodásokat el-kerülje, adott nekik egynéhány aranyokat, de ezek olly szemtelenek valának, hogy a' Hertzegnek szemére vetették, ha nem áltálja-e őket olly tsekélységgel el-igazítani, és fennyen intették, hogy csak hamar jelesebb sommával állana elő, hogy ne kételenittesenek a' pénzes ládához erőszakoson nyúl-
ni, és ötöt az ahoz való le-hajolástól megkémélleni.

Illyen goromba erőltetésre a' Hertzeg (véle lévő inasival ló háton, csak Kristina, és Abdella lévén a' szekérben) bátrabb ábrázattal tekintet a' Latrokra, mintha magát védelmezni akarta volna; mellyre egy közzülök (minthogy ök-is ló-háton valának) elle-ne ugratván, kardot vont reá, de ezt Sándor, a' ki bátorságban, és készségben egykönnyen fenkinek nem engedet, egy pisztolsütéssel azonnal a' földre ejtette: látván a' többiek, hogy a' vezéreket el-vesztették,
mint

mint a' fene orofzlányok a' Hertzegre estek
 olly dühös fel-kiáltással, hogy a' helyből
 ötöt elevenen tovább nem eresztik, hanem
 népével együtt minden irgalmas nélkül meg-
 ölik, fel-darabolják.

Ezen haj borzasztó fenyegetésre Kristina,
 és Abdella minémüképen rettegtek a' szekér-
 ben, könnyü el-képzelni; a' Hertzeg ellen-
 ben, a' ki a' szolgálival jól fel vala fegy-
 verkezve, tudván, hogy hogy kell a' vak-
 merőségen bátorsággal ki-fogni, fel-bátorit-
 ván a' szolgálait, mint a' nyíl a' latokra rohant
 olly mérészen, és hevesen, hogy az első
 tűz-adásra, és kardozásra a' latrok között
 egynéhányan a' nyeregből le-estek; a' töb-
 biek meg-rémülven, farkat fordítottak. A'
 kiket midőn első hevében néhány száz lé-
 péssel tovább, hogysem biztos vala, ker-
 gette volna a' Hertzeg, történt az alatt,
 hogy más felől az erdőből elő-toppan más
 rendbéli tolvajok a' szekérre ütöttek, és azt,
 minekutánna elébb a' kotsist az üléshez kö-
 tötték, Kristinával, és Abdellával együtt
 sebes hajtással a' sűrű erdőbe vontatták a'
 nélkül, hogy a' Hertzeg észre vehette
 volna, vagy az Afzszony Személyeknek

kiáltáfi a' fülébe hathattak volna; melly attól okoztatott, mivel a' Hertzeg az ellenségit igen tüzetesen üzte, és az artzal fúvó szel-is a' kiáltásnak hangját visszaverde.

Tovább egy fertály óránál vesződöt a' Hertzeg a' meg-szaladott ellenséggel egy embernek el-vesztése nélkül, holott a' latrok közzül négyen vesztek-el, a' többiek majd mind febbe estek, és farkantyúval erőltették a' lovaikat, hogy a' sűrű erdőséget előbb el-érjék; a' hol valahányon valának, annyi felé oszlottak. Itt a' Hertzeg nem tartotta tanácsosnak bellyebb az erdőben őket üldözni, és a' szekeret védeamentlenül távúl hátra hagyni.

Történt pedig végezetre, hogy az erdőből lövés eset a' Hertzegre, melly által a' bal-karját meg-sértetni érezvén, visszsa tekéntet, hát észre vette, hogy a' szekeret nem látua; meg-ütközvén ezen, valamint nyargalhatot, visszsa nyargalt arra a' helyre, a' mellyen a' latrok meg-támadták, de minémüképen meg-búsúlt a' fzive, midön a' szekeret sohol sem láthatta, ki-nem mondhat-

hatni. Ő elsőben azt vélte, hogy talám a' Kotsis bátrabb meg-maradásra nézve a' sü-
 rüségbe járt a' szekérrel, azért valamint ki-
 állhatott, úgy kiáltotta ötöt a' nevéen, hogy
 jönne-elő, vagy adna szót, hogy hol lé-
 gyen? de akár merre 's akár mikép kiálto-
 zot az embereivel, haszontalan vólt, fe a'
 Kotsis szavát, fe a' szekér zörgését nem
 hallották, mert már akkor a' latrok a' bar-
 langba vitték őket.

Itt vette még tsak észre a' Hertzeg,
 hogy hibázot, de későn; és egyenesen azt
 ítélte, hogy más rendbéli tolvajoknak kelle-
 tet azoknak lenni, kik a' szekeret a' benne
 lévőekkel el-rablották. Nagy buba merült
 azért, és el-keferedvén, mi tévő legyen,
 hertelen nem tudta: gondolkodot, aggódot,
 okoskodot, és, minthogy a' környül-állá-
 fok úgy mutatták, hogy olly rövid idő alatt
 lehetetlen léve a' szekeret megszíze ragadni,
 öszve tanátskozot a' tselédivel, és egy
 akarattal fel-tették magokban, hogy akár
 hogy járjanak-is, de az Afzfszony Személye-
 ket fel-kerefik.

Illy el-tekéltett szándékban midőn mind a
 den felé szemefen tekéngettek, a' Hertzeg
 távulabb egy mély utat szemlélt-meg, a'
 melly ugyan csak gyalog-út vala, de sze-
 kér-is el-mehetet rajta; erre estek mindnyá-
 jan, ezt nézték, és vizgálták, hát nem tsak
 új ló nyomokat, de új szekér nyomot-is
 látának. Az illyen jelekből fogantatott gya-
 noság arra vezérlé a' Hertzeget, hogy min-
 den idő mulatás nélkül azon a' mély uton
 látot nyomon meg-indúlt, elébb olly okof-
 sággal élván, hogy a' szolgálai közzül ket-
 tőt a' mély útnak kezdetén hátra hagyot,
 a' kik vigyáznának, ha az ellenségi nem-
 térnek-é viszsa, és viszsa jöttében az út-
 jat nem állják-é-el? ő maga pedig a' többi
 szolgálival fel-vontt pisztolokkal azon nyomon
 mind addig mène, mig annak a' végére nem
 jutot. Midőn imigy majd fél órányira lo-
 vaglának, egyszer's mind egy szép kis mez-
 zős lapályon meg-láták a' szekeret, de ló,
 ember, és partéka nélkül; ennek első meg-
 pillantására jobban fel-gyuladot a' Hertzeg,
 nyers bátoritással azt mondván az emberei-
 nek, hogy Kristinának-is az Abdellával, és
 Kotsissal nem mezsze kell lennie. Ezen
 szók közt ide 's tova futtatván szeméit,
 a'

a' hegynek oldalában egy barlangot látot-
 meg, mellynek a' bé-járása olly magasan,
 szélefen, és alol olly egyenesen vala tsinál-
 va, hogy ló háton-is bé-lehetet menni.
 Ezen barlanghoz közelítvén a' Hertzeg,
 nagy jaj szókból álló sívást, rivást hallot,
 és így annyival-is inkább gyanakodot, hogy
 Kristina abban lészén. Ezen okból mindnyá-
 jan le-szálván a' lovaikról, azokat kívül a'
 szekérhez kötözték, és csak gyalog mentek-
 bé a' barlangba, és ugyan a' Hertzeg leg-
 elő, intvén, és bátor szívvvel noszolgatván
 a' szolgálait, hogy mindenütt ötet követnék,
 és egy mástól el-ne távoznának, ha a' szük-
 ség úgy hozza, hogy az erőn erővel kell
 hajtani.

Mennél bellyebb menének a' barlangban,
 annál jobban hallották az inségben lévőeknek
 kiáltását, azért annyival frisebben lépegettek;
 kikhez közelébb érvén, im ki-vehető szó-
 val így hallották a' Kristinát kiáltozni: az
 Istenre kérlek benneteket, kéméljete! vált-
 ságomért, valamit kívántok, adok; Abdel-
 lát pedig inigy: öljete-meg inkább, mert
 készebb vagyok meg-halni, hogy sem betsü-
 letemben motskot szenvedni.

Illy

Illy szókból könnyen által értette a' Hertzeg, mit akarnak a' barlangban a' latrol azon két Afzfzony Személyekkel el-köve-
ni; azon okból, mint a' villám úgy men-
rajtok, és látta, hogy az átkozott gonosz-
tévők éppen készülének e' tiszta, és szű-
lelküknek a' földben tövekeket le-verni,
és őket kezeken, 's lábokon fogva oda kö-
tözni, hogy magokat ne védelmezhetnék,
és ők akképen gonosz istentelen szándékja-
kat annál nagyobb kényekre gátlás nélkül
el-követhetnék. És ezen munkájokban úgy
annyira foglalatoskodtak, és meg-vakúltak,
hogy a' Hertzeget, és embereit észre nem
vették. Innen történt, hogy midőn a' Her-
tzeg a' szolgálival egyszer 's mind rajtok
ütöt, fegyverekhez se kaphattak, és ott
helyben mindnyájan, valamennyin voltak,
le-vágattattak.

Kristina, és Abdella örömökben, hogy
meg-menekedtek az ellenségiktől, nem tud-
tak mit szólni, köszöntek, hálálták a' Her-
tzegnek, hogy őket meg-szabadította, kér-
vén, hogy azon veszedelmes lyukból vinné-
ki őket, mivel bizonytalan, ha nintsenek-e
még több olyan fajtalan gonoszok ott el-
rejtve.

rejtve. A' Hertzeg maga sem tartotta tanátsosnak, abban a' gyilkosok vermében fokaig késni; Sietséggel azért a' közel fohászkodó, s meg-kötözött Kotsift-is fel-oldoztatta, 's a' Barlangban lévő Kotsis lovakat, és partékákat a' szekérhez ki-vitette, a' lovakat szaporán bé-fogadtatta, és az eszközöket felrakatta, ő pedig maga a' két Személyeket a' barlangból ki-vezetvén, a' szekérbe ültette, és úgy, a' melly úton jöttek, azon ismét nagy bátorsággal visszsa vették útjokat.

Midön imigy öszveségefen a' mély úthoz értek volna, hát látá a' Hertzeg a' vártán hagyott két szolgáit egy ugratva eleibe nyargalni azzal a' hirrel, hogy az előbb meg-szalasztott gyilkosok ismét visszsa térnének, és már közelitenének. A' Hertzeg, hogy annál alkalmatosabban vélek szembe álhaslon, a' mély útból a' szekeret ki-jártatta, ő pedig nem vártá-el az ellenségit, hanem egynéhány embereivel bátran eleibek ment, és olly méréfszéggel, és sebes gyorsasággal kapot beléjek, hogy azonnal kettő közzülök a' lóról le-fordúlt, a' többiek pedig nyakra före másodszor-is el-szaladtak.

Ennyi

Ennyi élet veszedelem között végre ki-szabadította magát, 's a' hozzá tartozandóit a' Hertzeg a' latroknak rabláshoz, 's gyilkossághoz szoktatott kezeiből. Ezek után már a' veszedelmen kívül lévén, Kristina Grófnénak szüntelen való kérésére be-kötött a' bal karján esett sebét egy jó seb gyógyító komornyikja által, és úgy a' kezdeti útjokat Nápoly felé szorgalmatos vigyázással tovább folytatták. Hogy pedig annyira bátorságosabban meheffenek, a' Hertzeg parancsolatjára Arlindó Lovász-Mesternek a' inafoknak fele részével a' szekér előtt kellett lovaglani, a' Hertzeg a' szekeret őrizte már egy, már másfelől, a' szekeret pedig követték a' többi inafok a' néhai bődös emlékezetű Tuszánói Hertzeg Udvari Kamarásának Bollyiónak vezérlése alatt, ki tudni illik Burgosfzba Hertzeg Sándornak a' Tuszánói Hertzegségbéli rendektől leveleket hozott volt.

Nápolyig nem csak minden akadály nélkül, de tellyes vigasztalással-is, szerentsével, és egészséggel utaztak: ide érven az alatt az idő alatt, meddig itt múltak, meg-néztek vala minden emlékezetre méltó, és szemle-

legeltetésre való állapotokat. Innen az után Kápuán által Róma Városának vették útjokat, a' hová a' Hertzeg régen szívében vágyódott; itt-is meg-nézték a' nagy tsudálkozásra, és tekéntetre méltó ékteleu fok ritkaságokat. Abdella nem győzött eleget tsudálkozni ezen Városnak uraságos épületein, pompáján, és rendefségén, különösebb látván itt, hogysem Algériában, meg-is vallotta, hogy Algériából való el-fzökését leg-kevesebbet se bánja, mert naponként tapasztalja, hogy a' Keresztények fokkal bóldogabbak, mint az ő hazájabéliek, és mindenekben szebb rendet tartnak, úgy, hogy közöttök nyájasabb, tisztább, és izesebb örömu életet lehet élni.

Romában a' Hertzeg egy Tartományabéli Nemes emberre akadt, ki Országokat látogatni akkorban jött Tufzanóból, és Melintónak neveztetett: ez egykor látván a' Hertzeget a' Lateránomi Szent János Templomából az Isteni szolgálat után ki-menni, kiment ő-is utánna, és éppen a' szállására követte ötet, holott Arlindó Lovász-Mester által bé-jelentetvén magát, szerentséje vala, hogy azonnal bé-eresztetett Hertzeghez, a'
ki

ki annyival kegyesebben fogadta ötet, mennyivel jobban emlékezet még arról, hogy valaha a' Bóldog emlékezetű Nagy Hertzeg Uránál mint Udvarnok szolgált vala. A' Hertzeg valamint, nem keveset örvendezet, hogy olyan földije találkozoit, a' ki néki mind az Udvarnál, mint a' Tartományban folyó dolgokról hirt adhatot, úgy kitsintől nagyig mindeneket ki-tudakozot tőle, hogy folynának a' dolgok, 's mi újságok történtenek Tufzanóban; Melintó erre bizonyítván az öreg Hertzegnek halálát, értésére adta a' Hertzegnek, hogy ő négy holnap előtt jöt légyen-el Tufzanóból, és még akkor nem vala tudva ő Hertzogségének hol léte; küldettetett vólt ugyan utánna Párisba a' hazabéli rendektől bizonyos Bólyi Ur levelekkel, és követségben, de nem hallotta, ha Hertzogségét Párisban találta-é? ambátor úgy tünne előtte, mintha azt az Urat azon sereg között, melly ma ő Hertzogségét a' Szentegyházból követte, látta volna; bizonyossá tette azután a' Hertzeget, hogy a' Fejedelmi Afzszony - Anyja semmi levelét nem vévén, igen búsúlna utánna; ugyan a' végett csak hamar az előtt, hogy Tufzanóból el-indúla, a' Hazabéli rendek ismét egy

más

más Követet küldöttek Párisba, a' ki mint a' meg-özvegyültt Fejedelmi Aszszonynak, mind a' hazának nevében kérné Hertzegséget, hogy az Istentől kormánya alá rendeltt Tartományának igazgatására Frantzia Országból mennél hamarább térne vissza; Melintónak ilyen tudósításából által értvén a' Hertzeg, hogy azon Levelei, mellyeket még Burgoszból Póftára adot, nem mentenek kézhez, könnyen el-hitte, hogy bizonyára búban léssen érette az Annya, annak okaért mihelyest Melintó töle el-bútsúzózt, a' pennához nyúlván, következendöképen irt Kegyes Aszszony Annyának.

Fő-Méltóságú Hertzegnél!

érdemem felett

Kegyes Aszszonyom Anyám!

Sajnálám felette, hogy ha azon levelem, mellyet még Burgoszból Póftára eresztettem, kegyes színe eleibe, 's kezeibe kegyelmes Aszszonyom Anyámnak mind eddig se jutot volna. Jelentem azonban alázatos fiúi engedelemmel, hogy Bólyiós Kamarás Ur által hozzám botsáttott gyászos levelét mind.Hertzegségednek, mind a' hazabéli rendeknek Burgoszbán vettem. Én szóval ki-nem magyarázhatom, melly bánatos szomorúsággal meg-háboríttam,

D d

tam,

tam, értvén a' néhai nagy kegyelmi Uram Atyámnak olly korán, 's véletlenül esett meg-halálozását. A' szörnyü fájdalom mennyi keferü könyveket tsöpögtet-ki szemeimből, világos jele az, hogy még most fe emlékezhetem róla könyvezés nélkül, leg-inkább keseregven azon, hogy nem történhetet az a' vigasztaló szerentsém, hogy kegyefséges Atyámnak fok rendbéli hozzám mutatott kegyelmét, és szeretetét köteles hálaadással utolszor meg-köszönhettem, 's Atyai áldását vehettem volna. És valaminthogy könnyen meg-gondolhatom, melly mélyen, és sullyosan szívére szállot légyen Hertzegségednek-is ezen el-kerülhetetlen ugyan, de minket most váratlanul meg-keferítő ostornak tsapása, úgy leg-nagyobb esedezésem a' Mennyekek előtt, hogy a' Mindenható az ő vég-
 hetetlen irgalmából Hertzegségedet nem tsak minden engesztelő szíves vigasztalásokkal ápolgatni, de azon esztendőket-is, mellyeket a' ditsőséges emlékeztü Atyámnak életéből az irgalmatlan halál el-vonszot, álhatatos egésséggel, és szerentsével Kegyes Afzízonyom Anyámnak drága életéhez toldani méltóztatásék, hogy akképen leheffen okom szörnyü keserve-
 met annál hoszszabb vigasztalással fel-váltanom. Engemet eddig a' véletlen esetek egy igen különös állapotért szárazon, és vizen e' Világban olly akadályos, és kétséges forssal hántak, 's vetettek, hogy tsak néhány nap előtt érkezhettem Romába, a' honnan szinte haza térni készülöben vagyok, bizonyossá tévén Hertzegségedet, hogy ezután már semmi nem fog tartóztatni mind Kegyes Anyai parantsolatjának, mind a' Tartomány kérésének tellyesíté-

tésétől; mert minekutánna az irgalmas Istennek engedelmeivel azt fel-találtam, a' mit annyi fáradsággal, és veszedelemmel kerestem, és a' miért annyi kedvetlenségeken által menni kételenítettem, de tennemek, 's egélségemnek sérelme nélkül, el-végeztem magamban, hogy az útamat úgy fogom siettetni, hogy mennél előbb Anyai Jobjának tsokolására, és a' meg-árvúlt Tartománynak kormányozására meg-jelenhessek, óhajtván főképen, hogy Hertzegségedet ép, és friss egélségben találhassam, a' mikor Személyemben jelesebb bizonyításokkal tapasztaltatni fogom, melly tekéletes tisztelettel, és engedelemmel élek, és halni kívánok.

Hertzegségednek, érdemem
felett kegyes Afzszonyom
Anyámnak.

Alázatos engedelmes Fia,
S Á N D O R.

Egy alkalmatossággal a' Tartománybéli
Rendeknek-is imilyen választ irt, és
küldöt, a' mint következik:

Kedves Híveim!

Néhai ditsőséges emlékezetű uralkodó Tufzánói
Hertzegnek, nagy kegyelmű Uram Atyámnak
e' Világból való ki-múlásáról tett tudósítástokat
vettük, és tartjuk hozzánk hajlandó engedelme-
stek nyilvánosságos jelének; köszönjük innen foganta-

D d a

tott

tott szomorúságunkban hív biztatással nyújtott vizsgálástokat. Vezérelje a' Mennyei Felség minden jó kívánságokat szerentsés végre, és igazgassa elmeiteket, hogy távol létünkben gondos rendelések által az igazságot minden Személy tekintet nélkül olly rend tartással folytasátok, melly ellen vizsgáló érkezésünkkel okot ne leljünk meg-kedvetlenülünk. Ha a' környül-állások, és más el-kerülhetetlen akadályok engedték volna, mi eddig már régen vizsgáló térünk volna, és a' dolgoknak fullját köz jótekre szívefen vífelénk: de illy igyekezetünkben mind eddig meg-gátoltattunk. Minekutánna pedig minden ellenkező gátlásokat meg-győztünk, adjuk értésteke-re, hogy szinte készülöben vagyunk, útunkat Tufszáno felé egyenesen úgy meg-indítani, és fiettetni, hogy nem sokára remélhető el-érkezésünkkel szemtül ízemben való látástokban örvendezhesünk. Meddig is benneteket a' Mennyeknek oltalmában hagyunk, és ajánlunk, egyéb aránt pedig szokott Hertze-gi Kegyelmiünknek állandóságáról bizonyosokká teszünk.

Sándor!

Tufszánói Hertzeg.

Ezen levelekkel a' Hertzeg a' fellyebb említett Bólyiót Tufszánóba küldötte, elebb pediglen, hogy mindenre egyenesen felelhesen, ha a' Hertzegnétöl Kristina Grófné felöl kérdeztenék, elegendőképpen meg-oktatta, és úgy botsátotta-el.

Egy-

Egynehány nap mulván utánna a' Hertzeg-
is Atya áldást kérvén mind magának, mind
hozzá tartozandóinak XII-dik Innocentius
Szeptséges Pápától, el-hagyta Romát, Fe-
rarán által Paduába menvén, hogy ottan a'
Sz. Antalnál az utolsó szélvészben tett fo-
gadását be-telleyesítené. Ambátor innen igen
vágyódott vala a' Hertzeg egyenesen haza
menni mind azért, hogy az örökét, és U-
ralkodását birni kezdendje, mind pedig, hogy
Kristinával el-tekéllett párosodását véghez
vidje, a' közel lévő nevezetes Velentze
Várofa mindazáltal annyira ingerelte ötet,
hogy ezt a' roppant helyet-is meg-kívánta
tekénteni. Annak okáért Paduából ujobban
bizonyos embert küldött levelekkel az édes
Annyához, a' ki a' Hazához való közelíté-
séről hirt vinne; Ő pedig egész Udvarával
egyetemben előbb még Velentzébe ment.

Ide érvén nem kéméllette ő semmi költsé-
gét mind a' Fő-Méltóságának meg-mutatásá-
ra, mind az ott látamos ritka, és érdemes
állapotoknak meg-tekéntésére nézve: Operá-
kat, Komédiákat, Baalokat, és egyéb vig,
és jeles gyülekezeteket egy aránt látogatta,
hogy az által mind Kristina Grófnénak, mind

a' Török Abdellának minden ki-gondolható örömöket szerezzen; ezen kívül mindenféle ékezséges eszközöket, és ruháknak való tafotákat vet nekik; egy általlyában azon szorgalmatoskodot, hogy nyilvánóságos jelekkel meg-mutassa, melly nagy gondja legyen szeretetenek, és kegyefségének mivoltát rekelletesen vélek meg-esmértetni. Mind ezek felett még-is úgy hozta a' fors magával, hogy a' Hertzeg Velentzében fe mulatna akadály nélkül, hanem eddig való útazásiban történtt alkalmatlanságának utólját itt érne. A' ki valaha Velentzében vólt, az vóltaképen tudja, hogy ottan igen könnyen mindenféle véletlen esetekbe bé-keveredhetik az ember el-annyira, hogy azokon még a' leg-figyelmetesebb vigyázó sem eshetik által tellyefséggel mentten: a' miről a' Tuszánói Hertzeg elégséges példa lehet.

Akkori időben bizonyos Fő-Afszsony Személy tartózkodik vala Velentzében, a' ki szebb termetű mint hirű lévén, nevezetes Uri verből születetett ugyan, de nemelly testi gyarlóságból történtt botlása miatt a' Szüleitől elüzettetett, és az egész Atyafiságtól meg-vettetett, 's gyűlöltetett. Ez

a'

a' gyarlótska illy gyámolatlanságában végső ügyre jutván, a' szükségstől arra kinfzerített, hogy egy vén kerítő Afzfzonymnak tanátslására Velentzébe ment, idegen helyen, 's idegenek között pártfogókat, és gyámolókat keresni. Minthogy a' szépnek, és kegyesnek mindenütt kellett vagyon, következet, hogy szépsége, és ragyiva viselete által annyi szeretöt szerzet magának, a' mennyit meg-látot; de lég-inkább olyan jövevényeket hivogatot a' lépre, kiket Fő Nemből, és lelkes erszénnyel tudot lenni, ilyeneket minden móddal igyekezet a' hálójába keríteni. A' végre minden nap ki-küldötte a' kerítőit, és kimlőit, a' kik néki hirt hoztak, minémü fő-emberek tartózkodnának Velentzében. Történt egykor, hogy az a' les keleptzé a' Sándor Hertzeget, ki nek jelen-létét már meg-tudta, véletlenül egy helyen meg-szemlélte; alig vetette reá a' szemeit, az ő kedveltető ábrázatját, és ébrett rendes maga viselését annyira megkedvelte, hogy véle való esméretségére kimondhatatlanul vágyódot, el-tekélvén magában, hogy minden tilalom, és jutalom nélkül, valamit a' szerelem egy hivságra hajlandó természetben ohajthat, mind arra tel-

lyes szabadságot enged neki, tsak vízfzonta való hajlandóságra gerjeszthette ötét. Erről a' Hertzeg semmit sem tudot, külömben jobban vigyázot volna magára; Az alatt mind olly helyeken forgot, mellyeken ez a' Hermene nevezetü Grófné nem talált alkalmatofságot a' meg-esmérkedésre. Imigyen hogy még-is ez a' heveske a' türhetetlen gerjedelmének szolgáljon, fel-tett tzeljához ravaszszággal igyekezet jutni, és pedig következendöképen: Pénzért némelly legényeket bérlet-ki magának, a' kik által vigyáztatott, mikor, és hová jár a' Hertzeg estvéli mulatságra, úgy oktatván-meg azon Legényeket, hogy ollyankor midön a' Hertzeg a' szállására vízfza mégyen, tolvajképen támadják-meg, 's fosztással, és ölöffel ijeszfszék, az alatt egy közzülök mintha védelmezésre jönné, egy mástól válafzfza-el öket, és az a' Hertzegét, mintha bátorságos helyre vinné, a' Hermene szállására vezette.

Hermene ezen tsalárd fortélyát valamint ki-fözte, úgy el-is követte, mert néhány nap múlva a' Hertzeg egy nevezetes Kávész-Házba újságoknak kedvéért bé-találván menni, ott egy Németh Országi Fő-Méltóságra

aki-

akadot, és azzal játékba ereszkedet olly
 szerentsével, hogy egynéhány száz arany
 nyereséggel végezte - el a' játékát; melly
 miatt minthogy tovább, hogy sem szokot,
 mulatott, csak későn estve indultt szállása
 felé, hová mentében noha ugyan a' Lovász-
 Mestere, és némelly szolgái késérték ötet,
 midőn mindazáltal egy hidon által ment
 volna, a' Hermenétől fel-biztatott Legények
 egyszer 's mind reá-ütöttek, és a' pénzt
 kérték, vagy ha nem, hogy meg-ölik, az-
 zal fenyegették. Illy boszszúságos meg-
 támadásra fel-indulván a' Hertzeg, fegyvert
 rántot ugyan ellenek, és az erőt erővel
 akarta viszsza verni, Arlindó, és a' véle
 lévő szolgái-is hasonlót művelvén, de midőn
 szinte egy más ellen mennének, egy tekén-
 tetesebb öltözetben lévő férjfiú elő-ugrot,
 fel-kiáltván, hogy az útból állnának félre,
 egy más betsületes ábrázatú ember pedig a'
 Hertzeghez fordult, és a' fülébe súgot, ja-
 vasolván néki, hogy, ha az életét szereti,
 arról a' helyről távozna-el, és jönné véle az
 ő közel lévő házához, a' hol bátorságban
 leszen, mert élni halni el-szántt meg-által-
 kodott latrok közzé jutot, a' kik ki-kim-
 lették a' Kaves-Házban bé-hárított sommás

nyereségét; ha azért ezentül onnan el-nem megyen, egy adandó jelre olyan gonofzokból egész fereg elő-álland, a' kik tsak hamar végét vetik életének.

Minthogy az az esméretlen tanátsos a' javaslásához azt-is hozzá tette, hogy ő be-tsületes Gavallér légyen, a' ki ő Hertzegségének igazán kíván szolgálni, arra való nézve a' Hertzeg minden további gondolkodás nélkül hitelt adott a' szavának, és hogy az éjjeli veszedelemből ki-szabadúljon, követte ötet. Alig mentek együtt húsz lépésnyire, leg ott egy készen váró tsónokba ültek, a' melly mint a' nyíl olly febesen vitte őket egy nagy épületig, ez előtt meg-állottak, és ki-szállottak. Itt a' Gavallér kérte a' Hertzeget, hogy addig-is méltoztatnék a' házánál meg-szálni, még ő rendelést fog tenni, hogy bátorságosan a' szállására meheffen; a' Hertzeg elsőben mentette magát, mondván, hogy éjtszakának idején nem akarna alkalmatlanságot szerezni; és vélne, hogy más úton talám akadály nélkül a' szállására meherne, de a' Gavallér annyi tisztes, és szíves szókkal tudta ötet hívni, és reá-beszélni, hogy végezetre a' Hertzeg az esméretlen házba bé-ment.

Azon

Azon közben Hermene, ki abban a' Házban lakot, ohajtva várta a' Hertzeget, tellyes lévén bizodalommal, hogy égő szerelmének majdan kívánsága szerént eleget fog tenni; azért alig várhatta, hogy a' ki-küldött kime, ki Gavallérnak adta-ki magát, a' Hertzeget hozzá hozza, a' ki-is midön illy all-név alatt a' Hertzeget a' házba, és következendöképen ahoz a' szobához vezette, mellyben Hermene vala, elébb megtett készület szerént úgy lött, hogy előttök egy-szer 's mind az ajtó meg-nyila, és a' Hertzegnek kételenül-is kellettet tetszeni a' szobába bé-menni. Alig léptenek-bé, az úgy nevezet Gavallér egyet kettőt fordúlván, engedelmet kért magának, hogy egy szempilantáfig távozhaffon, és az inasoknak egy palatzk-bort adatni parantsolhaffon; Melly szókkal a' nélkül, hogy a' Hertzegnek válfazát meg-várta volna, ki-ment a' szobából, az ajtót utánna bé-tsapván, tsendefen kívül bé-zárta, és a' Hertzegnek embereit egy más szobába vezette, hogy ottan addig várakoznának, még a' Hertzeg őket hivatja.

A' Hertzeg ott a' szobában gondolta egyedül magát lenni, azonba midön környös kör-

környül a' szép szembe-tünő kárpitot vizsgál-
ná, hát látja egyszer 's mind, hogy egy ol-
dalról a' Kárpit fel-huzattatik, melly me-
gett a' semmire való Hermene egy égő éjje-
li lámpáfotskától meg-világosított igen ékes
ágyban felette piperefen, és tetfzetesen fe-
kűt. Ezen látásra a' Hertzeg annyira meg-
rezzent, hogy elsőben nem tudta, minek
vélje, 's minek tartsa a' dolgot, babonaság-
nak-é, vagy mesterséges tsinálmánynak? és
ugyan azért mind addig mély gondolatú
fzemplélésben tsak merőn állott, míg az ágy-
ban fekvő egy kéz intéffel jelt nem adot
néki, hogy hozzá közelítsen: A' Hertzeg
engedelmeskedet azonnal a' jelnek, gondol-
ván magában nem lenni azt ártalmas boszor-
kányságnak, és bátran közelebb lépet az
ágyhoz, botsánatot kérvén, ha vagy nem
jól jött volna, vagy más szobába kellett
vólna néki menni, egy szóval: mennél jobban
lehetet, palástolta az esméretlen, és alkal-
matlan jelen-létét, el-beszélvén rövideden,
miképen járt, és jutot volna oda, utánna
vetvén, hogy ő azonnal el-fog távozni,
hogy olly fő Személynek nyúgodalmában ne
alkalmatlankodjon.

Oh ne úgy Hertzeg (meg-szólamot Hermene, éppen midön a' Hertzeg egy tisztes meg-hajóláffal vízfíza akart lépni) ne fiesse el olly hamar tölem, mert különösen kedves előttem Hertzegségednek jelenléte, és leg-nagyobb ohajtásom, hogy minü betsben tartom fő Személyét, azt világos jelekkel meg-esmérteffem; és azon szempillantástól fogva, mellyben Hertzegségedet ide érkezésének napján láttam, már vágyódtam kellemetes esmértsége után, és felettébb nyertesnek tartom magamat, hogy most szolgálk legyen a' szerentse Hertzegségedet jó mód-dal hozzám hivattathatnom. Illyen értelmű szók a' Hertzegnek nagy szeget ütöttek a' fejébe, arra nézve mint egy bámúlva nézet az esméretlenre, és annyira tsudálkozot rajta, hogy némelly szavaira választ adni-is megfelejtkezet, innét tovább így folytatta Hermene a' beszédét: Hertzegséged ne tsudálkozzon éppen semmit illyen jelentésemen, hanem méltóztassék itt az ágyomnál magának helyt foglalni, az után talám jobban meg-fogja tanulni Személyemet esmérni. A' Hertzeg nem vala mindjárt magán győzedelmes ezen kívánságát illy szépnek meg-vetni, le-ült azért melléje, kérdezvén töle,

ha

ha nem volna-é néki szabad tudni, mi által szerzet ő magának olly nagy betset, és érdemet? Mire Hermene imillyen feleletet adot: Kellemetes Hertzeg, Hertzezségednek ritka látású szép viselése, és szerelmes Személye kifiztettek reá, hogy módot kerestem valami találmánnyal ide hozzám kerítenem, ne tudakozza azt, ki legyek, elégedjen-meg azzal, hogy többre betsülöm mint ennen magamat, és tellyes szabadságot adok velem kedve, tetszése, 's emberi hajlandósága szerént bánni.

Ebből a' Hertzeg mint a' nap világnál látta, melly lélek veszedelemben légyen, és hogy ollyan Személlyel légyen dolga, a' kinek valámint neheztelésétől, úgy boszszúállásától tarthat, ha illetlen szerelmét megveti; mert ollyan törbe ejtve találta magát, a' mellyből ellenkező maga-viselésével szerentsétlenség nélkül ki-nem menekedhetik, szükséges léve tehát néki, egész észét egybe szedni, és ollyan fortélyt gondolni, melly által magát azon keleptzéből betsülettől kiszabadithassa, 's a' ravaszságot ravaszsággal visszafizethesse. Így úgy tette magát, mintha a' Hermenének szerelmes indulatú

aján-

ajánlásán felettébb örvendene, és annyi álmító szives szókat mondott neki, hogy Hermene tellyesen el-hitte, hogy feslett kívánságának meg-elégítésére hoszfszas tréfálás nélkül a' Hertzeg majdan alkalmaztatni fogja magát.

Az alatt pedig, hogy Hermene illy kíváncsú gondolatokban foglalatoskodot, és minden ki-gondolható móddal iparkodot a' Hertzeget buja érzékenységre fel-ingerelni, a' Hertzeg egyszer 's mind kész akartva meg-némulván, szemeit, ábrázatját bádjadságra fordítván, mintha képtelenül el-ájúlt volna, fel-kelvén előbb kevesse a' székeről, ilyen szókkal le-eset: Oh Egek! mi talált engemet! hol vagyok! ezek után minden féle nyavalyás tekinteteket tett, fel-forgatta a' szemeit, és végezetre a' székről-is le-fordult. Mellyen Hermene rettenetesen megijedvén, azt gondolta, hogy a' gúta ütötte meg; azon okból hamarsággal ki-ugorván az ágyából, hevenyében erős balsamomot hozot elő, addig kenven, fenvén a' Hertzegget, míg a' szemeit meg-nyitotta, és lassú mozdulással jelt adot, hogy még él. Arra fenn-szóval így kiáltot reá Hermene: az

Egek

Egek kedvéért! Hertzeg! ébrefszíze, 's ferkentse-fel magát, 's adja tudtomra, mi baja. Oh én gyönyörűségem! felelé néki a' Hertzeg fohászkodva, 's meg-rekett szózáttal, én magam sem tudom, mi talált, de olly roszszíűl érzem magamat, hogy talám itt jelen-létében kell a' lelkemet ki-adnom; távúl legyen az, valaszolta a' meg-félemedett Grófné, azért énnékem halálíg kellene szomorkodnom; de azonba próbálja Hertzegséged, ha nem kelhet-é fel, én azonnal bizonyos élefsztő vizet, és port hozok, mellyek Hertzegségednek meg-bádjadtt clevenségét meg-frisíteni, és erősíteni fogják.

De a' Hertzeg tovább-is úgy szinlette magát, mintha alig mozdúlhatna, és nagy fáradságot okozot a' Grófnénak, míg talpra állíthatta, és az ágyára ültette: a' hol a' Hertzeg le-könyökölvén, egyik kezére támasztotta a' fejét, a' Grófné pedig nagy kéreffel, és bátoritással a' vizet, és port nyújtotta néki, hogy vedje-bé; ő be-is vette, de még-is a' szinlett nyavalyáját egy arányosan, és könnyebség nélkül mutatta, csak hogy értelmesebben kezdet beszélni, és felettebb való fő-fájásról, és bal-oldalát

fze-

fzegezö nyilallásról panaszolkodot, hozzá tévén a' panaszihoz, hogy femmit kívánatofabban nem ohajtana, mint ha a' szállására mehetne, és ott azon tsöpökből egynehányat bé-vehetne, a' mellyek még mindenkor segitettek rajta, ha valami bádjadságba eset.

Angyalom! így szólot azért tovább a' Hertzeg az előtte szorgalmatoskodó Hermenéhez: én Isten hírével meg-próbálom, és magamat az embereim által haza vitetem; Oh én Hertzegem! felelé vízfza Hermene, én azt meg-nem engedhetem, mert egy részről meg-bádjadtt, más részről pedig a' szabad szellő jobban árthat, maradjon inkább nálam, én fogok minden alkalmatofságot adni, a' minüt tsak kívánhat, és Orvof-is hivatni, a' ki állapotjához láffon, és orvof-ságokat rendeljen. Ebbéli hozzám járuló jóvöltáért különös köteles szolgája vagyok (mondá vífzontag a' Hertzeg) de minthogy a' bádjadságomat valamennyire enyhülni érzem, gondolnám, a' szabad szellő inkább fog hafználni, mint ártani; e' mellett énnékem tulajdon Orvofom vagyon, kit minde-nütt magammal hordozok, és a' ki egész természetemet már esméri, ez kétség kívül

E e

min-

mindeneknél jobban fogja tudni, mivel lehet rajtam segíteni, leg-fogantofabban.

Ha másképen nem lehet, vízszontozá ismét Hermene, meg-kell engednem, mert feltétebb való ohajtásom, hogy Hertzegségednek az előbbi egészsége meg-térjen: Oh én Angyalom! még jobban ohajtom én azt, felelé vízszfa néki a' Hertzeg, mert egészségemnek meg-téréseivel reményelem azt a' megbetsülhetetlen engedelmet meg - nyernem, hogy hajlandó szivemnek indulatit kellemetesebb módon, hogy sem ma, meg-mutathatom; hogy hogy? kérdezé erre Hermene, hát Hertzegséged olly kegyes igyekezettel vífeltetik hozzám, hogy leg-kedvesebb jelen-létével ezentúl-is szándékozik meg-örvendeztetni? Oh édes szerelmem! mondá tovább a' Hertzeg, minden szempillantásokat fogok számlálni, még ismét ide jöhetek, csak engedelmem légyen, hogy bátorkodhassam szabadon meg-jelenni; a' következés meg-fogja bizonyítani, hogy a' Világon nintsen kedvesebb multságom, mintha az időmet gyönyörűséges társaságában tölthetem. En tehát tellyes hiedelemmel Hertzegségednek szavaiban bizakodom, válaszóla ismét

Her-

Hermene, és szivemből ohajtom, hogy men-
nél hamarább tris egétségben láthassam, és
tellyes kedvét tölthessm.

Ezen szókra egy tsengetyütskét meg-tsen-
ditet, és elő-jött ismét az a' Gavallér, ki
a' Hertzeget oda vitte, a' kihez így szólót
vala Hermene: Im a' melly Személyt hoz-
zám hoztál, azt ismét gondviféléfed alá
adom, és emberségedre bizom; vezesd ötet
minden tartóztatás nélkül a' szállására, hogy
haza mentében semmi szereutsétlenég ne
érje. Ezzel a' Hertzeg igen kellemeztető
maga ajánlásával bútsút vévén Hermenétől,
el-ment egy más szobán által, a' mellyben
tudni illik Arlindó, és a' többi szolgái ohajt-
va várakoztanak reá.

Ha másnak valakinek ez az alkalmatóság
adatott volna, vallyon a' Hertzegnek illy
jeles tselekedetében követője lett volna-é?
vizsgálja-meg ebben kiki a' maga mértékletes-
ségének erköltsét. Arlindó, ki a' Hertzeget
bizonyosan betegnek tartotta, első látására
olly szörnyen meg-rettent, hogy a' kezeit
öfzve tsapta, azon okból-is, mivel a' Her-
tzeg igen bádjadtnak mutatta magát; karjá-

nál fogván azért szomorú lafsúsággal vezet-
te ötet a' tsónokhoz, abba bé-emelte, le-
ültette, és a' tsonokosnak dupla bért ígért,
ha jól, és szaporán vífzi őket, a' ki-is olly
gyorfasággal vitte vala, hogy elébb, hogy
fem vélték, már haza értek.

Mihelyt Hermene Grófnénak a' Gavallérja
a' Hertzegtől el-bútsúzat, a' Hertzeg meg-
vallotta a' Lovász-Mesterének, hogy néki
az egészségeben femmi változása fintsen, tsak
bizonyos igen fontos dolog végett tette ma-
gát beteggé, a' minémü szinlése által nem
tsak egy olly veszedelemből, a' melly éle-
tével járt, ki-menekedet, de szferentsés haza
jövésére-is bátor útat szferzet. A' többit
pedig el-halgatta. Arlindó bátorságot vett
itt magának, hivséges szándékkal a' Her-
tzegnek javaslan, hogy azon veszedelmes
helytől ez után örizné magát, és femmi fé-
le szin alatt oda ne menne, mert az ollyan
tettetése máskor hitelt nem nyerhet, és
igen szferentsétlenül járhat.

Ezt a' Hertzeg maga-is erőfen fel-tette
magában; Ugyan azért jóllehet a' Grófnét,
kinek valóságos nevét, és nemét az éjtszaki

Gavallértól gyökeréből ki-tudakozta, mind a' töle való bútsú-vételekor, mind a' visszafaküldött izenete által - is felette fel-biztatta, hogy tudni illik mihelyest jobban lészén, meg-látogatja, mindazáltal tett ígéretét meg-nem tartotta; mert tudta ő, hogy a' kényszerítésből, avagy fajtalan kívánságokra tett fogadásokat az Egek tsak nevetik, és meg-nem büntetik: Addig várakoztatta, és reménytette tehát haszontalanul a' fel-gyúlladott Hermenét, hogy emez végtére szerelmes nyughatatlanságától kényszerítettett után-na tudakoztatni, a' ki a' kimlői által tsak hamar ki-tanulta, hogy a' Hertzeg egészségének leg-kevesebb hibája se volna, és tsak szánt - szándékos hallasztással támagatná - el magától fogadásának be-teljesítését; Annak okáért Hermene türhétetlenségében kapván a' pennát, imilyen tzedulát irt a' Hertzegnek.

H e r t z e g !

Hogy esik az, hogy Hertzegséged Hertzegi fogadásának olly kéfedelmes bé-teljesítője? és engemet napról napra haszontalanul várakoztat szemé-lyére? énnékem bizonyos tudósításim vannak, hogy meg-rokkantt egészsége már régen visszafatért, és

kivántt frís egésségben légyen; el-maradását azért femminek egyébknek nem tulajdonithatom, mint a' meg-esmérterett szerezteremet meg-vető hidegségének. Hertzegséged adja egy pár renddel tudtomra, ha nem tsalattatom-é meg e' gondolatomban? mert ha való az, hogy szavát meg-másolván, vízszonti szerezterre méltatlannak tait, légyen értésére, hogy illy el-vitelhetetlen gyalázatot soha bocsfzú-állás nélkül nem hagyand.

HERMENE.

Az az inas, ki ezen tzédulát hozta, irásbéli válafzt kivánt ugyan a' Hertzegtől, de a' Hertzeg nem adot néki, hanem szóval vízfsza izente, hogy mostanság felette szorgos dolgai legyenek, mellyek nem engednének néki annyi időt-is, hogy pennához foghaffon, máskor maga meg-fogja a' Grófnét látogatni, és olly szóbbéli válafz-adással meg-tisztelni, melly küldött levelének mivoltával igen egyes mivoltú lészzen. Illy kétséges válafzból észre vette Hermene elégségesen, hogy a' Hertzegnek ezentúl kevés gondja légyen reája, melly vélekedésében annyival inkább meg-erősítettett, midön tapasztalta, hogy a' reménylett válafz-hozás tellyefséggel ki-maradt. Így mint egy magára meg-neheztelt Hermene,

hogy

hogy a' Hertzegnek okosabban nem irt, és magának, 's gondatlan fenyegetésének tulajdonította, hogy a' Hertzeg sem Személyében választ néki nem hozot, sem irásban nem adot.

Valamint hogy pedig a' Hertzegnek kellemetes Személyét femmiképen a' fejéből ki-nem verhette, sőt erősen magában feltette, hogy kívánságának tellyesítésére ötet kényszeríteni-is fogja, úgy minden ki-gondolható móddal azon mesterkedet, mi fortéllyal kerithesse a' Hertzeget újobban a' keletzéjébe.

Történt éppen akkor, hogy a' Hertzeg az Inasai közzül egyet a' mértékletlen italnak gyakorlása miatt keményebben meg-dorgált. Ez az inas meg-boszonkodván, és azon szerezetéről, mellyel szokott kötelefségein kívül-is vonfszódot az előtt a' Hertzeghez, le-mondván, boszszú-állásra vágyódot; a' mint ez a' dolog a' következő beszédből nyilvánban ki fog tetfszeni.

Hermene gyors Kimlöi által meg-tudván mindjárt, mi történt légyen a' nevezett inas-

E e 4 , fal,

fal, iparkodott azon legényt kedvetlenségében ígérettel, és adománnyal magához hódítani; a' kit-is nevezetes fommának ajánlásával arra hozta, hogy az magát a' Grófné szolgálatjára le-kötelezte mindenekben, melyekben az ő szolgálatja, és készsége fog kívántatni.

Meg-egyezővén imígyen véle a' Grófné, azt parantsolta néki, hogy haza menvén, hirdetné-ki a' Hertzeg előtt, hogy azt hallotta volna, hogy dél után a' Lidó névű tengeri parton, holott a' Velentzei hadi hajók állni szoknak, két fő nemű külső Országi Urak bajt vinni fognak, mellynek látására fok fő emberek öszve gyülekeznek. Ezen fellyül úgy vala reá tanítva az inas, hogy, ha a' Hertzeg azon újságnak meg-látására talám Hajótskán kívánná magát oda vitettetni, tehát adná azonnal tudtára a' Grófnénak, hogy ez tsónokos ruhában öltözkedvén, tsónokosa lehetne a' Hertzegnek, és akképen modját ejthetné, még egyfzer ötet a' házába keríteni.

Minden elől-járó jelek úgy mutatták magokat, mintha ezen szándékában a' Grófné
ki-

kivántt tzeljára juthatot volna, mert az inas a' ki koholt hazugságot olly kofáfan tudta a' Hertzeg előtt árólni, hogy ez azonnal parantsolatot adott néki, hogy rendeljen részére egy tsónokost, ki ötöt a' nevezett Lidóra el-vidje. Az inas tudosította erről azonnal a' Hermenét, a' ki egy szép tsinos ladikotskával a' rendeltt órán elő-is állot, és a' Hertzeget a' Lovász-Mesterével együtt a' hajóba bé-vette, 's fzerentséfen az említett Lidóra ki-vitte. Itt jóllehet egész estvélig várakozának a' baj-vivókra, ezek mindazáltal elő nem jöttek, mellyet arra magyarázta a' Hertzeg, hogy vagy talám barátságosan megbékéltek, vagy másképen meg-gátoltattak; és így parantsolta ismét a' tsónokosnak, hogy vinné őket vizfsza Velentzébe, a' hová estvére bé-is értek.

Még minek előtte a' Lidóról vizfsza-ereszkedtek volna, történt, hogy az új tsónokos a' Hertzegnek jelen nem létében a' ruháját nyaka, és melye körül, hogy alkalmatosabban lélekzetet vehessen, kevéssé ki-gombolta, és az után olly helyesen bé-nem gombolta. A' Hertzegnek jelenlétében pedig el-ejtette a' keszkenőjét, mellynek fel-vételére midön

le-hajólt vala, a' Hertzeg az alkalmatofszággal szemefebben találván reá-tekénteni, észre vette, hogy Afzszony Személy volna, és pedig a' Hermene Grófné, mert éppen azt a' rósa gyémántot fajditotta meg a' melyén, mellyet nála létében a' nyakán látot; ennek okáért több ragyiváságait-is jobban meg-visgálván minden jelekből ki-vette, hogy vélekedésében nem hibáz, mindazáltal még-is úgy mutatta magát, mintha ötet nem esmérné, és valóságos férjfiúnak tartaná.

Mivel a' Hertzeg könnyen el-gondolta, hogy a' Grófné újabb tsalárdsággal fog élni, mikép ötet viszfza mentében a' maga-szállására viheffe, tehát minden fortélyra készen tartotta magát, hogy a' Grófnénak szándékan kerefsztül járhaflon. Ekkép midön Velentzébe bé-értek, tettetö akarattal kérdezni kezdette a' tsónokostól, ha nem tudná-é, hol lakna a' Hermene Grófné? hozzá tévén, hogy ö igen örömeft meg-látogatná azt a' szép Grófnét; a' tsónokos meg-örülvén ilyen kérdéfen, azt felelte viszfza, hogy jól tudná, és ha ö Hertzegefe parantsolná, azon-túl hozzá vinné. A' Hertzeg tudván már, mennyire kapnak a' fzezelemnek leányi fze-rel-

relmes gyönyörűségek mellett az ajándékon, így válaszólt vala: Barátom! im vidj hát te engemet a' Hermene Grófnéhoz, de előbb vidj a' szállásomra, mert valamit azt kell magamhoz vennem, a' mit néki szántam. Hermenének tsiklándoztak mindjárt a' fülei ezen szóknak hallására, azt vélvén, hogy a' Hertzeg bizonyosan jeles ajándékot szánt a' számára, mellyben hogy. részesülne, a' Hertzeget el-vitte előbb a' szállására. Itt a' Hertzeg ki-szálván a' tsónokból, és a' szobájába menvén, fel-hivatta a' tsónokost is olly szin alatt, hogy az eddig való fáradságáért meg akar néki fizetni, mivel nem tudhatja, ha Hermene Grófnétól leendő visszajövetelével reá akadhatna-e. A' tsele-fende Hermene tsónokos ruházatjában semmit nem vélvén, a' mitől tarthatna, bátran ment a' Hertzeg után, de jaj! mint el-halványodot ijedségében, midön a' Hertzeget így hallotta szólani: Afzszonyom! im a' pénz, mellyet ma nálam mint tsónokos meg-szolgált, köszönöm fáradságát, mellyel magának alkalmatlankodot, és fájnalom egyszer 's mind, hogy gondatlansága miatt meg-esmér-tette, ki légyen öltözetében el-rejtve, én örvendek, hogy ez által alkalmatosságot

nyuj-

nyujtot, nem régen küldött tzedulájára most szóval válaszolhatnom : Jelentem azért, hogy énnékem tehetségemben nintsen minap ki nyilatkoztatott hajlandóságának eleget tennem ; mert én a' jó erköltsnek, és tisztaságnak szeretője vagyok, és a' tilalmas szeretettel nem akarok szövetkezni, vesse ez okból szerelmes szemeit másra, és szorgalmatoskodjon, hogy helyettem mást találjon, a' ki adakozó szeretetén jobban kap ; én nem szoktam az ilyen szerentséket vadászni, és ezen szerentsében sem kívánok részesülni, nem azért azonba, mintha Személyét leg-kisebben-is meg-vetném. Mindazáltal ha abban a' vélekedésben vagyon, hogy szándékomnak így rendeltt tökéllete által tölem meg-gyaláztatott, és rajtam boszszút állani kívánná, bizonyossá téfzem, hogy én semmit sem félek, és egy tseppet sem tartok ; azon fenyegetéfiért pedig, mellyekkel levelében illetet, én se most, sem ezután soha nem kívánom meg-bántani, mert valamint engemet nem régi ott létemben sérelem nélkül magától el-botsátot, úgy én most színte azt akarom mivelni, hogyha előbb meg-fogja vallani, ha az a' szolgám vala e' eszköz ezen tsalárdságban, a' ki hozzám hozta tsónokosnak ?

Kegyelmes Hertzeg! felelé Hermene, mivelhogy olly fzerentsétlen volnék, hogy öltözetem külömségében-is meg-esmértettem, mint tsónokos köszönön a' kész fizetést, mint Hermene Grófné pedig azt adom válaszul, hogy nem más, hanem az az inas, ki ma ide hozot, száz arany jutalomért vala segitöm ezen szándékomnak véghez vitelére; így tudja már Hertzegséged, a' mit tudni kívánt, énnékem nem lévén itt egyéb dologom, mivel egyenesen meg-tagadtatott az, a' mire fzeretetem reménytetet, bútsút veszlek Hertzegségedtől, és fogadom, hogy valamint ebben az öltözetben soha szemei eleibe nem jövök, úgy jövendőben figyelemetesebb leszlek fzerelnemnek vakmerő szándéokra ingerlő ki-nyilatkoztatásában.

Ezekkel el-ment a' Hertzegtől. A' Hertzeg pedig azontúl maga eleibe hivatta azon áruló Judás szolgáját, kinek hivtelen tselekedete ellen illyen meg-máfolhatatlan ítéletet mondot: hogy tudni illik tüstént takarodjon az udvarából, és szolgálatjából, a' Tufzánói Hertzegségben pedig soha életében ne mutassa magát, különben a' hóhér által tsapattatja-ki. Illy rítkán, de keményen fel-

fel-indúlt neheztelésére a' Hertzegnek a' szolga térdre eset, alázatosan botsánatot kérvén, és fogadván, hogy soha többé hűségében meg-nem tántorodik, de a' Hertzeg tapasztalván, hogy a' mindenkori kegyelmesség ártalmasabb legyen, mint sem hasznos, szükségesnek - is tartván az Udvarában példát tenni, mellyről mindnyájan tanulnának, nem csak meg-nem hagyta magát engedtetni, de még azzal fenyegette azon hitetlent, hogy, ha csak fél óráig az Udvarában mulatand, a' gallyákra fogja küldeni: melly nyomorúságra, hogy ne jusszon az inas, fietséggel el-takarodot.

Ezután a' történet után Hermene Grófnénak a' szerelme olly ifzonyú méreggá, és haraggá vált, hogy azt gondolta, hogy lehetetlen legyen neki addig nyugott elmével lenni, miglen a' Hertzegen boszszút nem áll. Innét mindenféle veszedelmes tanátsoakat főzött magában, és a' szíve annyira el-keferedet, hogy semmit inkább nem óhajtot, mint hogy a' maga keze által veszthetné-el a' Hertzeget, ezt pedig el-követhetni mivel a' lehetetlenség akadályoztatta, el-tekéltette magában ezen gonosz szándékat mások által
vég-

véghez vinni; és azért e' végre hat erős gyilkosokat fogadot-fel, kik a' Hertzeget mennél előbb megölnék.

Ezek a' gyilkos, és vérből élő nadályok el-fem-is mulatták minden fáradságokat arra fordítani, hogy a' meg-alkutt bért mennél hamarább meg-fizsgálhassák; nappal a' Hertzegnek meg-ölését véghez vinni nem tartották tanácsosnak, az éjtszakát választották tehát, melly időben szállása körül elfosztották, és el-rejtették magokat, figyelmetesen vigyázván, mikor megyen ki a' Hertzeg. Az első éjtszakán hijában állottak left, a' másakra kelvén, láttattak szándéjokban bóldogólni, mert történt, hogy abból a' Házból, mellyben a' Hertzeg szállást tartot, azon éjtszakán egy Velentzei Fő Hadi Tifzt, a' ki más nap Mórea Tartományba szándékozván menni, ott némelly jó esmérüsetől bútsúzni völt, később jött ki; minthogy az a' fzerentsétlen önnön fzerentsétlenségére éppen olly színü ruhát hordozot, mitsodáft a' Tufzánói Hertzeg, azért a' gonofzságra fel-agyarított gyilkosok azt hitték, hogy a' légyen a' Hertzeg: Alig ment tehát húz lépésnyire a' házon kívül, már

már minden részről körül fogták, holott egy közzülök hertelen vakmerőséggel egy mérges két élű dákkal által verte a' szivét, úgy hogy egy szó ejtés nélkül azonnal halva a' földre eset.

Természet szerént való dolog az, hogy a' lelki esméretnek furdalásából a' gonofz tétel után meg-ütközik magában minden gonofz-tévő, úgy ezek a' gyilkosok-is el-követett gyilkosságok után meg-döbbenván, el-oszlottak, egyik ide, másik amoda szaladván, melly felé tudni illik vétkek miatt bátorságba tehettek magokat. A' közel lévő emberek hallván a' szaladóknak topogásfokat, gyanakodtak mindjárt, hogy azoknak bizonyosan rosz dolgot kellett el-követni, mivel egyszerre meg-szaladtanak, annak okáért nézni, 's vizgálni arra a' tájra mentek, a' honnan hallották a' rugaszkodást; hát belébotlának a' nevezett Hadi-Tisztnek, ön véreben halva fekvő testébe.

Melly lármát okozot légyen illy irtóztató történet, könnyű el-gondolni. A' Hertzeg, ki szinte az ablakán nézet-ki, valamint mindeneket hallot, úgy hamar fel-érte elméjé-

jével, hogy az a' gyilkosság nem másra, hanem ő reá volt tzelozva, és nem mástól, hanem a' Hermene Grófnétól. A' kinek példabéli haragját, és boszszú-állását hogy el-kerülje, más nap mindjárt olly titkon, a' mint lehetet, Velentzéből el-költözöt, el-tekéllvén magában, hogy fohol már nem múlat, hanem folyton folyvást Tufzanóba flettetni az útját.

Midön ekképpen a' szállásáról Házaja felé meg-indúlt volna, a' házkapuja előtt láta egy egészen öszbe változott, de még jó erőben lévő embert Velentzei nemes köntösben szemközt jönni: kit Kristina meglátván, valamelly titkos szívbéli illetéstől természet felett fel-gerjedet, és kívánta tudni szívében, kit keresne azon tisztefséges ösz galamb? viszsza tekintett azért, és látta, hogy Arlindóval, ki valamivel későbben indúlt-meg utánnok, beszédbe eredet. Kitől elsőben különös emberséggel tudakozta azon szép öreg: Nem de Tufzanói Hertzeg vala-é az, ki a' kapún úti kézfűlettel ki-méne? az után kérdezvén: kik voltak légyen azok az Aszfszonyi Személyek, kik véle mentek? Arlindó kívánsága szerént meg-beszéllé neki:

F f

hogy

hogy a' férjfiú Sándor Tufzánói Hertzeg,
 az Afzszonyi Személyek pedig született Tö-
 rökök volnának, egyike az Ibrahim Begler-
 bég Natoliai Bafsának Kartigám névű Leánya,
 ki Buda Várának viszfza vételekor a' Keresz-
 tényeknek fogságába eset, és most Kristina
 Grófnénak neveztetik, a' kit Sándor Tufzá-
 nónak Hertzege maga Hitvesének el-jegyzet,
 a' másika pedig Algeriai Bafsának Abdella
 Leánya, kik történetinek el-beszéllésére
 hofzszú idő kívántatnék. Nem Uram (mon-
 dá ezekre az öreg) Kristina nem Ibrahim
 Beglerbég Leánya, más titok fekszik az ál-
 lapotban; én fajnálom, hogy későbben hall-
 ván-meg ő Hertzegségének itt létét, későn
 jöttem, és el-szalasztottam, de éppen re-
 ménylem Tufzánóban tiszteletemet néki meg-
 tehetnem, és Kristina Grófnében meg-vigasz-
 talódnom. Ezzel el-bútsúzának egy mástól,
 Arlindó fietvén a' Hertzege után a' rendelt
 első meg-szállásnak helyére: holott Kristina
 meg-látván, elsőben-is azt kíváná tőle tudni,
 hogy mit kérdezet, és mit beszélllet legyen
 véle a' ház előtt az az élemedett ember?
 Arlindó szorál szóra el-beszélllette néki.
 Mellyre Kristina ha előbb meg-háborodot
 szivében, most új nyughatatlanságot érezet
 egész

egész'vérében, meg-nem foghatván ama tzik-
kelyt, hogy ő nem volna a' Natoliai Bafának
Leánya, kinek magát mindenkor lenni tartotta.
A' Hertzeg mindazáltal Kristinát erről való
törekedéstől más véleményekre téregető
magyarázásokkal igen tetfzetesen tágitotta;
jelentvén: hogy szükségtelen azon töreked-
ni, mellyen idő előtt nem lehet segíteni;
ha Tuszánoba jövend azon jó öreg, kétség
kívül ki-fogja nyilatkoztatni a' titkot, melly
az ő vélekedése szerént valamint igen jeles
mivoltú léssen, úgy Kristinának igen nagy
ditsőségére fog ki-hirhedni. Erre víg kedv-
vel folytatták ismét útjokat.

Ennyi ki-állott fok veszedelmes alkalmat-
lanságok, és ellenkező történetek után vég-
tére meg-engedték az Egek, hogy a' Her-
tzeg minden hozzá tartozandóival az egész
Tartományának, és jobbágyinak nagy örömé-
re szerentséfen, és egészségesen a' Hazájába,
's Hertzegi Udvarába érkezet. Jóllehet még
akkor a' néhai szerelmes Attyáért viselő
gyásznak nem telt ki egészen az ideje, az
örömben el-merültt hivek mindazáltal előre,
és jelenlévőre inkább, mintsem vissza gon-
dolkodván, a' Hertzeget nem tsak fegyver-

be, 's inneplő köntösökbe öltözködve, és a' Bástyákon lévő ágyúknak háromszor való ki-sütésével, de minden harangoknak meghúzásával, és egyéb örömet hirdető jelkekkel, 's köszöntésekkel fogadták.

Mindenek felett pedig az özvegy Hertzegné különös képpen mutatta nagy örömét régen ohajtott el-érkezésén a' Fiának. A' mi Kristina Grófnét, és Abdellát illeti, ezeknek a' Hertzeg leg-ékefebb szobákat lakásokra adatot, és szolgálatjokra valami illendő, és tartozandó volt, minden módot szorgos gonddal rendelt, úgy, hogy minden ember kívánva kívánta tudni, mitsoda Afzszony Személyek volnának azok, kikhez a' Hertzeg olly tisztelettel viseltetik, hogy a' maga bé-jövetelét-is azoknak a' szekerében tartotta.

A' Hertzegné leg-első vala, ki a' Hertzegtől arántok értekezet. Kinek a' Hertzeg rövideden mind a' kettőnek a' történetes életét el-beszéllette, hozzá tévén, hogy mivel ő igen különös, és tudálatosképpen vezéreltetett hozzájuk, és minden betsüvel kivált a' Kristina Grófnéhoz nagy okból tartoz-

toznék vífelteni, el-tekéllette magában, hogy mind a' kettőnek a' jövődöbéli szerentseje elő-mozdításáról ő fog gondoskodni, és szenvedett fok szerentsétlenségik után álhatatos bútalansággal való vigafztalást nekik szerezni.

Itt a' Hertzeg szántt szándékkal halgattael, hogy ő a' Kristina Grófnét magáévá kívánja tenni, ilyen szándékának ki-nyilatkoztatását addiglan akarván hallasztani, míg a' gyászra rendeltt hátra lévő holnap el-telnék. Az alatt a' Hertzeg leg-többyire a' Kristina Grófnénak tárfaságában mulatta magát, a' kinek nem tsak minden féle drága, és módos ruhákat, 's arany, és egyéb ékefséges efzközöket vet, és tsináltatott, de szolgálatajára-is számos férjfiú, és Afzfzony személyeket fogadot, egy szóval: olyan Udvart rendelt mint egy valóságos Hertzegnének.

Abdella sem jutot feledékenységbe, mert a' Hertzeg szinte úgy gondolkodot felöle, mintha Grófné, vagy Hertzegné völt volna; az ő faját kívánságára két Papi Személyeket rendelt melléje, a' kit ötöt a' Keresztény hitnek agazatira oktatnák, egy ál-

tallyában úgy szorgoskodot aránta, hogy könnyen által láthatta, melly fáradhatatlan igyekezettel kívánja a' Hertzeg az igaz szerepességét elő-mozdítani: Abdella ugyan szépségre nézve nem ért Kristina Grófnéval, ellenben nem hibázot nála annyi ész, és kedveltető tekintet, mellyekkel bár kit-is, a' ki véle szembe, és szóba állot, tiszteletre nem vonszot volna. Történt innen, hogy a' Hertzegnek Lovász-Mestere az eddig való utazásban meg-esmérkedvén véle, meg-szerette, és ilyen hajlandóságát tovább nem titkolhatta; nem mulatott ő ugyan semmi alkalmatosságot el, mellyben mind az ő hajlandóságát meg-esmértenni, mint pedig viszonta való hajlandóságra érdemet tenni módot látot, de azt a' szívből eredő nehéz vallású szót, hogy szereti, és magát holtiglan véle el-jegyezni kívánja, nem merte neki meg-jelenteni mind addig, mig bizonyosan meg-nem tudta, minémű szándékkal viseltetik a' Hertzeg az aránt a' rendes Török Személy aránt; és ha számot tarthat-é valaki az Udvarnál annak személyére. A' Hertzegnek szemei előtt nem valának kedvesebb emberi állatok az Afzszonyoknak leányi, és fiai között, mint Kristina Grófné, és Arlindó,

dó, az első az ő színtelen szíretetéért, és különös szépségeért, a' másik tett fok hív, és hasznos szolgálatiért. Tudván azt jól Arlindó, melly kegyelemben legyen, és hogy ő mindenkor szabadon szólhat a' Hertzeggel, és tőle meg-halgattatik, jó alkalmatofsnak elő-adásával bátorságot vet egy izben a' Hertzegtől értekezni, mit száudékozna az Udvarnál Abdellával tenni? Mellyre a' Hertzeg kegyesen így felelt vala néki: Arlindó, te tudod leg-jobban, melly nagy hálá-adással tartozom én ennek a' Török Személynek, ez egyedül való eszköz, hogy én ismét az én kegyes Grófnémmal Mesz-szinában öfzve jöttem, én más módot nem látok előttem, hanem hogy néki egy jó, és kedve szírent való házaságot szerezzek, talám a' Hertzegségemben fog egy ollyas találtni, ki a' hajlandóságát reá veti, megtudván, hogy magam sem általlottam szívet egy Töröknének le-kötni, a' kihez pedig ez mind szíületésére, mind nemzetségére nézve hasonlatos; mindazáltal ollyannak akar-nám szerezni, a' ki nem szinte alattson rend-ből való volna, és jó szolgálatban-is va-gyon nálam helyhezttetve. Erre mélységes aláztatofsnal imígy válaszolt Arlindó: Te-

hát Kegyelmes Hertzeg! nem méltóztatnék Hertzegséged azon kegyességgel hozzám lenni, és hathatós közben járása által Abdellának birtokához nékem reménységet adni, én eddig titkon ötet tellyes szív-
ből szerettem, és szeretem, és nem ké-
telkedem, hogy, ha Hertzegséged magát
mellettem nála közbe - vetni méltóztatik,
annak a' kedvesnek visszonti hajlandóságát,
és szándékommal egyező voksát meg - ne
nyerjem; minémű Kegyelmet Hertzegséged-
nek egész életemben minden hívsséggel meg-
hálálni igyekezem,

Erre a' Hertzeg nevetkező, és egyszer 's
mind tsudálkozó mosolygással így szólt Ar-
lindóhoz: Arlindó! hát te-is szerelmes vagy?
én valóban olly vélekedéssel voltam, hogy
te az Afzizony állatoknak nem volnál u-
gyan ellensége, de barátja sem igen; hidd-
el azonban, hogy ki - jelentett szándékomat
örömmel értem, mert Abdellát senkinek úgy
nem szántam, mint neked; ha Személye
tetszik, menj hozzá, és jelentsd neki indú-
latodat, és szándékomat, ha inyedre nem
felel, add tudtomra, én fogok szorgalmas-
kodni kívánságodnak elő-mozdításában, de
úgy

úgy vélem, Abdella vigasztalásodra fog felelni; én részemről a' jónak jobb voltaért Kristina Grófnéval-is fogok végezni, hogy dolgodat kedves földijénél ő-is mozdítsa.

Midőn ezek így történtek, a' Hertzeg pediglen nagyobb idejét a' Kristina Grófnénak kellemetes társaságában töltötte, öszve gyülekeztek lassankint Tufzanóban az egész Hertzsegségnek főbb Rendei, és Nemesi, hogy gyüleést tartanának, mellyben jobbágyi hívességgel a' Hertzegnek, úgy mint a' mennyektől nékik rendelt Uroknak Uralkodása alá vetnék fejeket, és néki olly házaságot tanátslanának, melly ált. nem tsak Hertzsegségének határit meg-bővithetné, de Hertzegi Házának fényét-is örvendeztető maradékokkal ragyagtathatná. Az a' Személy, kit az ő uralkodó Hertzegjeknek kívántak, az Eleonóra, Merignánói Hertzeg leánya vala, a' kivel Merignánói Hertzeg szinte akkoron jött Tufzanóba szomszédságos esmértségnek, és barátságnak okaért a' Tufzanói Hertzget köszönteni, és néki szerentsés megérkezéséhez, 's uralkodásához örvendezni. Annak a' Hertzegnek leg-kisebb gondolatja sem vala a' felől, hogy a' Tufzanói Ren-

dek a' Leánya, és Sándor Hertzeg között házasságot fogni gondolkodnának, mert ha azt tudta volna, ő Tufzánóba vagy nem jött volna, vagy a' Leányát magával el-nem hozta volna, hogy ne láttatnék, mintha őtet nézőbe hozta volna. Mindazáltal mivel minden szzerű Rendeek hajlandók valának a' nevezett Hertzeg Leányához, meg-örültek, hogy szinte akkor ő Hertzegségét Leányával együtt a' Tufzánói Udvarhoz jönni látták, gondolván, hogy szándékjoknak teljesítésére közelébb való reménységet tehetnek. Ők adandó alkalmatossággal el-fem-is mulatták az özvegy Hertzegnének elméjeket ki-nyilatkoztatni, a' ki válaszában értékre adta, hogy a' ki-nyilatkoztatott szándékjokat ő sem találná helytelennek, mert a' Merignanói Hertzegi Háznak értékét több szép örökségekkel együtt ő-is jól tudná; megígérte azért nekik, hogy a' dolog aránt fog Sándor Hertzeggel szólni, és tőle értekezni, mire szándékozik, ki-tanúlván pedig szándékát, azonnal fogja vélek közleni.

Azon közben el-jött az a' nap, melyet a' Rendeek a' Hertzegnek térdet hajtó jobbágyi hívségeknak meg-tételére rendelték;
melly-

mellykor egy rendeltt órában öszve gyüle-
keztek mindnyájan a' Várban, a' hol bé-vett
szokás szerént a' Vár Kapuinak bé-záratásá-
val az ő hodulásoknak pompája így ment
véghez: A' Várnak Udvarán már ilyen
pompára hagyatott bizonyos tér-helyen fá-
ból egy emberní magasságra emeltetett állás
építettett-fel, erre pedig alkalmaztatott igen
könnyű árnyék fedél, melly alól minden
felé szabad szemmel lehetet nézni, az állás
veres posztóval mindenütt bé-terítettett,
mellyen egy Ég színű bársonnyal bélétt Hert-
zegi Székben ült a' Hertzeg arannyal, és
drága kövekkel ragyagó igen ékes öltözet-
ben; feje felett a' Hertzegnek, úgy mint az
árnyék fedélnek Menyezetjén egy máshoz
ölelkezve az igazság, és békeféség vólt le-
rajzolva ilyen fellyül való irással:

A' mi egyeféségünk egy Fejedelemben

Embert, és Országot éltet nagy örömben.

melly irást felhőkből le-repülő két Angyal
két felől kezében tartotta.

A' Hertzeg az ő Hertzegi öltözetében
egy olly nagy méltóságot mutatot az ülő
Székéből, hogy a' jelen lévők nem győzték
a' maga vifelését elegendőképen tsudálni.

Kri-

Kristina Grófné, és Abdella egy ablakból néztek ötöt, a' kik belső örömeknek igen szívekre hatott nagysága miatt öröm könny-hullatásokra fakadtak, hiveségeknek valóságát, és tántoríthatatlanságát olly drága szolomával bizonyítván. A' Hertzegségbéli főbb Tagok hivataloknak rendi szerént a' Hertzeg körül állották: mire egy a' Hertzegi belső titkos írók közzül, a' kit Szekretáriusnak szoktak nevezni, igen ékes belzédet tartott elsőben a' Hertzeghez, azután a' Rendekhez, ki annak utánna a' hiveséges hóduláshoz tartozó szokott esküvést fenn szóval el-olvasta, mellyet szórúl szóra hajadon fejjel, és fel-emeltt két újjal mindnyájan utánna mondották, ennek végezetével a' bástyákon minden ágyúk három izben ki-sütettek jel gyanánt, hogy a' Hertzeg a' Tufzánói Uralkodást fel-vette, és a' Rendek a' hiteket le-tették.

Mihelyest az esküvésnek utolsó szavát ki-mondották, mindnyájan egyszer 's mind fel-kiáltották: Éljen Sándor a' Tufzánói Hertzeg! melly egyes szívü kiáltások annyira meg-tetfzet a' Hertzegnek, hogy tetfszésének, és kegyességének meg-esmértetésére

sü-

süvegét le-vette, és kétszeres fö-hajtással meg-köszönte nekik jó indulatjokat, melly kegyességü jel által jobban fel-indítván a' jelenlévőknek buzgósága, mind addig meg-nem szüntek öröm szókkal kiáltozni, míg a' Hertzeg arról a' filegóriáról le-nem ment.

Ennek meg-léte után meg-nyitattak a' Vár-Kapui, és pompás vendégség tartatott az Udvarnál, mellyre a' Tartománybéli Fő-Rendeken kívül a' Merignanói Hertzeg-is Leányával együtt hivatalos vala. Kristina elejéntén gondolkodás alá vette a' dolgot, ha az hivattatásra meg-jelenjen-e? de mivel maga a' Hertzeg jött hozzá a' szobájába ötet hívni, és ebédre által vezetni, kötelességének tartotta olly kegyes, és kedves vendég-hívóját követni, a' lassú menésben illy kedvelterő szíveséggel beszélgetvén véle, hogy noha nem kételkednék a' mai híveknek igazán való hódulásán, bizonyossá tenné mindazáltal ö Hertzegségét, hogy senki olly színtelen nem hódult legyen hozzá mint ő, mellyet az idő jobban meg-fogja mutatni, hogy Hertzegségének senki te-kellétefebb hívseget nem áldozot, mint ő egész haláláiglan.

Kri-

Kristina ilyenképen Abdellával együtt a' Hertzegtől az ebédlő szobába vezettetvén, nagy tekéntetet, és tsudálkozást okozot a' jelenlévőknel, mert mindnyájan el-bámultak az először szemekbe tűnt hasonlithatatlan szépségén: kit-is a' Hertzeg a' Táblánál kész akartva azért ültette az Annyának által ellenébe, hogy az Annya annál jobban meg-nézheffe azt a' személyt, a' kit ő nem sokára mint leg-kedvesebb párját magáéva tenni szándékozik.

Merignanói Eleonora Hertzeg Kis-Afszony meg-rettent elsőben a' Kristinának látásán, és egy darabig álmélkodva nézte őtet, azután az özvegy Hertzegnéhez fordulván, azt mondotta tsendesen neki, hogy ő azt vélné, hogy az olyan szépségnek alig találhatik a' Világon mássa; mert semmit ollyast leg-kisebbet-is nem láthatni rajta, a' mit ótsállani lehetne. A' Hertzegné nem tsak helyén hagyta Eleonora Hertzeg Kis-Afszonymnak illen értelmű vélekedését, de maga ítéletével-is bizonyította, el-beszélvén neki, hogy Kristina született Török, és a' Natoliai, a' másik pedig hasonlóképen Török Személy, és az Algériai Basának Leányi

nyi volnának: hogy mind a' kettőjökre Sándor Hertzeg a' Tengeren akadott volna, midőn Algériából el-szöktenek, hogy Keresztényekké leunének: és hogy az első ugyan már régen még Párisban meg-kereszteltetett, de onnan ismét ritka véletlenség által a' Törökök kezeibe Algériába kerekedet.

Eleonóra többet felőlek nem kérdezkedet, mert az alatt az Attya eredet beszédben a' Hertzeggel Kristina felől: Valahányszor azonban a' vendégség alatt egészségért ittak, mind annyi-szor Ágyú süttetett, mellynek ropogásával egyelített torombitáknak, és réz doboknak harfagása felette vigszagos hangozást okozot a' halgatóknak füleikben; rövid magyarázattal ki-mondván, ez a' vendégség éppen késő éjtszakáig tartot minden ki-gondolható vigszaggal, és örömmel, és leg-ki-febb szereztsétlenség nélkül. Éjtszakának idején mindenfelől nagy mesterséggel készített égő lámpások, és világító gyertya-tartók látszattak, mellyeknél szüntelen való öröm kiáltás hallatott. Két emeltsős helyeken egy hűsz, egy harmintz akós hordóból bor tsorgot nagy örvendetesen, egy szóval: Senki sem emlékezet még Tufzanóban

ban olly különös, és örök emlékezetre méltó vigaságról.

Mindeneknek vége után a' Hertzegné szükségesnek állította a' Hertzegnek eleibe terjesztetni a' házasfásra el-érkezett idejét, tudakozván tőle, ha a' Tartományának, és magának vigasztalására nem igyekezne-e házastársat venni? és mint tetszene neki az Eleonóra Hertzegné? ennek tulajdonságait minden kedveltető dicséretekkal elő számlálván neki, és tellyes tehetséggel javasolván. De minden javaslási a' Hertzegnének nem valának olly hathatósok, hogy Sándort megváltoztathatták volna, azért betsülettel, és tellyes alázatossággal azt adta válaszul, hogy ő ugyan meg-házasodni szándékozik, de meg-követve, azt-is nyilván meg-vallotta az Annyának, hogy neki az Eleonóra Hertzeg Kis-Afzszony nem tetszik, ennek azért más férjet szerezni gondolkodjon, ha házasfogi örömben látni kívánja.

A' Hertzegné nem vélvén illy hasznos javaslásának olly tsekély fogamatját, el-nem állot mindjárt fel-tett tzeljától, hanem tovább felfegette, ellenbe vetvén, minémly nyer-

nyertes lehetne Eleonóra Hertzegnével, mint egyetlen egy szülöttjével az özvegy Hertzegnek, a' ki már koros lévén ma holnap halálával az egész Merignánói Hertzegséget hatalma alá hagyná, utánna vetyén, hogy a' Hertzeg Afzszonyt már sok Hertzegek kérték, de egy sem lehetet olly szerentsés, hogy el-nyerte volna párjának; ő néki pedig minden környül-állásokra nézve nem kellene a' kosártól tartani, tsak^m más-kép illendő alkalmaztatással a' Hertzeg Kis-Afzszonynak kedvére járván, az Attyától házas társának kérné; Mellyre leg-jobb alkalmazatóság lenne e' mostani, mert mind a' Merignánói Hertzegnek, mind pedig a' Tuszánói Rendeeknek jelen-létében leg-alkalmatosabban lehetne azt végbe vinni, fontolnámeg azért jól a' dolgot, és jelentené-ki szándékát.

De a' Hertzeg meg-köszönte az Annyának illyen gondos szándékát, és nem állot rá, sőt az efféle beszédnek végét vetette, kérvén Afzszony Annyát, hogy engedné-meg néki, kedve szerént való párt vehetni, a' kit se gaudagsáért, sem egyéb haszonért, hanem tekéllotes hajlandósággal szerethesse:

Hogy az Egek már módot, és utat fognak néki mutatni az olyan kedvesre, és az által több gazdagító szerentsékre-is.

Az alatt az egész Városon el-hirefedet, hogy Sándor Hertzeg a' Merignanói Eleonóra Hertzegnét magának el-jegyezte, és rövid nap mulva öszve-is adatandanak. Ilyen szó mivel az Udvarnál-is beszéltetett, nem lehetet máskép, hanem hogy Kristina Grófnénak-is füleibe hatot; a' ki-is melly szörnyen meg-ijedet, szomorú, és bádjjart tekintetben öltöztetvén azonnal vidám ábrázatját, könnyü onnan el-ítelni, hogy mindnyájan a' környülötte lévök el-tsudálkoztak rajta, miért változot-meg Kristina olly hir hallásra színében. De nem vala ez elég, hanem okos mentséggel a' társaságból-is kifejtvén magát, kéfedelem nélkül a' szobájába, és az Abdellához ment, könyves szemekkel előtte panaszkodván, minémüképen meg-hivtelenedet hozzá a' Hertzeg, és nem más végre hozta légyen ötet Tufzanóba, hanem hogy búval emészsze, vagy kétségbe ejtse; egy szóval: olly felette meg-háborodot a' szive, és elmeje eddig való nyugodalmában, hogy a' szobában mint a' meg-té-
velye-

velyedett futkosot, irt, jajgatott, kezeit törte, tsapdozta, Abdellától pedig semmi vigasztalást fel-nem vett.

Midön ilyenképen Kristina indulatinak szabados járását engedte, a' Hertzeg egyszer 's mind bé-toppant a' Szobájába, nem kevesfé tsudálkozván, hogy Kristina nem az előbbi vidámsággal, örömmel, és kedvvel, hanem bizonyos hideg szinnel fogadá ötet; vette innen mindjárt észre valami szél-fúvástól származott kedvetlenségét, azért tréfás, és vigasztaló kérdéssel így szólot vala hozzá: Vallyon ki vétet az én Angyalomnak? Bátor ki légyen az az Udvaromnál, esküszöm az Egekre, búját látja vakmerőségnek: de Kristina a' felelet helyett csak fétét ábrázattal tekintet a' Hertzegre, olyan formán, mintha tsudálkozna a' mondásán. Melly okra nézve a' Hertzeg újobban kérdezte töle, ki bántotta légyen meg? Mellyre Kristina fel-vertén, 's a' Hertzegre függesztvén szomorú szemeit, így szólamlot-meg: Engemet más senki sem bántot-meg, hanem egyedül Hertzegséged, mert olly váratlan dolgot követet-el ellenem, a' minek emlékezete-is leg-kinosabb fájdalomakkal öldökli

szivemet; én ohajtanám, hogy bár soha Tuszanóba 'ne jöttem volna, vagy ezentül meg-halhatnék.

A' Hertzeg noha azonnal minden tselekedetit, beszédit, és tekintetit meg-visgálta, mellyek által talám vélekedése felett-is megbánthatta volna, nem jött mindazáltal semmi az eszébe; azért az Egekre, és minde-
nekre széles e' Világon kérte, ne szomorítaná mind magát, mint ötöt, hanem nyilatkoztatná-ki, mi nyújtot legyen alkalmatosságot kedvetlenségére, ajánlván magát, hogy ha minden gondolatja felett ő adot volna okot szomorúságára, térdre hajolva meg-követi, tsak szerelmes szívét meg-engesztelheffe, és az elébbi hajlandóságát meg-nyerheffe. Kristina azt felelte: Az Egek mentsenek-meg engemet attól, hogy Hertzegségedtől olly mély meg-alázodást kívánnék, igen jól tudom én, ki vagyok én? és ki legyen Hertzegséged? de ha hittel-is petséltt hozzám való szeretete még tellyesen el-nem alutt, és tsak egy fikrátska abból kebelében ég, kérem Hertzegségedet, mondja-meg vóltaképen, ha igaz-é, hogy Merignai Hertzegnél jegybe lépet?

Ezen

Ezen nyilatkoztatásra a' Hertzeg szerelme-
tesen el-mosolyodván, a' kezénél fogta Ked-
vesét, imigyen szólván: ha tsak ez az oka,
gyönyörűséges Grófném! hogy drága szive
ellenem fel-indúlt, tehát mind a' kettőnknek
nyugodalma ezentúl jobb karban fog állani;
én esküszöm a' mindeneket tudó Istenre,
hogy Eleonóra Hertzegnétől tellyefséggel
szabad vagyok, sőt soha gondolatom sem
vált, nem-is léfzen Hitvesemnek választa-
nom: annak senkit nem választottam, hanem
az én leg-kedvesebb Kristina Grófnémat, a'
kinek kevés hetek alatt meg-akarom mutat-
ni, hogy néki tett fogadásmtól egy haj-
szálnyira se távoztam.

Ezekkel Kristina tellyefségefen meg-elégi-
tetvén, és vigasztaltatván, új örömeben
a' Hertzegnek nyakába eset, meg-tsókolván,
és kérvén, hogy hértelenkedésének enged-
ne-meg, és felejtene-el, és tulajdonitáná azt
a' nagy szeretetü, és hiveségü buzgóságának.
A' Hertzeg erre ujabb bizonyítáfokat tett
álhatatos szeretetéről, és meg-tudván elébb,
honnan, és kitől eredet légyen az a' vak
hir, el-bútsúzott ismét Kedvesétől, még egy-
szer meg-fogadván néki, hogy el-tekéltt

házaságokat rövid napok alatt kívántt végre fogja hozni.

Más napra kelve a' Tartománybéli Rende-
ket a' Hertzeg egybe gyűjtette, ki-hirdet-
vén, hogy velek együtt egyről másról,
tudni illik a' Tartományt illető dolgokról
fog végezni. A' gyűlésben valamint fok
dolgok elő-vétettettek, úgy a' Rende-
k nem múltatták a' Hertzegnek többi között
az Eleonóra Merignanói Hertzegnével kö-
tendő házaság aránt-is szándékjokat minden
hasznos környül-állásokkal ki-terjesztteni: és
nints különben, a' fok szóval, szépítéssel,
tanátsokkal, és haszonnal a' Hertzeget reá-
is beszéltették volna, ha Kristina Grófné-
nak olly meg-öldhatatlanképen magát le-nem
kötelezte volna. De a' tiszta szeretet, azzal
járó jó lelki esméret, és friss emlékezetben
lévő fogadások nem hagyták meg-tántorítani
a' Hertzegnek szivét; azon okból minden
házaságbéli javaslatit a' Rende-
knek meg-ta-
gadta, okát sem adván, miért nem követ-
heti, vagy nem akarja követni azokat. A'
Rende-
k látván ezt, engedelmesen azt állat-
ták ismét, hogy a' szükség, a' Hazának ja-
va, és belső állapota kívánnák, hogy ő
Her-

Hertzege mennél előbb egy társ után
gondolkodjon, a' kitől jövődöbéli örökség-
re maradékot hagyjon. Erre a' Hertzeg így
válaszolt nekik. Minthogy a' Rendek azt
kívánják, hogy ő magának hitves társat ved-
jen, tehát holnap napig várakozással legye-
nek, és ilyen időben itt ismét jelenjenek-
meg, ő a' jövődöbéli párját személyében
a' gyűlés eleibe fogja állítani.

Ezzel véget vetet az az napi gyűlésnek,
mellyből ő egyenesen a' Hertzeg Aszfzony
Annyához ment, minden titkait, minémű
kötéssel, és szerelemmel legyen ő Kristina
Grófnéhoz nyugözve, ki-nyilatkoztatván,
's voltaképpen el-beszélvén, hogy ő még
Frantzia Országban Kristinát el-jegyezte ma-
gának, a' ki minekutánna Párisból erőszakos-
sággal el-ragadtatott, és véletlen szerentsétlen-
ség által Algériába jutot volna, ő mind
addig bújdofot utánna; még Algériából lett
el-szökésével a' Tenger közepén reá aka-
dot; melly idő alatt minthogy Kristina te-
kélletes hivséget, és szeretetet hozzá tar-
tot, az Isten, és Világ előtt a' törvényes
igazság hozzá magával, hogy Hertzegi sza-
vának meg-feleljen, őtet társul vedje, 's

melleje a' Hertzegi székre helyhezteffe; tel-
lyes bizodalomban él azért, hogy Hertzeg
Aszfzony Annya ilyen Mennyei rendelés-
löl eredett kötését tel-bontani nem kívánja,
sőt azt kegyes Anyjai akaratjával meg-erö-
síteni, és Kristinát édes Leányának fogadni
fog méltoztatni; melly kegyelmét egyetem-
ben különös figyelmetességgel, és háláadáf-
fal meg-viszontozni, mig élnek, el-nem
mulatják.

A' Hertzegné, a' ki illy reménytelen ké-
relmét nem várta a' fiának, elejéntén örö-
mestebb látta volna, ha a' Hertzeg egy olly
házzal lépet volna kötésbe, melly által a'
Hertzegségét erősebb lábra állította, 's meg-
nagyobbitotta volna, azért még egyszer a'
Hertzegnek szívére szólot, eleibe terjeszt-
vén mindeneket: de midön ez a' kérését
nem tsak meg-újítani, de az Annyának azt-
is értésére adni kezdette, hogy lehetetlen
légyen néki egy szempillantásig-is örömben
élni Kristina Grófnének birtoka nélkül, te-
hát a' Hertzegné meg-fontolván Kristinának
szép erköltseit, más részről édes Anyai haj-
landóságát nem titkolhatván, nem kételke-
det Anyai akaratját ki-adni, és a' fiának elő-

re illy szíve szerént választott szövetségéhez szerentsézni. Melly meg-egyezett akarrattal Kristinához mentek, hogy néki hírül adnák, mit végeztek ők magok között a' világi szerentséjének elő-mozdítására meg-máfolhatatlanúl. Bé-lépven a' Hertzegné Kristinának szobájába, így köszöntette ötet: jó napot, édes Leányom! tetfzettesd magadnak, hogy így nevezlek, a' Hertzeg a' Fiam csak most adta tudtomra, hogy ti egy másnak örökös szeretetet ígértetek, és esküttetek, és hogy te annyi ellenkező forrásában-is tekéletes hivségedet a' fiamhoz fentartottad; ilyen állapotokra nézve törvénytelenül tselekedném, ha régen öfzve-szövött kötéstekeket fel-bontani, vagy akadályoztatni kívánnám, sőt ime leg-kedvesebb Leányom! azért jöttem hozzád, hogy ön-ön akaratommal-is kötéstekeket erősítsem, és néked szerentsézzek, óhajtván a' magas Egektől, hogy az azokban lakozó Nagy Isten hivséges szereteteteket, és házaságotokat számtalan örömökkal halmozza, egészséggel, 's vigasztalással szerentsélje, és úgy áldja, hogy leg-öfzebb öregségtekig változhatatlan gyönyörködésben, és tsendes egyességben élhessetek.

Kristina kedveltető szokott alázatofságával nem mulatta-el itt a' Hertzegnének illy örvendetes hir-adásáért leg-jelefebb mód-dal, és szókkal tartozó engedelmes közszönetét ki-jelenteni, és Hertzegnének a' kezeit meg-tsókolni; melly kellemesítő módjával azt vitte véghez, hogy a' Hertzegné szíves, és buzgóságos hajlandóságától vífeltetvén meg-ölelte ötet, és Annyai szeretettü tsókokkal illette. Kristina, a' ki nem es-mérvén a' valóságos Annyát, még soha nem tapasztalta, melly nagy, hatható, és buzgó legyen az Anyai szeretet, tapasztalván a' Hertzegnét nem máskép, mind édes Anyai kegyelemmel, és szeretettel hozzá vífeltetni, annyira meg-lágyúlt szíve indúlatjában, hogy mint a' ki az édes Annyát el-vesztette, 's meg-találta, belső örömében, és vígasztalásában nem tartoztathatta öröm köny-hullatásit, mellyeknek tsöppeivel, úgy szép, és fontos befzédinek erejével annyira hozta a' Hertzegnét-is, hogy hasonló érzékenységből hasonló könyvezésre fakadot, nem különben a' Hertzeg-is, és Abdella hasonló nedvességtől törölgették a' szemeiket mind addig, mig az örömtől el-ragadtatott elméjeket szokott rendbe nem hozták, és

a' Hertzeg, és a' Hertzegné Kristinától el-
nem mentek.

Más nap minekutánna a' rendelt órákor
öszve gyűltek volna a' Tartománybéli Ren-
dek, a' Hertzeg pompásan fel-készülvén, a'
Kristina Grótnét leg-szebb öltözetében fel-
öltözve a' kezén fogván a' tanács szobába
vezette, ott melléje le-ültetvén, követke-
zendő elő-járó beszéddel szólott az egész
gyülekezethez: Kedves Híveim! nem két-
lem, jól emlékeztek a' tegnapi mondásomra;
hogy tehát azon ígéretemnek eleget tedjek,
és kívánságtokat-is tellyesítsem, im közitek
be-jöttem, ezt a' jelen lévő fzemélyt fze-
meitek eleibé állitván, a' kit én kedves Hí-
vesemnek, néktek pedig Kegyelmes Her-
tzegnéteknek választottam; az Egek mezfze
Országáról tsudálatosképen juttatták hozzám,
és ez már a' Világnak harmadik része,
mellyben életét folytatja; Ázia a' Natoliai
Bassa által hozta e' Világra: Affrika sanya-
rú rab békóban tartotta, midőn én érettem
szenvedett egy bóldogtalan hajó-törés által
az Algériai rabságba jutot, és finlödöt,
minekutánna elébb Frantzia Országban már
a' Keresztény hitre tért volna: Most a' mint

re-

reményem, a' szerentsés Europa minden kiállott terhes inségit, és veszedelmit, mellyeket álhatalomságával, és hivségevel ki-szenvedet, meg-akarja jutalmazni, midön a' tellyebbi hatalomnak az emberi szivekben munkálódó vezérlése Kedvelemnek rendelte; a' ki mint hogy minden szerentsétlenségeket tsupán azért szenvedet, hogy egyszer nekem eskütt hivségét koporsója zártáig sértetlenül meg-akarta tartani, a' vizsgatozó sziveség hozza magával, hogy olly ricca hivségért hasonlót miveljek, el-tekéllettem azért magamban ezt, és nem mást Hitvesemnek vennem, minek okáért mindnyájatoknak tudtával im ez órától fogva az én Hertzezi Menny-Afszfzonyomnak, és jövendőbéli Páromnak tartom, nevezem, és hirdetem.

Illy kegyes jelentésére a' Hertzegnek az, ki a' Tartományban, és a' Rendek között első hivatalt viselt, mindnyájoknak a' nevében először igen ékes beszéddel köszöntötte Kristinát, azután mind a' kettőjöknek nagy örvendezéssel, és engedelmes ohajtással szerentsézet; és minthogy senki a' jelen-lévők közzül nem vala; ki a' Hertzegnek választatását helyesnek, és érdemesnek nem tartot-

ta volna, úgy fenki sem vala, a' ki Kristi-
nát látomos testi, és jó indulatú tulajdon-
ságira nézve minden ki-gondolható bötstsel
nem illette volna. A' Hertzeg meg-engedte
nékik, hogy a' mit a' mostani gyűlésben
eleibek terjesztet, abból semmi titkot ne
tedjenek; arra nézve a' gyűlésnek vége után
közönségesen a' Hertzeget éppen Kristina
Grófné szobájáig kísérték, illy öröm szó-
nak hangozásával: Éljen a' mi Uralkodó
Hertzegünk, és az ő gyönyörűséges jöven-
döbéli Párja, Kristina Grófné!

Ezen váratlan újságos történetre, a' melly
egy szempillantás alatt az egész Udvarban,
és Városban el-terjedet, fenki sem volt, a'
ki a' Hertzegnek választását nem ditsérte,
és jóvá nem hagyta volna, maga az Eleo-
nóra Hertzegné, ki titkon a' Hertzegre szá-
mot tartot, meg-vallotta, hogy a' Hertzeg
ezen dologban éppen nem hértelenkedet, és
egy különös emlékezetre méltó állapotnak
nevezte, hogy az Egek egy rab személyt
Hertzegnének választottak; melly okból min-
den támadható kedvetlenségét a' Hertzeg,
és Kristina ellen le-tette, fel-készülvén, és
fel-téven magában, hogy adandó alkalmatos-
ság-

sággal színtelen szíveféséggel kíván mint a' kettőjüknek szerentsézni.

Azon közben midőn a' Hertzeg önnön Menyegzőjére minden szükséges rendeléseket téve, hogy azt Méltóságához képest mennél illendőbben tarthassa, Arlindó Lovász-Mester-is azon vólt, hogy Abdellát magáévá teheffe. A' végre jól tudván, hogy Kristina Grófné, és a' Hertzeg már szólottak vala mellette, és maga-is olly beszédekert ejtet már eléve, mellyekre Abdella utólszor annyira erefztette-ki magát, hogy Arlindó még reménységet tehet a' személyére; azért feltette magában újabb bátorsággal a' szerentséjét meg-próbálni, Abdellát hiv szereteté-ről bizonyofsá tenni, végre meg-kérni.

Abdella, ki a' Keresztény Hit ágazatinak meg-tanulásában már annyi elő-menetelt tet, hogy tsak a' Keresztelés hijával vólt, mi-helyest Arlindót a' szobájába bé-lépni láttá, mintha szemeiből ki-nézte volna az oda jövetelének okát, kezdet mindjárt a' szívében gerjedezni. Kristina-is, a' ki szinte akkor jelen vala, hasonlóképen észre vette Arlindónak szándékát, el-tekéllvén magában, ha

Ab-

Abdella a' kívánságára kívántt válasszal nem felelne, magát e' dologban mellette közben vetni. Arlindó nem-is tsavargatta fokáig a' beszédének tzikkelyét, hanem rövid, de igen kellemetes móddal ki - terjesztette a' szándékát. Abdella úgy tettette magát, mintha kívánságára nem álhatna; de Kristina közben szólot azonnal, mosolygó bátoritással emlékeztetvén Abdellát, hogy egy olly hiv szeretöt ne hagyná tovább vízonti hajlandósága után ohajtozni, annyival-is inkább, minthogy elégséges próbákat tet legyen már, hogy személyét felettebb szereti; és nem egyébért szorgalmatoskodik, hanem hogy ideig való bődogságát fogyatkozatlan szívbeli nyugalommal néki meg-szerezze.

Abdella, hogy az ő ellenvetését helyesnek állítsa, és az Arlindótól még több hiv bizonyítáfokat ki-vedjen, azt állította tovább, hogy lehetetlen volna néki olly könnyü szerrel a' szívét el-ajándékozni, ne, talámtán az által vagy magának, vagy másnak banatot okozzon, nem tagadván, hogy ő ugyan Arlindónak Uri személyét tellyes betsben tartja, mert esmértségeknék idejétől fogva fok izben tapasztalta kellemetes szol-

gá-

gálatját, és szives jó akaratját, mellyekért még most-is nagy kötelességét esméri, és esmértetni tartozik: meg-nem foghatná mind-azáltal azt, hogy Arlindónak az ő birtoka által igazán való meg-elégedése telhetne; mivel ő nem egyéb legyen, hanem az Algériai Bafsának Leánya, vagy magyarábban mondván, egy tsekély Afzfszony-állat, a' kinek tehetségében csak az a' kevés vagyon, a' mit Algériából magával el-hozhatot. Ő illy képen, folytatta tovább beszédét, érdemetlennek tartja magát az Arlindóhoz, a' kit e' végett jó szándékából inkább intene, hogy hasznosabb, és neméhez hasonlóbb házasságot keresne magának.

Kellemetes Abdella! felelte erre Arlindó, meg-botsáffon, hogy ha illyen beszédére válaszzt nem adhatok; Az én hozzája vonszó szzeretetem sem jószágot, sem pénzt, sem egyéb hasznot nem keres, hanem egyedül a' drága személyét ohajtja; ez lenne az én legfőbb gyönyörűségem, és gazdagságom: ez okból kérem-még egyszer, vedje szívére hiv szzeretemet, és vigasztalja-meg azon örvendetes vokfsal, hogy holtig az enyim akar lenni; leszek illyen el-tekelléséért életemnek utolsó szempillantásáig hiv, és szüntelen való imádója.

Ab-

Abdella látván ilyenképen igaz szivefségét, és szeretetését Arlindónak, örök zálogul el-kötelezte néki a' szivét, fogadván, hogy hóltiglan engedelmes hive fog lenni: így gyűrűket váltottak, és örökös hivséget, és szeretetet esküttek egymásnak. Kristina szerentsézet azonnal nekik, és ők alázatofsággal el-fogadták, 's meg-köszönték kegyes közben-járását. Arlindó imígyen véghez vitt dolgaról hirt mondani tüstént a' Hertzeghez ment vala, a' ki felette kegyesen értette ilyen folyamotját szerelmének. Innen meg- emlékeztvén azon ajánlásiról, mellyeket néki fok izbéli hiv szolgálatiért tett, meg-ajándékozta ötöt egy Hertzegi just-illető jószággal, mellynek esztendőbeli jövedelme egynéhány ezer tallérokra számláltatott, és ezen fellyül titkos Tanátsofsá, és Vitze-Kantzelláriusá tette, olly ígérettel, hogy, ha a' Fő-Kantzelláriusi hivatal meg-ürefedik, azt senkinek másnak nem adja, hanem ő néki.

Ekkép meg-lett kéz-fogás után a' Menyegző, és öfzve kelés mindjárt következő hétre rendeltetett; emlékezetre méltó, hogy éppen az nap eset, mellyen Abdella a' Sz. Keresztiséget fel-vette. Mind a' Keresztelés-

sét, mind a' Mennyegezőjét a' Hertzeg tartotta-ki, mellyek annál tekéntetefebb pompával mentenek véghez, mivel azokon maga a' Hertzeg az ő Fő-Személyében jelen lenni méltóztatott. Ezen különös kegyelmessége a' Hertzegnek az új Vitze-Kantzellariusnénak, ki a' Sz. Kereszttségben Renátának neveztetett, olly ki-mondhatatlan örömet okozot, hogy azt a' szempillantást, életében leg-bóldogabbnak tartotta, mellyben tsak meg-is gondolta, hogy Kristina Grófnéval Algeriából el-szökjön, és a' Keresztény hitre térjen, a' ki-is a' házafságban minden bú nélkül tellyes gyönyörűségben élt; mert Arlindó naponként ujitotta hozzá a' hivséges szerelmét, és semmi alkalmatóságot el-nem mulatott, mellyben világosan meg-mutathatta, hogy semmit fellyebb nem betsül, mint tekéletes személyének birtokát.

Kristina Grófné a' Renáta Vitze-Kantzellariusnénak illy jó gondviseles alatt való létét látván, könnyen számot tarthatot reá, hogy ő az ő nyugodalmát sokkal tellyesebb tekéleteségben fogja lelteni, mert ötöt egy Hertzeg jegyezte-el magának, a' kinek szerezetre méltó tulajdonsági minden vigasztalá-

so-

fokat jövendöltek néki. Ezen szerentséjének el-gondolásában minden nyomorúságokról, és szomorúságokról, mellyeket tellyes életében szenvedet, meg-felejtkezet. Gróf Andrónak számtalan köszöneteket, és áldásokat mondott, hogy ötet Buda Várában rabbá tette, és Párisba vitte, ott pedig a' Katénó Márk-Grófnénak ajándékozta, holott alkalmatosságot nyert a' Hertzegnek szeretet-be juthatni; azon veszedelmekről, mellyeket a' hajó-törés alkalmatosságaival, úgy Algeriában, és innen történt el-szökésekben a' tengeren szenvedet, tsak mint álmokról emlékezet; A' mi több, az eddig való szenvedését egy ollyas útnak nevezte, a' mellyen mindennémű vigasztalására, és bódogságára nyitott ajtót talált.

Midön Kristina illyetén meg-elégedett szívvel várta menyegzős napját, Arlindó meg-jelenik a' Hertzegnél, hirül adván, hogy azon éltés ember, ki ötet el-indulása-kor Velentzében meg-szólította, és meg-igértte Tuszánóba jövetelét, jelen volna, és Kristina Grófnéval szólni kívánna. A' Hertzeg maga méne azonnal e' hirrel a' Grófnéhoz, parantsolván Arlindónak, hogy Kri-

ftina szobáiba vezetné a' jövevényt. Mihe-
lyest Kristina annak jelen-létét meg-értette,
mint egy esméretlen erőszaktól birattatván,
az idegenekkel, és látogatokkal való szó-
lásra rendelt szobába fíetet, hogy azon em-
bert, a' mint nagy kívánsága tartá, mennél
előbb láthatná, és vóltaképen a' titkot töle
meg-tudná. A' hol a' vízfontagi első kö-
szöntések után az Öfz közelébb lépven, reá
esmére azonnal Kartigamra a' szeme alatt lé-
vő szeplötskéjéről, ellenben Kristina ő hoz-
zá öfzsége miatt semmiképen nem vélhetet,
mindazáltal bé-vezette ötet mindjárt a' ma-
ga szobájába, eleibe le-ültetvén, maga pe-
dig a' Hertzeggel a' párna széken helyt vé-
vén. Imigyen le-telepedvén, Kristina kezdé
elsőben magyarázni látásában támadtt, de
nem tudván, honnan buzdúltt nagy örömet:
Azért Velentzében Arlindónak jelentett tit-
kos mondáfa végett-is kérdezé ötet: és ki,
's honnan való volna? én, felelé a' jöve-
vény: Ibrahim Beglerbég, Natoliai Baffa vól-
tam, most ---, Erre azonnal örülve, 's tsu-
dálkozva, 's egyszer 's mind kezét ki-ter-
jesztve közbe szólván Kristina, tehát (úgy
mond) az én édes Atyám? nem, felele az
Öfz kevés mosolyodással: nem nemzö, ha-
nem

nem nevelő Atyád vagyok én. Azon egy a' kötelességem, mondá erre a' Grófné, és meg-ölelé ötet: Oh Egek! fel-kiáltván mellette, melly váratlan eset ez! hogyhogy, és minémü változással kerekedet légyen ide? magának elől-beszélleni ki-kérte együtt. Kedves Kartigám! ha szabad még úgy szólanom, válaszola az Öreg, szintén azért jöttem ide, hogy mindeneket világosságra adják. Tudjad azért, hogy nekem már egy esztendő óta vagyok tudósításom mind szerentsés, mind szerentsétlen forráidról, melyeket tennen kezettel könyvetskédbe irtt gyászos verseidből szörnyü szomorúsággal olvastam, mellyet a' közép tengerre ki-küldött egy Natóliai hajó bizonyos ki-tsüggő szikláról újságnak okáért fel-kapván, Natóliába kezemhez hozot: el-gondolhattam onnan szerentséidet, és szerentsétlenségidet, de életedhez volt még-is mindenkor reménységem, nem hallván a' könyvedet kezemhez adó emberektől semmit tetemidnek jegyeiről; Itéltem azért, hogy a' Keresztényeknek Istene gondodat viselte. De valamerre jártam, szemmel 's füllel vigyáztam, mit hallanék felőled, és a' Fő Méltóságú Jegyedről, Tufzánói Sándor Hertzegnél. Félen-

dő bal forsomnak szomorú történetét, hogy el-ne várnám, Natóliából Velentzébe mint bátorságba költözkedvén, mihelyt itten értem vala jelen-létét Ő Hertzegségének, megjelenék ugyan a' házánál, de már későn, nem szólhatván többé véle, hanem egy Arlindó nevezetű Urral, ki nekem bátor rövid, de tellyes tudósitást adott mind azokról, mellyeket tudni kívántam: fel-tettem ott azonnal magamban, hogy Tufzánoba-is Ő Hertzegségének udvarlására, néhai nevezett Kartigám Leányomnak pedig látogatására el-menendek. Mellyre annál ösztönösebb várhatatlansággal be-telleyesítettem; mennél tetéfebb szívbéli örömmel vigasztaltatom ma szerentsés, ép, és egészséges voltodon. Oh hány ezer szív dobogásokkal sóhajtottam szerentsédet Buda-Várában hallatott megfogadtatásod után! Kristina illyen hajlandóságú szeretetet Ibrahimnak nagy háládatossággal meg-köszönte, kérvén tovább, hogy miképen eset neveltetése alá, tudósitaná bővebben. Ugyan ez az a' tzikkely, mellyet meg-akarok jelenteni, felelé Ibrahim, értsed tehát, hogy én elsőben több esztendőig Budai Bassa voltam; melly tisztségemnek folytatásában a' hatalmaskodó Török haddal

számtalan tsatákban, a' bajnoki viadalmokban mezzökön, és Várbéli ostromlásfokon a' Magyarok ellen nagy vér-ontásfokat vittem véghez. Esmérem én azoknak a' termékeny Országát, és erős sziveket, meg-fordulván a' Török hatalom alá hódoltatott fok megyéikben, és számtalan alkalmatofságokban tapasztalván serény, okos, és bátor hartzolásikat, és Hazájokhoz való szoros hívségeket. De a' kevesebb erejek nem állhatot egyet a' nagyobb hatalommal, vége meg-kellet hanyatlaniok. Hofzszú volna itt az a' nélkül-is több történetes könyvekben olvashatandó külömbféle időkben történtt fortélyos viaskodásikat elő-beszélleni. Ujvárnak, annak a' győzhetetlen erősegnek, és Austria, 's Morva Országok kultsának vitatásáról egyedül tészek említést, a' honnan te a' fogantatásodat, annak környékéről pedig G** Anyád után veszed Nemzetségednek jeles eredetét. Az Atyád régenten nagy Uraságú U** időnek forgásával fok nevekre el-ágazott Nemnek vére, azon Várnak egy szegletes Bástyájának gondviselője lévén, olly különös, és szerentsés védelmézével tartotta magát (mellynek magam, mint egyik Vezére a' Török hadnak, jelen lévő

bizonyysága voltam) hogy akár minémű el-
lene való agyarkodásokat semmivé tévén,
a' próbálkodó ostromlókat szerentséfen, és
nagy vesztekkel mind addig visszsa-üzte,
hajtotta, miglen egy felette szoros alkalma-
tosságban, melly jelén-létét főképen meg-ki-
vánta, szóval, példával biztatván védelme-
ző népet, melyén által lövettetvén, el-efe.
Itt Krístinának szíve hertelen fájdalomtól
majd nem el-nyomattatott; de Ibrahimnak
biztató vigasztalásával fel-élesztetvén csak
könyveinek el-eredett árjával Nemzőjének
meg-érte halálát. Ekképen tehát (folytatá
tovább beszédét az Öreg) azon ditsőségé-
nek ágyába fekvé az Atyád, mellyet Véré-
nek tulajdon Vitéz tselekedeteivel magának
régől fogva készített. Meg-érzették a' Vár-
béliek-is csak hamar, mit veszteknek legyen
Atyádban, mert az utánna következett pus-
ka poros toronynak szerentsétlen fel-lobba-
nására minden féle szükségtől, és fogyatko-
zástól szorongattatván, már a' szokott pon-
tomok alatt hagyandó szabad ki-költözé-
sek, és a' Várnak fel-adása végett alkura
lépni kételenítettek. Melly szerént a' Vár
népe minden ditsőséges jegyekkel ki-költö-
zöt, és a' Törökség a' Várt el-foglalta. Az

Anyád

Anyád akkoron első terhében Atyáért iszonyún meg-szomorodván, máskép-is tikkasztó bádjadsággal lévén, annyira le-betegedet, hogy meg-éledésének reménysége kétségbe tétettetett, és nem lévén ott idő a' várakozásra, és gyámolításra, mivel semmi életbéli jeleket nem adna, holttképen el-hagyatott. Az alatt bádjadságiból magához tér-
vén, kezdet elevenülni, a' midőn mi győzedelmi kiáltásokkal a' Várba szállottunk. Nekem épen annál a' háznál lőtt kvártélyom, mellyben Anyád fekszik vala: így hiremmé jöven egy ott nyavalyáskodó személynek vólta, hozzája mentem, és meg-
esett rajta a' szivem; melly könnyörületessé-
gem, látván szép, és ifjú személyét, és hallván, hogy Vitéznek felesége, és kinek szüleménye lett lenne, felette nagyobbodott: elég, én oltalmom alá vettem, figyelmetes gondját viseltetvén, és minden leg-kissebb vakmerő illetéstől-is meg-örizvén: úgy gondolkodván, hogy terhének el-hozása után még feleségemmé tehetem. Én Ujvárról azonnal a' Nagy Szultántól Natoliai Bassaságnak által-vételére küldettettem, a' hová Anyádat-is magammal el-vittem, ottan a' feleségeim házában első helyet, és különös szolgálatot né-

ki rendelvén. El-jöven szülésének ideje, kettőt hozott e' Világra, először Akmetet, a' Bátyadat, az után két óra múlva tégedet. De oh tájdalom! minekutánna titeket szerentséfen a' Világra hozot, ö szerentsétlen szörnyű fájdalmat más nap halálával végzette. Itten újra könyvbe lábodtanak Kriştínának szemei, szívének hertelen érzékenységtől meg-birattatván. De Ibrahim egy más után tovább tolytatta beszédét, ha Ujvárbán (úgy mond) meg-eset rajta a' szivem, majd egészen el-fojtatott akkor a' keserüségtől, midőn végső pihenésében magzatit emberségemre, és szakálomra bizta. Én szokáson kívül meg-könyveztem ötet, kétség nélkül ezen fel-indulásom már akkor a' következendő változásomnak előre való jegye lévén. Titeket azért gyermekimnek neve alatt atyáiképen szives szeretettel, mint ama Török szülötteket fel-neveltelek, és én titeket gyermekimnek, ti engemet Atyátoknak, magatokat pedig születésteekre, neveltetésteekre, nyelvetekre, hitetekre, és szokásokra nézve nem egyebeknek, hanem Törököknek tartottátok, és nem tudván semmit a' lött dolgokról, másnak nem-is tarthattátok: részemről úgy elmélkedvén akkor

magamban, hogy Akmet, ha Attyára ütend, még jeles Török Vitézzé, te ha Anyádra, szépséges Töröknévé lehettek. Mellyekre való jeleket bennetek mind kitsinységtekben, mind már 'zengére kelő vóltotokban nagy vigasztalással tapasztaltam. Fel-támadván újra nagyobb készüllettel a' Magyar-Országi hadak, és én újoslag Natoliából-is egy tábornak kormányozására ki-költöznöm a' Nagy-Szultántól parantsoltatván, sokaig tufakodtam magamban, mint tennék leg-jobban veletek, és azt végeztem, hogy velem viszlek benneteket, Akmetet a' Táboromnál alkalmaztatom, Kartigámot Budára, egy kelemetes, és meg-győzhetetlen erőtségbe küldendem, a' honnan győzedelmesen végzendő háborúnak végével ismét magamhoz vehetem, és Natoliába vihetem. De mind az én, mind az egész Törökségnek szerentse tsillaga midőn akkor hatalmafságának több birodalmokra való ki-terjesztését bizonyosnak tartotta, leg-ott bé-homályosodván, más részről pedig fel-kelvén a' Keresztényeknek örvendetes fénnyei, mi szörnyű veszedelmekkel, tsatákkal meg-tiprottatván, a' rákokkal kételenítettünk lépegetni. Melly zurzavarban mind Vároknak, mind ütközetek-

teknek (a' mint ezek már tudtadra lehetnek) el-vesztésével töletek-is meg-váltam, és a' meg-szerzett békeféség után Natoliába visszafra költözködtem. De azon időbeli meg-töréséért a' Török erőnek személy-válogatás nélkül rabságra el-hajtatott annyi ezerni ezer Keresztényeken üzött boszfészű-állásban hová te, hová a' Bátyád vetemedet, koporsói irásodnak vétele előtt meg-nem tudhattam. Rövid idő jártával azonba némelly ellenkezöim tett hív szolgálatimat a' Nagy Szultánnál színes költeményekkel le-festvén gyanóba hozták, mintha én némelly szerentsés viadalmokra szolgálándó fortélyos alkalmazatóságot el-múlattam volna, és a' végett magamnak ki-mentésére Konstantinápolyba idéztettem. Ez a' bú engemet egészen meg-öszítet. Én érezvén ellenkezöimtől készített keleptzémet, hogy azt meg-elözném, öszve szedvén minden javaimat, egynéhány meg-hitt rab emberekkel Konstantinápoly helyett Velentzébe fordítottam bú vitorlámat, itten öltözetemet, hitemet, szokásomat, és nevemet meg-változtatván, és már Bihárminak neveztetvén: Élt volna eddiglen az Anyád, nints annál bizonyosabb, hogy nem volna nékem ö-kivúlette más feleségem.

És im itten ki-terjesztve az egész titkom. De
 hol az a' szép, és deli ifjú Akmet? Kristina
 engedelmeességgel, és örömmel tellyes közfö-
 nettel fogadván Bihárminak tudósítását, ő-is
 visszont néki elsőben a' maga, az után a'
 Báttya történetét szörzfálanként el-befszéllet-
 te, hozzá tévén: hogy Akmetről ugyan so-
 káig semmit nem hallot, de most nem régen
 esett értésére, hogy Frantzia szolgálatban a'
 könnyü Lovas Katonaság között Százados
 volna, mellyre Katénó Márk-Gróf segitette.
 Ezeknek örvendetes közlése után meg-szóla-
 la végre a' Hertzeg-is következendöképen:
 Valóban, úgy mondván, tsudálatos az Egek-
 nek elménket, és sziveinket kormányozó ha-
 talma. Sorsaink mutatják, honnan, és melly
 úton vezérelnek ök minket lelkünknek nyú-
 godalmára. Ime szerelmes Kristina! ki-tü-
 nik a' te régi eredetednek, és Hertzegekhez
 hasonló Elejü fényes Magyar Nemzetséged-
 nek hozzám való hasonlósága; Tellyes lehet
 azért nyúgodalmod, mellyet semmi elmél-
 kedés már az egyenlőségnek tekelletes vól-
 tában meg-nem tántorithat. Erre meg-jelen-
 té Bihárminak a' Hertzeg, hogy Kristinával
 tartandó Menyegzője már közelgetne, azért
 különös udvarisággal, és szivefességgel kérte,
 hogy

hogy ezen titoknak el-terjedéséért, melly minden fő, és alaton rendet örvendeztetni, és mindnyájok szívében a' Kristinához hajló szeretetet nagyobbítani fogja, nem csak az öröm napra meg-jelenne, és a' közönséges vigasságban részesülne, hanem az után-is álhatatosan Kristinának öröme nálok maradna, és lakna. Bihármí meg-ígérte ugyan egy ideig való ott maradását, és minden esztendőben meg-téendő egy izbéli látogatását, de álhatatos ott maradáfa végett meg-követte, minthogy Velentzében, a' hol kereskedő tárfaságba adta magát, kételenítették nagyobb részént lakni.

Ezek után fel-virradot gyönyörűséges kiderüléssel az az öröm, és kellemetes nap, a' mellyen az Isteni, és emberi törvény két hív szeretők közt a' tilalmat fel-oldani, és egy máshoz tellyes szabadságot engedni rendelt. Mihelyt a' fel-kező napnak fénye ragyagó sugárral magát jelentette, és szépséges Kristina Grófné az ágyából ki-kelt, azonnal a' Vár-épületének folyosóin meg-zendülének a' sok torombitáknak, és doboknak harfogási, az által egész Várban, és Városban közönséges hitre botsáttatván, hogy kiki az az nap tartandó lakodalmi jeles napra fel-készüljön.

Igy

Igy mind a' Hertzeg, mind a' Grófné lafankint fel-öltözködtek; ennek a' Hertzeg a reggeli köszöntéffel egy Kamarássa által olly drága, és ékes gyémántokból álló Meny-Afszonyi ajándékot küldöt, hogy egy Királyné-is tündökölhessen volna abban; azzal felékesítette magát Kristina, és nagy alázatossággal várta azt a' szempillantást, mellyben a' Hertzegtől a' meg-esküttetésre a' Szentegyházba vitetendik. Ez meg-is történt azonnal, mihelyest az öszve-adásra minden kézfületek meg-lettek, mellyek szerént minden agyuknak három izbéli ki-sütése alatt, és egyéb nagy örvendezések között a' Várbéli Kápolnában az öszve-gyültt fok népek számlálhatatlan temérdeksége előtt öszve adattattak, 's esküttettek mind a' Merignanói Hertzegnek, mind az Eleonóra Hertzeg Kis-Afszonymnak jelen-létekben.

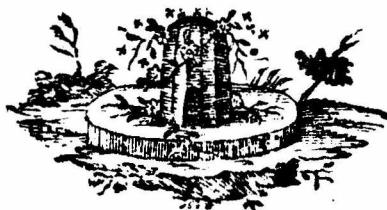
A' Szentegyházi tzeremoniáknak meg-léte után a' Népek szüntelen való öröm kiáltása között az ebédhez ültek, mellynél a' most emlétett Hertzeg Leányastól, és a' Tartománybéli férjfi, 's Afszonymi Méltóságos, és Nemes Rendek az őket illető helyekre szép rend-tartással le-telepedtek. Mindenek Fejedelmi

delmi módon folytak, és leg-kisebb állapotban is ki-tetfzett, hogy a' Hertzeg az ő gazdalkodásban leg-kevesebb foglalkozást nem akart az Udvarabéliek által el-követtetni; egy szóval: Valakinek szabadsága volt az a' pompaságot, és bővséget nézni, meg-vallotta, hogy életében soha szebb, és pompafobb Menyegzöt nem látot.

Az Ebédnek, 's Vatsorának vége után minü vala az a' vigadalom, melyet a' szerelem ezen új két Házasfoknak egyé lett szivekben öntöt, és hoszfzú türtetések után osztogatot, nehéz volna arról egy leg-elmésebben író pennának is valóságos le-rajzolásá tenni; én nem bátorodom gyengeségemet, és elégtelenségemet annak le-abrázolásába avatni, és nem mondhatok egyebet, hanem hogy ez a' Fő Méltóságú Pár idővel-is minden kívánható gyönyörűségben élt, és Maradékokat nevelt; és jóllehet Kristina Hertzegné tsak hamar azután Akmet Bátyjának hirül jött halála miatt nagyon meg-szomorodot, illy szomorúságot mindazáltal a' Hertzeg kellemetes vigasztalásokkal olly módon tudta meg-könnyebbiteni, hogy Kristina ismét meg-nyugtatta a' szivét, és azután-is minden gondjait arra fordította, mikép élhesen

sen Kedves Hertzegének birtokában végső órájáig-is bódog életet: Meg-is vallotta Kristina, hogy ő a' bódogságát nem várta olly nagy mértékben; mellyért valamint örökké áldotta, és szüntelen való buzgósággal imádta a' meg-foghatatlan hatalmú Teremtőjét, úgy annak oltalma alatt erköltsének tisztaságában, szívének alázatofságában, és engedelmeskedésének álhatatofságában napjait holtig nagy örvendetesen töltötte. Kinek ritka, és emlékezetes történetét engedelmedből, Kegyes Olvasó! e' két pár versetskével végsőképen be-fejezem:

*A' jó, 's bű szerezte vífzi embert nagyra,
 Az igaz jó erkölts emeli nagyobbra;
 Nyelv, 's ruba tsalbatnak: ki melly Haza szülte?
 Példa e' kettőben Kartigdmnak élte.*



A' többi Könyvek között, ezek az új
Magyar Könyvek-is találtatnak
Pofonyban, Kassán, és Pesten
Landerer Mihálynál.

Az Ausztriai Parafzt, az az: Ifjúságot a' jól rendeltt Mezei Gazdagságra oktató kézi könyvetske, mellyet a' Magyar Parafzt Ifjúság hasznára Magyar nyelvre fordította Szilágyi Sámuel, 8vo. Pofonyban 40 xr.

Az Utak, és Utszák építésének Mődja, mellyet irt Gantier Ur, Frantzia Országban Királyi Indzsenér, és a' Hidák, Töltések, Ország Uták, 's Városi Utszáknak Inspector, mostan pedig Magyarúl ki-adott Kovács Ferentz Mathematicus. 8vo. Pofonyban 1 fl.

A' Mennykönek mivóltáról, 's el-távoztatásáról való Bóltsekedés, mellyet Deák nyelven irt, és most feles másolásokkal, és toldalékokkal megjobbitott Makó Pál, magyarázta pedig Révai Miklós. 8vo. maj.

A' Hitető Mahomet avagy a' Fanaticismus, szomorú játék, mellyet Magyarra fordított Zechenter Antal, 8vo. 10 xr.

Bessenyei György által a' mi Urunk Jéhus Krisztusnak halálából való Gondolatok, mellyet Bétsben Frantzia nyelven ki-adatván, magyarra fordítottak, 12mo. Pofonyban 7 xr.

— A' Sz. Apostol Tamás mint ellene álhatatlan Bizonyosága a' Jéhus Krisztus Istenségének, a' Kereszttyén Vallás igazságának a' mai Hitetlenek ellen, 8vo. Pofonyban 7 xr.

— Buda és Attila Tragédiája öt játéokban, 8vo. Pofonyban 15 xr.

Boetius Szeverinus Torkvatusnak öt könyvei, a' Filosofjának, vagy-is Bóltsekségnek vigasztalásáról Magyarra fordított Illei János, 8vo. maj. Kassán 30 xr.

11] Bőltseféégnek és jó erköltsnek könyve, a' kegyes Ifiúságnak a' tífztelendő örökségtől nyert aján-
déka, 8vo Pofonyban 24 xr.

Cornelius Neposnak hires, nevezetes Hadi Fejedel-
meknek életekről, és tselekedetekről irt köny-
ve, 12mo Kassán 18 xr.

Calendariuui Oeconomicuui perpetuum, az az: Efz-
tergomi Érsek Urunk ö Nagysága Pofonyi Gond-
vifelőjének Majorságról irtt Lajstroma, minden
esztendőre, kiből minden Major Gazda hórúl
óra egész eftendő által mit munkálottaffan az
Majorság körül meg-tudhatja, Kassán 15 xr.

Csapo Jófes M. D. Uj füves és virágos Magyar
Kert, mellyben mindenik fünek és virágnak neve,
neme, ábrázatja, termézfete és ezekhez képeft
külömbféle hafznai értelmefen meg-jegyeztettek,
8vo maj. Pofonyban, 1 fl. 15 xr.

Cyrus, fzmorú Játék, mellyet Magyar nyelvre
forditott Kereskényi Adám, 8vo maj. Kassán
15 xr.

Dombi Samuel M. D. Bába Mefterség kérdéfeben
és feleletekben foglaltatott, 8vo, Pofonyban
20 xr.

Drelincourt Károly, a' Keresztény Léleknek Halál'
félelmi ellen való Orvofságai, 's Vigafztalálái,
némelley bődlog ki-mulásra való kézfűletekkel.
Magyarra fordította Zágoni Aranka György
Erdélyi Orfzágbán Superintendes. Két Darab,
8vo Pofonyban 1 fl. 15 xr.

Dugonics András Troja Vefzedelme, mellyet a' régi
Vers - Szerzőknek íráfiból egybe fzedett, és
Verfekebe foglált, 4to Pofon. 51 xr.

Faludi Ferentz, Bölts és figyelmetes Udvari Ember
III. Száz Maximát foglalván, 8vo Pofonyban
1 fl.

Femer Kilián Mindennapi Közönséges és báratságos
Levélek, a' Levél írásban Gyakorlatlanoknak
kedvekért, 's hafznokért követésre való például
ki-botsáttattanak 8vo Pofonyban 30 xr.

Fedra és Hyppolitus, szomorú játék, Magyarra
szerzetett Zechenter Antal, 8vo. Pofonyban
10. xr.

Florentina, és Philoftenesnek ritka szeretnek Tör-
téneti, 8vo 9 xr.

Gazda ember Könyvetskéje, mellyben arra tanitta-
tik, hogy az ő rendes Hivatallyának követéle
közben, mi módon visellye magát, hogy mun-
kája Istennek előtte kedves, lelkére nézve pe-
dig idvességes leheffen. Magyarra fordította
Wélfprémi István M. D. 8vo Pofonyban 15 xr.

Hadi Embernek Oktatása, mellyet Magyar katona
Istvánknak kedvéért rövid írásba foglalt Báró
Fáber Kristián Farkas, 8vo Kassán 20 xr.

**Herkulesnek keresztény Bullioni Godofrednek Hadi
Munkai**, Irta Deákbold Gerő György. II. Réiz,
8vo. Kassán 1 fl. 8 xr.

**Horányi Elek Magyar Országának hatalmas és ditső-
séges Királyainak**, és első vitézkedő Kapitá-
nyainak emlékeztető koporsó Epulete, 4to
Budán 51 xr.

Jéhus Kristus Iskolája, mellyben a' keresztény jó
erköltsökről, lelki idvességre minden leg-fűk-
ségesbb tudományról igen könnyen minden em-
ber tanittatik, 8vo Pofonyban 36 xr.

Institoris Gábor, Halál és utolsó ítélet napján gon-
dolható Rettegések ellen Vigasztalásai, Pofony-
ban 4to 15 xr.

Juh-Tartásról való rövid Oktatása, mellyhez adatta-
tott a' Dohány Termesztésnek Meistersége, 8vo
Pofonyban 24. xr.

Kettős út az örök boldogságra, melly a' Kereszt-
tény ember egészséges, és beteges állapotjában,
mind válogatott imádságok, mind istenes Tani-
tások által vezeteli az örök életre. 12mo Kassán,
15 xr.

Klobulitzky Antal Hasznos mulatság, az az: a' kis-
dedek tanúságára, és hasznokra szedett kérdé-
sek és feleletek, Frantziából magyarra fordítot-
ta, 8vo Pofonyban 12 xr.

Magyar és Erdély Országának Törvény Könyve,
iratott Werbőczy István által 1514. Észteendőben
8vo 45 xr.

Magyar Hadi Román, avagy Gróf Zrínyi Miklos-
nak Sziget Várban tett Vitéz Dolgai 8vo Pe-
lten 20 xr.

Mauritius Császár, szomorú Játék, Magyar nyelv-
re fordított Kereskenyi Adám. 8vo maj. Kas-
sán, 15 xr.

Mitridátes, szomorú Játék, melyet Magyarra for-
ditott Zechenter Antal, 8vo Pofonyban 10 xr.

Molnár Jánosnak A' Természeti Böltelkedés Eleje
Newton' Tanítványinak nyomdoka ízerént, II.
Darab. 8vo Pofonyban 51 xr.

— Az Oltári Szentségről, és Aldozatról a' Refor-
matus Paizsa ellen Hármass Könyv, 8vo
maj. Pofonyban 30 xr.

— Egész éltendőnek Vasárnapira, és innepire
szolgáló Prédikátiók, 4to Pofonyban és Kas-
sán 3 fl.

— Tizen öt Levelei a' jó Nevelésről 8vo Pofony-
ban 30 xr.

— Hármass Levél, melyeket meg-magyarázott
és oktató Fejtegetésekkel elé-adott, a' Romai
közönséges Hitűeknek lelki vigasztalásokra, 8vo
maj. Pofonyban 15. xr.

Orfeus, és Euriditze némelly musikákkal, és éne-
kekkel gyönyörködtető játék, Magyar nyelv-
re fordította Kónyi János, 8vo Pelten 5 xr.

Orosz Ferentz Lelki Kintsekkal rakott Tárház, az
az: ó és új Törvénybéli Sz. Írásnak sok részre
terjedett titkos rejtek-helyeiből szorgalmason
össze szedegetett jeles példákkal telles könyv,
8vo Kassán, 30 xr.

Pásztor-Ember, avagy a' Pásztorok Tanításáról két
Könyv, 8vo Pofonyban 20 xr.

Rájniss József, a' Magyar Helikonra-Vezérlő Kalaúz.
Az az: a' Magyar Vers-ízerzésnek Példái és
Régulái. 8vo maj.

Rendelés a' fáknak az Erdőknek neveléséről, és meg-tartásáról való, 8vo 15 xr.

Svédi Grófnénak rendes Történeti egy Juhászi Járékkal egyetemben, 8vo Pofonyban, és Kassán 20 xr.

Szabó Dávid (Bárothi) Uj mértékre vett külömb Verseknek három Könyvei, 8vo. Kassán, 45. xr.

— Paratzi Majorság, mellyet Vanierből hat láb-bal mérséklött Magyar Versbe foglalt. II. Darab, 4to. Pofonyban, és Kassán, 1 fl. 20 xr.

Szőnyi Benjamin Gyermekes Filikája, avagy olly íze és hasznos Tudomány 'Sengéje, mellyben kevés példák által meg-mutattatik, mint kellef-sék izoktatni a' gyermekeket és együgyü embereket, az Istennek fok féle Teremtéseiről való kegyes és kedves elmélkedésekre, és az, azokban nyilván való Isteni Böltsétséget, hatalmat, jósságot 's a't. vélek esmértetni és tsu-dáltatni, 8vo Pofonyban 20 xr.

Taxonyi János, az embernek erköltseinek, és az Isten igazságának Tükörei, az az: némelly ritka és válogatott Történetek, 4to Kassán, 1 fl.

Telemachus Bujdosásának történeti, 4to Kassán, 45 xr.

Vajda Samuel Sz. Benedek szerzetén lévő Tihanyi Kalastromnak Apatura, A' mi Urunk Jéhus Krisztusnak Élete, mellyet a' négy Evangyeliomból egyet tsinálván, rendbe szedett, és fok idvességes Tanúságokkal meg-bővített, III. Kötés, 4to Pofonyban 4 fl. 15 xr.

Wali István, Romiai Imperatorok Tüköre, melly Julius Tsászártól fogva, az mostani példaslan uralkodó II. Jósef Tsászáráig meg-mutattya, kiknek Symbolumok esméretes eredetét, Uralkodásának kezdetét, életét, erköltset, hadi viselt dolgait, életének, uralkodásának többnyire elzöndeit, Feleségeit, Magzatit, halálának, hol 's miképen holt-meg, helyét, idejét, Symbolumit, vagy válogatott fontos mondást, egyebet-is mindeneknek szemeik eleiben függösztette. 8vo maj. Pofonyban és Kassán, 1 fl. 36 xr.

DEAK KÖNYVEK.

- Cornides Daniel**, Regum Hungariæ qui Seculo XI. regnare, Genealogiam illustrat, atque ab Objectionibus Reverend. Domini **Antonii Ganoczy**, Cathed. Ecclesiæ Varadinensis Canonici, (pl. t.) vindicat. 4to 1 fl. 30 xr.
- De** ratione critica legendi libros moderni temporis sine jactura Religionis & veritatis, Libri dno. 8vo 45 xr.
- Diplomatarium** Comitatus Sarosiensis, quod ex Tabulariis & Codicibus Manuscriptis eruit **Carolus Wagner**, Hungarus Zborovienfis Bibliothecæ Universitatis Regiæ Budensis Custos. 4to 3 fl.
- Dugonics Andreæ** e Scholis Piis, in Regia Universitate Budensi Mathematicum Professoris Publici Argonauticorum, sive de Vellere aureo, Libri XXIV. 8vo 1 fl. 30 xr.
- Köleferii Samuelis** de Keres-Eer Auraria Romano-Dacica una cum Valachiæ Cis-Alutanæ subterraneæ descriptione **Michaelis Schendo R. C. Eq. Vanderbeck**. 8vo 1 fl. 15 xr.
- Petri de Warda** Ecclesiarum Colocensis & Bachiensis Canonice unitarum, Archiepiscopi Epistolæ cum nonnullis **Wladislai II. Regis Hungariæ** Literis Petri causa scriptis. Præfatus est, & Indicem Chronologicum subjecit **Carolus Wagner**, 4to 1 fl. 30 xr.
- Pray Georgii** Specimen Hierarchiæ Hungariæ complectens seriem chronologicam Archiepiscoporum & Episcoporum Hungariæ cum rudi Diœcesium delineatione adjectis, si quæ sunt peculiæres, prærogativis, ut plurimum ex Diplomætibz congestum, II. Partes. 4to 4 fl.
- **Diatribe** in Dissertationem Historico-Criticam de **S. Ladislao Hungariæ Rege**, Fundatore Episcopatus Varadiensis, ab **Antonio Ganoczy** Cathedr. Eccl. Varadiensis Canonico, (pl. tit.) conscriptam. Cui accedunt Synodus sub **Laurentio Strigonienfi** Archi-Episcopo celebrata ex codice MS. Seculi XII. exeuntis. Et conscriptio

ptio Decimæ Pontificiæ in Diœcesi Wetzpri-
mensi Seculi XIV. ex Codice MS. Tabularii se-
creti Vatican. 4to 1 fl. 15. xr.

Stimulus Compunctionis, & soliloquia verbis Sacræ
Scripturæ intertexta, per V. P. Fr. Joannem a
Jesu Maria Carmelitam discalceatum Calagurita-
num, 8vo 20 xr.

Tabella interusurialis Practica, methodum exhibens
perspicuam expedite investigandi, facileque in-
veniendi, veram ac indubitatam numerorum
summam, quantum videlicet titulo interusurii a
cujuscunque occurribilis capitalis summa non
tantum pro integro, medio, aut quartalitate
Anni, verum etiam singulis mensibus, horum-
que diebus per 6. 5. 4. & 3. pro Cento pen-
dendum obveniat? adnexa item mercedis, seu
Census Tabella, additur postremo Tabella super
modo currente moneta: Aureorum quippe di-
versi valoris, Marianorum, Septenariorum, &
Grossorum, quotnam eorundem, unus, plures-
ve jactus, (quemlibet jactum a 5. frustis com-
putando) conficiant florenos, & cruciferos.
Opera Michaelis Roszpárszy. 12mo 36 xr.

Wagner Caroli Analecta Scepusii Sacri & Profani
Partes quatuor 4to 7 fl.



